

**ROČENKA
ZAHRANIČNEJ POLITIKY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
2008**

VÝSKUMNÉ CENTRUM
SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI PRE ZAHRANIČNÚ POLITIKU, N.O.

© VÝSKUMNÉ CENTRUM SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI
PRE ZAHRANIČNÚ POLITIKU, N.O.
BRATISLAVA 2009

HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE 14
811 02 BRATISLAVA
TEL.: + 421 2 5443 3151
FAX: + 421 2 5443 3161
www.sfpa.sk

EDITOR
PETER BREZÁNI

EDIČNÁ RADA
VLADIMÍR BILČÍK, PETER BREZÁNI, JURAJ BUZALKA, ALEXANDER DULEBA,
JURAJ MARUŠIAK, LUCIA NAJŠLOVÁ, ELIŠKA SLÁVIKOVÁ, TOMÁŠ STRÁŽAY,
JÁN ŠOTH

RECENZENTI
VLADIMÍR BILČÍK, PETER BREZÁNI, JURAJ BUZALKA, ALEXANDER DULEBA,
JURAJ MARUŠIAK, LUCIA NAJŠLOVÁ, TOMÁŠ STRÁŽAY

JAZYKOVÁ REDAKTORKA
DOROTA BALŠÍNKOVÁ

VYDANIE PRVÉ, STRÁN 230

TLAČ
AEPRESS, S.R.O.

PUBLIKÁCIA VYCHÁDZA V SPOLUPRÁCI A S PODPOROU MINISTERSTVA
ZAHRANIČNÝCH VECÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY.

NÁZORY UVEDENÉ V PUBLIKÁCIÍ SÚ OSOBNÝMI NÁZORMI AUTOROV A NEMUSIA
KOREŠPONDOVAŤ S NÁZORMI VYDAVATEĽA.

ISBN 978-80-89356-06-5

OBSAH

Predhovor	5
<i>Miroslav Lajčák</i> Zahraničná politika Slovenska v roku 2008 optikou ministra zahraničných vecí...	9
I. Slovenská republika v medzinárodnom prostredí	
<i>Vladimír Bilčík</i> Slovenské priority v Európskej únii.....	23
<i>Matúš Korba</i> Severoatlantická aliancia a Slovensko v roku 2008	37
<i>Martina Hrvolová</i> Predsedníctvo Slovenskej republiky vo Výbore ministrov Rady Európy.....	49
II. Prioritné oblasti zahraničnej politiky	
<i>Radomír Boháč</i> Slovenská ekonomická diplomacia a hospodárska kríza.....	63
<i>Ján Petrovič</i> Energetická bezpečnosť Slovenskej republiky	71
<i>Július Lőrincz</i> Slovensko a západný Balkán. Rok 2008 – predtým i potom	81
<i>Tomáš Strážay</i> Vyšehrad 2008: dynamická regionálna platforma s pridanou hodnotou pre EÚ ...	93
<i>Alexander Duleba</i> Vzťahy Slovenska s východnými susedmi v roku 2008	103
III. Inštitucionálny rámec a nástroje slovenskej zahraničnej politiky	
<i>Marcel Peško</i> Modernizácia slovenskej zahraničnej služby – od analýz k realizácii	123
<i>Vladimír Benč, Peter Brezáni</i> Rozvojová spolupráca Slovenskej republiky v roku 2008	141

Prílohy

Chronológia dôležitých udalostí v slovenskej zahraničnej politike v roku 2008	161
Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2008	170
Prehľad vybraných dokumentov so zahraničnopolitickým dopadom predložených na rokovanie vlády SR v roku 2008	174
Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí	188
Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých ďalších krajín v SR.....	196
Zoznam konzulátov v SR	205
Zoznam zastupiteľských úradov SR, stálych misií, generálnych konzulátov a slovenských inštitútov	207
Zoznam konzulárnych úradov SR vedených honorárnymi konzulmi	213
Počty príslušníkov OS SR v súčasných misiách na podporu mieru	219
O autoroch	223

PREDHOVOR

Prvá Ročenka zahraničnej politiky SR, ktorá vyšla v roku 2000 a mapovala rok 1999, zhrnula zámer tohto jedinečného projektu nasledovne: „Spoločenská objednávka pravidelne vydávať zborník názorov a hodnotení zahraničnej politiky štátu vyplynula z potreby registrovať vo forme dostupnej odbornej verejnosti vývoj v oblasti zahraničnej politiky v kľúčovom období zrodu štátu... Na Slovensku je potreba vydávania Ročenky ešte umocnená dvomi faktormi: prílišnou závislosťou trendov zahraničnej politiky od aktuálnej vládnej garnitúry..., ako aj neexistenciou oficiálneho zborníka dokumentov zahraničnej politiky. Z tohto hľadiska je škoda, že prvý ročník Ročenky vychádza až v ôsmom roku existencie SR. Zostáva nám iba utešiť sa povestným – lepšie neskoro ako vôbec.“

Azda najlepším dôkazom toho, že sa tento zámer podarilo naplniť, je fakt, že Ročenka zaznamenáva tento rok svoje desiate výročie. Počas prvej dekády svojej existencie si vybudovala a udržala osobitné miesto vo verejnej diskusii o zahraničnej politike a ostala stále jedinečným a unikátnym zdrojom informácií, názorov, vedomostí, skúseností, postojov a argumentov samotných realizátorov, akademikov, analytikov či žurnalistov, s cieľom skvalitniť rozhodnutia v oblasti zahraničnej politiky tak, aby slúžili čo najviac záujmom tejto krajiny. Sme stále presvedčení, že túto tradíciu v knižnej podobe pravidelne hodnotiť, kde sa nachádza zahraničná politika SR, čo kľúčové sa stalo v predchádzajúcom roku a aké výzvy stoja pred Slovenskom v najbližšej budúcnosti, je potrebné udržiavať. Toto boli a sú hlavné ciele a zámery tejto edície a veríme, že to isté bude cieľom i tých budúcich.

Ročenka prešla za 10 rokov svojho života viacerými zmenami. Zo zborníka z hodnotiacej konferencie sa postupne stala samostatná publikácia s jasne vymedzenou štruktúrou a autorským zázemím. Ročenka mala dvoch vydavateľov, troch editorov a šesť rôznych farieb na obálke, ktorá mala dva grafické motívy. Vyšla 10-krát v slovenčine

a 9-krát v angličtine. Obe jazykové mutácie vyšli na v rozsahu 3 771 strán, prispelo do nich 93 rôznych autorov so 139 analýzami, ktorými zaplnili v prípade slovenskej verzie 1 227 a v prípade anglickej 1 161 strán. Prílohy „zabrali“ 637, resp. 606 strán. Medzi autormi boli dvaja prezidenti SR, štyria predsedovia NR SR, jeden predseda vlády SR, štyria podpredsedovia vlády SR, traja ministri zahraničných vecí SR, päť ministrov obrany SR, jeden minister financií SR, jeden vysoký predstaviteľ medzinárodného spoločenstva pre Bosnu a Hercegovinu a špeciálny vyslanec EÚ, jedenásť opozičných a koalíčných poslancov a predsedov výborov NR SR, osem akademikov, jedna predstaviteľka Svetovej banky, dvadsaťosem analytikov, dvadsaťsedem predstaviteľov MZV a MH a dvaja žurnalisti/publicisti, pričom niektorí sa objavili v Ročenke viackrát v rôznych funkciách. Na slovenskej verzii spolupracovalo osem jazykových redaktorov, desať recenzentov a pätnásť členov edičnej rady. Tú anglickú pomáhala zostaviť šestnásť prekladateľov a sedem jazykových redaktorov.

Tohtoročná Ročenka bilancuje rok 2008 a slovenskú zahraničnú politiku už v stabilnej obsahovej štruktúre. Hodnotí naše pôsobenie v medzinárodnom prostredí, realizáciu prioritných oblastí našej zahraničnej politiky, ako aj efektívnosť nástrojov a inštitucionálny rámec na jej realizáciu. Na základe pozitívnej spätnej väzby od čitateľov sme aj tento rok zaradili na úvod publikácie pohľad ministra zahraničných vecí, ktorý sa na uplynulých 12 mesiacov pozrel z pohľadu človeka, ktorý nesie v tomto volebnom období zodpovednosť za tvorbu a výkon zahraničnej politiky. Text hodnotí problémy a aspekty slovenskej zahraničnej politiky, ktoré hlbšie rozoberajú i ďalší autori, čo dáva čitateľovi unikátnu možnosť nazrieť v rámci jednej publikácie na ten istý „problém“ z rozličných uhlov.

Odbornú časť Ročenky otvára príspevok Vladimíra Bilčíka z Výskumného centra Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o. (RC SPFA), ktorý ponúka pohľad na plnenie hlavných politických, hospodárskych a inštitucionálnych priorít Slovenska ako členského štátu EÚ, analyzuje správanie SR, ponúka prierezovú analýzu nosnými politickými prioritami SR v EÚ a hodnotí aj schopnosť krajiny formulovať a presadzovať svoje preferencie v rámci EÚ. Bezpečnostnopolitické aspekty našej zahraničnej politiky analyzuje Matúš Korba z Centra bezpečnostných štúdií. Vo svojej analýze približuje, akým spôsobom sa Slovensko za päť rokov členstva v NATO vyrovnalo s výzvou aktívne sa zapojiť do politickej činnosti Aliancie, ako aj do jej vojenských operácií krízového manažmentu a aké úlohy plní v súčasnosti v rámci transformujúceho sa NATO. Časť zameranú na pôsobenie Slovenska v medzinárodnom prostredí uzatvára text Marty Hrvolovej z Odboru ľudských práv, národnostných menšín, Rady Európy a OBSE Ministerstva zahraničných vecí SR, ktorá analyzuje naše prvé predsedníctvo vo Výbore ministrov Rady Európy.

Druhú časť Ročenky, ktorá sa venuje prioritným oblastiam našej zahraničnej politiky, otvára text generálneho riaditeľa Sekcie hospodárskej spolupráce a rozvojovej pomoci MZV SR Radomíra Boháča. Ten sa vo svojom príspevku venuje napĺňaniu staronovej priority zahraničnej politiky SR, ktorou je ekonomická dimenzia slovenskej diplomacie v kontexte svetovej hospodárskej a finančnej krízy, a s ňou súvisiacim výzvam. Ján Petrovič, generálny riaditeľ Sekcie energetiky Ministerstva hospodárstva SR, sa zameria na jednu z kľúčových oblastí slovenskej politiky, ako aj politiky Európskej únie, ener-

getickú bezpečnosť. Pohľad na slovenské aktivity na západnom Balkáne v roku 2008 – na ekonomickú diplomaciu, rozvojovú pomoc a problematiku Kosova – poskytuje nezávislý žurnalista Július Lőrincz. Analýzu slovenských stredoeurópskych aktivít už tradične spracoval Tomáš Strážay, analytik RC SFPA, ktorý vo svojom príspevku sumarizuje priority dvoch vyšehradských predsedníctiev – českého a poľského, zameriava sa na problematické momenty agendy, ako aj na prínosy Slovenska počas oboch predsedníctiev. Riaditeľ a vedúci výskumného programu Východná Európa RC SFPA Alexander Duleba poskytuje „fotografiu“ kľúčových udalostí a stručnú analýzu vývinu vzťahov SR s tromi východoeurópskymi susedmi – Ruskom, Ukrajinou a Bieloruskom – v roku 2008.

Záver odbornej časti, ktorý je venovaný inštitucionálnemu zázemiu a nástrojom zahraničnej politiky, opäť otvára príspevok vedúceho služobného úradu MZV SR Marcela Peška. Ten sa vo svojej analýze pozerá na rok implementácie inštitucionálnej reformy ministerstva zahraničných vecí. Odborný blok Ročenky uzatvára príspevok Vladimíra Benča a Petra Brezániho z RC SFPA, ktorí svoju pozornosť upriamili na fungovanie nášho najdôležitejšieho bilaterálneho nástroja slovenskej zahraničnej politiky v roku 2008, ktorým je rozvojová pomoc. Autori poskytli svoj pohľad na inštitucionálne a legislatívne zmeny a snažili sa poskytnúť sumár aktivít slovenskej rozvojovej pomoci v roku 2008.

Expertnú časť tradične dopĺňajú prílohy ako chronológia dôležitých zahraničnopolitických udalostí, vybrané politické dokumenty, zoznam medzinárodných zmlúv, informácie o štruktúre a predstaviteľoch orgánov štátnej správy pôsobiacich v zahraničnej politike, zoznam diplomatických misií a predstaviteľov SR v zahraničí, diplomatického zboru v SR, informácie o vojenských misiách v zahraničí a pod.

Pevne veríme, že aj desiatu edícia Ročenky si nájde svojich čitateľov a poslúži všetkým tým, ktorí sa o zaujímajú o minulosť, prítomnosť i budúcnosť Slovenska a slovenskej zahraničnej politiky. Na záver by sme ešte radi poďakovali Ministerstvu zahraničných vecí SR za spoluprácu na tomto projekte a jeho podporu i za to, že aj vďaka tejto spolupráci môžeme pokračovať v budovaní tejto veľmi potrebnej tradície.

Peter Brezáni

ZAHRANIČNÁ POLITIKA SLOVENSKA V ROKU 2008 OPTIKOU MINISTRA ZAHRANIČNÝCH VEČÍ

MIROSLAV LAJČÁK

Rok 2008 bol pre slovenskú zahraničnú politiku rokom kontinuity základných priorít i cieľov a zároveň bol aj rokom začiatku výrazných zmien vonkajšieho prostredia, v ktorom slovenská diplomacia pôsobila. Slovensko v medzinárodnom prostredí podporovalo riešenia vychádzajúce z princípov funkčného multilateralizmu a rešpektovania medzinárodného práva. Slovensku sa darilo naplniť hlavné zahraničnopolitické zámery a vonkajšie pôsobenie krajiny upevnilo jej medzinárodné postavenie.

Základné strategické priority a ciele zahraničnej politiky zahrnula slovenská diplomacia jasne a s dávkou predvídavosti do stratégie MZV SR, ktorej štruktúra poslúžila aj pri vypracovaní *Správy o plnení úloh zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2008* a *Zamerania zahraničnej politiky na rok 2009*. Témy zo stratégie – posilnenie diplomatických aktivít na podporu prosperity Slovenska, otázky energetickej bezpečnosti a celkovej stability v Európe – sa ukázali ako jedny z kľúčových. Rovnako sa viac do popredia zahraničnej politiky posunula ochrana záujmov občanov SR v zahraničí.

Rok 2008 vnímame aj ako rok zneistenia medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva. Bol to rok rusko-gruzínskeho konfliktu a jednostranného vyhlásenia samostatnosti Kosova, Južného Osetska a Abcházska, rok začiatku globálnej finančnej a hospodárskej krízy.

ÚSPEŠNE V EURÓPSKEJ ÚNII

Piaty rok nášho členstva v EÚ bol nepochybne mimoriadne úspešný. V nadväznosti na zrušenie hraničných kontrol na pozemných hraniciach z decembra 2007 pokračoval

proces integrácie do schengenského priestoru zrušením hraničných kontrol na vnútorných leteckých hraniciach k 30. 3. 2008. Slovensko tak opäť dokázalo, že nepodcenilo prípravu na Schengen a že sa dokáže účinne podieľať na ochrane spoločného európskeho priestoru. Slovensko navyše zavrášilo ratifikačný proces *Lisabonskej zmluvy*, čím pootvorilo dvere do priestoru, v ktorom únia bude môcť plnšie využiť svoje kapacity i ambíciu hrať významnejšiu a sebavedomejšiu úlohu na medzinárodnej scéne. Ako prvá krajina Vyšehradskej štvorky úspešne ukončilo aj viacročné úsilie o splnenie náročných maastrichtských kritérií na zavedenie eura 1. januára 2009. Pochybnosti o vhodnosti skorého vstupu do eurozóny sa rozplynuli v druhej polovici roka 2008, keď sa v dôsledku finančnej krízy začala prejavovať strata dôvery medzinárodných finančných kruhov v národné meny (aj) štátov strednej a východnej Európy. Vstup do eurozóny preto predstavuje krok, ktorý v čase medzinárodnej finančnej a ekonomickej krízy vytvoril pre krajinu stabilné a bezpečné menové prostredie. Slovensko podporovalo koordinovaný postup EÚ pri

Pochybnosti o vhodnosti skorého vstupu do eurozóny sa rozplynuli v druhej polovici roka 2008, keď sa v dôsledku finančnej krízy začala prejavovať strata dôvery medzinárodných finančných kruhov v národné meny (aj) štátov strednej a východnej Európy.

zmiernovaní dosahov globálnej krízy. Opatrenia vlády SR z októbra 2008 o štátnom ručení až do výšky 100 % vkladov pre fyzické osoby a iné oprávnené osoby, ako aj vládny balíček 26 protikrizových opatrení zo začiatku novembra 2008 boli plne v súlade s odporúčaniami Európskej únie.

Slovensko sa podieľalo aj na dohode Európskej rady o klimaticko-energetickom balíčku EÚ, ktorého implementácia by mala viesť k naplneniu záväzkov Únie v oblasti ochrany klímy a energetiky. SR sa obzvlášť zasadila za zohľadnenie už

vykonaného úsilia pri znižovaní emisií skleníkových plynov zo strany jednotlivých krajín, ako aj za kroky smerujúce k minimalizácii rizika úniku energeticky náročných odvetví z EÚ do tretích krajín.

Je potešiteľné, že rok 2008 vniesol nové prvky aj do vonkajších politík EÚ. Slovensko naďalej aktívne podporovalo pokračovanie procesu rozširovania Únie. S kandidátskymi krajinami, predovšetkým Chorvátskom, Slovenská republika vo veľkej miere zdieľala svoje skúsenosti z predvstupovej prípravy. Pokračovali aj rokovania EÚ o možnostiach intenzívnejších integračných väzieb krajín západného Balkánu s Úniou, ktoré prispievali k stabilite v tomto regióne. Výnimočný je i projekt posilnenia Európskej susedskej politiky vytvorením Únie pre Stredozemie. Slovensko sa svojimi skúsenosťami zapojilo do prípravy politiky Východného partnerstva, ktoré by malo vytvoriť inštitucionálne podmienky pre posilnenie spolupráce EÚ s jej východoeurópskymi susedmi s dôrazom na Ukrajinu, Bielorusko a Moldavsko.

SLOVENSKO JE DÔVERYHODNÝ A ZODPOVEDNÝ PARTNER

Slovenská zahraničná politika vychádza z premisy, že hlavným garantom bezpečnosti Slovenskej republiky je Severoatlantická aliancia. Slovensko si svojimi aktivitami, odhod-

laním posilňovať transatlantickú väzbu a dôsledným naplňaním aliančných záväzkov vybudovalo imidž dôveryhodného partnera a angažovaného spojencu. Slovenská republika sa aktívne zapojila do operácií medzinárodného krízového manažmentu pod velením NATO, či do budovania síl rýchlej reakcie NATO a EÚ.

V súlade s politikou Aliancie pokračovalo Slovensko v pomoci Afganistanu. Operáciu ISAF v Afganistane podporilo presunom multifunkčnej ženijnej jednotky do južnej časti Afganistanu i naplňaním rozhodnutia o zdvojnásobení slovenského kontingentu v roku 2008. Samotné zastúpenie Slovenskej republiky v tejto operácii, teritoriálne začlenenie i fakt, že Slovensko prebralo a naďalej preberá náročnejšie úlohy s vyššou mierou zodpovednosti primerane k svojim možnostiam, sú dôkazom odhodlanosti spoločne sa podieľať na zvyšovaní akcieschopnosti Aliancie. V roku 2008 sa zvýšil aj počet slovenských vojakov v kosovskej misii KFOR.

Slovenská republika jednoznačne podporila závery aprílového samitu NATO, ktorý sa konal v Bukurešti. Naším cieľom je zvýšenie efektívnosti Aliancie a jej schopnosti čeliť globálnym výzvam. V tomto duchu sa preto zasadzujeme aj za jej ďalšie rozširovanie. Slovensko do tohto procesu navyše veľmi aktívne prispieva. V roku 2008 slovenské veľvyslanectvo v Kyjeve už druhý rok úspešne a naďalej intenzívne realizovalo úlohy kontaktného veľvyslanectva NATO na Ukrajine. V rámci svojich aktivít prezentovalo ukrajinskej odbornej i laickej verejnosti Alianciu a tvorilo platformu na slobodnú diskusiu o bezpečnostnej politike Ukrajiny a jej alternatívach.

Postoj SR k protiraketovej obrane USA v Európe prispel k tomu, že téma sa dostala i do agendy Aliancie. V internej debate NATO o poslaní Aliancie, na pozadí 60. výročia vzniku, podporovalo Slovensko postoje, ktoré zdôrazňovali, že kľúčovým prvkom reformy a novej stratégie NATO musí byť schopnosť naďalej vykonávať dôveryhodnú bezpečnostnú politiku, vrátane bezpečnostných záruk v zmysle článku V. Severoatlantickej zmluvy, ktorý tvorí základný pilier kolektívnej obrany Aliancie.

Okrem aktivít v NATO sa bezpečnostná politika Slovenska realizuje prostredníctvom aktívneho zapojenia sa, spoločne s európskymi partnermi, do naplňania cieľov Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, či v rámci Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). Pozornosť vojensko-bezpečnostnej agendy OBSE sa v roku 2008 upriamovala predovšetkým na rusko-gruzínsky konflikt, otázku nezávislosti Abcházska a Južného Osetska, ruský postoj k Zmluve o konvenčných ozbrojených silách v Európe, skomplikovanie postavenia misie OBSE v Kosove a na iniciatívu prezidenta Ruskej federácie Dmitrija Medvedeva na vytvorenie novej Európskej bezpečnostnej zmluvy. Slovensko v týchto otázkach svoje postoje diskutovalo a koordinovalo so spojencami.

Slovensko svoje postoje k špecifickým bezpečnostným otázkam vyjadrovalo v medzinárodných organizáciách s odzbrojovacím prvkom. Takto SR napr. od mája 2008 vykonávala ročnú predsednícku funkciu vo Výkonnej rade Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW) v Haagu. Svojím pôsobením prispievala k zefektívneniu

Slovensko si svojimi aktivitami, odhodlaním posilňovať transatlantickú väzbu a dôsledným naplňaním aliančných záväzkov vybudovalo imidž dôveryhodného partnera a angažovaného spojencu.

rozhodovacích procesov OPCW najmä pri implementácii *Dohovoru o zákaze chemických zbraní* (CWC) týkajúceho sa likvidácie chemických zbraní, medzinárodnej pomoci krajinám pri účinnom monitoringu využívania chemických látok a pri posilňovaní dialógu s priemyslom.

PREDSEDNÍCTVO VO VÝBORE MINISTROV RADY EURÓPY

Až do mája 2008, keď sme „odovzdali štafetu“ Švédsku, pokračovalo naše 6-mesačné predsedníctvo vo Výbore ministrov Rady Európy, počas ktorého sme sa usilovali upriamiť pozornosť členských štátov Rady Európy a ďalších partnerov na optimalizáciu fungovania tejto organizácie. Slovenské predsedníctvo orientovalo svoje aktivity najmä na oblasť vzdelávania a výchovy rómskych detí a mládeže, miestnej a regionálnej samosprávy, práce Európskeho súdu pre ľudské práva a *Európskeho dohovoru o krajine*. Pri príležitosti 10. výročia nadobudnutia platnosti *Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín* a *Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov* Slovensko 11. marca 2008 usporiadalo v Štrasburgu samostatnú medzinárodnú konferenciu v rámci svojho predsedníctva vo Výbore ministrov RE. V súlade so zámermi slovenského predsedníctva sa podarilo rozvinúť odbornú spoluprácu so zástupcami bieloruskej exekutívy i občianskej spoločnosti.

POTREBA AKTÍVNEJ EKONOMICKEJ DIPLOMACIE

Slovensko patrí ku krajinám s otvoreným a proexportne zameraným hospodárstvom, ktoré má výrazne obmedzené surovinové zdroje a malý trh. Táto charakteristika spôsobuje závislosť hospodárskeho rozvoja krajiny od globálnych ekonomických pohybov a kríz. Práve prebiehajúca globálna hospodárska kríza urýchlila na Slovensku prijatie strategického rozhodnutia výraznejšie využiť nástroje zahraničnej politiky na podporu hospodárskeho rozvoja krajiny. Ministerstvo zahraničných vecí v roku 2008 v tomto smere vyvíjalo aktivity na posilnenie dialógu s predstaviteľmi podnikateľských združení a organizácií o očakávaniach a možnostiach posilnenia ekonomickej dimenzie diplomacie. Je dôležité zdôrazniť, že iniciatívy podobného charakteru sa musia realizovať v úzkej synergii vnútornej a vonkajšej hospodárskej politiky, ako i prehlúbenej súčinnosti zainteresovaných rezortov vlády Slovenskej republiky.

Ministerstvo zahraničných vecí začalo v súlade so strategickým cieľom podporovať prosperitu Slovenska a presadzovať jeho hospodárske záujmy v zahraničí, meniť orientáciu a zameranie činnosti zastupiteľských úradov tak, aby sa ekonomická agenda stala jednou z hlavných náplní ich pôsobenia. Veľvyslanectvá tak majú, okrem iného, slúžiť ako miesto monitoringu najlepších skúseností z krajiny pôsobenia, miesto prioritného kontaktu s predstaviteľmi podnikateľskej sféry, aby im pomohli v hľadaní možností

rozvoja podnikateľských aktivít, vrátane umiestnenia slovenskej produkcie na trhoch v zahraničí. Každodennými témami na zastupiteľských úradoch sa stali témy podpory exportu, vedecko-technologickej spolupráce a práce s aktuálnymi i potenciálnymi investormi. Naše aktivity v medzinárodných organizáciách s ekonomickým zameraním sa sústredili hlavne na využitie reálnych možností organizácie.

ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ SLOVENSKA

Vývoj agendy energetickej bezpečnosti v uplynulom období potvrdil dôležitosť jej vonkajšieho, zahraničnopolitického a bezpečnostného rozmeru. Slovensko sa na základe skúseností a v súlade so svojím záujmom zasadzovalo v rámci Únie za efektívnejšiu vonkajšiu energetickú politiku vychádzajúcu z rešpektovania bezpečnosti producentov i dodávok energetických surovín, bezpečnosti ich tranzitu a odberateľov. Je to koncept, ktorý sa v súčasnosti len dotvára, a Slovensko je a bude aktívnym účastníkom tohto procesu.

V roku 2008 venovalo Slovensko mimoriadnu pozornosť rokovaniu o klimaticko-energetickom balíčku a 3. energetickom balíčku. So skupinou podobne zmýšľajúcich krajín v EÚ sa mu podarilo presadiť zavedenie takého vlastného oddelenia vertikálne integrovaných energetických spoločností (kontrolujúcich výrobu, prepravu i distribúciu), ktoré zodpovedá záujmom Slovenska a neznižuje jeho konkurencieschopnosť.

Slovensko, rovnako ako EÚ, vo svojej dlhodobej koncepcii energetickej bezpečnosti hľadalo prístupné možnosti diverzifikácie zdrojov a distribučných trás. Popri aktívnej účasti v dialógu medzi EÚ a Ruskom, ktoré predstavuje hlavného partnera Slovenska v oblasti energetiky, sa SR zapájala do iniciatív EÚ s netradičnými, ale perspektívnymi partnermi. Strategické materiály EÚ v agende energetickej bezpečnosti a komunikácie EÚ s partnermi – Ruskom, Ukrajinou i krajinami Strednej Ázie – zohľadňovali pozície a záujmy Slovenskej republiky z hľadiska dodávok i tranzitu energentov.

Slovensko presadzovalo tému energetickej bezpečnosti do programu všetkých bilaterálnych politických rokovaní vrátane formátu V4 a EÚ. Slovensko iniciovalo bilaterálny „energetický dialóg“ s regionálnymi partnermi (s Českom, Poľskom, Maďarskom, Rakúskom a Ukrajinou) o otázkach energetickej dostatočnosti Slovenskej republiky i regiónu, o alternatívnych zdrojoch, prepravných trasách energií a vzájomných prepojeniach. Dialóg uľahčil následnú komunikáciu so susedmi pri obhajovaní na pôde EÚ spoločných cezhraničných energetických projektov.

Výsledkom spolupráce ministerstva zahraničných vecí s ministerstvom hospodárstva bolo presadenie myšlienky inštitucionalizácie medzirezortného konzultačného

V súlade so strategickým cieľom podporovať prosperitu Slovenska a presadzovať jeho hospodárske záujmy v zahraničí, majú veľvyslanectvá, okrem iného, slúžiť ako miesto monitoringu najlepších skúseností z krajiny pôsobenia a miesto prioritného kontaktu s predstaviteľmi podnikateľskej sféry.

mechanizmu hlavných aktérov energetickej bezpečnosti SR v *Stratégii energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky*. Vytvorením stálej konzultačnej platformy slovenská vláda poverila MH SR.

Pre slovenskú energetiku je mimoriadne dôležitá podpora rozvoja bezpečného využívania jadrovej energie na mierové účely, čo svojím potenciálom umožňuje naplňať ciele energetickej politiky EÚ a je dôležitým prvkom prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo. Slovensko spolu s Českou republikou hostia Európske jadrové fórum, ktoré prinieslo väčší priestor na otvorenú diskusiu o jadrovej energetike vo svetle aktuálnych globálnych výziev, akými sú klimatické zmeny či energetická bezpečnosť.

ZÁPADNÝ BALKÁN: REGIONÁLNA PRIORITA

Západný Balkán ostáva, tak ako po minulé roky, na poprednom mieste priorít slovenskej zahraničnej politiky.

Slovensko bolo v regióne západného Balkánu aktívne bilaterálne i multilaterálne. Naším primárnym zámerom bolo posilňovať väzby krajín západného Balkánu s EÚ a NATO a pomáhať tak európskemu integračnému procesu v regióne.

Slovensko bolo v regióne západného Balkánu aktívne bilaterálne i multilaterálne. Naším primárnym zámerom bolo posilňovať väzby krajín západného Balkánu s EÚ a NATO a pomáhať tak európskemu integračnému procesu v regióne. Intenzívne sme využívali naše vlastné skúsenosti z transformačného procesu pred vstupom do euroatlantických štruktúr. Jeden z konkrétnych krokov, odrážajúcich politiku Slovenska v regióne západného Balkánu, predstavovala ratifikácia prís-

stupových zmlúv Albánska a Chorvátska do NATO. Ratifikácia ukázala široký politický konsenzus pre podporu integrácie krajín západného Balkánu do euroatlantických štruktúr v SR. Návrh vtedy podporilo 136 poslancov NR SR zo 137 prítomných. Spoločenské a hospodárske reformy v tomto regióne predstavovali aj jednu z priorít slovenskej rozvojovej pomoci. V Srbsku, Čiernej Hore, Bosne a Hercegovine a Macedónsku realizovali slovenské subjekty projekty v hodnote zhruba 2,5 mil. eur.

V roku 2008 sa podarilo opäť o krok postúpiť bližšie k integrácii Srbska a Bosny a Hercegoviny do EÚ, keď obe krajiny podpísali s Úniou *Stabilizačnú a asociačnú dohodu*. Pozitívny vývoj v Bosne a Hercegovine slovenská diplomacia podporila spoluprácou s Úradom vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva, kde som sa snažil prenášať pozitívnu skúsenosť Slovenska z transformačného procesu. Slovensko podporilo aj liberalizáciu vízového režimu členských štátov EÚ s krajinami západného Balkánu pri splnení technických kritérií. V záujme vytvorenia lepších podmienok na posilnenie prítomnosti Slovenska v regióne sa v minulom roku začali prípravy na otvorenie pobočiek veľvyslanectiev v macedónskom Skopje a albánskej Tirane.

Slovenská republika sa v roku 2008 nepridala ku krajinám, ktoré uznali jednostranné februárové vyhlásenie nezávislosti Kosova. Slovensko sa zasadzovalo a zasadzuje

o riešenie statusu Kosova dohodou zúčastnených strán s rozhodujúcou úlohou Bezpečnostnej rady OSN. Aj napriek tomu je Slovensko súčasťou policajnej a súdnej misie EÚ v Kosove (EULEX), ktorej cieľom je pomôcť zlepšiť bezpečnostnú situáciu v Kosove a priľahlom regióne.

AKTÍVNE V STREDOEURÓPSKOM REGIÓNE

Dobré vzťahy so susedmi boli a ostávajú poprednou súčasťou zahraničnopolitických priorít Slovenska. Je jednoznačne v jeho záujme udržiavať ich v pozitívnej a pragmatickej rovine a rozvíjať ich v čo najširšej palete oblastí na všetkých úrovniach. V roku 2008 prispelo rozšírenie schengenského priestoru k zintenzívneniu najmä susedských vzťahov. Upevňovalo sa strategické partnerstvo s Českou republikou; i s prihliadnutím na pripravované prvé české predsedníctvo v Rade EÚ. Značná časť zahraničnopolitického úsilia Slovenska bola venovaná agende vzťahov s Maďarskou republikou. Za pozitívnu dynamiku celkovej spolupráce v tomto vzťahu zaostával bilaterálny politický dialóg. V závere roka 2008 sa však na naliehanie slovenskej strany zdynamizoval a prispel k zlepšeniu komunikácie. Vo vzťahu s Ukrajinou ako jedinou susednou krajinou Slovenska, ktorá nie je členom EÚ, sme kladli dôraz na ekonomickú a cezhraničnú spoluprácu a na podporu ukrajinských integračných ambícií. Vzťahy s Rakúskom boli zamerané na pragmatické aspekty vzájomnej i regionálnej spolupráce – pomoc pri vstupe SR do schengenského systému, pri zavádzaní eura na Slovensku aj pri spolupráci v cestných a energetických infraštruktúrnych projektoch.

Tradične výnimočné postavenie v stredoeurópskych regionálnych aktivitách SR mala Vyšehradská skupina. K dynamike jej aktivít prispel samit prezidentov krajín V4 organizovaný slovenským prezidentom Ivanom Gašparovičom v septembri 2008 v Piešťanoch. K zvýšeniu efektivity Medzinárodného vyšehradského fondu prispelo zavedenie nového typu flexibilných projektov V4 (tzv. Vyšehrad+) vo vzťahu k Bielorusku, zameraného o. i. na podporu bieloruskej mediálnej sféry.

VÝCHODNÁ DIMENZIA

Východný rozmer slovenskej zahraničnej politiky je na neustálom vzostupe. Je to logická tendencia, keďže situácia v regióne východnej Európy a strednej Ázie má potenciál výrazne ovplyvňovať i celkovú situáciu v stredoeurópskom regióne. Stačí spomenúť materiálne škody, ktoré spôsobilo prerušenie dodávok zemného plynu z Ruska cez Ukrajinu po 1. januári roku 2009. Bilaterálny spor týchto krajín sa negatívne odrazil na ekonomickej bezpečnosti Slovenska. Slovenská republika preto musí byť aktívnejšia bilaterálne i v rámci integračných zoskupení, ktorých je

členom. Uvedomuje si silné i slabé stránky vzťahu s týmito krajinami, a preto sa usiluje o posilňovanie spolupráce, angažovanosti, udržiavania stáleho politického dialógu a o upevňovanie partnerskej dôvery. Prioritnou oblasťou vzťahov zostáva hospodárska spolupráca.

Takto sa v uplynulom roku rozvíjali vzťahy s Ruskou federáciou. Vychádzali z partnerského pragmatického dialógu a vzájomne výhodnej spolupráce. Relácia s ambicióznejším Ruskom bola pre Slovensko dôležitou aj z hľadiska jeho pozície ako strategického partnera Európskej únie. Rusko pre Slovenskú republiku dlhodobo predstavuje významného partnera v agende energetickej a surovinovej bezpečnosti, boja proti novým hrozbám a aktuálnym globálnym problémom. To však Slovensku nebránilo vyjadriť principiálne negatívne stanovisko k jednostrannému vyhláseniu nezávislosti Južného Osetska a Abcházsku. Náš postoj vychádza z dlhodobého rešpektovania a podpory suverenity a územnej celistvosti Gruzínska v rámci jeho medzinárodne uznaných hraníc. V tomto duchu sme vystupovali aj pri rozhodovaní v rámci NATO a ostatných bezpečnostných organizácií.

V bilaterálnom vzťahu s Ukrajinou dominovala snaha Slovenska rozvíjať pozitívnu susedskú agendu. Dôraz sme kládli na hospodársku a cezhraničnú spoluprácu, na

Rusko pre Slovenskú republiku dlhodobo predstavuje významného partnera v agende energetickej a surovinovej bezpečnosti, boja proti novým hrozbám a aktuálnym globálnym problémom.

podporu integračných procesov smerom k EÚ, WTO a na diskusiu o možnostiach prehĺbenia vzťahov s NATO. Slovensko sa v EÚ zasadzovalo za ambicióznejšiu východnú dimenziu susedskej politiky Únie, ktorá by potvrdzovala politiku otvorených dverí. V tejto súvislosti k dôležitým aktivitám rezortov patrila aj realizácia ročného plánu cieľov ukrajinsko-slovenskej spolupráce na dosiahnutie štandardov EÚ. Podobne kladný

spoločný prístup volila voči Ukrajine aj Vyšehradská skupina. S vysokým záujmom ukrajinských študentov sa stretol predovšetkým štipendijný podprogram Medzinárodného vyšehradského fondu.

Rozvinutie spolupráce s Bieloruskom bolo jednou z priorít nášho predsedníctva vo Výbore ministrov Rady Európy. Tento zámer sa podarilo naplniť o. i. získaním súhlasu bieloruskej strany s otvorením informačného centra Rady Európy v Minsku. Práve Rada Európy by mohla byť pre Bielorusko partnerom v budovaní inštitútov demokracie a právneho štátu. Slovensko podporilo rozvoj spolupráce EÚ s Bieloruskom aj prostredníctvom začlenenia tejto krajiny do konceptu Východného partnerstva – novej iniciatívy v rámci posilnenej Európskej susedskej politiky.

Vo vzťahu ku krajinám Strednej Ázie sa Slovensko zapojilo do vypracovania a implementácie novej stratégie EÚ voči tomuto regiónu. Dôležitou časťou stratégie je energetický dialóg, keďže tento región má potenciál na vyššiu mieru dodávok a diverzifikáciu zdrojov zemného plynu a ropy do EÚ. Za ocenenie odborných kapacít slovenskej diplomacie možno považovať obsadenie postu osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka OSN pre strednú Áziu a vedúceho Centra preventívnej diplomacie OSN (UNRCCA) v tomto regióne so sídlom v Ašchabade slovenským diplomatom Miroslavom Jenčom.

IMPLEMENTÁCIA REFORIEM MZV

Na stále náročnejšie výzvy zahraničnej služby a stály tlak na zvyšovanie efektivity práce MZV SR reagovalo zásadnou modernizáciou svojej organizácie a postupov práce. Dvojročný proces analýzy, formulovania návrhu a prijatia systémových riešení pokračoval v roku 2008 začatím implementačnej fázy reformy. Po prijatí stratégie *Úspešné Slovensko v bezpečnom svete* vo februári 2008 vedenie Ministerstva zahraničných vecí SR zaviedlo nové spôsoby riadenia prostredníctvom kombinácie strategického, projektového a procesného riadenia. Strategické priority a ciele MZV rozpracovalo do konkrétnych akčných krokov s adresnou zodpovednosťou. Dôležitým prvkom strategického riadenia je prepojenie strategických cieľov s ekonomickým riadením rezortu, tzn. alokovaním rozpočtových prostriedkov na plnenie konkrétnych cieľov podporených konkrétnymi projektmi.

Nová organizačná štruktúra MZV znížila riadiace úrovne na tri. Bol prijatý nový kariérny poriadok ministerstva, ktorý prvý raz zjednocuje pravidlá celoživotného profesného smerovania zamestnancov a prispieva k prehľadnosti výkonu zahraničnej služby, práv a povinností zamestnancov i MZV.

Súčasťou systému efektívneho využitia rozpočtových a ľudských zdrojov je aj kontinuálny proces prehodnocovania siete zastupiteľských úradov v zahraničí. Vzhľadom na meniace sa prioritné úlohy Slovensko uzavrelo generálny konzulát v Brne a zriadilo veľvyslanectvo v Hanoji. Ministerstvo zároveň pripravuje transformáciu pobočiek zastupiteľských úradov v Addis Abebe, Skopje a Tirane na veľvyslanectvá.

SLOVENSKÁ ROZVOJOVÁ POMOC

Slovenská oficiálna rozvojová pomoc (ODA) sa stala integrálnou súčasťou inštrumentára slovenskej zahraničnej politiky. Až do roku 2008 bola poskytovaná na základe *Strednodobej koncepcie oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2003 až 2008*. Od februára 2008 je účinný i zákon o oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorý potvrdil úlohu MZV ako národného koordinátora ODA. Slovensko sa v roku 2008 zameralo najmä na posilňovanie stability, dobré spravovanie vecí verejných v oblastiach a štátoch prioritného záujmu SR (aj hospodárskych), na rozvoj ako prostriedok znižovania chudoby a hladu v rozvojových krajinách. MZV má naďalej záujem zvyšovať efektívnosť rozvojovej pomoci, čo napomôže aj implementácia inovatívnej *Strednodobej stratégie oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2009 – 2013*.

Prioritnými krajinami pre poskytovanie ODA v roku 2008 boli programové krajiny Srbsko, Čierna Hora a projektové krajiny Albánsko, Afganistan, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Keňa, Kirgizsko, Macedónsko, Mongolsko, Mozambik, Sudán, Tadžikistan, Ukrajina a Uzbekistan. Slovensko tak popri iných multilaterálnych a bilaterálnych schémach rozvojovej pomoci podporilo v 14 prioritných krajinách 34

rozvojových projektov slovenských subjektov v objeme 4,31 mil. eur (130 mil. Sk). V priebehu roka tiež poskytlo humanitárnu pomoc obyvateľstvu Kirgizska, Kene, Mjanmarska, Sudánu, Číny, Rumunska, Ukrajiny, Moldavska, Gruzínska, Haiti, Kuby a Palestíny v celkovom objeme 1,97 mil. eur (59,4 mil. Sk).

Napriek uvedenému hodnoteniu sa nám stále zdá, že na Slovensku nie je dostatočne rozvinuté verejné povedomie o význame a nutnosti ODA. To ponúka priestor pre synergické osvetové pôsobenie MZV a slovenských mimovládnych rozvojových organizácií. Doterajšia skúsenosť ukazuje, že pri obmedzených finančných prostriedkoch bude potrebné viac pozornosti venovať kvalitnému manažovaniu a distribúcii ODA a jej efektívnejšiemu využitiu.

ZÁVER

Rok 2009 nebude pre slovenskú zahraničnú politiku o nič jednoduchší. Medzinárodná finančná kríza sa rozšírila na odbytovú a hospodársku krízu a v tejto podobe zasiahla

Rok 2009 nebude pre slovenskú zahraničnú politiku o nič jednoduchší. Medzinárodná finančná kríza sa rozšírila na odbytovú a hospodársku krízu a v tejto podobe zasiahla aj hospodárstvo Slovenskej republiky a dno prepadu sa ešte nedá odhadnúť.

aj hospodárstvo Slovenskej republiky. Dno prepadu sa ešte nedá odhadnúť. Dá sa očakávať, že nastupujúca recesia svetového hospodárstva prehĺbi viaceré negatívne globálne javy a procesy – energetickú a potravinovú krízu, nekontrolované migračné pohyby, spomalí a sťaží zápas s predchádzaním vplyvom klimatických zmien na životné prostredie a ich zmierňovaním. Zápas s uvedenými nevojenskými ohrozeniami si bude vyžadovať mimoriadne investičné prostriedky, ktoré nie sú a nebudú k dispozícii okamžite

a v potrebnom rozsahu. Navyše vo svete dochádza k silnej disproporcii medzi globálne ľahko dostupnými informáciami a globálne nerovnomerne rozdelenými zdrojmi a bohatstvom. To môže naďalej vyvolávať politické napätia a nekontrolovateľnú migráciu. Pesimistické scenáre počítajú s kumuláciou negatívnych faktorov, ktorá by mohla viesť k ťažko kontrolovateľnému vývoju a roztočeniu špirály nestability a konfliktov.

Je preto o to dôležitejšie, že ekonomicky najvýznamnejšie krajiny sveta preukázali v ostatných mesiacoch ústretovosť voči spolupráci a hľadaniu spoločných riešení a nepustili sa individuálnou cestou voluntaristickej a protekcionárskej politiky. Tento postup podporilo a naďalej podporuje aj Slovensko. V týchto časoch deficitu dôvery bude Slovensko naďalej presadzovať autoritu medzinárodného práva a hľadanie riešení v jeho rámci. Táto premisa bude platná pri plnení všetkých priorít a cieľov zahraničnej politiky.

Na slovenskú zahraničnú politiku v roku 2009 čakajú viaceré výzvy. V prvom rade sa bude vyrovnávať s dosahmi svetovej finančnej a hospodárskej krízy a minimalizovať jej dosahy na slovenských občanov. K tomu môže výrazne prispieť aktívna, ciele

a predvídava zahraničná politika najmä prostredníctvom koordinácie opatrení v rámci EÚ a eurozóny, ale aj v rámci posilňovania ekonomickej dimenzie našej diplomacie. Zvýšená dynamika medzinárodných vzťahov, možný nárast nestability, ba i nárast extrémizmu si vyžiada zvýšené úsilie pri posilňovaní stability stredoeurópskeho priestoru. Slovensko sa zameria na rozvoj susedských vzťahov a na spoluprácu v rámci Vyšehradskej skupiny. Máme množstvo projektov a spoločných cieľov. Praktická všestranná spolupráca bude imperatívom.

Je v záujme Slovenska ako aktívneho a zodpovedného člena medzinárodného spoločenstva rozvíjať intenzívny spojenecký dialóg s novou vládou Spojených štátov amerických. Slovensko bude naďalej podporovať posilnenie transatlantickej väzby a spolupráce USA s Európskou úniou. Vo vzťahu k Ruskej federácii bude vychádzať zo skutočnosti, že Rusko je strategickým partnerom EÚ aj Severoatlantickej aliancie a dialóg týchto integračných politických zoskupení s Ruskom je predpokladom pozitívneho hľadania spoločných odpovedí na rozvojové a bezpečnostné výzvy súčasného globalizovaného sveta.

I.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA
V MEDZINÁRODNOM PROSTREDÍ

SLOVENSKÉ PRIORITY V EURÓPSKEJ ÚNII

VLADIMÍR BILČÍK

Rok 2008 priniesol dokončenie hlavných integračných priorít, ktoré si Slovenská republika stanovila v čase vstupu do Európskej únie v máji 2004. Dominovali mu úspešný vstup do eurozóny a úspešná ratifikácia *Lisabonskej zmluvy*. Na druhej strane v tomto roku pozorujeme viaceré trendy, ktoré stavajú SR do úlohy opatrného, do seba uzavretého hráča na poli európskej integrácie. V prípade zavedenia schengenskej hranice s Ukrajinou má Slovenská republika prísnejší prístup k malému pohraničnému styku medzi východným Slovenskom a západnou Ukrajinou než susedné Maďarsko. Závažným problémom pre SR je otázka slobodného prístupu k poštovým službám či k obchodným reťazcom, keďže Európska komisia (EK) podnikla kroky, v ktorých žiada vládu Slovenskej republiky o liberálnejší prístup k slobodnému pohybu kapitálu a služieb. Je zjavné, že súčasná vláda sa snaží chrániť domáci energetický, telekomunikačný a poštový trh aj za cenu porušenia záväzkov EÚ.

Cieľom tohto príspevku je ponúknuť analytický pohľad na plnenie hlavných politických, hospodárskych a inštitucionálnych priorít Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie, pričom text zároveň analyzuje správanie SR a konkrétne postoje politikov krajiny k európskej integrácii. Ponúka prierezovú analýzu nosnými politickými prioritami SR v EÚ, pričom hodnotí aj schopnosť krajiny formulovať a presadzovať svoje preferencie v rámci Únie. Okrem prioritného zamerania na fungovanie SR v EÚ počas roka 2008 sa štúdia na záver snaží aj o širšie hodnotenia prvých piatich rokov členstva krajiny v Európskej únii.

Príprava tejto štúdie bola podporená grantom agentúry VEGA č. 1/4665/07 *Integračné stratégie nových členských krajín EÚ: Vznikajúce podoby členstva v EÚ*.

PLNENIE PRÍSTUPOVÝCH PRIORÍT¹

Slovenská republika sa v roku 2008 zamerala na úspešné dokončenie plnohodnotného členstva SR v EÚ, najmä v podobe vstupu krajiny do eurozóny. V prvej polovici roka 2008 bol najväčšou prekážkou pre prijatie eura v SR spor, či je krajina v stave udržať plnenie maastrichtských kritérií aj po vstupe do eurozóny. Európska komisia zverejnila 30. januára 2008 analýzu konvergenčného programu SR, v ktorej za najväčšie riziko pre Bratislavu považovala rast inflácie.² Skeptici, najmä zo strany EK, ktorá v roku 2008 pripravovala správu pre členské krajiny eurozóny s odporúčaním prijatia SR do priestoru spoločnej meny, poukazovali napríklad na vysokú infláciu po zavedení eura v Slovinsku v roku 2007. EK preto odporučila vláde SR sprísniť rozpočtovú politiku. Slovenská vláda však oponovala, že sporí dostatočne. Na jar 2008 tak na konečné rozhodnutie Európskej komisie vplývali hodnotenia inflačných a fiškálnych trendov SR.

Napriek otáznikom o udržateľnom plnení kritérií zo strany SR 7. mája 2008 Európska komisia odporučila zavedenie eura v Slovenskej republike k 1. januáru

V posledných mesiacoch roka 2008 bola príprava krajiny na zavedenie spoločnej európskej meny hlavnou domácou integračnou témou.

2009.³ Stalo sa tak aj zoči-voči pochybnostiam o schopnostiach súčasnej koalície dodržať fiškálnu disciplínu. Definitívne formálne potvrdenie členstva SR v eurozóne priniesli závery Európskej rady 19. – 20. júna 2008, pričom konverzný kurz na výmenu 30,126 slovenských korún za 1 euro poznáme od 8. júla 2008.

V posledných mesiacoch roka 2008 bola príprava krajiny na zavedenie spoločnej európskej meny hlavnou domácou integračnou témou. V tomto období kulminovali aktivity Informačnej kampane o eure, ktorá predstavovala kľúčový nástroj komunikácie vlády SR s občanmi o novej mene. V podmienkach SR išlo o doteraz najdrahšiu verejnú informačnú kampaň, na ktorú vláda vyčlenila zhruba 180 miliónov korún (približne 6 miliónov eur). Podľa prieskumu Flash Eurobarometer 249 sa v septembri 2008 vyjadrilo 80 % opýtaných občanov SR, že sú o eure buď veľmi dobre alebo dobre informovaní, pričom v septembri 2007 sa za veľmi dobre alebo dobre informovaných považovalo len 47 % občanov.⁴ Z tohto pohľadu môžeme kampaň považovať za úspešnú.

Je potrebné podčiarknuť aspoň dva ďalšie faktory, ktoré prispeli k pozitívnemu vnímaniu spoločnej európskej meny. Prvým je široký politický konsenzus vlády a opozície o vstupe SR do eurozóny. Paradoxne najväčším otáznikom nad týmto konsenzom bol

¹ Analýza týkajúca sa začlenenia SR do eurozóny, fungovania v Schengene, energetických priorít krajiny v EÚ, ako aj problematiky hospodárskej súťaže čerpá z Bilčík, V.: *Slovenská republika a Európska únia*. In: Bútor, M., Kollár, M., Mesežnikov, G. (eds): *Slovensko 2008. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2009, s. 369 – 379.

² Fidlušová, V., Šafaříková, K.: *Bratislava oponuje Bruselu*. In: *Sme*, 31. 1. 2008. <http://dennik.sme.sk/c/3705083/bratislava-oponuje-bruselu.html>.

³ *Slovensko od eura delí 239 dní*. In: *EurActiv.sk*, 7. 5. 2008. <http://www.euractiv.sk/verzia-pre-tlac/clanok/slovensko-od-eura-deli-239-dni>.

⁴ *Introduction of the Euro in Slovakia*. In: *Flash Eurobarometer 249*.

postoj súčasného premiéra Roberta Fica, ktorý ešte v roku 2006 opakovane spochybňoval prijatie eura v SR k 1. januáru 2009. Premiér Fico sa jednoznačne zasadil za vstup SR do eurozóny až v priebehu roka 2007. Druhým faktorom, ktorý podstatne prispieva k pozitívnemu obrazu eura v SR, je načasovanie rozhodnutia členov eurozóny o prijatí Slovenska do svojich radov. Toto rozhodnutie padlo len týždne pred prvými správami o prebiehajúcej globálnej finančnej kríze. *De facto* členstvo SR v eurozóne po stanovení konverzného kurzu pre výmenu 30,126 slovenských korún za 1 euro 8. júla 2008 zabezpečilo slovenskej korune nevídanú stabilitu počas druhej polovice roka 2008, keď v tom istom období hodnoty napríklad českej koruny či maďarského forintu voči euru prudko klesali. SR zavádza euro v čase, keď je eurozóna oblasťou relatívnej finančnej stability v porovnaní s európskymi krajinami, ktoré sú mimo priestoru spoločnej meny. Táto historická skúsenosť môže zohrať pozitívnu úlohu nielen v prvých mesiacoch roka 2009, keď občania SR zažijú euro naplno v praxi, ale aj v budúcnosti, keď bude samotná eurozóna čeliť vlastnej finančnej kríze. Prijatie eura je výsledkom politického úsilia troch rôznych vlád, ktoré SR viedli od parlamentných volieb v roku 1998. V posledných mesiacoch však euru v SR priali širšie okolnosti svetovej hospodárskej krízy viac než úsilie politikov.

Dňa 1. januára 2009 sa Slovensko stalo 16. členským štátom eurozóny a po Slovinsku druhou bývalou socialistickou krajinou, ktorá zaviedla spoločnú európsku menu. Táto skutočnosť otvára cestu pre postupné začlenenie ďalších krajín strednej a východnej Európy do eurozóny, keďže prípadné odmietnutie SR zo strany EK by pravdepodobne znamenalo dlhodobý stop šíreniu eura do nových členských krajín. Slovenská republika vytvorila na ceste k prijatiu spoločnej meny niekoľko precedensov. Azda najvýznamnejší súvisí s dlhodobým posilnením domácej meny, ktorá revalvovala dvakrát od vstupu do mechanizmu výmenných kurzov ERM II 28. novembra 2005.⁵

FUNGOVANIE V SCHENGENSKOM PRIESTORE

Slovenská republika sa stala oficiálnou súčasťou schengenského priestoru 21. decembra 2007. K úplnému odstráneniu hraničných kontrol na letiskách v SR došlo v marci 2008. Od tohto dátumu mohli občania SR spolu s ostatnými občanmi schengenského priestoru plne využívať pozitíva schengenského režimu, ktorý pre občanov SR priniesol nové príležitosti na voľný pohyb v rámci členských krajín EÚ. Členstvo SR v schengenskom priestore na druhej strane prinieslo náklady a potenciálne negatívne dopady súvisiace s novou vonkajšou hranicou EÚ. Sprísnilo sa kontroly na slovensko-ukrajinskej hranici, pozdĺž ktorej sa vybudoval nový bezpečnostný systém na boj s nelegálnou migráciou. Slovenská republika začala vydávať štandardné schengenské víza, ktoré vyžadujú vyšší stupeň technickej vybavenosti a kladú nové nároky na kapacity konzulátov SR, a to

⁵ Hodnota slovenskej koruny sa voči euru posilnila od vstupu do ERM II o 27,6472 %.

hlavne u nášho najväčšieho suseda, na Ukrajine. Existujú reálne obavy, že Schengen môže pribrzdiť rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Ukrajinou.

Zatiaľ skôr symbolickou kompenzáciou je *Zmluva medzi Slovenskom a Ukrajinou o malom pohraničnom styku*, ktorú 30. mája 2008 podpísali ministri zahraničných vecí SR a Ukrajiny Ján Kubiš a Volodymyr Ohryzko. Parlamenty oboch krajín túto zmluvu schválili, pričom oficiálne platí od 29. septembra 2008. Do polovice novembra 2008 však o preukaz malého pohraničného styku požiadalo menej ako 50 obyvateľov Ukrajiny.⁶

Nízky počet podaných žiadostí o povolenie malého pohraničného styku súvisí s prísnyimi kritériami zo strany SR. Ukrajinskí žiadatelia musia okrem iného predložiť vie-

Členstvo Slovenskej republiky v schengenskom priestore prinieslo pre občanov nové príležitosti na voľný pohyb v rámci členských krajín EÚ, ale na druhej strane aj náklady a potenciálne negatívne dopady súvisiace s novou vonkajšou hranicou EÚ.

rohodný dôvod cesty do SR, prípadne preukázať rodinné väzby, čo je, podľa konzulky SR v Užhorode Jitky Fischerovej, často dosť komplikované.⁷ Na porovnanie je potrebné uviesť, že podobnú zmluvu o malom pohraničnom styku má s Ukrajinou aj Maďarsko, no pri žiadosti o povolenie na maďarskom generálnom konzuláte nemusia všetci Ukrajinci – nielen tí maďarskej národnosti – dokazovať účel svojej cesty. Slovenská republika síce urobila potenciálne dôležitý krok na čiastočné zmiernenie negatívnych dopadov schengenského

priestoru na slovensko-ukrajinskú cezhraničnú spoluprácu, ale tento krok priniesol skôr ďalšie obmedzenia než úľavy pre obyvateľov zakarpatskej Ukrajiny.

VOĽNÝ POHYB OSÔB

Slovenská republika sa zasadzuje za úplné odstránenie prechodných obmedzení pre voľný pohyb pracovných síl v rámci EÚ. Krajina neuplatňuje žiadne obmedzenia voči ostatným členským štátom a bola medzi prvými štátmi EÚ, ktoré ohlásili úplné otvorenie vlastného pracovného trhu voči občanom Rumunska a Bulharska po vstupe týchto krajín do EÚ 1. januára 2007. Do júna 2008 si prechodné obmedzenia voči SR uplatňovalo päť členských krajín EÚ – Nemecko, Rakúsko, Francúzsko, Belgicko a Dánsko. Francúzsko svoje obmedzenia zrušilo na začiatku svojho predsedníctva v Európskej únii v júli 2008.

⁶ *Malý pohraničný styk sa vzťahuje na obce vzdialené do 50 kilometrov od štátnej hranice.* In: ČTK, 16. 11. 2008. V tomto pásme žije podľa odhadov Generálneho konzulátu SR v Užhorode približne 400 tisíc ľudí. V režime malého pohraničného styku je možné sa zdržiavať na území SR najviac 30 dní a celková dĺžka pobytu v jednom polroku nesmie byť dlhšia ako 90 dní. Viac detailov pozri na www.minv.sk.

⁷ ČTK, 16. 11. 2008.

SR pokračovala v snahe o zrušenie zvyšných prechodných obmedzení k máju 2009, keď majú staré členské štáty EÚ poslednú možnosť predĺžiť uplatňovanie obmedzení najneskôr do roku 2011. Dánsko a Belgicko zrušili svoje reštrikcie 1. mája 2009. Na druhej strane Nemecko a Rakúsko už dlhší čas avizovali, že obmedzenia chcú ponechať v platnosti do roku 2011.⁸ Na základe *Zmluvy o pristúpení k EÚ* si členské krajiny môžu naďalej uplatniť obmedzenia na voľný pohyb osôb počas ďalších dvoch rokov po 30. apríli 2009 len v prípade, že existuje vážne narušenie alebo hrozba vážneho narušenia ich domáceho pracovného trhu.

Európska komisia publikovala 18. novembra 2008 analytickú správu o prechodných obmedzeniach pre voľný pohyb pracovných síl, v ktorej na základe empirických zistení argumentovala, že voľný pohyb pracovníkov je dobrý pre európske hospodárstvo. Komisár pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovné príležitosti Vladimír Špidla pri prezentácii zistení EK dôvodil, že „právo pracovať v inej krajine je základná sloboda pre občanov v EÚ“. Podľa Špidlu „odstránenie obmedzení by nemalo len hospodársky zmysel, ale pomohlo by tiež odstrániť problémy, ako sú nelegálna práca a vymyslení živnostníci“.⁹ Európska komisia vo svojej správe argumentovala, že voľný pohyb pracovníkov nenarušil pracovné trhy krajín EÚ. Naopak, prispel k hospodárskemu rastu, keď pracovníci z nových členských krajín EÚ vyplnili trh práce v oblastiach, kde staršie členské krajiny trpeli nedostatkom určitých zručností. Komisia takisto upriamila pozornosť na dáta, ktoré ukazujú, že mnohí pracovní migranti z nových členských krajín opúšťajú staršie členské štáty a vracajú sa domov, keď sa im už neoplatí pracovať v iných krajinách EÚ. Faktom takisto zostáva, že väčšina pracovných migrantov v starších členských krajinách Európskej únie pochádza z krajín mimo nej. V súvislosti s hospodárskou krízou EK podčiarkla, že znížený dopyt po pracovnej sile zredukuje tok pracovných síl v rámci EÚ, pričom pracovníci vykazujú pomerne vysoký stupeň flexibility pri presune za prácou do dynamicky sa rozvíjajúcich oblastí.

Napriek tomu, že Európska komisia sa zasadila za zrušenie zostávajúcich prechodných obmedzení a že táto téma bola prioritou pre predsedníctvo Českej republiky v Európskej únii počas prvého polroka 2009¹⁰, je potrebné zdôrazniť, že rozhodnutie o zrušení prechodných obmedzení je v prvom rade vecou každého členského štátu. V kontexte prebiehajúcej hospodárskej krízy prijali Nemecko a Rakúsko rozhodnutie, že svoje pracovné trhy úplne otvoria občanom SR až v roku 2011.

⁸ SITA, 19. 7. 2008.

⁹ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1729&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=sk> (IP/08/1729). Sumár analýzy EK je dostupný na <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/08/718&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=sk> (MEMO/08/718).

¹⁰ Viac pozri na www.eu2009.cz.

PREHLBENIE A ROZŠÍRENIE EÚ

Napriek tomu, že bývalý minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš si želal, aby Slovensko bolo medzi prvými krajinami, ktoré úspešne ratifikujú *Lisabonskú zmluvu*, začiatkom roka 2008 sa schvaľovanie tohto dokumentu značne sproblematicovalo. Podobne ako v prípade neúspešnej ústavnej zmluvy EÚ, aj v prípade *Lisabonskej zmluvy* bol v Slovenskej republike politicky najproblematickejší proces ratifikácie tohto dokumentu. Na jar 2008 vôbec nebolo isté, kedy a ako SR vyhlási s *Lisabonskou zmluvou* svoj súhlas. Schválenie tejto zmluvy si v Národnej rade SR vyžadovalo hlasy aspoň 90 zo 150 poslancov, čo predstavuje ústavnú väčšinu členov parlamentu. Koaličnú vládu Roberta Fica však podporuje 85 poslancov. Na januárovej schôdzi NR SR opozičné strany SDKÚ-DS, SMK a KDH požiadali predsedu parlamentu Pavla Pašku, aby *Lisabonskú zmluvu* z rokovania schôdze stiahol, pokiaľ vláda a poslanci koalície neupravia obsah návrhu tlačového zákona SR, ktorý podľa bývalého premiéra Mikuláša Dzurindu nespĺňa požadované demokratické štandardy a kritériá.

Dňa 10. apríla 2008 103 poslancov NR SR Lisabonskú zmluvu schválilo. Zástupcov vládnej koalície podporili poslanci SMK.

Ratifikácia nebola možná bez hlasov poslancov opozičných strán. Ešte koncom roka 2007 zástupcovia SDKÚ-DS a SMK *Lisabonskú zmluvu* otvorene podporovali, pričom poslanci KDH ju dlhodobo odmietali. Začiatkom roka 2008 sa však poslanci opozície rozhodli využiť hlasovanie o *Lisabonskej zmluve* na zmenu obsahu tlačového

zákona, s ktorým ostro nesúhlasili. Snaha opozičných poslancov však trvala len tri mesiace, keď 10. apríla 2008 103 poslancov NR SR *Lisabonskú zmluvu* schválilo.¹¹ Zástupcov vládnej koalície podporili poslanci SMK. Napriek snahám opozičných strán poslanci koalície zásadne nezmenili znenie tlačového zákona. Okrem toho najmä poslanci SDKÚ-DS ako dlhodobí podporovatelia európskej integrácie svojou neúčastou na hlasovaní o *Lisabonskej zmluve* vyslali veľmi zmiešaný signál svojim voličom a potenciálnym podporovateľom a súdržnosť opozície v domácich politických záležitostiach sa po schválení *Lisabonskej zmluvy* na dlhú dobu rozpadla.

Dňa 24. júna 2008 uzavrel ratifikáciu *Lisabonskej zmluvy* svojím podpisom prezident SR Ivan Gašparovič.¹² V polovici roka 2009 je osud *Lisabonskej zmluvy* neistý. Zmluva čaká na schválenie v Českej republike, ktorá Európskej únii predsedá v prvom polroku 2009. Oveľa závažnejšia je však otázka, ako sa Írsko vyrovná s príslubom, že zopakuje referendum o *Lisabonskej zmluve*, ktorú írski voliči odmietli vo verejnom plebiscite v júni 2008.

Okrem princípu postupného prehlbenia integrácie sa Slovenská republika vo všeobecnosti hlási k princípom postupného rozšírenia EÚ. Zaradila sa tak do stredového

¹¹ Pozri detaily hlasovania na www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=22734.

¹² Viac k tejto problematike pozri Láštic, E.: *S vylúčením verejnosti a menšiny*. In: *Zahraničná politika 2/2008*, s. 21 – 22.

prúdu krajín, ktoré nevyvolávajú zásadnú diskusiu o politických a geografických limitoch integrácie. Krajina podporuje proces ďalšieho rozšírenia EÚ, hlavne o krajiny západného Balkánu.¹³ Politici SR však počas roka 2008 príliš neživilí tému rozšírenia EÚ, s výnimkou explicitnej podpory Chorvátska a Srbska. Na rozdiel od predchádzajúcej vlády, súčasná vláda otvorene nespomína možnosť členstva Ukrajiny v Európskej únii.

NOVÉ TÉMY

Okrem hlavných postojov SR k budúcnosti EÚ a k naplneniu cieľa plnohodnotného členstva SR v EÚ krajinu čaká obdobie novej diskusie o strategickom smerovaní v Európskej únii. V *Ročenke zahraničnej politiky SR 2007* sme v súvislosti s pôsobením SR v EÚ argumentovali, že priority SR sa často definujú nekoordinovane, *ad hoc* a bez širšej verejnej a parlamentnej diskusie. V roku 2008 neprišlo v tomto trende k zásadnej zmene. Treba však jedným dychom dodať, že roku 2008 dominovali snahy vlády a Národnej banky Slovenska o úspešné prijatie spoločnej európskej meny. V tejto súvislosti sa počas roka 2008 aj predseda vlády SR, ktorý sa inak zväčša zaujíma o dianie v EÚ hlavne v súvislosti s krátkodobými vnútornými otázkami SR, intenzívne a úspešne venoval presviedčaniu lídrov EÚ, že Slovenská republika bude spoľahlivým partnerom členských krajín eurozóny.

S výnimkou témy eura však môžeme hovoriť o koncepčnom prístupe politikov SR k európskej integrácii len obmedzene.

S výnimkou témy eura však môžeme hovoriť o koncepčnom prístupe politikov SR k európskej integrácii len obmedzene. Z hľadiska kľúčových tém je dnes prioritou SR využitie finančných a investičných stimulov v podobe čerpania štrukturálnych fondov EÚ do roku 2013. Slovenská republika je v tejto súvislosti pod čoraz väčším drobnohľadom Európskej komisie, čo potvrdzuje napríklad aj kauza takzvaného nástenkového tendra na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktorá v širšom kontexte postavila do popredia otázku zmysluplnosti a oprávnenosti čerpaných prostriedkov z rozpočtu EÚ. Naopak hospodárska kríza vytvára podmienky na zjednodušené čerpanie pomoci EÚ, keď NR SR posunula v skrátrenom legislatívnom konaní do druhého čítania novelu zákona o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva, ktorá má umožniť, aby sa do výkazu výdavkov, ktoré štáty predkladajú EK, zahrnuli aj výdavky na veľké projekty, ktoré Európskou komisiou ešte neboli schválené.¹⁴

V prípade ďalších špecifických politických tém sa SR v ostatných rokoch jednoznačne profilovala ako podporovateľ jadrovej energetiky. Ešte v roku 2007 iniciovala Slovenská republika spolu s Českou republikou vznik Európskeho jadrového fóra s cieľom

¹³ SR zatiaľ neuznala samostatný štát Kosovo.

¹⁴ TASR, 17. 6. 2009.

podnietiť debatu v rámci EÚ o ďalšom využívaní jadrovej energetiky v Európskej únii. Počas druhého stretnutia Európskeho jadrového fóra v Prahe 22. – 23. mája 2008¹⁵ podpísali zástupcovia slovenskej firmy JAVYS a českej spoločnosti ČEZ, a. s., dohodu o výstavbe nových blokov atómovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach.¹⁶ Slovensko spolu so Slovinskom a Rumunskom tiež súťažili o sídlo novovytvorenej inštitúcie medzinárodného energetického regulátora, tzv. ACER-u. Okrem toho by vláda SR rada videla svojho nominanta na pozícii budúceho komisára EÚ pre energetiku.

DROBNOHLAD EÚ

Vstupom do eurozóny sa končí prvá etapa členstva Slovenskej republiky v Európskej únii, ktorú od mája 2004 do začiatku roka 2009 charakterizovala snaha krajiny o plnenie hlavných záväzkov vyplývajúcich zo *Zmluvy o pristúpení k EÚ*. Toto obdobie bolo v prvom rade o dobiehaní existujúceho stupňa integrácie zo strany SR. V nadchádzajúcich rokoch môžeme očakávať, že sa zmení charakter priorít SR voči EÚ. Naše priority už nebude definovať Únia, ale postoje krajiny voči EÚ vyplynú zreteľnejšie z konkrétnych záujmov vlády či vplyvných záujmových skupín štátu. Slovensko sa tak začne podobať na staršie členské krajiny, ktoré otvorene deklarujú a presadzujú vlastné preferencie v konkrétnych politických oblastiach.

Dobrym príkladom stretu takýchto postojov boli rokovania o energetickom a klimatickom balíčku, o ktorom premiér Fico povedal, že „nemôžeme prijať taký energetický a klimatický balíček, ktorý nám zabije ekonomiku“¹⁷. Politická dohoda o energetickom a klimatickom balíčku sa napokon zrodila na samite Európskej rady 11. – 12. decembra 2008, pričom každá z členských krajín zo samitu odchádzala relatívne spokojná, napriek tomu, že ešte počas prvého dňa rokovaní minimálne Taliansko a Poľsko hrozili vetom, ak klimatické obmedzenia ohrozia ich priemysel. Nové členské krajiny vrátane SR získali ústupky, ktoré neohrozia ich hospodársku produkciu či spotrebiteľskú cenu elektrickej energie. Energetické spoločnosti získali dlhodobé úľavy – všetky povolenia na vypúšťanie emisií si budú musieť kupovať až od roku 2020.¹⁸ Predsedovia vlád a hlavy štátov EÚ vrátane premiéra SR prijali rozhodnutie, ktoré posúva reálne zavedenie klimatických a energetických obmedzení do obdobia, keď súčasní lídri EÚ budú už takmer určite politickými dôchodcami.

¹⁵ Pozri viac detailov na http://ec.europa.eu/energy/nuclear/forum/bratislava_prague/2008_05_22/index_en.htm.

¹⁶ *Jadrové fórum spečatilo dostavbu Bohuníc*. In: *EurActiv.sk*, 29. 5. 2008. <http://www.euractiv.sk/energetika/clanok/jadrove-forum-specatilo-dostavu-bohunic-012928>.

¹⁷ *Prepis tlačovej konferencie Roberta Fica po skončení prvého dňa rokovania summitu EÚ*. 11. 12. 2008. <http://vlada.gov.sk/13045/prepis-tlacovej-konferencie-po-skonceni-prveho-dna-rokovania-summitu-europskej-unie.php>.

¹⁸ Hudec, Š.: *Únia sa vyfarbila*. In: *Sme*, 13. 12. 2008.

V súvislosti s novým charakterom priorít SR v EÚ je otázne, nakoľko môže v SR v budúcnosti existovať široký politický konsenzus, ktorý bol typický pre európske záležitosti prinajmenšom od roku 2000, keď sa všetky relevantné parlamentné politické strany zasadili za členstvo SR v EÚ a keď neskôr drvivá väčšina parlamentných strán podporila aj úspešné plnenie integračných cieľov po vstupe krajiny do Európskej únie. V porovnaní s Českom, Poľskom i Maďarskom na Slovensku existovala v ostatnom desaťročí skoro výnimočná zhoda koalície i opozície v strategických prioritách SR voči EÚ. Dnes sa takýto politický konsenzus v súvislosti s pôsobením SR v EÚ bude hľadať oveľa ťažšie. Už len v oblastiach sociálnej politiky či spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ má napríklad dnešná vláda tendenciu presadzovať väčšiu reguláciu zo strany Únie ako predchádzajúca vláda. I v prípade takej strategickej priority, akou je úspešné využívanie štrukturálnych fondov EÚ, existujú rozdielne predstavy koalície a opozície o programových prioritách pre nakladanie s peniazmi z rozpočtu Európskej únie.

Postavenie plnohodnotne integrovaného člena EÚ znamená pre Slovensko aj kvalitatívne nový vzťah s európskymi inštitúciami. Pre prvé roky členstva v EÚ bol charakteristický skôr benevolentnejší postoj EK k dodržiavaniu pravidiel Únie zo strany SR. Európska komisia krátko po rozšírení EÚ v máji 2004 zohľadnila adaptačné potreby nových členov Únie a odrazu ich neposudzovala prísny metrom. V súčasnosti už EK posudzuje SR ako každý iný členský štát, čo sa badateľne prejavuje v dvoch sférach verejnej politiky. Tou prvou je čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Dobrým príkladom z druhej polovice roka 2008 sú kritické pripomienky EK k využitiu peňazí EÚ pri výstavbe diaľnic na Slovensku. Slovenská republika si musí zvyknúť, že Európska komisia bude pravidelne posudzovať zmysluplnosť domácich projektov financovaných z pokladnice Únie. Druhá oblasť intenzívnejšieho drobnohľadu EK súvisí s narastajúcim počtom oficiálnych podaní o porušení pravidiel Spoločenstva zo strany SR.¹⁹

Tieto porušenia sa týkajú najmä dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže EÚ. Na jeseň 2008 sa otvorene vyostrel spor vlády SR a Európskej komisie týkajúci sa liberalizácie poštových služieb na Slovensku. V októbri 2008 požiadala Európska komisia o opätovné otvorenie hospodárskej súťaže v oblasti hybridnej pošty, keďže novela poštového zákona z jari 2008 dáva Slovenskej pošte monopolné postavenie na doručovanie zásielok. SR na výzvu EK nereagovala, a tak Európska komisia začala 17. decembra 2008 právne konanie voči Slovenskej republike, pričom Slovenská pošta sa medzitým odvolala proti rozhodnutiu EK na Súd prvej inštancie.²⁰ Podobný prípad sa črtá v súvislosti so zákonom o obchodných reťazcoch. V minulosti EK prijatie tohto

Udalosti roka 2008 naznačujú, že vláda má záujem regulovať finančne zaujímavé služby, aké napríklad poskytujú Slovenská pošta či obchodné reťazce, aj za cenu otvoreného konfliktu s inštitúciami EÚ. Tento trend sa môže vo svetle hospodárskej a finančnej krízy v roku 2009 zintenzívniť.

¹⁹ Autorov rozhovor s diplomatom SR, Brusel 16. 10. 2008.

²⁰ TASR, 17. 12. 2008.

zákona terajšou koalíciou napadla a vláda môže očakávať, že Komisia bude iniciovať ďalšie kroky smerom k náprave aj v tejto záležitosti. Okrem týchto konkrétnych prípadov Európska komisia už dlhší čas kritizuje niektoré ustanovenia zákona o ochrane hospodárskej súťaže. V júni 2008 zaslala Slovenskej republike prvé upozornenie, v ktorom argumentovala, že článok 2 odsek 6 zákona SR o ochrane hospodárskej súťaže obmedzuje právomoci Protimonopolného úradu SR pri uplatňovaní článkov týkajúcich sa monopolného správania v telekomunikačnom, energetickom a poštovom sektore. Dňa 2. februára 2009 Európska komisia opäť vyzvala Slovenskú republiku, aby zosúladila svoj zákon o ochrane hospodárskej súťaže, pričom SR má dva mesiace, aby sa k problému vyjadrila a prijala nápravné opatrenia. V krajnom prípade hrozí, že pre nesúlad domácej legislatívy s pravidlami hospodárskej súťaže EÚ sa SR dostane pred Európsky súdny dvor.²¹

Udalosti roka 2008 naznačujú, že súčasná slovenská vláda má záujem regulovať finančne zaujímavé služby, aké napríklad poskytujú Slovenská pošta či obchodné reťazce, aj za cenu otvoreného konfliktu s inštitúciami EÚ. Tento trend sa môže vo svetle hospodárskej a finančnej krízy v roku 2009 zintenzívniť. Vzťah vlády SR k členstvu v EÚ je dnes v rovine politicky pragmatických kalkulácií, ktoré majú skôr podobu krátkodobých ziskov a výhod. Takýto postoj vlády nie je v živote EÚ ničím výnimočným. Je však nový z hľadiska SR. Súčasní slovenskí politickí predstavitelia kladú vo vzťahu k EÚ hlavný dôraz na ochranu štátnych záujmov SR, pričom v ich politickom rozhovore chýba paralelný dôraz na hodnoty osobnej, podnikateľskej či spotrebiteľskej slobody, ktoré spoločný európsky trh – napriek svojim nedokonalostiam – občanom SR reálne poskytuje.

KRÍZOVÉ SCENÁRE NA ROK 2009

Politické správanie Slovenskej republiky v EÚ počas prvých mesiacov roka 2009 výrazne ovplyvnili dva vonkajšie faktory. Tým prvým boli prerušené dodávky zemného plynu z Ruska. Nulový prísun zemného plynu do SR v čase od 7. do 18. januára 2009 predstavovali najbezprostrednejšiu bezpečnostnú hrozbu krajiny od roku 1993. Priebeh krízy, ktorá vyplynula z rusko-ukrajinského bilaterálneho sporu, mal negatívny dosah na oficiálny postoj SR voči možnému začleneniu Ukrajiny do EÚ a NATO. Väčšina vládnych predstaviteľov, ako aj verejnosť SR vinila Kyjev za krízu s dodávkami zemného plynu.²² Generálny riaditeľ politickej sekcie MZV SR Igor Slobodník vo verejnej diskusii vyhlásil, že v roku 2009 nie je jasné, či Ukrajina môže byť dôveryhodný a zodpovedný spojenec.²³ Oficiálne SR stále podporuje ambície nášho východného suseda priblížiť sa Európskej únii i Severoatlantickej aliancii, avšak Slobodník zdôraznil, že SR bude

²¹ TASR, 2. 2. 2009.

²² SITA, 8. 2. 2009.

²³ *Sobotné dialógy*. In: *Slovenský rozhlas*, 7. 3. 2009.

kritickejšia v hodnotení schopností Ukrajiny prijať technickú pomoc EÚ. V čase, keď EÚ spúšťa politickú iniciatívu Východné partnerstvo a na základe deklarácie z 23. marca 2009 sa chystá sa investovať značné finančné prostriedky do obnovy plynovodov na Ukrajine, Slovenská republika vysiela prinajmenšom zdržanlivé signály voči svojmu najväčšiemu susedovi. Politici SR sa skôr snažili hľadať vinníka zodpovedného za plynovú krízu než východiská pre lepšiu pripravenosť vyhnúť sa podobnej kríze v budúcnosti. Táto pozícia oslabuje schopnosť SR zohrávať aktívnu úlohu v budúcich politických a hospodárskych projektoch EÚ na Ukrajine. Plynová kríza takisto odhalila širší problém energetických dodávok v krajine. Premiér Fico a minister hospodárstva Jahnátek opakovane hrozili opätovným spustením prevádzky odstavených blokov jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach, čím by SR porušila záväzky vyplývajúce zo *Zmluvy o pristúpení k EÚ*. Skutočnosť, že Roberta Fica v tomto postoji podporili aj predstavitelia opozičných strán SDKÚ-DS a KDĽ, však svedčí o dlhodobom podcenení otázok energetickej bezpečnosti SR jej všetkými doterajšími vládami. Prvým krokom k diverzifikácii energetických dodávok sú aj závery marcového samitu EÚ, ktorý odklepol SR finančnú podporu na prepojenie siete plynovodov s Maďarskom a Poľskom, ako aj na prípravu reverzných tokov plynu, ktoré SR pomohli s prívodom zemného plynu z Českej republiky v čase výpadku ruských dodávok.

Prehľbujúca sa finančná a hospodárska kríza predstavuje druhý faktor, ktorý vplýva na priority SR v EÚ. Slovenská republika ako malá otvorená ekonomika čelí protekcionistickým tlakom, ktorých najzjavnejším prejavom boli slová francúzskeho prezidenta Nicolasa Sarkozyho o tom, že francúzske automobily by sa v rámci EÚ nemali vyrábať mimo Francúzska. Reakcia premiéra Fica však bola rovnako konfrontačná, keď vyhlásil, že Gaz de France, akcionára SPP, pošleme domov, ak bude Sarkozy zvyhodňovať.²⁴ Minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák sa vyjadril diplomatickejšie, keď vyhlásil, že riešenie dopadov hospodárskej a finančnej krízy prostredníctvom národného egoizmu alebo individuálnych krokov je cestou do záhuby.²⁵ Slovenská republika so svojou závislosťou na zahraničnom obchode je odkázaná na rámec jednotného trhu EÚ a dôsledné uplatňovanie štyroch slobôd Európskej únie. Túto skutočnosť síce otvorene uznáva aj premiér Fico, keď vyhlasuje, že zahraniční pracovníci neohrozujú na trhu práce našich pracovníkov.²⁶ Na druhej strane však prioritou vlády SR v čase krízy je podľa R. Fica zachovanie zamestnanosti. Prirodzený reflex vlády je tak skôr presadzovať podporné a ochranné opatrenia voči vybraným domácim producentom ako napríklad U. S. Steel, ktorému vláda ponúkla príspevok na povinné odvody za zamestnancov. Takýto postup je ale nielen selektívny, ale podkopáva aj zmluvné záväzky SR a trhové princípy EÚ, keďže U. S. Steel už dnes čerpá určité úľavy z pravidiel pre hospodársku súťaž EÚ na základe *Zmluvy o pristúpení k EÚ*.²⁷ V čase pokračujúcej hospodárskej krízy tak môžeme očakávať skôr *ad hoc* než principiálne postoje vlády SR k pravidlám Európskej únie.

²⁴ SITA, 9. 2. 2009.

²⁵ TASR, 11. 2. 2009.

²⁶ TASR, 10. 2. 2009.

²⁷ *Fico hasí v Bruseli Košice*. In: *Sme*, 9. 3. 2009.

V roku 2009 stojí SR pred dôležitým procesom tvorby novej Európskej komisie. Oficiálne má vypršať mandát súčasnej EK 31. októbra 2009. V októbri sa však uskutoční opakované referendum o *Lisabonskej zmluve* v Írsku a viaceré členské krajiny chcú, aby v prípade úspešného írskoho referenda vznikla nová EK už v súlade s novou zmluvou EÚ. Šéfovia vlád a hlavy štátov EÚ vyhlásili v záveroch Európskej rady z 18. a 19. júna svoj zámer nominovať doterajšieho predsedu EK J. M. Barrosa za predsedu novej Európskej komisie. Barrosov problém však je, že zatiaľ nie je zrejme, či ho podporí aj väčšina poslancov nového Európskeho parlamentu.

V súvislosti so zložením novej Európskej komisie sa diskusia na Slovensku točí najmä okolo mena budúceho komisára a portfólia, za ktoré by tento človek mal v EK zodpovedať. Budúceho člena EK nominuje vláda SR a zatiaľ sa najčastejšie spomína meno Maroša Šefčoviča, súčasného veľvyslanca na Stálom zastúpení SR pri Európskej únii. Keďže aj v ďalšej Európskej komisii bude platiť princíp jeden členský štát – jeden nominant na člena EK, delba portfólií a právomocí medzi 27 komisármi bude predmetom zložitých vyjednávanií medzi budúcim predsedom a členskými krajinami. Premiér Robert Fico opakovane deklaroval ako prioritnú pozíciu komisára pre energetiku, o ktorú však budú mať určite záujem viaceré členské krajiny.

Ak Barroso získa súhlas poslancov Parlamentu, jeho druhá Komisia musí byť slobodnejšia, razantnejšia a konzistentnejšia pri obhajobe spoločných pravidiel obchodnej a hospodárskej politiky únie. Inak SR stratí komparatívne výhody plynúce z jej plnoprávneho fungovania v EÚ.

Z pohľadu SR ako menšieho členského štátu a jednej z najotvorenejších ekonomík v EÚ by však diskusia o budúcom zložení a fungovaní EK mala smerovať k iným prioritám než sú personálne otázky. Nedávna expertná reflexia súčasnej Barrosovej EK naznačila neželané posuny v mocenskej rovnováhe v rámci EÚ. Postavenie Európskej komisie je krehkejšie ako v minulosti. Ohrozená je jej nezávislosť od členských krajín, pričom najmä veľké štáty ako Nemecko a Francúzsko majú výrazný vplyv na jej iniciatívy a rozhodnutia.²⁸

Keďže hlavným poslaním Európskej komisie je strážiť zmluvné základy a pravidlá EÚ a pôsobiť ako nezávislý arbiter pri sporoch medzi členskými krajinami či firmami v rámci spoločného trhu, prvoradý záujem SR musí smerovať k silnému a autonómnemu postaveniu EK v inštitucionálnej architektúre EÚ. Práve v období finančnej krízy potrebuje Slovenská republika rešpektovaného rozhodcu v oblasti pravidiel pre hospodársku súťaž či v uplatňovaní štyroch základných slobôd EÚ. Úspech integračného projektu stojí na hospodárskych, politických a občianskych výhodách jednotného trhu EÚ bez vnútorných hraníc a bez svojvoľných vplyvov jednotlivých členských krajín EÚ. Ak Barroso získa súhlas poslancov Parlamentu, jeho druhá Komisia musí byť slobodnejšia, razantnejšia a konzistentnejšia pri obhajobe spoločných pravidiel obchodnej a hospodárskej politiky únie. Inak SR stratí komparatívne výhody plynúce z jej plnoprávneho fungovania v EÚ. Preto v tomto štádiu tvorby novej Európskej komisie by všetky poli-

²⁸ Pozri *The European Commission 2004-09: A Politically Weakened Institution? Views from the National Capitals*. In: *EPIN Working Paper No. 23/2009*.

tické subjekty v SR mali hlavne zdôrazniť potrebu obnoviť dôveru v postavenie EK a až potom riešiť konkrétnu osobu, ktorá túto dôveru pomôže zabezpečiť.

Júnová Európska rada dala Dublinu politické záruky, ktoré umožnia konanie druhého írskoho referenda o *Lisabonskej zmluve* v októbri 2009. Prebiehajúca hospodárska kríza zvyšuje šance na úspech tohto plebiscitu, keďže v neistých ekonomických časoch si čoraz viac Írov uvedomuje význam a výhody európskej integrácie. Potenciálny úspech írskoho referenda nanovo otvára aj v SR potrebu diskutovať o praktických dôsledkoch *Lisabonskej zmluvy*. Ak tento dokument naozaj vstúpi do platnosti, v prvých rokoch bude mať najbadateľnejšie dôsledky na fungovanie inštitúcií EÚ. Zahraničná politika SR sa bude musieť pripraviť napríklad na fungovanie nových inštitútov stáleho predsedu Európskej rady a *de facto* ministra zahraničných vecí EÚ, ako aj praktické zavedenie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, čiže diplomatického zboru EÚ. Vidina týchto zmien stavia ešte viac do popredia otázku úspešného naplnenia všetkých administratívnych pozícií vyčlenených pre SR v inštitúciách EÚ, prioritne v Európskej komisii a v Rade EÚ, ktoré budú tvoriť zárodok budúcej európskej diplomacie. Podľa júnovej správy vlády SR má Slovensko do roku 2010 možnosť obsadiť 279 stálych postov v Európskej komisii, pričom k 31. decembru pracovalo v EK 222 občanov SR.²⁹ Prioritou pre SR by mali byť riadiace pozície, ideálne na úrovni riaditeľov, ktorí môžu reálne vplyvať na tvorbu a uplatňovanie pravidiel EÚ.

PÄŤ ROKOV V EÚ

Päť rokov po vstupe SR do EÚ pozorujeme, že Európska únia sa namiesto strategického cieľa krajiny stáva dôležitou nadstavbou verejnej politiky SR. V určitých oblastiach, ako sú menová či vízová politika, je vplyv EÚ na dianie v SR zásadný. V iných otázkach ako energetika alebo aj súčasná hospodárska kríza predstavuje Európska únia skôr doplnok k domácim politickým riešeniam. Ak sa domáca politika podriadila v rokoch 1998 až 2004 cieľom európskej integrácie, dnes sa politici SR správajú voči EÚ viac účelovo a takticky. Súčasný predseda vlády SR sa napríklad otvorene nudí na samitoch únie, ktoré sa zaoberajú inštitucionálnymi otázkami.³⁰ Navyše dnes už maastrichtské kritériá pre premiéra Fica zďaleka nie sú také posvätné ako v minulosti. Podobne však taktizuje aj bývalý premiér Mikuláš Dzurinda, ktorý bol minulý rok ochotný nehlasovať za *Lisabonskú zmluvu* v súvislosti s požiadavkami na zmenu tlačového zákona. Napriek tomu, že SDKÚ-DS sa dlhodobo hlásila k inštitucionálnej reforme EÚ, jej poslanci novú zmluvu v Národnej rade SR nepodporili.

²⁹ TASR, 17. 6. 2009.

³⁰ Na samite Európskej rady 19. – 20. júna 2008 premiér Fico vyjadril sklamanie, že po neúspešnom írskom referende o *Lisabonskej zmluve* sa lídri EÚ venovali inštitucionálnym otázkam, „ktoré ľuďom nič nehovorí“, namiesto problematiky „bezprecedentne vysokých cien ropy a potravín“ (TASR, 20. 6. 2008).

Politici SR sa relatívne rýchlo naučili využívať EÚ na krátkodobé domáce ciele. Predseda vlády sa zaujíma o dianie v EÚ hlavne v súvislosti s vnútornými otázkami SR. Ak však premiér krajiny na jednej strane volá po aktívnej EÚ pri riešení hospodárskej krízy a na druhej strane je proti zásadnému posunu právomocí na úroveň Únie v prípade dohľadu nad finančným trhom, mal by spresniť, čo presne od nej v čase krízy očakáva. Fakt je, že Slovenská republika sa úspešne začlenila do EÚ vďaka efektívnym administratívnym štruktúram a jasnému politickému cieľu, ktorý bol začiatkom tohto desaťročia predmetom širokého nadstraníckeho konsenzu. Päť rokov po vstupe SR do EÚ však vysielajú politici SR voči EÚ viaceré rozporuplné signály, ktoré musia pôsobiť mátaúco nielen voči administratívnym zložkám štátu, ale aj voči našim partnerom v EÚ a hlavne občanom tejto krajiny.

REFERENCIE

- Bilčík, V.: *Slovenská republika a Európska únia*. In: Bútora, M., Kollár, M., Mesežnikov, G. (eds): *Slovensko 2008. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2009.
- Fico hasí v Bruseli Košice. In: *Sme*, 9. 3. 2009.
- Fidlušová, V., Šafaříková, K.: *Bratislava oponuje Bruselu*. In: *Sme*, 31. 1. 2008.
- Hudec, Š.: *Únia sa vyfarbila. Na svetlozeleno*. In: *Sme*, 13. 12. 2008.
- Introduction of the Euro in Slovakia*. In: *Flash Eurobarometer* 249.
- Jadrové fórum spečatilo dostavbu Bohuníc*. In: *EurActiv.sk*, 29. 5. 2008. <http://www.euractiv.sk/energetika/clanok/jadrove-forum-specatilo-dostavu-bohunic-012928>.
- Láštic, E.: *S vylúčením verejnosti a menšiny*. In: *Zahraničná politika* 2/2008.
- Malová, D., Láštic, E., Rybář, M.: *Slovensko ako nový členský štát Európskej únie: Výzva z periferie?* Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava 2005.
- Prepis tlačovej konferencie Roberta Fica po skončení prvého dňa rokovania summitu EÚ*. 11. 12. 2008. <http://vlada.gov.sk/13045/prepis-tlacovej-konferencie-po-skonceni-prveho-dna-rokovania-summitu-europskej-unie.php>.
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky*. Vláda Slovenskej republiky, Bratislava 2006. <http://www-8.vlada.gov.sk/index.php?ID=1671>.
- Slovensko od eura delí 239 dní*. In: *EurActiv.sk*, 7. 5. 2008. <http://www.euractiv.sk/verzia-pre-tlac/clanok/slovensko-od-eura-deli-239-dni>.
- Sobotné dialógy*. In: *Slovenský rozhlas*, 7. 3. 2009.
- The European Commission 2004-09: A Politically Weakened Institution? Views from the National Capitals*. In: *EPIN Working Paper* No. 23/2009.

SEVEROATLANTICKÁ ALIANCIA A SLOVENSKO V ROKU 2008

MATÚŠ KORBA

V septembri 2008 uplynulo desať rokov od parlamentných volieb, ktoré zmenili vnútropolitické pomery v Slovenskej republike a vytvorili podmienky pre jej integráciu do Severoatlantickej aliancie. V jeseni 1998 bol naštartovaný náročný a zložitý proces, ktorý o päť rokov priniesol plody v podobe plnohodnotného členstva v NATO. V marci 2004 Slovenská republika získala nielen bezpečnostné garancie a zaradila sa do politicky najvýznamnejšej a vojensky najsilnejšej aliancie súčasného sveta, ale prevzala aj svoj podiel zodpovednosti za medzinárodnú bezpečnosť. Uplynulé desaťročie predstavuje dostatočne dlhú dobu nielen na bilancovanie integračného procesu, ale aj na hodnotenie nadväzujúceho procesu adaptácie Slovenska v štruktúrach NATO.

V období rokov 2004 – 2008 bola Slovenská republika postavená pred výzvou aktívne sa zapojiť do politickej činnosti Severoatlantickej aliancie, ako aj do jej vojenských operácií krízového manažmentu. Predkladaná štúdia približuje, akým spôsobom sa SR s touto výzvou vyrovnala a aké úlohy plní v súčasnosti v rámci transformujúceho sa NATO. Prvá dekáda 21. storočia totiž postavila Alianciu pred výzvu prispôbiť sa rýchlo sa meniacemu bezpečnostnému prostrediu v Európe a vo svete. Dynamike týchto zmien zodpovedala aj periodicita samitov Severoatlantickej aliancie, ktoré sa uskutočňovali každý druhý rok s pravidelnosťou bezprecedentnou v dovtedajšej vyše polstoročnej histórii tejto organizácie. V období posledných šiestich rokov sa ukázalo, že v rámci NATO existuje široká pluralita názorov na rolu Aliancie v rámci medzinárodnej bezpečnosti. Táto skutočnosť síce zvýrazňovala demokratický charakter organizácie, ale zároveň znižovala jej akcieschopnosť, podmienenú konsenzom všetkých členských krajín.

SAMIT NATO v BUKUREŠTI

Dosahovanie kompromisov v politických otázkach bolo a ostáva náročným a zdĺhavým procesom a potvrdzujú to aj výsledky posledného samitu NATO, ktorý sa uskutočnil 3. – 4. apríla 2008 v Bukurešti. Zasadnutie Severoatlantickej rady (NAC) na úrovni hláv štátov a šéfov vlád sa zaoberalo troma hlavnými bodmi agendy. V prvom rade to bola otázka misie ISAF v Afganistane, ktorá si vyžadovala ďalšie vojenské posilnenie. Členské krajiny Aliancie sa dohodli, že zvýšia počty vojakov v misii ISAF s cieľom zefektívniť boj proti radikálnemu hnutiu Taliban. V dokumente *Strategická vízia ISAF* sa zaviazali k vzájomnej podpore pri zdieľaní záťaže v Afganistane. Zároveň politici členských štátov NATO prisľúbili, že poskytnú svojim vojenským veliteľom adekvátne prostriedky, ktoré potrebujú na dosiahnutie úspechu, a zabezpečia maximálnu možnú flexibilitu využitia síl.¹

Slovenská republika prostredníctvom prezidenta Ivana Gašparoviča potvrdila dvojnásobné navýšenie expedičného kontingentu Ozbrojených síl SR v rámci ISAF. Koncom roka 2008 bolo v Afganistane nasadených už 176 slovenských dôstojníkov

Slovenská republika potvrdila dvojnásobné navýšenie expedičného kontingentu Ozbrojených síl SR v rámci ISAF. Koncom roka 2008 bolo v Afganistane nasadených už 176 slovenských dôstojníkov a vojakov.

a vojakov, pričom uznesenie Národnej rady SR č. 901 z 19. júna 2008 umožňuje vyslať do operácie ISAF celkom 246 príslušníkov OS SR. K ich nasadeniu došlo v operačne exponovanej oblasti na juhu Afganistanu. Prebrali zodpovednosť za ochranu základne Tarin Kowt v afganskej provincii Uruzgan, ktorá je pod holandským velením. V provincii Kandahár začal v spolupráci s Kanadou pôsobiť slovenský operačný výcvikový a styčný tím

(OMLT) a na letisku v samotnom Kandaháre začala pôsobiť strážna jednotka. Prezident I. Gašparovič v tejto súvislosti deklaroval, že „Slovensko postupne rozvíja svoju účasť v ISAF spôsobom, ktorým sa usiluje maximalizovať svoj potenciál solidarity. Ťažiskom pôsobenia sa jednoznačne stal juh Afganistanu“.²

Druhým bodom agendy samitu NATO v Bukurešti sa stala otázka ďalšieho rozšírenia Severoatlantickej aliancie. Najvyšší politickí predstavitelia členských krajín rozhodli o pozvaní Chorvátska a Albánska na rozhovory o vstupe do NATO. Macedónsko ako tretia kandidátska krajina túto pozvánku nezískalo, pretože proti nemu vystúpilo Grécko. Prijatie nových členov predstavuje už tretiu vlnu rozšírenia Aliancie po skončení Studenej vojny, ktorá by však nemala byť poslednou. Severoatlantická rada totiž prijala rozhodnutie, že dvere NATO ostávajú otvorené aj pre Ukrajinu a Gruzínsko.³ Nestanovila však časový rámec ich integrácie a pod vplyvom Francúzska, Nemecka a ďalších krajín neschválila ani

¹ *ISAF Strategic Vision*. NATO, Bukurešť 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-052e.html>.

² *Gašparovič: V provincii Uruzgan preberá SR zodpovednosť za ochranu základne*. Ministerstvo obrany SR, Bratislava 3. 4. 2008. <http://www.mosr.sk/3731/gasparovic:-v-provincii-uruzgan-prebera-sr-zodpovednost-za-ochranu-zakladne.php?pg=1>.

³ *Bucharest Summit Declaration*. 3. 4. 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html>.

ich zapojenie do Akčného plánu členstva (MAP). Išlo o ťažko vynegociovaný kompromis medzi touto skupinou členských krajín na jednej strane a USA, Veľkou Britániou a ďalšími členskými štátmi na druhej strane. Prezident I. Gašparovič, ktorý zastupoval SR na samite v Bukurešti, sa v tejto súvislosti vyjadril, že Bratislava podporuje členstvo Ukrajiny v NATO, avšak je otázne, nakoľko je Kyjev na členstvo pripravený. Slovenský prezident vyhlásil, že „Slovenská republika sa od začiatku stavia za rozširovanie Aliancie, pretože čím bude Aliancia väčšia, tým bude silnejšia a schopnejšia“.⁴ Táto oficiálna deklarácia sa v praxi opiera o úsilie slovenskej diplomacie, ktorá už od roku 2007 zaisťuje pôsobenie Veľvyslanectva SR na Ukrajinu v role kontaktnej ambasády NATO v Kyjeve.

Tretím bodom agendy na rokovaní NAC bola už tradične otázka vojenských spôsobilostí.⁵ Najvyšší politickí predstavitelia členských krajín NATO našli spoločné stanovisko v otázke komponentov americkej protiraketovej obrany, ktoré by mali byť dislokované v strednej Európe na území Poľska a Českej republiky. Konštatovali, že americký obranný štít môže ochrániť Európu pred raketovou hrozbou, a to najmä z Blízkeho východu. Šírenie balistických raketových riadených striel označili za zvyšujúcu sa hrozbu pre všetky členské krajiny Aliancie. Z týchto dôvodov sa NATO rozhodlo preskúmať možnosti prepojenia amerického protiraketového obranného štítu s budúcimi podobnými protiraketovými systémami inde na svete.⁶

Slovenská republika podporila tento postoj Severoatlantickej aliancie a prezident Gašparovič ocenil, že projekt amerického systému protiraketovej obrany sa začal konzultovať na pôde NATO. Slovensko berie do úvahy, že stredoeurópske komponenty americkej protiraketovej obrany sa môžu stať významným príspevkom k ochrane európskych členov Aliancie pred hrozbou, ktorú predstavujú balistické rakety dlhého dosahu. Slovensko podľa vyjadrenia I. Gašparoviča jednoznačne podporilo zámer, aby sa do nasledujúceho samitu v roku 2009 vypracovala komplexná štúdia, ktorá by vyhodnotila strategické prínosy tohto amerického projektu USA pre NATO.⁷ Postoj prezidenta SR, ako aj Ministerstva zahraničných vecí SR a Ministerstva obrany SR je v otázke americkej protiraketovej obrany odlišný od postoja predsedu vlády Roberta Fica, ktorý otvorene kritizuje plán na rozmiestnenie jej komponentov v Českej republike a Poľsku. V dôsledku toho Slovenská republika vysiela do zahraničia protichodné signály, ktoré sú našimi susedmi a spojencami vnímané dosť rozporuplne.

Zatiaľ čo v politických otázkach najvyšší predstavitelia členských štátov Aliancie hľadajú zložité kompromisy, v otázkach vojenských prevláda v NATO podstatne väčšie vzájomné porozumenie. Existuje zhoda v tom, že dôveryhodnosť a efektívnosť Aliancie sa odvíja od

⁴ Gašparovič: Slovensko je za členstvo Ukrajiny v NATO. In: SITA, 3. 4. 2008. <http://www.mosr.sk/3672/gasparovic:-slovensko-je-za-clenstvo-ukrajiny-v-nato.php?pg=1>.

⁵ Pri príležitosti samitu NATO v Bukurešti prezident N. Sarkozy oznámil návrat Francúzska do vojenských štruktúr NATO, ktoré prezident Ch. de Gaulle opustil v roku 1966. Išlo o veľmi významný posun vo francúzskej bezpečnostnej a obrannej politike, ktorý všetci členovia Aliancie jednoznačne privítali.

⁶ Bucharest Summit Declaration. 3. 4. 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html>.

⁷ Slovensko je a zostane plnohodnotným členom NATO. In: SITA, 3. 4. 2008. <http://www.mosr.sk/3710/gasparovic:-slovensko-je-a-zostane-plnohodnotnym-clenom-nato.php?pg=1>.

jej vojenských spôsobilostí. Severoamerickí a európski politici vychádzajú z univerzálne platného pravidla, podľa ktorého diplomacia funguje oveľa účinnejšie vtedy, keď sa môže oprieť o adekvátnu vojenskú silu.⁸ Toto porozumenie a zhoda však majú viac teoretický ako praktický charakter. Je to spôsobené nedostatočnými vojenskými spôsobilosťami prevažnej väčšiny členských krajín NATO. Ich ozbrojené sily majú nízku bojaschopnosť a nie sú schopné vyčleňovať dostatok jednotiek nasaditeľných v operáciách krízového manažmentu.

Zlepšenie situácie by mali priniesť dohody, ktoré vzišli zo stretnutia ministrov obrany členských krajín Aliancie z 10. októbra 2008 v Budapešti. Ministri obrany sa dohodli na zvýšení pomeru nasaditeľných jednotiek k celkovému počtu pozemných vojsk. Kým doposiaľ bol tento pomer 40 % (jednotky spôsobilé nasadenia v expedičných operáciách krízového manažmentu), v budúcnosti by úroveň nasaditeľnosti pozemných vojsk členských krajín NATO mala dosahovať 50 % ich príslušníkov.⁹ K zlepšeniu vojenských spôsobilostí Aliancie samozrejme dôjde iba za predpokladu, že tieto spoločne prijaté záväzky budú naozaj implementované do praxe.

K zlepšeniu vojenských spôsobilostí Aliancie dôjde iba za predpokladu, že spoločne prijaté záväzky budú naozaj implementované do praxe. V tejto súvislosti by domáca odborná a politická debata o ďalšom smerovaní bezpečnostnej a obrannej politiky SR mala priniesť odpovede na konkrétne otázky týkajúce sa politickej a vojenskej dimenzie transformácie NATO.

V tejto súvislosti by domáca odborná a politická debata o ďalšom smerovaní bezpečnostnej a obrannej politiky SR mala priniesť odpovede na konkrétne otázky týkajúce sa politickej a vojenskej dimenzie transformácie NATO. S určitou mierou zovšeobecnenia možno konštatovať, že v prípade politickej transformácie musí SR vyhodnotiť, či je v jej záujme podporovať premenu Aliancie na politicko-bezpečnostnú organizáciu s celosvetovou pôsobnosťou. Strategickou úlohou takejto Aliancie by bolo zaisťovanie globálnej stability prostredníctvom partnerstiev, prostredníctvom vojenských a nevojenských

zásahov a v prípade potreby aj prostredníctvom svojho ďalšieho rozširovania. V prípade vojenskej transformácie NATO musí SR vyhodnotiť, či je v jej záujme podporovať ambíciu NATO realizovať všetky typy operácií krízového manažmentu od humanitárnej pomoci až po bojové nasadenie vysokej intenzity všade tam, kde vzniknú hrozby pre členské štáty a ich občanov. Naplnenie tejto ambície si vyžiada ďalšie zlepšovanie operačných spôsobilostí vojenských aj civilných nástrojov krízového manažmentu. Až na základe odpovedí na tieto otázky by sa mal následne formulovať aj postoj SR k Európskej bezpečnostnej a obrannej politike a k pôsobeniu EÚ ako bezpečnostného aktéra.¹⁰

⁸ Shea, J.: *NATO Going Global – or Almost*, *Transatlantic Security Issues Project*. http://www.ataedu.org/article_new.php?id=109.

⁹ *Informal Meeting of NATO Defence Ministers, Budapest, 9. – 10. 10. 2008*. <http://www.nato.int/docu/comm/2008/0810-budapest/0810-budapest.htm>.

¹⁰ Primárne postavenie NATO ako najdôležitejšieho garanta bezpečnosti Slovenskej republiky je zakotvené v súčasnosti platných koncepcných dokumentoch (*Bezpečnostná stratégia SR* a *Obranná stratégia SR*). Severoatlantická aliancia by mala predstavovať hlavný rámec na realizáciu bezpečnostnej a obrannej politiky Slovenskej republiky a Európska únia iba sekundárny a komplementárny rámec.

V súvislosti s diskusiou o týchto otázkach bude potrebné vyvarovať sa jej ideologizácii. Transformácia Severoatlantickej aliancie nemá za cieľ pretvoriť NATO na „svetového policajta“, ani na „svetovú humanitárnu službu“. Aliancia ostane, tak ako to bolo v období štyroch dekád Studenej vojny a počas dvoch dekád na prelome 20. a 21. storočia, exkluzívnou organizáciou, založenou na spoločných demokratických hodnotách a spoločných bezpečnostných záujmoch. Posilňovanie vojenských spôsobilostí ozbrojených síl členských štátov nepredstavuje militarizáciu ich spoločností, ale je len prirodzenou reakciou na nestabilné a turbulentne sa meniace bezpečnostné prostredie v Európe a vo svete, ktoré produkuje vážne hrozby. Životným záujmom SR a ďalších členov NATO a EÚ by malo byť udržanie globálnej vojenskej prevahy na strane demokratických krajín. Aj keď sa toto vyjadrenie môže zdať politicky nekorektné, určite je vyjadrením strategicky korektným a jediným realistickým.¹¹

POLITICKO-VOJENSKÁ PRIORITA NATO: AFGANISTAN

Slovenská republika z objektívnych dôvodov svojho malého mocenského potenciálu, obmedzeného medzinárodného vplyvu a limitovaných ľudských a hospodárskych zdrojov nie je schopná stanovovať priority NATO. Tak ako väčšina členských krajín Aliancie môže iba ovplyvňovať ich formuláciu a následne prijať individuálne rozhodnutie o spôsobe svojho zapojenia do realizácie týchto priorít. Charakteristickým príkladom tejto interakcie je podiel Slovenskej republiky na expedičných operáciách mimo teritória členských štátov NATO. Dňa 6. júna 2007 vláda SR uznesením č. 497/2007 schválila materiál *Vyhodnotenie pôsobenia ozbrojených síl Slovenskej republiky v operáciách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2006 s návrhom predpokladanej účasti v rokoch 2007 – 2008*. Išlo o výsledok komplexnej analýzy doterajšieho pôsobenia OS SR v zahraničných misiách, ktorú v rokoch 2006 – 2007 vypracovali experti Ministerstva obrany SR. Na základe tejto analýzy a následného politického rozhodnutia došlo k prehodnoteniu účasti OS SR na zahraničných misiách a k formulovaniu nového strategického cieľa. Týmto cieľom je zapájanie SR iba do dvoch až troch vybraných operácií medzinárodného krízového manažmentu. Za priority boli označené misie NATO a EÚ na Balkáne, misia NATO v Afganistane a misia OSN na Cypre.¹²

Toto politické rozhodnutie eliminuje jeden z doterajších najvážnejších nedostatkov pôsobenia Ozbrojených síl SR v zahraničných misiách, ktorým bola teritoriálna a operačná rozptýlenosť slovenských vojakov. V minulosti boli relatívne malé kontingenty príslušníkov OS SR paralelne nasadené vo väčšom počte misií. Sformulovanie a schvá-

¹¹ Lindley-French, J.: *Big World, Big Future, Big NATO*. In: *NATO Review*. <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/english/opinion.html>.

¹² *Vyhodnotenie pôsobenia ozbrojených síl Slovenskej republiky v operáciách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2006 s návrhom predpokladanej účasti v rokoch 2007 – 2008*, Úrad vlády SR, Bratislava 6. 6. 2007. [www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9438FA16C9C90D8CC12572-F0002ED4FF/\\$FILE/vlastnymat.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9438FA16C9C90D8CC12572-F0002ED4FF/$FILE/vlastnymat.doc).

lenie nového strategického cieľa umožnilo, aby Slovensko začalo participovať vojensky veľkými a politicky viditeľnými kontingentmi v obmedzenom počte vybraných misií. Rozhodnutie vlády z júna 2007 a jeho implementácia do praxe priniesli v priebehu roka 2008 viditeľné výsledky. V júni 2008 bolo ukončené pôsobenie OS SR v operácii OSN na Golanských výšinách (misia UNDOF) a posilnila sa slovenská vojenská účasť na operácii NATO v Afganistane (misia ISAF).

Slovenská republika týmto spôsobom naplnila záväzky, ktoré prijala spoločne s ostatnými členmi Severoatlantickej aliancie na bukureštskom samite v apríli 2008. Dokument *Strategická vízia ISAF* stanovil zvýšenie počtu vojakov NATO v Afganistane s cieľom zefektívniť boj proti radikálnemu hnutiu Taliban a zaviazal k vzájomnej podpore pri delení sa o vojenskú záťaž vyplývajúcu z operačného nasadenia.¹³ Národná rada SR 19. júna 2008 uznesením č. 901/2008 schválila zmenu mandátu a navýšenie tabuľkového počtu príslušníkov OS SR v operácii ISAF v Afganistane na 246 dôstojníkov a vojakov. Dvojnásobné zvýšenie tabuľkového počtu slovenského expedičného kontingentu a rozšírenie mandátu umožňujúce jeho nasadenie v bezpečnostne exponovaných južných provinciách predstavovali rozhodujúci kvalitatívny posun v pôsobení OS SR v Afganistane.

V decembri 2008 bolo v misii ISAF nasadených celkovo 176 príslušníkov OS SR v nasledujúcej štruktúre: multifunkčná ženijná rota (57 príslušníkov) v Kandaháre, strážna jednotka (50 príslušníkov) v Kandaháre, národný podporný prvok NSE (11 príslušníkov) v Kandaháre, operačný výcvikový tím (4 príslušníci) v provincii Uruzgan, strážna jednotka (45 príslušníkov) v Tarin Kowt a provinčný rekonštrukčný tím (4 príslušníci) s celoafganskou pôsobnosťou. V neposlednom rade pôsobia na Veliteľstve ISAF 5 slovenskí dôstojníci.¹⁴ V roku 2009 by mal stav slovenského kontingentu v Afganistane dosiahnuť 226 dôstojníkov a vojakov. Očakáva sa nasadenie ďalšej strážnej jednotky s počtom 50 príslušníkov OS SR, ktorí by mali ochraňovať a brániť tábor ISAF Hadrian v Deh Rawood v provincii Uruzgan.¹⁵

POLITICKÁ PRIORITA SR: BALKÁN

Slovenská republika sa v priebehu roka 2008 podieľala aj na druhej expedičnej operácii krízového manažmentu pod velením NATO. Išlo o misiu KFOR v Kosove, v ktorej boli príslušníci OS SR nasadení už od roku 1999. Na základe dohody medzi ministerstvami obrany Slovenskej a Českej republiky pôsobi v operácii KFOR od februára 2002 mechanizovaná rota OS SR, ktorá je dislokovaná na spoločnej základni Šajkovac.

¹³ *ISAF Strategic Vision*. NATO, Bukurešť 3. 4. 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/>.

¹⁴ *Operácia ISAF v Afganistane*. Ministerstvo obrany SR, Bratislava. <http://www.mod.gov.sk/330/operacia-isaf-afganistan.php?mnu=181>.

¹⁵ *V Afganistane by malo pôsobiť 246 vojakov*. In: SITA, 27. 5. 2008. <http://www.mosr.sk/3829/v-afganistane-by-malo-posobit-246-vojakov.php?pg=1>.

Medzi jej úlohy patrí zabrániť etnickým nepokojom, kriminálnej činnosti a narušovaniu pokojného politického vývoja v Kosove. V operácii KFOR doteraz pôsobilo celkovo 2 995 príslušníkov OS SR a MO SR, z toho 26 žien.¹⁶

V roku 2008 spolu 139 slovenských dôstojníkov a vojakov vykonávalo v priestore zodpovednosti svojej roty pravidelné monitorovanie objektov miestneho obyvateľstva formou patrolovania a zaisťovalo lokálnu infraštruktúru. Zabezpečovali nepretržité stráženie srbskej minority, poskytovali pomoc humanitárnym organizáciám v aktivitách na území Kosova a snažili sa vytvárať podmienky na obnovu mierového spoluzitia kosovských Srbov a Albáncov v operačnom priestore česko-slovenského práporu.¹⁷ Politické implikácie vyhlásenia nezávislosti Kosova vo februári 2008 a nepriznania tohto aktu zo strany SR sa na činnosti kontingentu OS SR v misii KFOR neprejavili.

V priebehu roka 2008 došlo k zvýšeniu slovenskej vojenskej prítomnosti v Kosove, keď vláda SR uznesením č. 672/2007 schválila vyslanie jednotky dopravných vrtuľníkov a 35 dôstojníkov a vojakov do operácie KFOR. Dva modernizované transportné vrtuľníky Mi-17 zabezpečovali prepravu osôb a materiálu a vykonávanie prieskumných a monitorovacích letov. Počas šiestich mesiacov vykonali 222 operačných úloh a 1 031 letov, počas ktorých prepravili 3 789 osôb a 67 ton materiálu. Vrtuľníková jednotka OS SR ukončila svoje pôsobenie v misii KFOR 16. júna 2008.¹⁸

Politické implikácie vyhlásenia nezávislosti Kosova vo februári 2008 a nepriznania tohto aktu zo strany SR sa na činnosti kontingentu OS SR v misii KFOR neprejavili.

Paralelne s operáciou NATO prebiehala v oblasti západného Balkánu aj operácia EÚ Althea. V Bosne a Hercegovine pôsobili vojenské jednotky EUFOR pod velením Európskej únie a ich súčasťou bol aj slovenský kontingent. Cieľom operácie Althea je poskytnúť pomoc Bosne a Hercegovine pri uskutočňovaní pokroku smerom k európskej integrácii v kontexte stabilizačného a zjednocovacieho procesu. V roku 2008 slovenská vojenská prítomnosť v Bosne a Hercegovine predstavovala 4 dôstojníkov zaradených na štábných funkciách vo veliteľstve EUFOR v Sarajeve, ktorí plnili úlohy v oblastiach logistiky, vzdušných operácií, civilno-vojenskej spolupráce a v oblasti evidencie, kontroly vývozu a dovozu zbraní a munície. Jadrom kontingentu OS SR bolo 35 príslušníkov strážnej čaty Vojenskej polície, ktorých úlohou bolo zabezpečiť vnútornú ochranu tábora EUFOR Budmir v Sarajeve.¹⁹ V druhej polovici roka 2008 prebiehala v rámci Európskej únie diskusia o časovom rámci ukončenia misie Althea, ktorá by mohla byť nahradená nevojenskou misiou EÚ využívajúcou civilné nástroje krízového manažmentu. Slovenská republika však patrí k tým členským krajinám, kto-

¹⁶ Operácia KFOR v Kosove. Ministerstvo obrany SR, Bratislava. <http://www.mosr.sk/328/operacia-kfor-kosovo.php?mnu=182>.

¹⁷ Tamže, s. 16.

¹⁸ Ocenení príslušníci vrtuľníkovej jednotky KFOR, Ministerstvo obrany SR, Bratislava 23. 6. 2008. <http://www.mod.gov.sk/813/ocneni-prislusnici-vrtulnikovej-jednotky-kfor.php?pg=9&PHPSESSID=5a6cb7148a7e1b2cc4b092bd3be112db>.

¹⁹ Operácia „Althea“ v Bosne a Hercegovine, Ministerstvo obrany SR, Bratislava. <http://www.mosr.sk/321/operacia-althea-bosna-a-hercegovina.php?mnu=184>.

ré vystupujú proti ukončeniu misie Althea, keďže západný Balkán patrí k prioritným oblastiam slovenských zahraničnopolitických a bezpečnostných záujmov.

V máji 2008 si Slovenská republika pripomenula okrúhle 15. výročie pôsobenia svojich ozbrojených síl v mnohonárodných misiách krízového manažmentu. Dňa 1. mája 1993 z vojenskej základne v Seredi vyrazila na presun prvá slovenská ženijná jednotka v počte 90 dôstojníkov a vojakov. Jej cieľom boli chorvátske mestá Lipik a Daruvar, v ktorých mala pod vedením OSN pôsobiť ako predvoj slovenského kontingentu v rámci misie UNPROFOR. Išlo o prvú samostatnú zahraničnú operáciu uskutočnenú po rozdelení Česko-Slovenska a vzniku Slovenskej republiky. Počas uplynulých 15 rokov sa príslušníci OS SR zapojili do viac ako dvadsiatich zahraničných misí pod hlavičkou NATO, EÚ, OSN, OBSE a operácií spojeneckých *ad hoc* koalícií. Na expedičnom nasadení v operáciách krízového manažmentu sa zúčastnilo viac ako 11 500 slovenských dôstojníkov a vojakov. Pri plnení úloh v zahraničí prišlo 53 z nich o život.²⁰

SLOVENSKÁ REPUBLIKA A NATO – PERSPEKTÍVY DO BUDÚCNA

V priebehu roka 2008 došlo v sfére medzinárodných vzťahov k niekoľkým významným udalostiam, ktoré mali priamy vplyv na bezpečnosť a stabilitu v Európe. Vo februári 2008 srbská provincia Kosovo, ktorá sa nachádzala pod protektorátom OSN a NATO, vyhlásila svoju nezávislosť. Tento krok podporila väčšina členských krajín Severoatlantickej aliancie a Európskej únie a s Prištinou nadviazali diplomatické vzťahy. Po prvýkrát od konca druhej svetovej vojny v roku 1945 a od podpísania *Záverečného (Helsinského) aktu* Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe v roku 1975 došlo pri medzinárodnom uznaní nového štátu k narušeniu teritoriálnej integrity iného štátu bez jeho politického súhlasu. Slovenská republika patrila k minoritnej skupine členských krajín NATO a EÚ, ktoré neuznali samostatnosť Kosova a naďalej rešpektujú formálnu zvrchovanosť Srbska nad jeho niekdajšou juhozápadnou oblasťou.

Zmena štátnych hraníc realizovaná týmto spôsobom vytvorila vážny bezpečnostný precedens, ktorý v auguste 2008 využila Ruská federácia v konflikte s Gruzínskom. Európske krajiny sa stali nielen divákmi prvej lokálnej vojny 21. storočia, ktorá prebehla v ich východnom susedstve, ale aj svedkami uznania nezávislosti Abcházka a Južného Osetska zo strany Moskvy. Narušenie teritoriálnej integrity Gruzínska a odtrhnutie jeho separatistických oblastí prispeli k zvýšeniu geopolitického napätia v Európe a spolu s kosovským precedensom označujú začiatok novej etapy bezpečnostných vzťahov na starom kontinente.

Táto etapa bude charakterizovaná komplexnými problémami, ktoré nebude možné riešiť v uzavretom rámci euroatlantického priestoru. Členské štáty NATO a EÚ budú

²⁰ *Slováci v zahraničných misiách už 15 rokov.* Ministerstvo obrany SR, Bratislava 2. 5. 2008. www.mod.gov.sk/732/slovaci-v-zahranicnych-operaciach-uz-15-rokov.php?pg=1&PHPSESSID=13245e287a20dcec7bbea1352601f82a.

postavené pred výzvou riešiť rastúci počet bezpečnostných otázok v interakcii s Ruskou federáciou, pričom táto interakcia sa bude z prípadu na prípad pohybovať od mocenskej konkurencie po pragmatickú kooperáciu. V najbližšej budúcnosti sa zložitá prepojenosť vzájomných vzťahov prejaví najmä pri riešení otázok súvisiacich s vnútropolitickým vývojom a zahraničnopolitickým smerovaním Ukrajiny. V tejto súvislosti sa široké pole pôsobnosti otvára aj pred slovenskou diplomaciou, ktorá od 1. 1. 2007 zaistuje pôsobenie Veľvyslanectva SR v Kyjeve v role kontaktnej ambasády NATO pre Ukrajinu. V decembri 2008 Severoatlantická aliancia ocenila výkon Slovenskej republiky v tejto funkcii a rozhodla o predĺžení jej mandátu na ďalšie dva roky.²¹

Aktuálne výzvy a trendy budú musieť reflektovať nielen jednotlivé členské štáty NATO, ale aj Severoatlantická aliancia ako celok. Nie je totiž žiadnym tajomstvom, že Aliancia rieši vážne vnútorné problémy, ktoré môžu spôsobiť pokles jej významu a nárast strategickjej dôležitosti EÚ. Potvrdzujú to aj zložité negociácie a náročné hľadanie kompromisov pred samitom NATO v Bukurešti, ktoré v mnohých prípadoch mali polovičitý charakter. Význam a dôveryhodnosť Severoatlantickej aliancie závisí od schopnosti členských krajín nachádzať zhodu nielen vo vnímaní bezpečnostných hrozieb, ale aj v metódach a spôsoboch, ako tieto hrozby neutralizovať. V priebehu deväťdesiatych rokov 20. storočia existoval politický konsenzus o potrebe prispôbiť NATO zmeneným podmienkam po skončení Studenej vojny, ktorý sa prejavil na jednotnom postoji všetkých členských krajín k otázke rozšírenia Aliancie, ako aj k otázke vojenských zásahov v Bosne a Hercegovine a v Kosove. V prvej dekáde 21. storočia však členovia NATO už vo výrazne menšej miere nachádzajú zhodu v kľúčových otázkach medzinárodnej bezpečnosti.

Na politickej rovine došlo k akútnej vnútornej kríze Aliancie v otázke Iraku a na vojenskej rovine dochádza k latentnej vnútornej kríze v otázke Afganistanu. Neschopnosť členských krajín dohodnúť sa na spôsobe neutralizácie režimu Saddáma Husajna spôsobila, že politická transformácia NATO do podoby globálneho bezpečnostného aktéra sa zastavila. Súčasná neschopnosť väčšiny európskych členov efektívne sa zapojiť do misie ISAF zasa spôsobuje, že stagnuje aj vojenská transformácia NATO. V prípade, že tieto vnútorné problémy nebudú v horizonte najbližších dvoch až troch rokov vyriešené, dôjde k postupnej marginalizácii medzinárodného významu Severoatlantickej aliancie. Z politického hľadiska by NATO ostalo iba regionálnou štruktúrou formálneho charakteru a kľúčové otázky euroatlantickej bezpečnosti by boli riešené na bilaterálnej úrovni medzi USA a jednotlivými európskymi mocnosťami. Z vojenského hľadiska by NATO ostalo iba štruktúrou kolektívnej obrany územia členských štátov

V záujme Slovenskej republiky je nedopustiť marginalizáciu významu Severoatlantickej aliancie a s ňou spojené oslabenie životne dôležitých bezpečnostných garancií.

²¹ NATO ocenilo prácu SR na Ukrajine. Ministesto zahraničných vecí SR, Bratislava 17. 12. 2008. http://www.foreign.gov.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_6FFF9C70E-DE5659CC125705A00334878_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&HM=250-&PAGE_AKTU-ALNESPRAYVYIEWVSETKYTESY-6HHAPV=68&DS=Y&TG=BlankMaster&URL=http://www.mzv.sk/App/WCM/Aktualit.nsf/vw_ByID/ID_8DB124FBA2475946C125752200589E0C.

pred hrozbou vonkajšej intervencie, ktorá je však v súčasnosti málo pravdepodobná a takou ostane aj v najbližších rokoch.

V záujme Slovenskej republiky je nedopustiť marginalizáciu významu Severoatlantickej aliancie a s ňou spojené oslabenie životne dôležitých bezpečnostných garancií. Súčasná podoba európskej bezpečnostnej architektúry, ktorá je založená na transatlantickom spojenectve v rámci NATO a na vojenskej prítomnosti USA na kontinente, v najväčšej miere zodpovedá záujmom menších európskych krajín. Do tejto kategórie patrí väčšina členských štátov NATO/EÚ, ktorých strategickú orientáciu formuje nedôvera v schopnosť Francúzska, Nemecka a Veľkej Británie prevziať politicko-vojenskú zodpovednosť za bezpečnosť v Európe. Bezpečnostná architektúra na kontinente nemôže byť z objektívnych politických a vojenských dôvodov vytvorená iba na báze Európskej únie, ale musí mať širší rozmer. Podmienkou európskej bezpečnosti a stability totiž ostáva plná zaangažovanosť USA a konštruktívna spolupráca s Ruskou federáciou. Riešenie tejto komplexnej „geostrategickej rovnice s tromi neznámymi“ predstavuje výzvu, ktorej v najbližších rokoch budú čeliť všetky štáty európskeho bezpečnostného komplexu²² od Vancouveru po Vladivostok.

REFERENCIE

- Bucharest Summit Declaration*. 3. 4. 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html>.
- Gašparovič: *Slovensko je za členstvo Ukrajiny v NATO*. In: SITA, 3. 4. 2008. <http://www.mosr.sk/3672/gasparovic:-slovensko-je-za-clenstvo-ukrajiny-v-nato.php?pg=1>.
- Gašparovič: *V provincii Uruzgan preberá SR zodpovednosť za ochranu základne*. Ministerstvo obrany SR, Bratislava 3. 4. 2008. <http://www.mosr.sk/3731/gasparovic:-v-provincii-uruzgan-prebera-sr-zodpovednost-za-ochranu-zakladne.php?pg=1>.
- Informal Meeting of NATO Defence Ministers, Budapest*, 9. – 10. 10. 2008. <http://www.nato.int/docu/comm/2008/0810-budapest/0810-budapest.htm>.
- ISAF Strategic Vision*. NATO, Bukurešť 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-052e.html>.
- Lindley-French, J.: *Big World, Big Future, Big NATO*. In: *NATO Review*. <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/english/opinion.html>.

²² V kontexte euroatlantického priestoru Ruská federácia predstavuje významnú regionálnu mocnosť, ktorá susedí s členmi NATO a EÚ v severnej a východnej Európe a v oblasti Čierneho mora. Na opačnom konci severnej pologule susedí s členmi NATO v oblasti na pomedzí ázijského a amerického kontinentu. Z geostrategického hľadiska sa Ruská federácia a členské krajiny NATO a EÚ delia aj o oblasť Severného ľadového oceánu. Tieto faktory spolu s ruským mocenským potenciálom spôsobujú, že Ruská federácia má na euroatlantický priestor najväčší vplyv spomedzi všetkých štátov, ktoré nie sú integrálnou súčasťou NATO a EÚ. Členské štáty Severoatlantickej aliancie a Európskej únie spolu s Ruskou federáciou tvoria tzv. bezpečnostný komplex. Ide o teoretický konštrukt, ktorý je definovaný ako skupina štátov so vzájomne prepojenou a ovplyvňujúcou sa bezpečnosťou. Bezpečnostné problémy jednej krajiny tohto komplexu nemôžu byť analyzované ani riešené oddelene od problémov ostatných krajín, ktoré sú jeho súčasťou.

- NATO ocenilo prácu SR na Ukrajine. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 17. 12. 2008. http://www.foreign.gov.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_6FF-F9C70EDE5659CC125705A00334878_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&HM=250-&PAGE_AKTUALNESPRAVYVIEWVSETKYTESY-6HHAPV=68&DS=Y&TG=BlankMaster&URL=http://www.mzv.sk/App/WCM/Aktualit.nsf/vw_ByID/ID_8DB124F-BA2475946C125752200589E0C.
- Ocenení príslušníci vrtuľníkovej jednotky KFOR, Ministerstvo obrany SR, Bratislava 23. 6. 2008. <http://www.mod.gov.sk/813/ocneni-prislusnici-vrtulnikovej-jednotky-kfor.php?pg=9&PHPSESSID=5a6cb7148a7e1b2cc4b092bd3be112db>.
- Operácia „Althea“ v Bosne a Hercegovine, Ministerstvo obrany SR, Bratislava. <http://www.mosr.sk/321/operacia-althea-bosna-a-hercegovina.php?mnu=184>.
- Operácia ISAF v Afganistane. Ministerstvo obrany SR, Bratislava. <http://www.mod.gov.sk/330/operacia-isaf-afganistan.php?mnu=181>.
- Operácia KFOR v Kosove. Ministerstvo obrany SR, Bratislava. <http://www.mosr.sk/328/operacia-kfor-kosovo.php?mnu=182>.
- Shea, J.: *NATO Going Global – or Almost*, Transatlantic Security Issues Project. http://www.ataedu.org/article_new.php?id=109.
- Slováci v zahraničných misiách už 15 rokov. Ministerstvo obrany SR, Bratislava 2. 5. 2008. www.mod.gov.sk/732/slovaci-v-zahranicnych-operaciach-uz-15-rokov.php?pg=1&PHPSESSID=13245e287a20dcec7bba1352601f82a.
- Slovensko je a zostane plnohodnotným členom NATO. In: SITA, 3. 4. 2008. <http://www.mosr.sk/3710/gasparovic-slovensko-je-a-zostane-plnohodnotnym-clenom-nato.php?pg=1>.
- V Afganistane by malo pôsobiť 246 vojakov. In: SITA, 27. 5. 2008. <http://www.mosr.sk/3829/v-afganistane-by-malo-posobit-246-vojakov.php?pg=1>.
- Vyhodnotenie pôsobenia ozbrojených síl Slovenskej republiky v operáciách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2006 s návrhom predpokladanej účasti v rokoch 2007-2008. Úrad vlády SR, Bratislava 6. 6. 2007. [www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9438-FA16C9C90D8CC12572F0002ED4FF/\\$FILE/vlastnymat.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9438-FA16C9C90D8CC12572F0002ED4FF/$FILE/vlastnymat.doc).

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY VO VÝBORE MINISTROV RADY EURÓPY

MARTINA HRVOLOVÁ

V rokoch 2007 a 2008 dominovali zahraničnej politike Slovenskej republiky v oblasti ľudských práv dve zásadné udalosti. Prvou bola príprava a výkon predsedníctva vo Výbore ministrov Rady Európy a tou druhou kampaň v prospech kandidatúry SR do Rady OSN pre ľudské práva.

Pri hodnotení významu týchto skutočností je potrebné v prvom rade poznamenať, že v histórii samostatnosti Slovenskej republiky išlo o prvý zárodok nástupu obdobia, v ktorom sa Slovensko vo svojej zahraničnej politike začalo venovať ľudským právam na inštitucionálnom základe a naďalej v tom intenzívne a systematicky pokračuje.

Cieľom tohto príspevku je poskytnúť pohľad na rôzne stránky predsedníctva Slovenskej republiky vo Výbore ministrov Rady Európy. Išlo vôbec o prvé predsedníctvo SR v regionálnej medzinárodnej organizácii s takou vzácnou širokou členskou základňou.

PRÍPRAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA PREDSEDNÍCTVO VO VÝBORE MINISTROV RADY EURÓPY

Rada Európy (RE), založená 5. mája 1949, je najstaršia európska regionálna medzivládna medzinárodná organizácia, ktorá má v súčasnosti 47 členských štátov. Na jej úrovni je vytvorený zatiaľ najprepracovanejší regionálny mechanizmus viac ako 200 medzinárodných medzivládnych zmlúv ochrany ľudských práv a základných

slobôd. Výbor ministrov Rady Európy, zložený z ministrov zahraničných vecí členských štátov, je rozhodovacím orgánom organizácie. Zasadá v Štrasburgu raz do roka. Zástupcovia ministrov zahraničných vecí, stáli predstavitelia členských štátov pri Rade Európy v Štrasburgu, sa schádzajú na zasadnutí tzv. Výboru delegátov ministrov pravidelne každý týždeň. Výbor ministrov Rady Európy prostredníctvom rozhodnutí prijíma právne záväzné dohovory a odporúčania pre členské štáty. Výbor schvaľuje rozpočet organizácie, rozhoduje o použití finančných prostriedkov a dohliada na výkon rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva. Poradným orgánom je Parlamentné zhromaždenie Rady Európy zložené z poslancov národných parlamentov.

Na predsedníckom poste Výboru ministrov RE pôsobila Slovenská republika na rotačnom princípe po prvýkrát od novembra 2007 do mája 2008, teda symbolicky práve v čase 15. výročia svojej samostatnosti a zároveň členstva v organizácii.¹

Z medzinárodnopolitického hľadiska bola v tomto smere významná napríklad skutočnosť, že Slovenská republika čelila, aj keď nie explicitne vysloveným, pochybnostiam nad výkonom predsedníctva Výboru ministrov Rady Európy z dôvodu svojho členstva v Európskej únii.

Príprave a výkonu predsedníctva Slovenskej republiky vo Výbore ministrov RE bola z viacerých dôvodov venovaná osobitná pozornosť už od roku 2006. V tomto roku, ktorý možno nazvať rokom prípravných prác filozofie i administratívy predsedníctva, totiž došlo po parlamentných voľbách na Slovensku k významnej zmene v zložení vládnej koalície. V tom čase musela slovenská diplomacia na medzinárodnej scéne zároveň čeliť vo všetkých ohľadoch zvýšeným nárokom na svoj výkon v súvislosti s členstvom v Bezpečnostnej

rade OSN, ako aj v súvislosti s prípravami na predsedníctvo vo Výbore ministrov RE. Navyše s pôsobením na podobných postoch SR nemala žiadnu skúsenosť vzhľadom na skutočnosť, že sa v predchádzajúcom období venovala primárne úlohám súvisiacim s integráciou do EÚ a NATO.² V danej situácii stála slovenská diplomacia aj pred úlohou prioritizovať svoju zahraničnú politiku vo vzťahu k značne širokému katalógu ľudských práv. Z medzinárodnopolitického hľadiska bola v tomto smere významná napríklad skutočnosť, že Slovenská republika čelila, aj keď nie explicitne vysloveným, pochybnostiam nad výkonom predsedníctva Výboru ministrov Rady Európy z dôvodu svojho členstva v Európskej únii. Slovenská republika preberala predsedníctvo po San Maríne (november 2006 – máj 2007) a Srbsku (máj 2007 – november 2007), ktoré nie

¹ Členské štáty sa v predsedníctve Výboru ministrov Rady Európy striedajú každých šesť mesiacov v poradí podľa anglickej abecedy. V priebehu šiestich mesiacov Výboru ministrov Rady Európy predsedá minister zahraničných vecí predsedajúceho štátu, ktorý reprezentuje členské štáty na vládnej úrovni. Stály predstaviteľ predsedajúceho štátu je predsedom zasadania Výboru delegátov ministrov. Od mája 2007 do novembra 2007 Slovenská republika (stály predstaviteľ v Štrasburgu) zároveň predsedala zasadaniam Výboru delegátov ministrov Rady Európy, ktoré sa venujú dohľadu nad výkonom rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva.

² Slovenská republika sa síce v deväťdesiatich rokoch uchádzala o členstvo v Komisii OSN pre ľudské práva, tento pokus bol však neúspešný.

sú členskými štátmi Európskej únie, a očakávaná z tábora členských, ale aj nečlenských štátov EÚ boli teda prirodzene veľké.³

Na prípravu a výkon predsedníctva bol pri ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky zriadený medziministerský výbor, ktorého úlohou bolo koordinovať plnenie úloh vyplývajúcich z predsedníctva.⁴ Pri zabezpečovaní úloh súvisiacich s prípravou a výkonom predsedníctva SR vo Výbore ministrov RE totiž popri koordinačnej úlohe Ministerstva zahraničných vecí SR zohrávala významnú úlohu spoluúčasť ďalších subjektov, keďže činnosť Rady Európy sa dotýka činnosti takmer všetkých ministerstiev a ďalších relevantných subjektov.⁵ Medzi úlohy MZV patrili najmä koordinácia propagácie Slovenskej republiky ako predsedníckeho štátu v zahraničí a propagácie Rady Európy na domácej pôde, koordinácia organizácie sprievodných podujatí a stanovenej a koordinácia naplňovania priorít predsedníctva SR vo Výbore ministrov RE.

Predsednícky štát totiž nielen formálne predsedá hlavnému orgánu organizácie, ale tiež prináša organizácii nový impulz vo forme priorít predsedníctva, ktoré sa s pomocou ostatných členských štátov a sekretariátu organizácie snaží počas svojho mandátu naplňovať.

Slovensko sa na zadefinovanie priorít predsedníctva vo Výbore ministrov RE sústredilo v prvom polroku 2007. S cieľom reflektovať potreby organizácie a dosiahnuť maximálnu synergiu v spolupráci s ostatnými medzinárodnými zoskupeniami konzultovalo MZV návrh priorít s viacerými partnermi, najmä so sekretariátom Rady Európy a s nadchádzajúcimi predsedníctvami EÚ a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). Na základe iniciatívneho návrhu ministra zahraničných vecí vláda Slovenskej republiky v marci 2007⁶ schválila nasledovné priority predsedníctva:

- Európa občanov: priblíženie medzinárodného spoločenstva a občana,
- transparentná a efektívna Rada Európy: koordinácia činností Rady Európy s inými medzinárodnými inštitúciami, napr. s OBSE, EÚ a OSN s cieľom rozšíriť dialóg a praktickú spoluprácu a odstrániť pretrvávajúcu duplicitu v aktivitách,
- podpora spoločných základných hodnôt: ľudských práv, právneho štátu a demokracie.

Definovaním a následnou implementáciou týchto priorít predsedníctva vo Výbore ministrov RE boli *de facto* formulované základy súčasnej orientácie zahraničnej politiky SR v oblasti ľudských práv, spočívajúce v uplatňovaní univerzálnych zásad, princípov a noriem, na ktorých je založený medzinárodný právny poriadok. Takýto postup bol zvolený tiež s ohľadom na neodiskutovateľný medzinárodnopolitický fakt, že úlohou

³ Vzťahy RE a EÚ determinované formalizovanou dohodou totiž možno označiť za nadštandardné. Európska únia je jedným z najvýznamnejších partnerov Rady Európy v oblasti zdrojov financovania aktivít organizácie a počet jej členov v RE prevyšuje počet nečlenov EÚ.

⁴ *Rámcový návrh zabezpečenia príprav a výkonu predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy (november 2007 – máj 2008)*. Materiál na rokovanie vlády. Vláda SR, Bratislava 2007.

⁵ Najmä Národnej rady Slovenskej republiky, ktorá je zastúpená na úrovni Stálej delegácie v Parlamentnom zhromaždení Rady Európy a orgánov miestnej a regionálnej samosprávy, ktoré majú svoju reprezentáciu v Kongrese miestnych a regionálnych samospráv.

⁶ *Priority predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy*. Materiál na rokovanie vlády. Vláda SR, Bratislava 2007.

žiadneho predsedníctva medzinárodnej organizácie či inštitúcie nie je drasticky reformovať túto organizáciu, resp. inštitúciu, ale predovšetkým slúžiť jej najlepším záujmom a záujmom členských štátov. Istý priestor na realizáciu tzv. národných tém v nich však vždy existuje. Slovensko ho využilo najmä vtedy, keď muselo kriticky zvažovať, či disponuje v jednotlivito sa ponúkanej prioritnej oblasti činnosti organizácie potrebnou expertízou, alebo nie. Všeobecne teda možno konštatovať, že predsedníctvo vo Výbore ministrov RE slovenská diplomacia využila na potvrdenie svojho záujmu o zjednotenú demokratickú Európu a aj na to, aby dokázala, že Slovensko disponuje potenciálom prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa.

Predsedníctvo vo Výbore ministrov RE vnímala SR ako službu, no paralelne si dokázala vytvoriť dostatočný priestor na realizáciu vlastného videnia spoločenské diania. Pri formulovaní priorít svojho predsedníctva Slovensko špecificky stavilo na skutočnosť, že ide o mladý štát, ktorý v nedávnom období prešiel výraznými zmenami smerom k obnove demokratických štruktúr, a teda môže byť pre iné transformujúce sa krajiny sveta v mnohých ohľadoch zdrojom inšpirácie. Vyjadrením tohto filozofického základu bola napokon

Slovenské predsedníctvo sa zameralo na občiansku participáciu, synergiu v činnosti medzinárodných aktérov a na podporu multietnických a multikultúrnych spoločností.

orientácia slovenského predsedníctva na vyššie uvedené tematické priority, inými slovami na občiansku participáciu, synergiu v činnosti medzinárodných aktérov a na podporu multietnických a multikultúrnych spoločností (boj proti diskriminácii, práva osôb patriacich k národnostným menšinám, témy Rómov či holokaustu). Pritom už z tohto stručného výpočtu možno zároveň vyvodíť záver, že Slovensko

sa nevyhýbalo témam. Naopak, začalo sa tematicky profilovať aj v oblastiach, kde trpí jeho domáca scéna istými nedostatkami.

Teritoriálne sa slovenská diplomacia orientovala na svoje tradičné zahraničnopolitické priority, v tomto prípade osobitne na Bielorusko. Zmienka o tejto prioritě sa dokonca stala súčasťou textu priorít, čo bolo podmienené jednak špecifickým vzťahom tohto štátu s organizáciou, jednak jeho vtedajším medzinárodnopolitickým postavením a špecifickým vzťahom s EÚ.⁷

SLOVENSKÉ RENOMÉ

Funkciu predsedu Výboru ministrov Rady Európy prevzal minister zahraničných vecí Slovenskej republiky Ján Kubiš na zasadnutí Výboru delegátov ministrov v Štrasburgu 12. novembra 2007. Pri tejto príležitosti bol zverejnený úplný text priorít a zoznam plá-

⁷ Slovenské predsedníctvo vo Výbore ministrov Rady Európy prebiehalo v čase pred revíziou sankcií Európskej únie voči Bielorusku, pri ktorej došlo k suspendovaniu vízových sankcií až koncom roka 2008.

novaných podujatí slovenského predsedníctva.⁸ Od okamihu prevzatia predsedníctva minister zahraničných vecí pravidelne prezentoval pozície k jednotlivým politickým i právnym bodom agendy organizácie a navštívil viaceré členské štáty. Ako predseda Výboru ministrov RE predniesol na plenárnych zasadaniach Parlamentného zhromaždenia RE správy o činnosti výboru. Slovenská republika navyše s cieľom prispieť ku koordinácii činností zaviedla novú prax pravidelných prezentácií Rady Európy takisto na pôde Stálej rady OBSE a Rady OSN pre ľudské práva.

Predsedníctvo Slovenskej republiky vo Výbore ministrov RE bolo tiež príležitosťou pre našu pozitívnu odbornú a sociokultúrnu prezentáciu. Spolu s ostatnými rezortmi, sekretariátom Rady Európy, zahraničnými partnermi i občianskou spoločnosťou pripravilo MZV mnohé odborné podujatia, tematicky nadväzujúce na zvolené priority, ktorých organizácia k predsedníctvu neodmysliteľne patrí, s účasťou príslušných ministrov slovenskej vlády, ako aj vysokých predstaviteľov RE.

PÔSOBENIE V PROSPECH PODPORY A ROZŠIROVANIA PRIESTORU BEZPEČNÉHO A DEMOKRATICKÉHO SVETA

Hoci sa obdobie, v ktorom bolo možné čerpať rôzne finančné výhody pre Slovensko v súvislosti s jeho zaradením do najdôležitejších medzinárodných integračných štruktúr, skončilo, náš prirodzený záujem o aktívnu účasť na činnosti Rady Európy ostáva stále živý. Prvoradým pozitívnym aspektom členstva v RE je možnosť členských štátov čerpať z jej informačných databáz a „prenajímať“ si jej odbornú infraštruktúru, ktorá napomáha pri tvorbe a implementácii právnych a ďalších národných noriem a ktorej vytvorenie by bolo v podmienkach individuálnych členských štátov neproduktívne a s ohľadom na konkrétne podmienky častokrát aj nerealizovateľné. Slovenská diplomacia sa preto v dialógu s predstaviteľmi Rady Európy kontinuálne snaží podporovať jej aktivity, ktorých zámerom je podpora a rozširovanie priestoru bezpečného a demokratického sveta, osobitne v teritoriálnych oblastiach nášho geograficky i politicky prioritného záujmu. Inak to nebolo ani počas nášho predsedníctva vo Výbore ministrov RE.

Slovensko si ako jednu zo svojich priorít zvolilo pomôcť Bielorusku, ktoré ako jediná európska krajina nie je členom Rady Európy, prehodnotiť svoj doterajší prístup a pristúpiť k plneniu kritérií pre vstup do organizácie. Slovensko preto v rámci predsedníctva vypracovalo niekoľko projektov, ktoré boli schválené všetkými členskými štátmi RE a ktoré našli podporu aj u Bieloruska. Jedným z nich bolo expertné podujatie Benátskej komisie a Ústavného súdu Bieloruskej republiky o využití medzinárodných nástrojov na ochranu práv v bieloruskej národnej legislatíve a práve právnej ochrany v Bielorusku. Podujatie sa uskutočnilo vďaka náročným rokovaniam pod vedením

⁸ *Priorities of the Slovak Chairmanship of the Committee of Ministers of the Council of Europe.* CM/Inf(2007)46, Rada Európy, 2007.

slovenských diplomatov po viac ako štyroch rokoch stagnácie spolupráce Benátskej komisie s bieloruskými predstaviteľmi. Osobitne významnou v tejto súvislosti bola skutočnosť, že 24. apríla 2008 diskutovali v Bieloruskej národnej knižnici s tajomníkom Benátskej komisie a ďalšími medzinárodnými expertmi z oblasti práva nielen oficiálni predstavitelia Minska, ale aj zástupcovia občianskej spoločnosti. Konkrétnym výsledkom tohto podujatia bol návrh Benátskej komisie expertne posúdiť vybrané ustanovenia bieloruského trestného zákona.

Slovensko vo vzájomnom dialógu neustále zdôrazňovalo a zdôrazňuje potrebu zabezpečenia prítomnosti Rady Európy v Bielorusku. Slovenské predsedníctvo navyše s cieľom priblížiť aktivity a najmä výhody, ktoré z členstva v RE plynú tak pre štát, ako aj pre občanov (napr. možnosť dovoľávať sa práv na Európskom súde pre ľudské práva), zrýchlilo rokovania o zriadení Informačného miesta Rady Európy. S finančným príspevkom Slovenskej republiky⁹ bolo Informačné miesto RE, slúžiace okrem iného aj na organizáciu odborných podujatí, napokon slávnostne sprístupnené v priebehu júna 2009 v priestoroch Bieloruskej štátnej univerzity v Minsku.

V súvislosti s Bieloruskom je dôležité dodať, že snaha ktorejkoľvek diplomacie sa vždy končí tam, kde sa začína nevôľa partnerov. Minister zahraničných vecí SR preto súčasne vo svojom prejave pri príležitosti odovzdania predsedníctva vo Výbore ministrov RE neváhal vyjadriť znepokojenie nad politicky motivovanými procesmi a zadržaním opozičných predstaviteľov v Bielorusku, ktoré boli zaznamenané v priebehu roka 2008. Občianskej spoločnosti zároveň opakovane pripomenul, že naša krajina ju, a to bez ohľadu na teritórium sveta, vníma ako rovnocenného partnera.

OBČAN STREDOBODOM ZÁUJMU

Spoločensko-politické súvislosti pôsobenia občianskej spoločnosti sú na pozadí doterajšieho historického vývoja pomerne dobre známe. Platí, že v zápase o demokratický charakter politického režimu sa občianska spoločnosť stáva dôležitým a nenahradiiteľným aktérom. Požiadavky na skutočnú demokraciu sú však dnes oveľa prísnejšie. Je potrebné stimulovať záujem občianskej spoločnosti, spolupracovať pri presadzovaní inovatívnych riešení, inšpirovať občiansku spoločnosť, aby rozvíjala svoje vlastné finančné kapacity a propagovala vytvorenie právneho a sociálneho prostredia pre životaschopný mimovládny sektor.¹⁰

⁹ Kvôli úplnosti treba pripomenúť, že počas svojho predsedníctva vo Výbore ministrov RE Slovenská republika prispela na činnosť Rady Európy štandardným príspevkom nad rámec povinného členského vo výške 50 tisíc eur (okrem Bieloruska takisto na činnosť Komiséra RE pre ľudské práva a na miestnu demokraciu v Moldavsku).

¹⁰ Sedláková, L., Hrvolová, M.: *Občianska participácia v kontexte európskych súvislostí*. In. *Európske siločiary: Zborník z medzinárodnej konferencie*. Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa, Nitra 2006.

Príkladom dobrej a efektívnej spolupráce MZV s predstaviteľmi občianskej spoločnosti sú napríklad i aktivity vo vzťahu k Bielorusku. Medzi jej výsledky možno pokojne zaradiť napríklad projekty implementované v rámci slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci a takisto účasť slovenských expertov na medzinárodných projektoch na podporu občianskej spoločnosti v Bielorusku, ktoré spoločne s vyššie uvedenými slovenskými projektmi v rámci predsedníctva vo Výbore ministrov RE tvoria jeden kompaktný celok. Rovnako dôležitou je však aj spolupráca mimovládnych organizácií na medzinárodnej úrovni, kde možno kapacity a odbornosť slovenských subjektov multiplikovať a ďalej zúročiť.

S cieľom podporiť kontakty medzi slovenskými zástupcami občianskej spoločnosti a ich partnermi na európskej úrovni, predovšetkým medzinárodnými mimovládnymi organizáciami, ktoré majú v RE účastnícky štatút, MZV v spolupráci so slovenskou občianskou spoločnosťou v rámci predsedníctva vo Výbore ministrov RE zorganizovalo v Bratislave v dňoch 25. a 26. apríla 2008

seminár pod názvom *Mimovládne spoločnosti a občianska spoločnosť: Podporovatelia demokracie a aktívneho občianstva*, ktorý schopnosť slovenskej občianskej spoločnosti diskutovať len potvrdil. Na druhej strane je však potrebné zdôrazniť skutočnosť, že ani dnes sa naše subjekty významnejšie nezapájajú do činnosti Rady Európy. Slovenskú občiansku spoločnosť na inštitucionálnom základe naďalej reprezentuje len ich mimoriadne nízky počet.

Je potrebné zdôrazniť, že naše subjekty sa významnejšie nezapájajú do činnosti Rady Európy a že slovenskú občiansku spoločnosť na inštitucionálnom základe naďalej reprezentuje len ich mimoriadne nízky počet.

ÚSPECHY...

Mandát slovenského predsedníctva uplynul 7. mája 2008. Slovensko odovzdalo predsedníctvo do rúk Švédska na 118. zasadnutí Výboru ministrov Rady Európy v Štrasburgu. Toto zasadnutie výboru sa na základe výnimočnej iniciatívy ministrov zahraničných vecí Slovenska a Švédska po prvýkrát uskutočnilo v novom, efektívnejšom formáte. Na osobné pozvanie oboch ministrov sa ho zúčastnila tridsiatka ministrov zahraničných vecí, respektíve štátnych tajomníkov členských štátov Rady Európy.

Samotný priebeh tohto zasadnutia, ako aj viaceré následné medzinárodnopolitické hodnotenia predsedníctva SR vo Výbore ministrov RE (november 2007 – máj 2008) potvrdili, že Slovensko zvládlo predsedníctvo dobre.¹¹ Výkon predsedníctva sa tak stal nielen súčasťou programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, ale aj úspešným

¹¹ Potvrdzujú to i závery stretnutia najvyšších predstaviteľov Rady Európy a Európskej únie, ktoré sa uskutočnilo na pozvanie ministra zahraničných vecí SR a predsedu Výboru ministrov RE v marci 2008 v Bruseli. Tie potvrdili, že Slovenská republika bola vo svojom pôsobení na predsedníckom poste organizácie úspešná, a to i vďaka vyváženému postoju k všetkým prerokúvaným otázkam.

naplnením novej a dôležitej medzinárodnopolitickej úlohy, za ktorú niesla zodpovednosť predovšetkým slovenská diplomacia.¹² Úspech slovenského predsedníctva vo Výbore ministrov RE pritom akiste pramenil nielen z podpory sekretariátu organizácie a členských štátov, ale takisto z reálnych očakávaní a schopností slovenskej diplomacie stanoviť si splniteľné ciele.

... A NEÚSPECHY

Napriek všetkým pozitívam je však súčasne potrebné smutne konštatovať, že sa ani Rada Európy, ani činnosť Slovenska na jej pôde nestali stredobodom záujmu širšej, najmä laickej slovenskej verejnosti. Intenzívnejšia spravodajská činnosť MZV či špecializovaný seminár Informačnej kancelárie RE so sídlom v Bratislave, určený slovenským médiám v predvečer predsedníctva, totiž zostali viac-menej nepovšimnuté. Paradoxne sa tak stalo tiež v prípade drobných nedokonalostí, ktoré sa inak úspešnému slovenskému predsedníctvu nevyhli. Ide predovšetkým o skutočnosť, že ani Slovensko na poste predsedníctva Výboru ministrov RE nedokázalo prelomiť existujúce bariéry v spolupráci medzinárodných organizácií a inštitúcií. V apríli 2008 zorganizovalo MZV v Bratislave európsku konferenciu na tému vzdelávania Rómov, a aj keď účasť bola pomerne široká, absentovala významnejšia spolupráca relevantných aktérov (RE, EÚ a OBSE). Za touto skutočnosťou pritom možno hľadať jednoducho administratívne prekážky, ale aj nedostatok skutočnej vôle v obave o zachovanie si vlastnej existencie...

POKRAČUJEME...

V súčasnom období Slovenská republika, aj ako radový členský štát Rady Európy, pokračuje v presadzovaní priorít stanovených na obdobie predsedníctva. Plnenie tohto cieľa však nijako nezľahčujú nedostatky, ktoré sa vyskytli na vnútroštátnej scéne a ktoré boli v čase predsedníctva prirodzene potlačené minimálne obavou z jeho prípadného medzinárodného neúspechu. Ide najmä o nedostatok kvalitných zamestnancov štátnej správy s dostatočnou expertnou kapacitou a historickou pamäťou v konkrétnej oblasti. Nezanedbateľným v tomto smere je takisto fakt, že geopolitická situácia je v nielen európskom priestore významne skúšaná novými výzvami vrátane otázok vyplývajúcich z práva na sebaurčenie či z aktuálnej ekonomickej krízy. Za týchto okolností akiste nie je ľahké mať na pamäti to, čo slovami vyjadril napríklad Vysoký komisár OBSE pre národnostné menšiny, že ľudské práva nie sú na predaj. Na príklade politiky voči

¹² Informácia o priebehu a výsledkoch predsedníctva Slovenskej republiky vo Výbore ministrov Rady Európy. Materiál na rokovanie vlády č. 98. Vláda SR, Bratislava 28. 5. 2008.

Bielorusku, ktorého vzťahy s EÚ boli v roku 2008 na vysokej úrovni obnovené, možno vidieť snahu Slovenskej republiky o zachovanie continuity a zotrvanie na základných zásadách. V presvedčení, že rozvoj ekonomických vzťahov a podpora ľudských práv v Bielorusku sú kompatibilné, Slovensko podporuje účasť Bieloruska na projekte Východného partnerstva, ale aj jeho účasť na činnosti Rady Európy, za predpokladu, že uskutoční konkrétne kroky, najmä zavedie moratórium na trest smrti. Upustiť od ľudskoprávnej línie by totiž bolo zbytočné a kontraproduktívne najmä v čase, keď je záujem Bieloruska o užšiu spoluprácu s EÚ naliehavý.

NÁSTUP SKUTOČNE CIEĽAVEDOMEJ ĽUDSKOPRÁVNEJ POLITIKY?

Ako už bolo načrtnuté v úvode, na záver sa nedá aspoň krátko nezdôrazniť skutočnosť, že rok 2007 možno považovať za náznak nástupu obdobia systematickej ľudskoprávnej politiky, a to minimálne vďaka súbehu predsedníctva vo Výbore ministrov Rady Európy s rozhodnutím slovenskej diplomacie predložiť kandidatúru na členstvo v najvýznamnejšom ľudskoprávnom orgáne OSN – v Rade OSN pre ľudské práva.

Toto len umocňuje skutočnosť, že Slovenská republika sa vzhľadom na úspešné zavŕšenie aj tohto niekoľkomesačného projektu, projektu kandidatúry, dňa 21. mája 2008 stala členom Rady OSN pre ľudské práva, a to už od roku 2008 na obdobie nasledujúcich troch rokov. Vo voľbách v rámci 62. Valného zhromaždenia OSN v New Yorku sme pritom získali vysokú podporu až 135 krajín zo všetkých regiónov sveta¹³, čo akiste potvrdzuje, že Slovenská republika už v tomto okamihu profitovala z pozitívneho renomé aj v takých citlivých oblastiach, akými podpora a dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd nesporne sú. Súčasne je však, napríklad po porovnaní slovenských priorít na pôde Rady OSN pre ľudské práva¹⁴ a tých, ktoré dominovali predsedníctvu vo Výbore ministrov RE, možné kriticky pripustiť, že skutočné postavenie a zámery slovenskej zahraničnej politiky v oblasti ľudských práv sa môžu niekedy zdať len ťažko čitateľné. Ani pri hodnotení ľudskoprávneho

Súčasne je však, napríklad po porovnaní slovenských priorít na pôde Rady OSN pre ľudské práva a tých, ktoré dominovali predsedníctvu vo Výbore ministrov RE, možné kriticky pripustiť, že skutočné postavenie a zámery slovenskej zahraničnej politiky v oblasti ľudských práv sa niekedy môžu zdať len ťažko čitateľné.

¹³ Štatút člena nám dnes umožňuje zúčastňovať sa na príprave a hlasovaní o všetkých rezolúciách a ďalších rozhodnutiach prijímaných Radou OSN pre ľudské práva.

¹⁴ Medzi priority, ktoré si Slovenská republika v rámci členstva v Rade OSN pre ľudské práva zvolila, patria najmä presadzovanie princípov rovnocennosti všetkých kategórií ľudských práv a, prirodzene, tiež presadzovanie spoločných pozícií a iniciatív EÚ, ktorá koordinuje otázky ľudských práv vo vzťahu k tretím krajinám prostredníctvom svojej spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

pôsobenia slovenskej diplomacie by sme však nemali zabúdať, že charakter jej úloh je aj v tejto oblasti na rôznych postoch značne špecifický a rozdielny.¹⁵

REFERENCIE

- Informácia o priebehu a výsledkoch predsedníctva Slovenskej republiky vo Výbore ministrov Rady Európy.* Materiál na rokovanie vlády č. 98. Vláda SR, Bratislava 28. mája 2008.
- Priorities of the Slovak Chairmanship of the Committee of Ministers of the Council of Europe.* CM/Inf(2007)46, Rada Európy, 2007.
- Priority predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy.* Materiál na rokovanie vlády. Vláda SR, Bratislava 2007.
- Rámcový návrh zabezpečenia príprav a výkonu predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy (november 2007 – máj 2008).* Materiál na rokovanie vlády. Vláda SR, Bratislava 2007.
- Sedláková, L., Hrvolová, M.: *Občianska participácia v kontexte európskych súvislostí.* In: *Európske siločiarly: Zborník z medzinárodnej konferencie.* Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa, Nitra 2006.

PRÍLOHA

NAJDÔLEŽITEJŠIE PODUJATIA SLOVENSKEHO PREDSEDNÍCTVA VO VÝBORE MINISTROV RADY EURÓPY

- Stály výbor Parlamentného zhromaždenia Rady Európy, organizovaný Národnou radou SR (Bratislava 22. – 23. novembra 2007)
- 8. konferencia európskych ministrov zdravotníctva *Ľudia v pohybe* pod záštitou Ministerstva zdravotníctva SR (Bratislava 22. – 23. novembra 2007)
- Konferencia *Deti a protispoločenská činnosť*, organizovaná Kanceláriou verejného ochrancu práv SR (Bratislava 29. novembra 2007)
- Medzinárodný workshop o Európskej sociálnej charte, organizovaný Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Bratislava 12. februára 2008)
- Stretnutie zástupcov pred Európskym súdom pre ľudské práva, organizované Ministerstvom spravodlivosti SR (Bratislava 3. – 4. apríla 2008)

¹⁵ Napríklad pri porovnávaní slovenského predsedníctva vo Výbore ministrov RE a členstva v Rade OSN pre ľudské práva sú jednými z hlavných determinantov rozdielne mandáty, ako aj členská základňa; navyše v súčasnosti je Európska únia v Rade OSN pre ľudské práva z celkového počtu 47 členov zastúpená len 7 štátmi.

- Medzinárodná konferencia *Výchova a vzdelávania rómskych detí a mládeže*, organizovaná podpredsedom vlády SR pre ľudské práva, splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity a MZV SR (Bratislava 8. – 9. apríla 2008)
- Medzinárodný vzdelávací seminár *Športom k poznávaniu*, organizovaný Ministerstvom školstva SR (Bratislava 17. – 18. apríla 2008)
- Medzinárodná konferencia *Zlepšovanie správy na miestnej úrovni: nástroje a stratégia*, organizovaná Ministerstvom vnútra SR (Piešťany 17. – 18. apríla 2008)
- Medzinárodný expertný seminár *Využitie medzinárodných nástrojov na ochranu individuálnych práv, slobôd a legitímnych záujmov prostredníctvom národnej legislatívy a právo právnej ochrany v Bielorusku – problémy a perspektívy*, organizovaný Ministerstvom zahraničných vecí SR v spolupráci s Benátskou komisiou a Bieloruským ústavným súdom (Minsk 24. – 25. apríla 2008)
- 7. stretnutie o workshopoch Rady Európy pre implementáciu Európskeho dohovoru o krajine *Krajinné koncepcie a riadenie: integrovaný priestorový manažment*, organizované Ministerstvom životného prostredia SR (Piešťany 24. – 25. apríla 2008)
- Medzinárodný seminár o úlohe mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti, organizovaný Ministerstvom zahraničných vecí SR v spolupráci so slovenskými mimovládnyimi organizáciami (Bratislava 25. – 26. apríla 2008)

II.

**PRIORITNÉ OBLASTI
ZAHRANIČNEJ POLITIKY**

SLOVENSKÁ EKONOMICKÁ DIPLOMACIA A HOSPODÁRSKA KRÍZA

RADOMÍR BOHÁČ

Svetová ekonomika sa ocitla v najhoršom stave od čias veľkej hospodárskej krízy rokov 1929 – 1934. Tá súčasná – na rozdiel od finančných kríz 90-tych rokov v Ázii, Rusku či Latinskej Amerike – je však krízou globálnou. Tento aspekt so sebou prináša aj rýchly transfer problémov z krajiny do krajiny. Väčšina členských štátov Európskej únie sa ocitla v recesii. Balíky stimulačných opatrení, ktorých primárnym cieľom je stabilizovať a naštartovať zmrazený bankový sektor, oživiť spotrebu, podnikanie a investície, udržať zamestnanosť a pripraviť tak oporné body budúceho ekonomického rastu, sú prijímané v historicky nevídanom finančnom objeme. Zásadné a v mnohých ohľadoch neštandardné opatrenia menia architektúru riadenia finančných trhov, pravidlá medzinárodného obchodu i pôsobenie podnikateľských subjektov.

Globálna hospodárska a finančná kríza určuje priority aj pre zahraničnú politiku Slovenskej republiky – otvorenú, proexportne orientovanú ekonomiku s výrazne limitovanými surovinovými zdrojmi a malým vnútorným trhom, ale s komparatívnou výhodou členstva v Európskej únii (EÚ), Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Medzinárodnom menovom fonde (MMF), vo Svetovej banke (SB), Svetovej obchodnej organizácii (WTO) a v ďalších významných medzinárodných inštitúciách. Situáciu Slovenska v porovnaní s priemerom EÚ sťažuje aj vyššia energetická náročnosť tvorby HDP a nižšia produktivita práce.

AKTÍVNA ÚLOHA MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ

Práve koordinovaná reakcia medzinárodného spoločenstva je považovaná za kľúčový faktor úspešnosti úsilia o prekonanie krízy v čo najkratšom časovom horizonte, kde

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky (MZV SR) ako ústredný orgán štátnej správy disponuje primeranými kapacitami, či už z pohľadu dostupnej infraštruktúry (sieť zastupiteľských úradov), know-how, vplyvu alebo širokej siete kontaktov. Napriek limitovaným kompetenciám a možnostiam z hľadiska priameho vstupu do procesov v rámci slovenskej ekonomiky, resp. opatrení na prekonanie prejavov hospodárskej krízy, sa aktívne a systémovo zapája do hľadania efektívnych riešení. MZV v plnej miere využíva vlastnú sieť zastupiteľských úradov v zahraničí, ako i jednotlivých obchodno-ekonomických oddelení zastupiteľských úradov v rezortnej pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR). Ministerstvo zahraničných vecí sa v rámci vlastných štruktúr zaoberá analýzou a vyhodnocovaním spravodajstva, na základe čoho poskytuje včasné a presné informácie zo všetkých krajín nášho záujmu. Slovenská vláda disponuje v každom momente plnohodnotnými informáciami o postupoch iných krajín a vlád, a tak môže operatívne prijímať vlastné rozhodnutia.

Pred dvomi rokmi rezort zahájil proces zásadných organizačných a koncepčných zmien vrátane interného auditu (TREFA), ktorého výstupom boli najmä optimálne dimenzované strategické priority s dôrazom na výrazné posilnenie ekonomického rozmeru diplomacie. Očakávaným a logickým vyústením týchto procesov bolo na jeseň 2008 sformovanie Sekcie hospodárskej spolupráce a rozvojovej pomoci (SHSR).

Primárnou úlohou SHSR je skvalitniť ekonomickú diplomáciu Slovenskej republiky, najmä zefektívnením koordinácie činnosti všetkých ekonomických rezortov vlády Slovenskej republiky.

Nešlo iba o strohé plnenie programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, ale potvrdili sa aj miesto a význam tejto agendy v celkovom kontexte činnosti rezortu.

Primárnou úlohou SHSR je skvalitniť slovenskú ekonomickú diplomáciu, najmä tak, že sa zefektívni koordinácia činnosti všetkých ekonomických rezortov vlády. Jej pôsobnosť vidíme najmä v definovaní a realizácii cieľov aktuálneho pôsobenia

ministerstva pri uskutočňovaní ekonomickej dimenzie diplomacie, ktorú MZV SR vníma ako komplex koordinovaných aktivít vládnych a mimovládnych inštitúcií a podnikateľských subjektov smerujúcich k vytváraniu podmienok a presadzovaniu slovenských ekonomických záujmov v zahraničí.

V tejto súvislosti sa rezort zahraničných vecí v spolupráci s ministerstvom hospodárstva zaoberá prípravou nadčasového materiálu *Koncepcia modernej ekonomickej diplomacie*, ktorý má ambíciu aj vzhľadom na zásadné zmeny, ktoré priniesla globálna recesia z hľadiska svetového finančného a ekonomického systému, definovať východiská, zhodnotiť doterajšiu prax a navrhnúť nové postupy, ako aj možnosti efektívnejšej spolupráce a dialógu medzi vládnyimi inštitúciami a podnikateľskou sférou, resp. ekonomicky špecializovanými organizáciami a združeniami, v záujme posilniť jednotnú zahraničnú službu v presadzovaní cieľov SR. Ambíciou materiálu je výrazne pomôcť SR v potrebnom presune ťažiska smerom k znalostnej ekonomike.

Doterajšia orientácia vonkajšieho ekonomického pôsobenia SR v dostatočnej miere neodrážala reálne potreby a potenciál krajiny. Nezohľadňovala štruktúralne zmeny ekonomiky Slovenska a pôsobenie silných zahraničných investorov v Slovenskej republike s vlastnou odbytovou politikou, nereflektovala nedostatočné kapacity malých

a stredných podnikov na presadenie sa v exportnej politike, nezabezpečovala jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí, nevyužívala dostatočne potenciál oficiálnej rozvojovej pomoci na angažovanie privátneho sektora a vytváranie pracovných príležitostí. Mnohé obchodné príležitosti v zahraničí zostali nevyužitú, pretože slovenské firmy nenašli cestu k potenciálnemu užívateľovi.

Osobitne kríza prinútila slovenských aktérov vonkajšej ekonomickej politiky uvažovať v nových súvislostiach a spoločne hľadať efektívne a účinné riešenia. Dominantnosť ekonomických tém v medzinárodných vzťahoch všeobecne mení obsah a metódy implementácie zahraničnej politiky. SHSR kladie osobitný dôraz na maximalizáciu spolupôsobnosti MZV a MH SR a rovnako na maximálne zintenzívnenie aktívneho dialógu s podnikateľskou sférou. Posun je očividný najmä v súvislosti s konštruktívnou koordináciou činnosti oboch rezortov pri napĺňaní spoločných cieľov. Za ostatné obdobie treba vyzdvihnúť napr. postúpenie spoločných inštrukčných listov vedúcim zastupiteľských úradov Slovenska a pracovníkom obchodno-ekonomických oddelení, spoločnú prípravu základného strategického dokumentu vlády na zabezpečovanie vonkajšej ekonomickej politiky štátu – *Konceptu ekonomickej dimenzie Slovenskej republiky*, či kooperáciu oboch rezortov počas krízy začiatkom roka 2009 spôsobenej zastavením dodávok zemného plynu do SR.

Mimoriadne dôležitý signál o očakávanej úlohe MZV, vyvolávajúci potrebu aplikovať nový prístup k problematike ekonomickej diplomacie, priniesla konferencia Zvýšenie súčinnosti v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov pri prekonávaní dôsledkov hospodárskej a finančnej krízy na Slovensku, ktorú MZV organizovalo v marci 2009 za účasti prezidenta a predsedu vlády Slovenskej republiky, ako aj rozhodujúcich zástupcov podnikateľského sektora. Mnohé z týchto činností nie sú pre rezort zahraničných vecí novinkou, ale ich inštitucionalizácia im priznáva náležitejšiu váhu a kvalitu. Popri štandardných aktivitách, ako sú podpora slovenského exportu, úsilie o získavanie investícií v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou, starostlivosť o existujúcich investorov, využitie nášho členstva v medzinárodných organizáciách na účinnejšie presadzovanie našich hospodárskych záujmov, ako aj maximalizácia čerpania všetkých dostupných rozvojových fondov na zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu, SHSR sa primerane sústreďuje aj na pôsobenie smerom dovnútra.

Významnú výzvu pre pôsobenie MZV SR predstavuje zintenzívnenie dialógu so slovenskou podnikateľskou komunitou a jej záujmovými združeniami s cieľom preniesť jej očakávania do reálnych politík rezortu. Rezort diplomacie sa formou aktívnej interakcie systémovo usiluje o získavanie poznatkov o tom, čo dnes podnikatelia od rezortu naozaj očakávajú a v ktorých oblastiach (realizovali sa okrúhle stoly, anketa, permanentný dialóg s vedením záujmových združení – SOPK, AZZZ, RÚZ, Klub500, Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Eximbanka, SZRB a pod.). Novým krédom je maximálna ústretovosť voči požiadavkám našich podnikateľov v smere podpory ich aktivít v zahraničí, a to aj nad rámec nášho pôsobenia v mimoriadnych podmienkach svetovej hospodárskej krízy.

Členstvo SR v EÚ, OECD, MMF, SB a WTO umožňuje slovenskej diplomacii nielen identifikovať globálne trendy a ich relevantnosť pre slovenské hospodárstvo, ale aj zapájať sa do iniciatív a projektov medzinárodných inštitúcií. Zároveň umožňuje využiť potenciál

Slovenska pri zabezpečovaní trvalo udržateľného rastu hospodárstva a konkurenčnej schopnosti ekonomiky Slovenskej republiky v globálnom prostredí. Členstvo potvrdzuje a upozorňuje na dôležitosť mechanizmov zabezpečujúcich ekonomickú a sociálnu stabilitu a bezpečnosť. MZV SR sa preto zameriava nielen na opatrenia proti dôsledkom ekonomickej krízy, ale aj na problematiku pomerov v ekonomickom systéme krajiny. Slovensko sa nemôže spoliehať na svoje geopolitické postavenie, a preto jedným z prostriedkov na dosiahnutie úspešnosti v celosvetovej ekonomickej súťaži je znalosť prebiehajúcich procesov, ich organizačno-technické zvládnutie a využitie.

Na pôde medzinárodných organizácií a zvlášť v rámci EÚ Slovensko okrem iného presadzovalo potrebu spoločného postupu pri prijímaní stimulačných opatrení pre automobilový priemysel, oblasť energetiky, inovácií a zamestnanosti. V spolupráci s ďalšími rezortmi sa usilujeme o maximálne čerpanie eurofondov v súlade s prioritami stanovenými v *Národnom strategickom referenčnom rámci na roky 2007 – 2013*.

Slovensko sa nemôže spoliehať na svoje geopolitické postavenie a preto jedným z prostriedkov na dosiahnutie úspešnosti v celosvetovej ekonomickej súťaži je znalosť prebiehajúcich procesov, ich organizačno-technické zvládnutie a využitie.

Prioritou je využitie všetkých stimulačných opatrení vrátane finančných, ktoré ponúkajú medzinárodné inštitúcie, a čo najširšie zapojenie slovenských podnikateľských subjektov v ich rámci. Dostavujú sa prvé úspechy, zvlášť v rámci *Plánu hospodárskej obnovy Európy*, ktorý už prináša konkrétne projekty pre Slovensko v hodnote desiatok miliónov eur. Cennou inšpiráciou v našom úsilí o zmiernenie účinkov krízy na slovenské hospodárstvo a spo-

ločnosť môžu byť aj kroky a opatrenia aplikované v iných krajinách porovnateľných so Slovenskou republikou. Dôležitou bránou k týmto informáciám je práve MZV SR a jeho sieť zastupiteľských úradov.

NEVYHNUTNÉ ZMENY

Hospodárska kríza v plnom rozsahu odhalila zraniteľnosť jednostrannej exportnej orientácie SR na trhy EÚ (v roku 2008 tvoril vývoz do krajín EÚ 85,2 % celkového vývozu SR a podiel EÚ predstavoval viac ako 70 % z celkového obchodného obratu SR). Z hľadiska štruktúry a vývoja slovenského obchodu v európskom hospodárskom priestore dosiahli možnosti jeho ďalšej výraznejšej expanzie svoje hranice. Z dlhodobého hľadiska je pre Slovenskú republiku nevyhnutné zamerať sa aj na nové teritória a nové odbytové a investičné možnosti. Tie však závisia od schopnosti prispôbiť slovenské výrobné kapacity novým špecifickým dopytom. Vo vzťahu k novým trhom je preto nevyhnutné lepšie ich spoznať, pri čom nezastupiteľnú úlohu zohráva práve ekonomická diplomacia. Napriek veľkosti a možnostiam mimoeurópskeho trhu predstavuje objem umiestneného slovenského exportu nízke hodnoty – necelých 15 %. Export mimo Európy je neproporčne nízky aj oproti porovnateľným krajinám, napriek doteraz rastúcemu absorbnému potenciálu väčšiny týchto trhov. Napr. vo

vzťahu k naďalej významovo rastúcemu fenoménu BRIC (Brazília, Ruská federácia, India, Čína) dosiahol vývoz Slovenska v roku 2008 iba 2,434 mil. eur (4,91 % z celku)¹; zámerom MZV SR je túto hodnotu v časovom horizonte troch rokov zdvojnásobiť. Pozornosť je potrebné sústrediť aj na ďalšie ekonomicky významné neeurópske teritória charakteristické vysokou pasívnou obchodnou bilanciou v neprospech SR: Kórejskú republiku, Japonsko a Taiwan (v roku 2008 bol vývoz v objeme 4 296 miliardy eur, dovoz iba 181 mil. eur).

S cieľom posilniť exportnú schopnosť slovenských firiem realizujú rezorty zahraničných vecí a hospodárstva rad krokov s cieľom výrazne uľahčiť vstup, aktivity a presadenie sa našich firiem na zahraničných trhoch. Ide o vytvorenie informačných portálov, komplexného katalógu bezplatných a platených služieb, ktoré budú naše veľvyslanectvá poskytovať slovenským firmám a pod. Novým nástrojom pôsobenia MZV SR v oblasti podpory exportu je aj pripravovaná burza obchodných a investičných príležitostí pre slovenskú podnikateľskú sféru v rámci pripravovanej porady vedúcich zastupiteľských úradov SR v júli 2009.

V spojitosti s krízou je rovnako dôležité sledovať a vyhodnocovať medzinárodno-politický, bezpečnostný a ekonomický vývoj. Kríza agresívne testuje politické a ekonomické modely integrácie a vnáša nervozitu do systému medzinárodných vzťahov, spôsobenú predovšetkým nestabilitou politickej situácie v mnohých krajinách Európy, ale aj sveta.

Rovnako za jednu z nosných úloh rezort diplomacie považuje zvyšovať (v spolupráci s ďalšími rezortmi) konkurenčnú schopnosť slovenskej ekonomiky prostredníctvom posilňovania znalostnej ekonomiky, resp. presadzovať technologicky založený hospodársky rast. Osobitný dôraz sa preto kladie na aktívnu identifikáciu investícií,

ktorých prílev do slovenskej ekonomiky by prispel k diverzifikácii odvetvovej štruktúry slovenského hospodárstva, najmä v sektoroch s vysokou mierou pridanej hodnoty a zavádzania vyspelých technológií. Popri podpore investícií do vysoko cyklických odvetví hospodárstva (napr. automobilového), ktorých výrobné výstupy budú prepojené priamo v Slovenskej republike na vývoj nových produktov, je potrebné tiež zamerať sa na investície v oblasti informačných a komunikačných technológií, biotechnológií, obnoviteľných zdrojov energií, investičné vstupy do aplikovaného výskumu, špecializované a vysokokvalifikované služby pre súkromný sektor a pod. Vláda sa aktívne zaoberá otázkou prilákania ďalších investícií na naše územie. Rezortom hospodárstva a zahraničných vecí uložila spoločne vypracovať *Koncepciu riadenia prílevu zahraničných investícií v kontexte s globálnou finančnou a hospodárskou krízou*, jej prerokovanie sa predpokladá začiatkom júna 2009.

Veľkú mieru pozornosti však musí ekonomická diplomacia venovať aj starostlivosti o investorov, ktorí už pôsobia v SR, pričom 21 najväčších zahraničných investorov pôsobiacich v SR tvorí cez 55 % nášho exportu.

¹ Údaje Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky.

Rovnakú mieru pozornosti však musí ekonomická diplomacia venovať aj starostlivosti o investorov, ktorí už pôsobia v SR, pričom 21 najväčších zahraničných investorov pôsobiacich v SR tvorí viac ako 55 % nášho exportu. Bude potrebné systematicky sledovať investičný potenciál zahraničných subjektov, aktívne ich oslovovať a zabezpečovať prezentácie a informácie o podnikateľskom prostredí v Slovenskej republike. Po prepuknutí globálnej finančnej a hospodárskej krízy predstavitelia našich diplomatických misí iniciatívne oslovovali napr. tých zahraničných investorov, ktorí mali rozpracované investičné zámery na Slovensku, s cieľom presvedčiť ich, aby pokračovali v ich realizácii. Komunikácia prispela k dokončeniu viacerých väčších investičných zámerov, pričom napr. investícia spoločnosti VELUX v Partizánskom (preinvestovaných 36 mil. eur, 100 nových pracovných miest) je paradoxne historicky najväčšou dánskou investičnou akciou v SR, hoci sa realizuje v období hospodárskej recesie. Významným stimulom pre túto investíciu je aj „balíček na rekonštrukciu bytov“, ktorý dánska vláda prijala v apríli 2009. Aj to iba podčiarkuje dôležitosť detailného poznania a vyhodnotenia protikrizových opatrení vlád iných krajín. Podobne, nadväzne na informácie o plánovanom prepúšťaní zamestnancov v niektorých zahraničných spoločnostiach pôsobiacich v Slovenskej republike, uskutočnili zástupcovia viacerých našich veľvyslanectiev rokovania v materských firmách. Sústredili sa na zachovanie ohrozených pracovných miest, resp. vysvetlenie možnosti využitia flexibilných nástrojov pracovného trhu prijatých vládou s cieľom udržať zamestnanosť.

V oblasti práce s investormi už pôsobiacimi na Slovensku bude po realizácii investície žiaduci pravidelný dialóg a dôslednosť pri vybavovaní ich pripomienok a požiadaviek, aby sme tak prispeli k ich bezproblémovému pôsobeniu v SR.

Globálna recesia vyžaduje kreatívnejší a dôraznejší prístup k otázke získavania zahraničných investícií. Rezorty diplomacie a hospodárstva v spolupráci s podnikateľskou sférou pripravujú sériu krokov s cieľom reagovať na zmenené podmienky. Nevyhnutné je popri tradičných európskych partneroch zamerať sa na investičný kapitál z Ázie a krajín Perzského zálivu, kde sa očakáva najvyšší objem prebytkového kapitálu v najbližších 10 – 15 rokoch.

Medzinárodná previazanosť Slovenska je posilnená aj dominantným zastúpením zahraničného kapitálu v bankovej sfére, ktorý je však krízou postihnutý najmenej. Vďačí za to aj nízkej expozícii voči rizikovým aktívam a zavedeniu eura od 1. januára 2009. Rovnako sa Slovenská republika dosiaľ len nedostatočne orientovala na možnosti, ktoré pre ekonomickú spoluprácu ponúkajú finančné možnosti suverénnych fondov nachádzajúcich sa prevažne mimo euroatlantického priestoru

MEDZINÁRODNÁ ZODPOVEDNOSŤ SLOVENSKA

Integráciou do najvýznamnejších zoskupení demokratického sveta na seba Slovenská republika prevzala morálny záväzok podieľať sa na odstraňovaní najpálčivejších sociálnych, zdravotných, hospodárskych a environmentálnych problémov v menej rozvinutých krajinách. Slovensko poskytlo v roku 2008 oficiálnu rozvojovú pomoc vo výške 65,4 mil. eur

(1,97 mld. Sk) s podielom ODA/HNP 0,102 %². Poskytovanie rozvojovej a humanitárnej pomoci však predstavuje aj významný nástroj postupného prieniku slovenských tovarov a služieb do nových teritórií, najmä tých s obmedzeným trhovým prístupom. Rozvojová a humanitárna pomoc (a jej bilaterálny i multilaterálny aspekt) môže pre Slovensko predstavovať nezanedbateľný prostriedok na vytváranie nových exportných a pracovných príležitostí nielen v spolupráci s medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami, ale intenzívnejšie aj s malými a strednými podnikmi. Vytýčenie možností užšieho využitia rozvojovej pomoci Slovenska na presadzovanie jeho vonkajších ekonomických záujmov obsahuje aj pripravovaný materiál, ktorý by umožnil využitie finančných prostriedkov vo výške niekoľko miliónov eur (z protikrizového balíčka) na realizovanie projektov rozvojovej pomoci SR výlučne slovenskými podnikateľskými subjektmi v prioritných krajinách Slovak Aid. Týmto spôsobom sa vytvoria možnosti na ekonomický rast v cieľových krajinách a príležitosti na dlhodobé obchodné a investičné vzťahy pre slovenské subjekty, na podporenie proexportnej aktivity slovenských podnikateľských subjektov, na využitie slovenských výrobkov, služieb, technológií a know-how na trhoch tretích krajín a vytvoria sa pracovné miesta aj v SR.

NAMIESTO ZÁVERU

Vývoj udalostí v tomto období potvrdzuje, že nosnou úlohou ekonomickej diplomacie je schopnosť včas identifikovať a reagovať na hlavné trendy vo vývoji svetovej ekonomiky, ktoré môžu mať vplyv na hospodárstvo Slovenska, a zároveň potreba preniesť ich do domácej hospodárskej politiky, resp. viesť slovenské vládné, podnikateľské a ďalšie subjekty k skorej a účinnej reakcii. So zreteľom na zrejme dlhodobejší charakter a negatívne účinky súčasnej globálnej recesie na svetovú ekonomiku ide o neľahkú úlohu. Rovnako však platí, že každá kríza so sebou prináša aj príležitosť, nové možnosti a riešenia. Preto je dnes potrebné spoločnými silami naprieč celým politickým, spoločenským, ekonomickým, podnikateľským a akademickým spektrom nielen hľadať riešenia, ale zároveň už vytvárať oporné body pre budúci hospodársky rast a prosperitu Slovenska.

Každá kríza so sebou prináša aj príležitosť, nové možnosti a riešenia. Preto je dnes potrebné spoločnými silami, naprieč celým spoločenským spektrom nielen hľadať riešenia, ale zároveň už vytvárať oporné body pre budúci hospodársky rast a prosperitu Slovenska.

² Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2008. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2009. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/article-view/389/1/1>.

ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

JÁN PETROVIČ

Energetika sa v poslednom období stáva jednou z kľúčových oblastí politiky Európskej únie. Aj preto EÚ v januári 2007 zverejnila návrh svojej energetickej politiky, v ktorom jasne definovala strategické ciele tejto politiky pre Európu tak, že udržateľnosť rozvoja, bezpečnosť zásobovania energiou a konkurencieschopnosť sú vzájomne prepojené a ich dosiahnutie navzájom podmienené. Cestu k dosiahnutiu týchto cieľov predstavuje súbor aktivít vo viacerých oblastiach, od liberalizácie trhu cez obnoviteľné zdroje energie a energetic- kú efektívnosť až po jadrovú energetiku a von- kajšiu energetickú politiku. Na týchto pilieroch je založená aj energetická politika Slovenskej republiky.

Na úrovni EÚ sa zástupcovia SR aktívne podieľali na tvorbe a formovaní legislatívnych a koncepčných materiálov v rámci klimaticko-ener- getického balíčka, liberalizačného balíčka a balíčka energetickej bez- pečnosti a efektívnosti.

Únia prijala v roku 2007 pevné a zároveň ambiciózne záväzky v rámci politiky v oblasti klímy a energetiky a rok 2008 bol rokom vytvárania legislatívnych nástrojov na dosiahnutie týchto záväzkov. Kľúčovou výzvou v tejto oblasti je zaistiť, aby sa pre- chod k bezpečnému a trvalo udržateľnému nízkouhlíkovému hospodárstvu uskutočnil spôsobom, ktorý je v súlade s trvalo udržateľným rozvojom, konkurencieschopnosťou, bezpečnosťou dodávok energie, potravinovou bezpečnosťou, zdravými a trvalo udr- žateľnými verejnými financiami a hospodárskou a sociálnou súdržnosťou.

Slovensko zohralo pri presadzovaní týchto cieľov dôležitú úlohu. Zástupcovia Slovenskej republiky sa aktívne podieľali na tvorbe a formovaní legislatívnych a kon- cepčných materiálov v rámci klimaticko-energetického balíčka, liberalizačného balíčka a balíčka energetickej bezpečnosti a efektívnosti. Slovensko sa zapojilo aj do rozhodovacieho procesu EÚ na všetkých úrovniach Rady prostredníctvom priamej

účasti expertov Ministerstva hospodárstva SR (MH SR) a Úradu jadrového dozoru SR (ÚJD SR) na zasadnutiach pracovných skupín Rady, ako aj v Európskej komisii (EK).

V roku 2008 sa prijali aj všetky potrebné opatrenia a vytvorili podmienky na plné zapojenie sa do činnosti Medzinárodnej energetickej agentúry (IEA), špecializovanej agentúry OECD.¹

KLIMATICKO-ENERGETICKÝ BALÍČEK

Klimaticko-energetický balíček je jedným z najdôležitejších dokumentov, ktorý predstavuje ambiciózny projekt v oblasti energetiky s cieľom splniť záväzky, ktoré Európska rada schválila v marci 2007. Pozostáva z nasledovných štyroch návrhov legislatívnych opatrení:

- smernice o podpore výroby energie z obnoviteľných zdrojov energie²;
- revízie smernice o obchodovaní s emisiami;
- rozhodnutia stanovujúceho ciele pre jednotlivé členské krajiny na znižovanie emisií v sektoroch nepodliehajúcim obchodovaniu s emisiami; a
- smernice týkajúcej sa zachytávania a skladovania oxidu uhličitého.

Klimaticko-energetický balíček sa stal predmetom politickej dohody v decembri 2008 a v roku 2009 bol schválený Európskym parlamentom a formálne prijatý Radou. Jeho implementácia bude prebiehať v rokoch 2009 až 2012. S cieľom koordinácie jeho zavedenia na Slovensku vláda v júni 2008 zriadila v gescii Ministerstva životného prostredia a MH SR Komisiu pre klimaticko-energetický balíček.

TRETÍ LIBERALIZAČNÝ BALÍČEK

Úsilie EÚ v boji proti zmenám klímy ide ruka v ruke s rozhodnou aktivitou zameranou na posilnenie energetickej bezpečnosti, vrátane energetických prepojení jej členských štátov. Jednou zo základných podmienok pre bezpečné, trvalo udržateľné a konkurenčné dodávky energie v Európe je efektívny, plne fungujúci a prepojený vnútorný trh s energiami. Na zasadnutí Rady ministrov pre dopravu, energetiku a telekomunikácie v októbri 2008 došlo k politickej dohode v otázke tzv. 3. liberalizačného balíčka pre vnútorný trh s elektrinou a plynom, ktorý je v súčasnosti v procese formálneho prijatia

¹ Pristúpením k Dohode o medzinárodnom energetickom programe (30. novembra 2007) Slovenská republika prijala záväzok realizovať spoločné opatrenia na dosiahnutie bezpečnosti v zásobovaní ropy a koordinovať svoje energetické politiky vrátane politík energetickej efektívnosti.

² Smernica o podpore výroby energie z obnoviteľných zdrojov (OZE) stanovuje okrem iného aj národné ciele pre podiel OZE do roku 2020. Národný cieľ, ktorý považujeme za ambiciózny, avšak dosiahnuteľný, je v predmetnej smernici stanovený na 14-percentný podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe SR v roku 2020.

Radou. Výsledná podoba balíčka je, okrem samotného prehĺbenia liberalizácie trhu s elektrinou a zemným plynom, aj príkladom toho, ako sa môžu presadiť požiadavky Slovenska v koordinácii s ďalšími členskými štátmi EÚ.

V súvislosti s 3. liberalizačným balíčkom je tiež dôležité uviesť, že Slovensko na zasadnutí Rady ministrov pre energetiku v decembri 2008 oznámilo kandidatúru hlavného mesta Bratislava na budúce sídlo Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky. Bratislava ponúka strategickú polohu, vynikajúcu dostupnosť a všetky podmienky pre plnohodnotné fungovanie tejto inštitúcie.

ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ

Aj keď je nesporné, že opatrenia v oblasti zmeny klímy, vnútorný trh s energiami a nové technológie výraznou mierou prispievajú k bezpečnosti dodávok energie, je potrebné dôsledne pokračovať aj v práci na ďalšom vytváraní vonkajšieho rozmeru energetickej politiky pre Európu.

Energetická bezpečnosť je kľúčovou prioritou, ktorú je potrebné posilňovať prostredníctvom zvyšovania energetickej efektívnosti, diverzifikácie dodávateľov energie, zdrojov a dodávateľských trás a podpory energetických záujmov Únie voči tretím krajinám. V záujme dosiahnutia energetickej bezpečnosti sa musí EÚ ako celok, ale aj každý členský štát, vrátane Slovenska, pripraviť na kombinovanie solidarity a zodpovednosti.

Základom diskusie o energetickej bezpečnosti na úrovni EÚ je rámcový dokument *Druhý strategický prieskum energetiky – akčný plán pre energetickú bezpečnosť a solidaritu*, ktorý sa sústreďuje na 5 základných oblastí kľúčových pre zvýšenie energetickej bezpečnosti:

- infraštruktúru a diverzifikáciu dodávok energií;
- vonkajšie vzťahy;
- krízový mechanizmus pre ropu a plyn;
- energetickú efektívnosť; a
- lepšie využívanie vlastných zdrojov.

Nedávna plynová kríza poukázala na to, že je potrebné urýchlene vytvoriť primerané krízové mechanizmy v EÚ, ako aj usilovať sa o získanie jednoznačných záruk zo strany dodávateľov a tranzitných partnerov, aby nedošlo k prerušeniu dodávok plynu.³

Súčasťou *Druhého strategického prieskumu energetiky* je aj balíček legislatívnych návrhov týkajúci sa energetickej bezpečnosti a efektívnosti, ktoré sú prerokované na úrovni Rady a mali by byť prijaté do konca roka 2009.

³ V priebehu roka 2009 sa preskúmajú ďalšie návrhy na revíziu právnych predpisov týkajúcich sa bezpečnosti dodávok plynu.

EURÓPSKE JADROVÉ FÓRUM

Súčasťou *Energetického balíčka* predstaveného Európskou komisiou v roku 2007 bol aj *Jadrový objasňujúci program*. Program mení celkový pohľad na jadrovú energetiku a je základom pre širokú diskusiu zameranú na bezpečnosť jadrových zariadení a ochranu verejnosti. Dôležitým aspektom je, že EK ním uznala úlohu jadrovej energetiky ako dôležitého komponentu v energetickom mixe EÚ. V rámci tohto programu uznala potrebu založiť fórum, ktoré by bolo platformou na diskusie o budúcom rozvoji jadrovej energetiky v rozšírenej EÚ.

Z iniciatívy Slovenskej a Českej republiky sa striedavo v Bratislave a v Prahe uskutočňuje Európske jadrové fórum (ENEF), ktoré je dôležitou platformou na diskusiu o všetkých dôležitých otázkach jadrovej energetiky.

Z iniciatívy Slovenskej republiky a Českej republiky sa striedavo v Bratislave a v Prahe uskutočňuje Európske jadrové fórum (ENEF)⁴, ktoré je dôležitou platformou na diskusiu o všetkých dôležitých otázkach jadrovej energetiky so zástupcami členských štátov EÚ, Európskym parlamentom a ostatnými dôležitými hráčmi z oblasti priemyslu, financií, štátnej a verejnej správy a tretieho sektora, ktorý vedie k vyústeniu spoločných snáh v záujme nachádzania riešení mnohých

dôležitých otázok týkajúcich sa jadrovej energetiky v európskom kontexte.

STRATÉGIA ENERGETICKEJ BEZPEČNOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovensko, podobne ako iné krajiny, stojí pred niekoľkými základnými výzvami, akými sú:

- zmena klímy a jej dôsledky;
- vysoká energetická náročnosť;
- vysoká závislosť od dovozu primárnych zdrojov energie a potreba zabezpečenia spoľahlivosti dodávok energie.

Slovenská republika ako členský štát EÚ sa aktívne zúčastňuje na procesoch, ktoré majú tmiť negatívne dôsledky spomenutých výziev. Reagujúc na uvedené skutočnosti, MH SR pripravilo návrh *Stratégie energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky do roku 2030*, ktorú vláda schválila 15. októbra 2008.

Hlavným cieľom stratégie je dosiahnuť konkurencieschopnú energetiku zabezpečujúcu bezpečnú, spoľahlivú a efektívnu dodávku všetkých foriem energie za prijateľné ceny s prihliadnutím na ochranu odberateľa, ochranu životného prostredia, trvalo udržateľný rozvoj, bezpečnosť zásobovania a technickú bezpečnosť. Nástrojmi na dosiahnutie tohto cieľa sú vhodný energetický mix, primeraná úroveň výrobných kapacít elektriny, primeraná rovnováha medzi dodávkou a dopytom energie, znižovanie

⁴ Zasadnutia ENEF sa uskutočnili aj v máji a novembri 2008.

energetickej náročnosti hospodárstva, bezpečná a spoľahlivá energetická sústava, diverzifikácia zdrojov a prepravných ciest a dostatočný stupeň cezhraničných prepojení.

Z pohľadu potreby vyššej synergie konania slovenských rezortov a zahraničnej služby v záujme slovenskej energetickej bezpečnosti sa stratégia venuje aj vytvoreniu konzultačného a koordinačného medzirezortného mechanizmu pod gesciou MH SR, ktorý je založený na stálej komunikácii hlavných relevantných rezortov a ďalších kľúčových aktérov slovenskej energetickej scény. Takýto mechanizmus bude podporným odborným konzultačným formátom pre zainteresované rezorty a pre krízový manažment v energetickej agende SR.

Slovensko je považované za krajinu s významným podielom jadrovej energie v rámci svojho vyváženého energetického mixu a vidí v nej širokú perspektívu ďalšieho využívania aj v budúcnosti. Jadrové elektrárne budú i naďalej tvoriť základ v bilancii elektrizačnej sústavy ako dôležitý prvok pri zaistení bezpečnosti zásobovania elektrinou a trvalo udržateľného rozvoja. Výroba elektriny z jadra má nepochybne svoje ekonomické a technické opodstatnenie a rieši viaceré problémy. Umožňuje výrobcovi energie znížiť riziká závislosti od zdrojov a cien paliva na dlhé obdobie, technológie výroby sú dostupné a využitie jadrovej energie prispieva k obmedzovaniu emisií CO₂, ktoré sú zodpovedné za globálne otepľovanie. Dôležitou prednosťou Slovenska v jadrovej energetike je fakt, že verejnosť tento energetický zdroj vo vysokej miere akceptuje. Ak k tomu pridáme jasne deklarovanú podporu zo strany vlády SR, Slovensko má predpoklady jadrovú energiu ďalej využívať ako bezpečný, spoľahlivý, environmentálne prijateľný, overený a ekonomicky výhodný zdroj výroby elektriny. Využívanie jadrovej energie sa plánuje zabezpečovať zvyšovaním výkonov existujúcich blokov, ale aj výstavbou nových kapacít.

Základným predpokladom na zabezpečenie dostatku elektriny je dostavba 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce. Vláda SR preto veľmi pozitívne vníma vyjadrenie EK z júla 2008 k dostavbe 3. a 4. bloku, ktorá sa oficiálne začala 3. novembra 2008. Spustenie 3. bloku do prevádzky sa predpokladá v novembri 2012 a 4. bloku v júni 2013.

V strednodobom, resp. dlhodobom horizonte sa navrhuje vybudovanie novej jadrovej elektrárne v lokalite Jaslovské Bohunice.⁵ Predpokladaný termín spustenia jadrového zdroja do prevádzky je v roku 2020.

Významným aspektom akceptovateľnosti jadrovej energetiky vo všetkých fázach rozhodovacieho procesu je jadrová bezpečnosť a zodpovednosť za jadrové škody, takisto ako problematika zaobchádzania s vyhoreným jadrovým palivom a rádioaktívnym odpadom.

Vláda preto v roku 2008 prerokovala a schválila *Stratégiu záverečnej časti jadrovej energetiky*. Strategickým cieľom vyriešenia problému záverečnej časti jadrovej energetiky je zabezpečiť vyradovanie jadrových zariadení a zaobchádzanie s vyhoreným

⁵ Vláda 17. decembra 2008 schválila materiál týkajúci sa nového jadrového zdroja v lokalite Jaslovské Bohunice a 29. mája 2009 v Prahe zástupcovia spoločností JAVYS, a. s., a ČEZ, a. s., podpísali akcionársku zmluvu, ktorá umožní založenie spoločného podniku na výstavbu novej jadrovej elektrárne v lokalite Jaslovské Bohunice na Slovensku.

jadrovým palivom a rádioaktívnym odpadom v SR efektívnym využitím technických, technologických a finančných prostriedkov tak, aby bola zabezpečená ochrana obyvateľstva a životného prostredia pred dôsledkami využívania jadrovej energie pri výrobe elektriny, teda v oblasti jadrovej energetiky, ale aj v ostatných oblastiach mierového využívania jadrovej energie na území SR. Stratégia záverečnej časti jadrovej energetiky je v súlade so *Stratégiou energetickej bezpečnosti SR*, rešpektuje odporúčania Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu, Agentúry pre jadrovú energiu OECD, ako aj všetky právne dokumenty orgánov EU.

V roku 2008 sa začal aj proces prípravy podmienok a spôsobu denného obchodovania s elektrinou a prístupu k prenosovej cezhraničnej kapacite profilu ČR/SR. Cieľom prepojenia národných trhov s elektrinou, pri zachovaní suverenity riadenia národných prenosových sústav a regulačných oblastí, je umožniť účastníkom oboch národných trhov žiadať a ponúkať elektrinu na národných trhovách miestach. Prínosom bude zvýšenie likvidity denného trhu s elektrinou, vyššia dostupnosť elektriny a odstránenie rizík spojených s obchodovaním zvlášť s elektrinou a zvlášť s kapacitou na predmetnom cezhraničnom profile.

Z pohľadu tvorby národnej energetickej legislatívy v roku 2008 bola prijatá novela zákona o energetike a novela zákona o regulácii sieťových odvetví, ktorými bola

Slovensko je považované za krajinu s významným podielom jadrovej energie v rámci svojho vyváženého energetického mixu a vidí v nej širokú perspektívu ďalšieho využívania aj v budúcnosti.

transponovaná smernica Rady a EP týkajúca sa bezpečnosti dodávok elektriny a investícií do infraštruktúry. Schváleným zákonom o energetickej efektívnosti bola transponovaná príslušná smernica týkajúca sa tejto oblasti. Intenzívne pokračovali práce na príprave zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla, ktorý bude schválený v roku 2009.

Začiatkom januára 2009 došlo pod vplyvom sporu medzi Gazpromom a Ukrajinou k postupnému obmedzovaniu dodávok plynu z Ruska a nakoniec k úplnému zastaveniu dodávok ruského plynu, v dôsledku čoho boli uzavreté výstupy tranzitu plynu smerom na Rakúsko a ČR, ako aj vstup z Ukrajiny.

Slovensko bolo odstavené od akéhokoľvek dovozu zemného plynu cez hranice po prvýkrát v histórii dodávok plynu a v histórii plynárenstva na Slovensku. Išlo o extrémny prípad, kde bolo potrebné zohľadniť pretrvávanie sporu medzi Ruskom a Ukrajinou, ako aj nepriaznivý vývoj teplôt v prebiehajúcich dňoch. Na základe týchto udalostí minister hospodárstva SR zvolal krízový štáb za účasti zástupcov dotknutých rezortov a energetických spoločností. Všetky rozhodnutia štábu smerovali k tomu, aby pri najhoršom scenári boli zabezpečené dodávky plynu pre domácnosti, výrobcov tepla určeného pre domácnosti, školy, nemocničné zariadenia a prevádzky zabezpečujúce nevyhnutný chod štátu do konca vykurovacej sezóny.

Vzhľadom na vývoj plynovej krízy a predovšetkým na pretrvávajúci negatívny vývoj rokovaní medzi Ruskom a Ukrajinou boli na úrovni najvyšších predstaviteľov štátu i na komerčnej úrovni vyvíjané aktivity smerom na alternatívne varianty zásobo-

vania. Po zabezpečení dodávok plynu cez ČR, pričom takýto tok plynu sa realizoval prvýkrát v histórii, bolo možné zrušiť obmedzenia jeho spotreby. Po rokovaníach Ruska a Ukrajiny bola podpísaná dohoda a následne obnovené dodávky plynu z Ruska. Na základe analýzy plynovej krízy boli na účely riešenia takýchto stavov prijaté krátkodobé, strednodobé a dlhodobé opatrenia. Krátkodobé opatrenia sú navrhnuté s cieľom zabezpečiť opatrenia smerujúce k zníženiu rizika výpadku dodávok plynu tak, aby Slovensko bolo schopné bez regulačných opatrení zvládnuť aj taký nepriaznivý stav, akým bola skončená plynová kríza. Opatrenia sú orientované na možnosti prepraviť núdzové dodávky z iných smerov, okamžite spustiť reverzné toky, prehodnotiť mechanizmus stavu núdze a zvýšiť zásoby plynu prostredníctvom štandardov bezpečnosti dodávok plynu, v súvislosti s čím bola schválená novela zákona o energetike. Strednodobé a dlhodobé opatrenia sa týkajú predovšetkým zvýšenia hospodárskej súťaže na trhu s plynom, budovania prepojení, diverzifikácie dodávok a budovania zásobníkov plynu.

ENERGETICKÁ EFEKTÍVNOSŤ

Jednou z dôležitých súčastí energetickej politiky je zvyšovanie energetickej efektívnosti a znižovanie energetickej náročnosti. Energetická efektívnosť je potenciálne najväčším prispievateľom k plneniu všetkých troch cieľov európskej energetickej politiky, ktorými sú environmentálna udržateľnosť, energetická bezpečnosť a konkurencieschopnosť. Energetickú efektívnosť je potrebné realizovať vo všetkých článkoch energetického reťazca, od výroby cez prenos a distribúciu až po spotrebu energie.

V roku 2007 bola schválená *Koncepcia energetickej efektívnosti SR a Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2008 až 2010* a v roku 2008 bol schválený a prijatý aj zákon o energetickej efektívnosti. Predmetom právnej úpravy je vytvorenie rámca pre racionálne používanie energie, stanovenie požiadaviek na energetickú efektívnosť pri premene, prenose, preprave, distribúcii a spotrebe energie, monitorovanie a podporovanie energetickej efektívnosti, definovanie povinností fyzických osôb, fyzických osôb podnikateľov, právnických osôb a orgánov štátnej správy pri používaní energie. Jeho cieľom je zvýšiť účinnosť konečného využitia energie a podporiť rozvoj energetických služieb.

ZÁVER

Energetika naďalej zostáva jednou z najvyšších priorít EÚ a jej trvalo udržateľný rozvoj pri zachovaní konkurencieschopnosti a bezpečnosti dodávok jednou zo základných podmienok ekonomického rastu.

Z krátkodobého a strednodobého hľadiska bude potrebné upriamiť pozornosť na pokračujúce rokovania o balíčku energetickej bezpečnosti a efektívnosti pozostávajúcom zo smernice, ktorou sa členským štátom ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a ropných výrobkov, smernice o udávaní spotreby energie a iných zdrojov domácimi spotrebičmi na štítkoch a štandardných informáciách o výrobkoch, smernice o energetickom štítkovaní pneumatík s ohľadom na efektívnosť využitia paliva a uvádzaní iných podstatných parametrov a smernice o energetickej efektívnosti v budovách. K týmto návrhom sa pripoja práce na úprave smernice o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok zemného plynu, ktorej konkrétny legislatívny návrh má byť predložený v polovici roka 2009, a na návrhu smernice Rady (Euratom), ktorou sa ustanovuje rámec Spoločenstva týkajúci sa jadrovej bezpečnosti. V krátkodobom horizonte bude dôležité zamerať sa na využitie finančnej pomoci v prepojení s

Za mimoriadne dôležité považujeme vyčlenenie primeraného objemu finančných prostriedkov na európskej úrovni na projekty vzájomného prepojenia infraštruktúry tak, aby bolo zabezpečené dostatočné prepojenie transeurópskych trás v smeroch sever – juh a západ – východ, ktoré zohľadnia aj potreby SR.

Návrhom nariadenia o ekonomickom programe obnovy pre poskytnutie finančnej asistencie Spoločenstva pri projektoch energetiky.

Ďalšou dôležitou témou nadchádzajúcich rokovaní na úrovni Rady EÚ bude implementácia klimaticko-energetického balíčka, v rámci ktorého je z hľadiska energetiky potrebné vypracovať bilanciú plnenia cieľa OZE a pripraviť Akčný plán pre obnoviteľné zdroje energie.

Takisto nevyhnutné je pokračovať v zaisťovaní opatrení bezpečných dodávok energie tak na medzinárodnej, ako aj na národnej úrovni.

Na národnej úrovni sa bude zabezpečovať predovšetkým plnenie opatrení prijatých v súvislosti s plynovou krízou. Na medzinárodnej úrovni sú definované také návrhy riešení, ktoré by v budúcnosti zabezpečovali možnosť plnohodnotnej diverzifikácie všetkých členských štátov EÚ s dôrazom predovšetkým na krajiny, ktoré sú vo významnej miere závislé od jedného dodávateľa. Za mimoriadne dôležité považujeme, v záujme diverzifikácie zdrojov energií a trás v stredoeurópskom regióne, vyčlenenie primeraného objemu finančných prostriedkov na európskej úrovni na projekty vzájomného prepojenia infraštruktúry tak, aby bolo zabezpečené dostatočné prepojenie transeurópskych trás v smeroch sever – juh a západ – východ, ktoré zohľadnia aj potreby SR.

REFERENCIE

- Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2008 – 2010. Ministerstvo hospodárstva SR, Bratislava 2007. <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B87133A4EB0CF2E-FC1257379004A41A5?OpenDocument>.
- Jadrový objasňujúci program. Európska komisia, Brusel 2007. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0844:FIN:SK:HTML>.

- Koncepcia energetickej efektívnosti*. Ministerstvo hospodárstva SR, Bratislava 2007. <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/95862F2C6A12F360C12573060024243E?OpenDocument>.
- Rozhodnutie EP a Rady 406/2009/ES o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020*. Európsky parlament, Rada Európskej únie, 2009. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0136:0148:SK:PDF>.
- Smernica EP a Rady 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES*. Európsky parlament, Rada Európskej únie, 2009. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:SK:PDF>.
- Smernica EP a Rady 2009/29/ES, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť a rozšíriť schému Spoločenstva na obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov*. Európsky parlament, Rada Európskej únie, 2009. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:SK:PDF>.
- Smernica EP a Rady 2009/31/ES o geologickom ukladaní oxidu uhličitého a o zmene a doplnení smernice Rady 85/337/EHS, smerníc Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES a nariadenia (ES) č. 1013/2006*. Európsky parlament, Rada Európskej únie, 2009. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0114:0135:SK:PDF>.
- Stratégia energetickej bezpečnosti SR*. Ministerstvo hospodárstva, Bratislava 2008. <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FB11425C0A0BF5FC12574DD0042B8AD?OpenDocument>.
- Stratégia záverečnej časti jadrovej energetiky*. Ministerstvo hospodárstva, Bratislava 2008. <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F67ED564186B1135C125744E002C195F?OpenDocument>.
- Zákon č. 476/2008 Z.z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti) a o zmene a doplnení zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z.* <http://www.zbierka.sk/zz/predpis/default.aspx?PredpisID=208513&FileName=zz2008-00476-0208513&Rocnik=2008>.

SLOVENSKO A ZÁPADNÝ BALKÁN.

ROK 2008 – PREDTÝM I POTOM

JÚLIUS LÓRINCZ

Zahraničnú politiku Slovenska na západnom Balkáne a problémy v súvislosti s vývojom tejto oblasti na juhovýchode Európy je ťažké vymedziť do jedného časového a priestorového úseku limitovaného dátumom či hranicou. V pohľade na slovenské aktivity v roku 2008 sa nasledujúci text sústreďí na tri okruhy otázok, ktoré tieto limity prekračujú – na ekonomickú diplomaciu, rozvojovú pomoc a problematiku Kosova. Prečo práve na ne?

Slovensko si svojou aktívnou zahraničnou politikou a diplomatickými aktivitami získalo na západnom Balkáne autoritu a hodnoverné pozície, o čom svedčia tri pozoruhodné úlohy, ktorými boli v minulých rokoch poverení slovenskí diplomati na multilaterálnej úrovni ako zodpovední predstavitelia medzinárodného spoločenstva.¹ Popritom si Slovensko vybudovalo dobré vzájomné politické vzťahy so všetkými následníckymi štátmi bývalej Juhoslávie. Tejto úrovni však dlhodobo nezodpovedá úroveň hospodárskych a obchodných vzťahov, ktorá neúmerne zaostáva za sférou politickou a takisto v porovnaní s ekonomickými a obchodnými pozíciami ostatných susedných alebo ďalších partnerských krajín.

V oblasti rozvojovej pomoci podáva Slovensko na západnom Balkáne dlhodobo pozoruhodný výkon, najmä ak zoberieme do úvahy jeho potenciál. V deväťdesiatych

¹ Po prvý po skončení leteckej operácie NATO v Srbsku a Kosove v roku 1999 a po prijatí rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244 poveril generálny tajomník OSN Kofi Annan pozíciou svojho tamojšieho splnomocnenca vtedajšieho slovenského ministra zahraničných vecí Eduarda Kukana; po druhé EÚ zverila v roku 2006 slovenskému diplomatovi Miroslavovi Lajčákovi organizovanie a dohľad nad referendumom o osamostatnení sa Čiernej Hory a po tretie v rokoch 2007 a 2008 pôsobil znovu M. Lajčák v Sarajeve v pozícii Vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva a splnomocnenca Európskej únie.

rokoch, ale aj neskôr to boli nezanedbateľné aktivity slovenských mimovládnych organizácií v spolupráci s miestnymi aktivistami v úsilí otvoriť dvere procesu demokratizácie a utvárania štruktúr občianskej spoločnosti najmä v Srbsku i v ostatných štátoch. Tieto aktivity pokračujú vo forme rozličných projektov dnes už aj v hospodárskej oblasti s využitím nástrojov oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), čo potvrdil i rok 2008.

Vyhlásenie nezávislosti Kosova 17. februára 2008 nakreslilo na politickú a geografickú mapu Európy nový štát. Nebolo to prekvapenie, ale predpokladaný výsledok dlhodobého procesu, dramatického i krvavého, výsledok prijatý nie s ošialom všeobecnej eufórie, ale často rozpačito ako výsledok nezvratného reálneho vývoja, s ktorým si Európa nedokázala jednoznačne poradiť, ale aj tak sa s ním bude musieť postupne vyrovnávať. Slovensko patrí medzi menšinu 27 členských krajín Európskej únie, ktoré dosiaľ neuznali samostatné Kosovo (spolu s Cyprom, Gréckom, Rumunskom a Španielskom), a to isté platí aj v prípade členských štátov Severoatlantickej aliancie. To, že táto otázka slovenskú diplomaciu pomerne aktívne zamestnávala, demonštruje aj skutočnosť, že minister zahraničných vecí Ján Kubiš za jediný rok navštívil Belehrad trikrát (v apríli, júli a októbri 2008) a v tomto kontexte uskutočnil ešte niekoľko ďalších aktivít.

EKONOMICKÁ DIMENZIA ZAHRANIČNEJ POLITIKY

Je otázne, dokedy za politickými a diplomatickými aktivitami na západnom Balkáne bude zostávať v podstate prázdny a nevyužitý priestor. Terajší minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák na to opakovane upozorňoval ešte pred svojím odchodom do Sarajeva. Určitú „nedopovedanosť“ slovenských diplomatických aktivít videl v dvoch rovinách. V prvom rade v nedostatočnej účasti Slovenska na expertnej úrovni vo vojenských a politických štruktúrach podieľajúcich sa na riešení balkánskych otázok. Prejavilo sa to aj v roku 2008, keď tak ako v minulosti bolo v tomto smere hybnou silou v podstate nadšenie skupiny ľudí, čo treba vyzdvihnúť a oceniť, ale zároveň treba poznamenať, že v dlhšom časovom horizonte to nemôže nahradiť ucelenú a dlhodobú koncepciu konkrétnej práce. Po druhé naše diplomatické a politické pozície nevieme zúročiť v ekonomickej sfére. Iní, vrátane našich partnerov z Vyšehradskej skupiny, vedia lepšie odhaľovať a využívať miestny hospodársky potenciál a obchodné možnosti, viac sa zapájajú do privatizačných procesov a aktívne spoluvytvárajú slubné rozvojové projekty.

Miroslav Lajčák už v pozícii rezortného ministra mimoriadne akcentoval ekonomický rozmer diplomacie a zahraničnej politiky vo všeobecnosti a v tejto súvislosti spolu s ministrom hospodárstva Ľubomírom Jahnátkom predložil do vlády návrh o spoločnom postupe oboch rezortov (jún 2009). Naliehavosť tohto kroku je v tomto prípade vyvolaná predovšetkým dôsledkami globálnej finančnej a hospodárskej krízy, čo možno zvyšuje nádej, že sa stojaté vody v tejto súvislosti rozvlnia. Pravda, ťažko je ubrániť sa skepse vzhľadom na to, že volanie po ekonomickej dimenzii diplomacie

nie je nové, opakovane sa ozýva v podstate od vzniku samostatného Slovenska v roku 1993, a zatiaľ bezvýsledne.²

Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku, Ministerstvo zahraničných vecí SR a SFPa usporiadali v Bratislave 12. – 13. júna 2008 medzinárodnú konferenciu na tému Hospodárske možnosti západného Balkánu – regionálne a európske perspektívy, na ktorej Peter Jesenský zo Slovenskej agentúry pre zahraničné investície a podporu vývozu (SARIO) hovoril okrem iného o tom, že predstavitelia slovenskej podnikateľskej sféry „veľmi málo disponujú poznatkami o ekonomickom prostredí, hlavne o obchodno-hospodárskej legislatíve, bankovom a finančnom systéme, colnej, daňovej a odvodovej politike atď.“³

Otázka znie: prečo a ako je to možné, keď dnes sú už údaje a informácie z tejto sféry v podstate verejne prístupné, keď fungujú slovenské zastupiteľské úrady a na nich radcovia pre ekonomiku v hlavných mestách krajín regiónu alebo existujú zastupiteľské úrady štátov západného Balkánu (Chorvátsko a Srbsko) na Slovensku, prípadne v bezprostrednom susedstve vo Viedni a v Prahe (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora a Macedónsko)?!

Ako je možné, že aj s nami porovnateľné krajiny majú z nášho hľadiska a z našej „žabacej“ perspektívy až astronomicky odlišné výsledky obchodnej výmeny, hospodárskej spolupráce a priamych investícií v krajinách západného Balkánu? Pri bilancovaní roka 2008 sú niektoré výsledky výkonov Slovenska, slovenskej hospodárskej a finančnej sféry v porovnaní s nimi smutné a alarmujúce.

Podľa štatistiky Národnej banky Srbska je napríklad Slovensko v poradí priamych zahraničných investícií v krajine za obdobie január – december 2008 na 35. mieste s bilanciou (príliv a odliv investícií) 1,47 milióna dolárov. Viedie Holandsko (510 miliónov dolárov) pred Talianskom (458,8 milióna), Rakúskom (475,6 milióna), Chorvátskom (143 miliónov), Švajčiarskom (122,5 milióna) a Slovinskom (112 miliónov). Susedné Maďarsko je 14. v poradí s 31 miliónmi a Poľsko je na 15. mieste s 24,8 milióna eur.

V prvých mesiacoch roka 2009 (január – marec) sa vďaka kúpe srbskej ropnej a plynárenskej spoločnosti NIS dostalo na suverénne prvé miesto dovtedy prekvapujúco zaostávajúce Rusko s 511 miliónmi dolárov a na ďalších štyroch miestach sú tradiční partneri Srbska – Rakúsko, Švajčiarsko, Holandsko a Maďarsko. Slovensko padlo až na 54. miesto; pravda, z toho ešte netreba robiť ďalekosiahle závery, lebo ide o výsledky prvých troch mesiacov roka, ale tendencia je v podstate, žiaľ, jasná.

Podobná je situácia vo vzťahu s Chorvátskom, ktoré politicky takisto patrí medzi našich privilegovaných partnerov. Podľa údajov chorvátskeho ministerstva hospodár-

Úrovní politických vzťahov dlhodobu nezodpovedá úroveň hospodárskych a obchodných vzťahov, ktorá neúmerne zaostáva za sférou politickou a takisto v porovnaní s ekonomickými a obchodnými pozíciami ostatných susedných alebo ďalších partnerských krajín.

² V časoch druhej vlády Mikuláša Dzurindu (2002 – 2006) pre nezhody v samotnej vládnej koalícii stroskotali dokonca už pripravené a do parlamentu predložené zákonné úpravy, ktoré mali ulahčiť koordinovaný postup rezortov diplomacie a hospodárstva v presadzovaní ekonomických záujmov Slovenska v zahraničí.

³ Jesenský, P.: *Aktivity Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu v krajinách západného Balkánu*. www.sfpa.sk/dok/zapbalkan-12jun2008/Peter%20Jesensky.pdf.

stva, práce a podnikania po bilancovaní roka 2008 bolo Slovensko, čo sa týka objemu dlhodobých priamych investícií (teda nie iba za jeden rok) vyjadrených finančne v eurách, na 28. mieste v tabuľke partnerov Chorvátska. Objem týchto investícií je 19,9 milióna eur. Tradične vedie Rakúsko s 5,8 miliardy eur, druhé Holandsko investovalo v Chorvátsku 3,27 miliardy eur, Nemecko 2,1 miliardy, Francúzsko 1,3 miliardy, Luxembursko 1,1 miliardy, Taliansko 921 miliónov, Slovinsko 852 miliónov, Veľká Británia 416 miliónov a ešte aj investície Švajčiarska a Belgicka na desiatom a jedenástom mieste dosahujú takmer 400 miliónov dolárov.

V prípade Bosny a Hercegoviny, kde pri príležitosti oficiálnej návštevy predsedu vlády SR Roberta Fica v Sarajeve v júni 2008 usporiadali fórum podnikateľov z hostujúcej krajiny a zo Slovenska, je situácia obdobná ako v predchádzajúcich prípadoch. Podľa bosnianskeho ministerstva zahraničného obchodu a ekonomických vzťahov je Slovensko na 27. mieste v rebríčku zahraničných investorov.

Nemožno sa teda čudovať, že Peter Jesenský na konferencii charakterizoval slovenské podnikateľské aktivity v regióne ako „veľmi nízke alebo skoro až na mŕtvom bode“. Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) prišla v roku 2008 s dobrou iniciatívou, ktorej cieľom je rozhybať stojaté vody v ekonomickej dimenzii slovenskej politiky v regióne. V spolupráci so slovinskou agentúrou pre rozvoj investícií, malého a stredného podnikania JAPTI ponúka možnosť účasti slovenského podnikateľského korpusu na trhoch západného Balkánu. Slovinské firmy sú tam veľmi aktívne a ochotné vytvárať priestor aj pre slovenské firmy a podniky, aby sa mohli zúčastniť ako dodávatelia a subdodávatelia na slovinských projektoch najmä vo výrobných sektoroch vo sfére energetiky, dopravy a strojárstva.

Slovenská republika je v regióne vnímaná tradične veľmi pozitívne, čo sa však zatiaľ neprejavuje dostatočne v hospodárskej oblasti, kde sa nevyužíva ekonomický potenciál, ktorým disponujú obe strany, teda Slovensko a krajiny západného Balkánu. Prirodzene, stavia to otázky nad neustále opakovanými tézami, že západný Balkán trvalo patrí medzi prioritné oblasti záujmu slovenskej zahraničnej politiky a Slovenska vôbec, ale v skutočnosti sa takto z dlhodobého hľadiska oslabuje slovenská pozícia v danom regióne.

ROZVOJOVÁ POMOC

Dôležitú a pozitívnu úlohu na západnom Balkáne zohráva rozvojová pomoc zo Slovenska (Official Development Assistance – ODA), ktorá sa svojím rozsahom a efektívnosťou stala neodmysliteľnou súčasťou vytvárania imidžu Slovenska. To, čo v tomto smere robia mnohé mimovládne organizácie, je nesmierne záslužná a takpovediac heroická práca, ktorá však nenahradí inštitucionálne zázemie zahraničnej politiky. A tá v súvislostiach so západným Balkánom zaostáva napríklad za susedmi v Česku, Maďarsku a Rakúsku. Takisto nenahradí absenciu ekonomickej stránky realizácie strategických zámerov slovenskej zahraničnej politiky.

V roku 2008 sa v krajinách západného Balkánu začalo, resp. realizovalo celkom 35 projektov, pričom až 29 sa v minulom roku implementovalo v programových

krajinách slovenskej ODA – v Srbsku (24) a Čiernej Hore (5). V ostatných krajinách regiónu, ktoré patria medzi 14 prioritných krajín SlovakAid, sa začalo s realizáciou, resp. pokračovalo sa zhodne v troch projektoch v Bosne a Hercegovine a v Macedónsku. Jedinou krajinou regiónu, v ktorej sa projekty SlovakAid zatiaľ nerealizovali, zostáva Albánsko. Niektoré z týchto projektov sa uskutočňujú v spolupráci s rozvojovými agentúrami Kanady (CIDA) a Rakúska (ADA). Touto formou trilaterálnej spolupráce sa v kanadskom prípade realizuje 13 projektov a v rakúskom ide o 3 projekty. Projekty slovenskej rozvojovej pomoci sa zameriavali na budovanie demokratických inštitúcií, na spravovanie vecí verejných, na vytváranie trhového prostredia, posilňovanie stability, ochranu životného prostredia, riešenie problémov pôdohospodárstva a na otázky potravinovej bezpečnosti.

Novšou formou sú tzv. mikrogranty na menšie rozvojové projekty, ktoré ministerstvo zahraničných vecí poskytuje prostredníctvom zastupiteľských úradov, konkrétne veľvyslancov – dosiaľ iba v Belehrade a Sarajeve. Doteraz takto poskytnutých 24 mikrograntov sa osvedčilo vďaka pružnosti, s ktorou sa k záujemcom odkázaným na pomoc dostávajú rozličné projekty. Posilňuje to imidž Slovenska a postavenie veľvyslancov SR v krajinách, v ktorých sú ambasády akreditované. Práve preto sa táto forma pomoci má už v roku 2009 rozšíriť na všetky prioritné krajiny SlovakAid.

V roku 2006 sa Slovensko rozhodlo prispievať každý rok do Fondu pre krajiny západného Balkánu. Ide o prostriedky, ktoré posilňujú rozvoj podnikania a infraštruktúry. Jednorázový príspevok Slovenska 500 000 eur bol uhradený v dvoch splátkach – prvá v roku 2007 vo výške 250 000 eur a druhá splátka 250 000 eur v roku 2008. V nadväznosti na doterajšie skúsenosti s fungovaním fondu sa v tomto roku (2009) zvýši príspevok Slovenska o ďalších 200 000 eur.

KOSOVSÁ OTÁZKA

Kľúčovou udalosťou vývoja na západnom Balkáne v roku 2008, ktorá nielen zasiahla do stability a vzťahov v celom regióne, ale postavila aj slovenskú zahraničnú politiku v európskom i regionálnom kontexte pred problém, s ktorým zápasí dodnes, bolo jednostranné vyhlásenie nezávislosti Kosova 17. februára.

Slovenské stanovisko k tomuto vývoju prekonalo od roku 2007 až podnes určitý vývoj od vcelku realistického akceptovania nie síce priaznivého, ale logického vývoja kosovskej otázky po vyčkávanie a napokon odmietnutie nezávislosti Kosova, spočiatku viac na emocionálnom základe, dnes už najmä hľadaním právneho zdôvodnenia oficiálneho odmietavého postoja k nezávislosti.

Ešte rok pred vyhlásením nezávislosti slovenský minister zahraničných vecí Ján Kubiš a slovenský predstaviteľ v Bezpečnostnej rade OSN, Peter Burian, ktorej sme boli dva roky nestálym členom, hovorili o tom, že proces osamostatnenia sa Kosova je nezvratný. V zlomový deň, teda 17. februára 2008, vydalo Ministerstvo zahraničných vecí SR vyhlásenie, v ktorom sa zdôrazňuje, že Slovenská republika neuvažuje nad možnosťou, že by

uznala nezávislosť Kosova, lebo sa vždy zasadzovala za riešenie jeho statusu dohodou s rozhodujúcou úlohou BR OSN: „Slovenská republika bude sledovať ďalší vývoj situácie v Kosove a v regióne a tiež postup medzinárodného spoločenstva. Až po vyhodnotení vývoja situácie sa rozhodne, ako bude v tejto otázke postupovať ďalej.“⁴

Hoci minister Ján Kubiš hovoril v tých chvíľach ešte o 120 dňoch, ktoré si ponecháva vláda na definitívne rozhodnutie v tejto veci, predseda vlády Robert Fico už o týždeň 24. februára v diskusnej relácii STV vyhlásil, že „Slovensko možno nikdy neuzná nezávislosť Kosova“.

Zopakoval, že pri vyhlásení samostatnosti Kosova boli porušené elementárne zásady medzinárodného práva, a to právo národa na sebaurčenie a právo na ne-

dotknuteľnosť hraníc. „Kosovo nie je nejaké samostatné územie, Kosovo bolo integrálnou súčasťou Srbska“, zdôraznil s tým, že na tomto území žijú spoločne Srbi a príslušníci albánskej národnostnej menšiny. Podľa neho je to unikátna situácia, keď jedno etnikum, Albánci, majú dva samostatné štáty – Albánsko a teraz Kosovo.⁵

Postoj ministerstva zahraničných vecí bol teda zaobalenejší a hlavne nechával ešte otvorené viaceré dvere – „Slovenská republika bude sledovať ďalší vývoj situácie“, „až po vyhodnotení situácie

sa rozhodne“ – a minister zahraničných vecí ešte pripomínal, že si vláda ponecháva 120 dní, teda časový limit platnosti ochranných opatrení EÚ, na rozmyslenie a rozhodnutie. Pozícia premiéra sa prikláňala skôr k radikálnemu odmietnutiu kosovskej samostatnosti.

Ešte rok pred vyhlásením nezávislosti slovenský minister zahraničných vecí Ján Kubiš a slovenský predstaviteľ v Bezpečnostnej rade OSN, Peter Burian, ktorej sme boli dva roky nestálym členom, hovorili o tom, že proces osamostatnenia sa Kosova je nezvratný.

CHÝBA OBJEKTÍVNEJŠÍ POHĽAD

Sú to pozície, ktoré neprekvapujú, nezrodili sa ako náhla reakcia vo chvíli vyhlásenia samostatnosti Kosova. Predchádzalo tomu takmer rok trvajúce svorné volanie predstaviteľov vládnej koalície i politikov opozície, vrátane Mikuláša Dzurindu, Pavla Hrušovského, Jána Čarnogurského a ďalších, že nemožno uznať samostatnosť Kosova. Toto stanovisko bolo vlastne legalizované na najvyššej úrovni vo vyhlásení Národnej rady Slovenskej republiky prijatom 123 hlasmi poslancov 28. marca 2007, teda v čase, keď sa ešte rokovalo o Kosove. V ňom sa okrem iného zdôrazňovalo, že „riešenie budúceho štatútu Kosova musí vychádzať z legitímnych požiadaviek Srbska, ako aj z rešpektovania *Charty Organizácie Spojených národov* a ostatných medzinárodných

⁴ *Mimoriadny brífing Jána Kubiša ku Kosovu.* In: SITA, 17. 2. 2008.

⁵ *Robert Fico: Kosovo možno vôbec neuznáme, nikdy.* In: SITA z diskusnej relácie STV O päť minút dvanásť, 24. 2. 2008.

právnych noriem...“⁶ Poslanci slovenského parlamentu zároveň vyjadrili presvedčenie, že „takto vyjadrená vôľa NR SR prispeje k stabilizácii pomerov v danom regióne“.

Veľká časť politických elít na Slovensku (až na Stranu maďarskej koalície, ktorú kvôli tomu bezdôvodne obviňujú, že kalkuluje s odtrhnutím južného Slovenska) teda varuje pred možnými dôsledkami osamostatnenia Kosova a zdôrazňuje, že je nevyhnutné zachovať územnú celistvosť a suverenitu Srbska. Je to podľa ich slov v súlade s *Chartou OSN, Záverečným aktom helsinskej konferencie z roku 1975* a s rezolúciou BR OSN č. 1244 z roku 1999. Znie to presvedčivo.

Lenže zainteresovaný pozorovateľ udalostí a vývoja na západnom Balkáne nemá problém pochopiť, že ide o jednostranný postoj, ktorý si účelovo vyberá z reality a z dokumentov medzinárodného práva tie, ktoré slúžia prístupu nesmerujúceho k objektívnemu zhodnoteniu situácie. Ani slovo o tragickom osude kosovských Albáncov, ani len pokus lepšie sa pozrieť na *Chartu OSN* a ďalšie dokumenty tejto organizácie alebo na text a zmysel *Všeobecnej deklarácie ľudských práv*. Veď problém Kosova bol v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia predovšetkým problém ľudských práv, ich masívneho porušovania režimom Slobodana Miloševića, ktorý vtedy vládol v Belehrade.

Ktorá európska krajina sa správala po druhej svetovej vojne tak brutálne voči vlastným občanom ako Miloševićovo Srbsko voči kosovským Albáncom? Prirodzene, nebolo by namieste ani podceňovať separatistické tendencie v politickom prostredí kosovských Albáncov. Lenže prioritnú úlohu zohral postoj vládnuceho režimu voči občanom albánskej národnosti v Kosove. Postup vtedajšieho belehradského vedenia na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov minulého storočia v Kosove spustil vlastne krvavý rozpad Juhoslávie, ktorý sa teraz oblúkom vracia do Kosova a tam sa aj končí.

Dráma srbsko-albánskych vzťahov sa začala určite dávno pred Miloševićom. Stačí načítať do roku 1968, keď neskorší juhoslovanský minister zahraničných vecí Mirko Tepavac v polemike so spisovateľom Dobricom Čosićom, ktorý bránil „srbstvo“ v Kosove a vo Vojvodine voči iným národnostiam, mu vytýkal, že Albáncom nedáva inú možnosť, „iba to, aby sa cítili ako podnájomníci v srbskom národnom štáte, aby vzali na vedomie, že sú občania druhej triedy, aby chápali, že iba v podmienkach srbskej majorizácie môžu zostať tam, kde sú, v regiónoch, v ktorých žijú“.⁷ Tepavacove slová sú stále aktuálne ako varovanie pred dôsledkami vrchnostenského vzťahu väčšinového národa k menšinovým národom.

Historik Ivo Banac v diskusii v pravidelnom programe rozhlasovej stanice Slobodná Európa Mosty v marci 2008 povedal: „Srbsko stratilo Kosovo práve preto, že nevedelo spravovať túto oblasť, alebo lepšie povedané kvôli tomu, že nenašlo také riešenie pre kosovských Albáncov, ktoré by bolo prijateľné aj pre nich. Išlo o veľmi intenzívnu represiu fakticky koloniálneho režimu, ktorý zbankrotoval. Tak ako zbankrotovali všetky iné koloniálne režimy. To je teda skutočná príčina, prečo Srbsko stratilo Kosovo. A všetky reči o Juhoslávii, o autonómiách, o hraniciach atď. sú druhoradé. V prípade

⁶ Vyhlásenie NR SR k riešeniu budúceho štatútu srbskej provincie Kosovo. In: SITA, 28. 3. 2007.

⁷ Jović, D.: *Jugoslávija – država koja je odumrla*. Prometej 2003, s. 191. D. Jović je srbský historik mladšej generácie a táto jeho kniha vyšla v podstate súčasne aj v Belehrade vo vydavateľstve Samizdat B92.

Kosova išlo o nanútený režim, ktorý bol v konečných dôsledkoch neúspešný.⁸ Je to nepríjemné, ale, žiaľ, presné.

Predseda srbskej Liberálnej demokratickej strany Čedomir Jovanović patrí k veľmi malej menšine srbských politikov otvorene hovoriacich o nezvratnom osamostatnení Kosova, ktoré pokladajú za „veľkú a historickú porážku“. V parlamentnej diskusii o rezolúcii deklarujúcej, že Kosovo zostane súčasťou Srbska, povedal: „Táto rezolúcia nemôže zmeniť minulosť, za ktorú nie ste zodpovední, ale môže zničiť budúcnosť, za ktorú ste zodpovední – prezident republiky [Boris Tadić], vládna koalícia [predseda vlády bol vtedy Vojislav Koštunica] i parlamentná väčšina, ktorá stojí za týmto textom.“⁹

Nezávislosť Kosova uznala dosiaľ nepochybne iba menšina členských štátov OSN, aj keď medzi nimi je výrazná väčšina krajín Severoatlantickej aliancie a Európskej únie. Príznačná a veľavravná je však skutočnosť, že ju uznali obidva štáty, ktoré susedia so Srbskom a Kosovom – Čierna Hora a Macedónsko. Na vlastnej skúsenosti najlepšie poznajú realitu a vývoj v tejto oblasti.

Slovenské stanovisko k tejto otázke v roku 2008 charakterizoval politický riaditeľ ministerstva zahraničných vecí Igor Slobodník, ktorý v publikácii *Výročná správa MZV SR. Zahraničná politika v roku 2008* povedal: „Naša doterajšia argumentácia vo veci neuznania Kosova je založená na principiálnom odmietnutí tohto kroku ako – podľa nášho názoru – nesúladného s medzinárodným právom. Ako relatívne malá krajina musíme klásť dôraz na integritu medzinárodného systému. Súčasťou nášho prístupu bolo na jeseň 2008 aj hlasovanie vo Valnom zhromaždení OSN, keď sme podporili právo Srbska žiadať, aby Medzinárodný súd vyslovil právny posudok o jednostranne vyhlásenej nezávislosti Kosova. Svoje ďalšie kroky budeme odvíjať od vývoja v Kosove a regióne a od celkovej situácie okolo statusu Kosova (jeho súčasťou sa stane aj spomenutý posudok Medzinárodného súdneho dvora), v čo najužšej koordinácii s inými krajinami EÚ.“

SLOVENSKO SA NEUZAVIERA PRED KOSOVOM

Treba oceniť, že slovenská zahraničná politika sa aj napriek odmietavému stanovisku k samostatnosti Kosova neuzaviera pred týmto problémom a usiluje sa udržiavať kon-

⁸ Banacove slová odzneli 8. marca 2008 v diskusnej relácii Most nazvanej Kosovo – posledná stanica rozpadu SFRJ, v ktorej bol jeho partnerom belehradský historik Čedomir Antić. Moderátorom Mostu je od roku 1994 voľakedajší komentátor Rozhlasu a televízie Belehrad Omer Karabeg. Počas 15 rokov sa v jeho relácii vystriedalo asi tisíc známych osobností z rozličných sfér života spoločnosti v priestoroch bývalej Juhoslávie. Tieto dialógy a diskusie vyšli dvakrát aj v knižnej podobe – 70 srbsko-albánskych rozhovorov vo zväzku nazvanom *Dialóg na sude pušného prachu*

⁹ *Rezolúcia o Kosovu*, 26. 12. 2007. www.b92.net. Túto rezolúciu prijali vtedy v srbskom parlamente, ktorý má 250 poslancov, hlasmi 220 poslancov, 14 hlasovali proti a 3 sa zdržali hlasovania. Rovnaký počet poslancov hlasovalo potom aj za rezolúciu odmietajúcu vyhlásenia nezávislosti Kosova, ktorú prijali na mimoriadnom zasadnutí parlamentu 19. februára 2008. Č. Jovanović aj vtedy predniesol prejav, v ktorom odhaľoval príčiny ponižujúceho neúspechu Srbska, ktoré nedokázalo nič podstatné zmeniť na miloševićovskej politike voči Kosovu. V liberálnych a realistických kruhoch Srbska označili jeho vyjadrenia za jediný štátnický prejav v kritickom čase.

takty a prispievať k stabilizácii pomerov v oblasti, a to aj v tom objektívne obmedzenom priestore, ktorý má.

V septembri 2008 počas zasadania Valného zhromaždenia OSN sa v New Yorku stretol slovenský minister zahraničných vecí Ján Kubiš s prezidentom Kosova Fatmirom Sejdiuom a ministrom zahraničných vecí Skenderom Hysenim, ktorí sa poďakovali za doterajšiu angažovanosť Slovenska na západnom Balkáne. Minister Kubiš zdôraznil, že napriek tomu, že SR neuznáva jednostranné vyhlásenie nezávislosti Kosova, naďalej sa chce podieľať na posilňovaní stability a rozvoja regiónu. Obe strany vyjadrili spoločný záujem na čo najrýchlejšej rekonfigurácii medzinárodnej prítomnosti Misie OSN v Kosove (UNMIK) a na efektívnom fungovaní civilnej misie Európskej únie EULEX, na ktorej sa zúčastňuje aj Slovensko. Podľa Jána Kubiša bude SR naďalej podporovať projekty rozvojovej pomoci prostredníctvom pobočky zastupiteľského úradu v Prištine.¹⁰ Dôležitým posunom bolo i rozhodnutie Slovenska uznávať kosovské cestovné pasy.

ŽIADALO BY SA VIAC DYNAMIKY

Aký bol teda rok 2008 v zahraničnej politike Slovenska na západnom Balkáne? Žiadna kategorická a jednoznačná charakteristika by asi neobstála, všetko má svoje plusy i mínusy, ale možno povedať, že Slovensko nesklamalo, bolo spoľahlivým partnerom tamojších štátov, jeho prínos pre stabilizáciu v oblasti sa pohyboval na solídnej úrovni, hoci sa zdá, že niekedy našej zahraničnej politike až príliš zväzovala ruky kosovská otázka (skoro tak ako srbskej, ktorá má na to predsa len iné a pochopiteľné oprávnenie). Akoby chýbala trochu väčšia dynamika našej politiky na západnom Balkáne a v súvislostiach s tamajším vývojom a problémami aj na širšej európskej scéne. Chýba tá dynamika, ktorá bola príznačná pre aktivity vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva a splnomocnenca Európskej únie v Bosne a Hercegovine Miroslava Lajčáka nielen na vrcholovej scéne tamajšieho politického života a v zainteresovaných krajinách, ale aj v systematickom kontakte a rozprave s občanmi zo všetkých troch národov, pričom ich spoločnou témou boli práve kľúčové problémy osudov a budúcnosti tejto krajiny.

Otvorená je otázka, či Slovensko práve vďaka „intenzívnemu dialógu, naakumulovanej významnej expertíze oceňovanej našimi spojencami a partnermi“ (Igor Slobodník) nemohlo napr. viac pôsobiť v záujme prekonávania sporov medzi Gréckom a Macedónskom v otázke názvu nezávislého štátu, ktorý vznikol na pôde bývalej juhoslovanskej republiky alebo v urovnávaní problémov medzi Slovinskom a Chorvátskom. Oba tieto problémy výrazne brzdia proces euroatlantickej integrácie v oblasti, čo je zlé z hľadiska určitej prevencie pred potenciálnymi konfliktmi (najmä v prípade Macedónska v kontexte krehkosti etnických vzťahov i susedstva Kosova) a perspektív stabilizácie regiónu. Žiaľ, aj Severoatlantická aliancia a Európska únia neboli v tomto smere dost

¹⁰ Ján Kubiš v New Yorku so Sejdiuom a Hysenim. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 25. 9. 2008. www.mzv.sk.

efektívne a je verejným tajomstvom, že pri záverečnom rozhodovaní o členstve Chorvátska spolu s Albánskom v NATO sa nevôľu Ľubľany voči Záhrebu podarilo prekonať iba vďaka energetickejšiemu postupu Spojených štátov. Nemožno však vždy očakávať, aby USA vybavovali podobné veci za svojich európskych spojencov.

ZÁPADNÝ BALKÁN POTREBUJE NOVÝ PODNET

Už vlani na bratislavskej konferencii Globsec 2007/2008 (júl 2008) zaznelo viacero upozornení, že vývoj na západnom Balkáne si vyžaduje znovu preskúmať medzinárodnú angažovanosť v regióne najmä v záujme toho, aby sa skoncovalo so stagnáciou, ba v mnohých prípadoch s politicky krízovou situáciou, a aby sa konečne začala prekoná-

S veľkou pravdepodobnosťou sme svedkami začiatku oživenia slovenskej zahraničnej politiky voči západnému Balkánu a dokonca výraznej slovenskej iniciatívy vyzývajúcej Európsku úniu a USA na aktívnejšiu spoluprácu v tomto priestore.

vať mnoho rokov pretrvávajúca sociálna a ekonomická nestabilita. Najmä Amadeo Watkins z britskej Defence Academy v trochu expresívnom, ale nie nereálnom prejave o. i. upozornil, že „máme expertných analytikov a expertov, správy a dokumenty, v ktorých sa skloňujú pojmy ako koordinácia asistencie, duplicita úsilia, celková implementácia, konzistentnosť a pod. – všetky tie pekné slová... ktoré prichádzajú a odchádzajú, ale v reálnom živote o nich veľa nepočuť“.¹¹ Dodal, že

podľa neho sú „EÚ a iné medzinárodné organizácie dosť pomalé, čo sa týka reakcie na súčasné zložité problémy“. Ani slovenská zahraničná politika si nemôže dovoliť nevšímajú si tieto javy, nezamyslieť sa nad nimi a nevyvodiť z nich konkrétne dôsledky.

Zdá sa, že nemusíme mať obavy, že to vo vzťahu k západnému Balkánu neurobí, lebo príchod Miroslava Lajčáka zo Sarajeva do Bratislavy na pozíciu ministra zahraničných vecí SR určite znamená v tomto kontexte významný aktivizujúci podnet. S veľkou pravdepodobnosťou sme svedkami začiatku oživenia slovenskej zahraničnej politiky voči západnému Balkánu a dokonca výraznej slovenskej iniciatívy vyzývajúcej Európsku úniu a USA na aktívnejšiu spoluprácu v tomto priestore. Veľmi konkrétne to vyplýva zo slov Miroslava Lajčáka prednesených vo Washingtone na pôde US German Marshall Fund v máji 2009 na tému európsko-americkéj súčinnosti na západnom Balkáne.¹² Upozornil, že tamojšia situácia sa napriek vynaloženému úsiliu a dosiahnutým čiastkovým

¹¹ Watkins, A.: *Balkán 2008: Výzvy a perspektívy*. Príspevok z konferencie Globsec 2007/2008. <http://www.eaq.sk/page.php?doc=343>.

¹² Prejav ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka v US German Marshall Fund vo Washingtone 7. 5. 2009. http://www.mzv.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_98823A123D718905C125705A00318778_SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_80CC3E302DF508F6C12570A8003F7BD7_SK&OpenDocument=Y&DS=Y&TV=Y&LANG=SK.

úspechom „nezlepšuje tak rýchlo, ako by sme si priali“, ba že situácia výrazne stagnuje a niekde sa až zhoršuje. Na jednom mieste dokonca hovorí, že „táto oblasť nestratila úplne svoj deštruktívny potenciál“. Svoje tvrdenie podoprel niektorými faktmi:

- Jednostranné vyhlásenie nezávislosti Kosova neprinieslo rýchle a ľahké vyriešenie kosovského problému, ako sa očakávalo. Kosovo zostalo rozdelené a existujú náznaky pokusov premeniť takéto dočasné riešenie na trvalé, čo môže opätovne vyvolať nové konflikty.
- Situácia v Macedónsku je síce pokojná a stabilizovaná, ale podľa neho ide o krehkú stabilitu, ktorá závisí od vzťahov medzi etnickými Macedóncami a etnickými Albáncami, od situácie v Kosove a od situácie zväčša Albáncami osídlenej Preševskej doliny na juhu Srbska.
- Najväčší problém je stále Bosna a Hercegovina, kde sú sústredené všetky problémy, ktoré začiatkom deväťdesiatych rokov viedli k rozpadu Juhoslávie – stagnuje proces reforiem, spomalili sa integračné procesy a pretrvávajú secesionistické tendencie v rámci Republiky srbskej. Akýkoľvek pokus o secesiu by v tomto prípade viedol k pokusom vytvoriť nové etnické hranice, k pokusom o etnické čistky. V krátkosti, celý západný Balkán by sa vrátil hlboko dozadu.

Podľa M. Lajčáka môže v tejto vývinovej etape západnému Balkánu pomôcť iba úzka spolupráca Spojených štátov a Európskej únie, dôsledná synchronizácia ich úsilia a nástrojov, čo „by som nazval spoločným alebo zdieľaným leadershipom“. Predstavuje si to tak, že kombinácia „US authority“ (hard-power) a nástrojov EÚ (soft-power) by vytvorila optimálne predpoklady pre nasmerovanie procesov v oblasti európskym smerom. Euroatlantická vzájomnosť a spolupráca sa podľa neho najnázornejšie zhmotňujú a koncentrujú na západnom Balkáne, čo vysiela pozitívne posolstvo o schopnosti spoločne niesť zodpovednosť. Pritom Lajčák vidí, že bez vnútorných reforiem, ktoré vytvárajú šance na vybudovanie pevných demokratických základov štátnosti a dosiahnutie stabilného rozvoja, nejestvuje európska perspektíva západného Balkánu.

V tejto vízii a koncepcii Slovensko nepochybne má svoje miesto vzhľadom na to, že naša krajina má vďaka svojej dlhodobej angažovanosti určitý potenciál prispievať k chápaniu problémov regiónu a k ich riešeniu ako zaujímavý a akceptovateľný partner. Tak nás stále vnímajú v euroatlantických štruktúrach i v krajinách regiónu. Pravda, aj tu platí, že zo starej slávy sa žiť nedá; udržať si pozície a vylepšiť si ich v tomto smere si žiada aj riešiť problémy, ktoré sme tu spomenuli.

REFERENCIE

- Jesenský, P.: *Aktivity Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu v krajinách západného Balkánu*. www.sfp.sk/dok/zapbalkan-12jun2008/Peter%20Jesensky.pdf.
- Mimoriadny brífing Jána Kubiša ku Kosovu. In: SITA, 17. 2. 2008.
- Robert Fico: *Kosovo možno vôbec neuznáme, nikdy*. In: SITA z diskusnej relácie STV O päť minút dvanásť, 24. 2. 2008.
- Vyhlásenie NR SR k riešeniu budúceho štatútu srbskej provincie Kosovo. In: SITA, 28. 3. 2007.

- Jović, D.: *Jugoslavija – država koja je odumrla*. Prometej 2003.
Rezolucija o Kosovu, 26. 12. 2007. www.b92.net.
- Lajčák, M.: *Self-Determination and Territorial Integrity: Awkward Bed-Fellows*. Vystúpenie ministra zahraničných vecí v Chatam House, Londýn 20. 4. 2009. <http://www.chathamhouse.org.uk/Self-Determination/>.
- Ján Kubiš v New Yorku so Sejdiuom a Hysenim. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 25. 9. 2008. www.mzv.sk.
- Watkins, A.: *Balkán 2008: Výzvy a perspektívy*. Príspevok z konferencie Globsec 2007/2008. <http://www.eaq.sk/page.php?doc=343>.
- Prejav ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka v US German Marshall Fund vo Washington 7. 5. 2009. www.mzv.sk.
- Výročná správa MZV SR. Zahraničná politika v roku 2008*. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2009.

VYBRANÉ WEBOVÉ STRÁNKY

www.hnb.hr
www.merr.gov.rs
www.nbs.rs
www.mvteo.gov.ba
www.slobodnaevropa.org
www.b92.net

VYŠEHRAD 2008: DYNAMICKÁ REGIONÁLNA PLATFORMA S PRIDANOU HODNOTOU PRE EÚ

TOMÁŠ STRÁŽAY

Vyšehradskú spoluprácu možno v roku 2008 považovať za fungujúci model regionálnej spolupráce a zároveň za najúspešnejšiu regionálnu iniciatívu v strednej Európe. Piaty rok členstva v Európskej únii navyše ešte posilnilo postavenie V4 ako rešpektovanej regionálnej platformy existujúcej v rámci EÚ, čo sa prejavilo tiež stále zväčšujúcou sa zahraničnopolitickou dimenziou spolupráce v rámci V4. Hoci české predsedníctvo V4 začínalo druhý polrok svojho pôsobenia v kontexte dozvukov oslavy vstupu vyšehradských krajín do schengenského systému, ktorý možno sám osebe považovať za jeden z najvýznamnejších úspechov V4 ako celku v postintegračnom období, rok 2008 priniesol pre Vyšehrad aj nové výzvy, respektíve problémy, ktorým museli vyšehradské krajiny, respektíve V4 ako celok, čeliť.

Vzhľadom na obsahlosť a mnohvrstevnosť vyšehradskej agendy sa príspevok zameriava na najdôležitejšie body, respektíve témy súvisiace so zahraničnopolitickou dimenziou vyšehradskej spolupráce. Text predstavuje určitú sumarizáciu priorít dvoch vyšehradských predsedníctiev – českého a poľského, zameriava sa tiež na problematické momenty agendy, ktoré zostali nateraz nenaplnené, respektíve sa v nich vyšehradským krajinám nepodarilo dospieť ku konsenzu. Osobitná časť je zameraná na prínosy Slovenska počas oboch predsedníctiev, pričom v závere sa príspevok sústreďuje na všeobecnejšie zhrnutie reflektujúce vývoj vyšehradskej spolupráce v období roka 2008.

DYNAMICKÉ ČESKÉ PREDSEDNÍCTVO

Popri vstupe krajín V4 do schengenského priestoru, ktoré sa udialo na sklonku roka 2007, pokračovala Česká republika v dynamickom naplňaní cieľov svojho

predsedníctva aj v iných oblastiach. Zámerom českého predsedníctva V4 bolo takisto odbúrať obavy v EÚ zo spolupráce s východnými susedmi, ako aj jasne rozlíšiť južnú a východnú dimenziu Európskej politiky susedstva. Táto ambícia zostala do značnej miery naplnená, v rámci formátu V4 plus sa navyše podarilo úspešne prepojiť – prostredníctvom Vyšehradu – sever Európy s jej východnou časťou, a to priamym zaangažovaním Švédska a Ukrajiny do tohto formátu. Podpora snáh Ukrajiny priblížiť sa EÚ bola reflektovaná aj vo viacerých vyhláseniach¹, významné postavenie vo vyšehradskej agende mali aj Gruzínsko a Moldavsko. Vo vzťahu k Bielorusku formulovali krajiny V4 pod taktovkou českého predsedníctva požiadavku podporiť plošné zníženie poplatkov za schengenské víza pre bieloruských občanov ako jednostranného kroku krajín EÚ.² Podarilo sa takisto intenzifikovať kontakty s inými regionálnymi zoskupeniami, s dôrazom na Severskú radu. Snahou českého predsedníctva bolo aj etablovanie konzultačného mechanizmu, v rámci ktorého by boli prediskutované otázky súvisiace s energetickou bezpečnosťou, čím by krajiny V4 prispeli aj k formovaniu spoločnej energetickej politiky EÚ. Jednou z priorit českého predsedníctva bolo aj úspešné zavŕšenie rokovania s USA v rámci takzanej Koalície za vízovú rovnosť, ktorej cieľom malo byť dosiahnutie bezvízového styku s USA.³ V spomínaných dvoch prípadoch sa však ciele predsedníctva podarilo naplniť iba sčasti.

Intenzifikácia väzieb v rámci V4, ako aj profilácia V4 a jej členských krajín ako univerzálnych regionálnych aktérov prebiehala počas českého predsedníctva prostredníctvom posilňovania vzájomnej spolupráce, tiež však „kultiváciou vzájomného nesúhlasu“ v prípade otázok, ku ktorým mali krajiny V4 odlišné postoje.⁴ Popri politickej rovine zapájala Česká republika svojich vyšehradských partnerov aj do expertných konzultácií, čím naplnila aj ďalšiu z priorit predsedníctva, ktorou bolo zefektívnenie mechanizmu spolupráce medzi jednotlivými krajinami.⁵ Česká republika tak v značnej miere využila možnosti, ktoré ponúka úloha predsedníckej krajiny.

¹ Pozri napr. *Joint Statement of the Ministers of Foreign Affairs of the Visegrad Group Countries, Sweden and Ukraine*. 23. 4. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=15586&ctag=articlelist&iid=1>.

² Táto požiadavka bola širšie formulovaná v tzv. non-papere z júna 2008, pričom už v januári 2008 bol prezentovaný spoločný non-paper V4 zameraný na pomoc Bielorusku zo strany EÚ s názvom *EU Policy and Assistance to Belarus – General Overview*. <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tema/tema:-summit-predsedu-vlad-zemi-visegradske-skupiny-v-praze-16--cervna-2008-36394/>.

³ *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny (červen 2007 – červen 2008)*. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=9497&ctag=articlelist&iid=1>.

⁴ Pozri *TÉMA: Summit předsedu vlád zemí Visegrádské skupiny v Praze 16. června 2008*. <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tema/tema:-summit-predsedu-vlad-zemi-visegradske-skupiny-v-praze-16--cervna-2008-36394/>.

⁵ Tamže.

ROZPAKY NAD POLSKÝM PREDSEDNÍCTVOM

Heslom poľského predsedníctva sa stal slogan *Solidarita v regióne: spolu za demokraciu*, ktoré tak malo reflektovať zdôraznenie princípu solidarity ako vedúceho princípu vyšehradskej skupiny, jeho druhá časť zasa okrem iného i podporu krajinám prechádzajúcim zložitými transformačnými procesmi a demokratizáciou. Nástup poľského predsedníctva sa však s týmto heslom rozchádzal, dôvodom bola nová poľsko-švédska iniciatíva prehlbujúca spoluprácu s východnými susedmi EÚ – Východné partnerstvo. Rozpaky medzi vyšehradskými partnermi vyvolal spôsob formovania a prezentácie spoločnej poľsko-švédskej iniciatívy, keďže Poľsko so žiadnym z nich počiatočný návrh konceptu Východného partnerstva systematicky nekonzultovalo. Pravidelné konzultácie neprebíhali dokonca ani s Českou republikou, ktorá sa mala 1. januára 2009 ujať úlohy predsedníckej krajiny EÚ. Posilnenie takzvanej východnej dimenzie Európskej politiky susedstva pritom Česko zamýšľalo zahrnúť medzi priority svojho predsedníctva už počas jeho prípravnej fázy. Hoci neskôr konceptu Východného partnerstva vyslovili podporu všetky vyšehradské krajiny⁶ a jeho presadenie sa dostalo aj do programu českého predsedníctva EÚ, prvotnú absenciu konzultácií s partnermi z V4 sa Poľsku uspokojuivo vysvetliť nepodarilo.

Zvolené heslo bolo rozpracované aj v programe predsedníctva, ktorého priority boli rozdelené do troch oblastí. V rámci Vyšehradskej skupiny bol dôraz kladený predovšetkým na intenzifikáciu spolupráce, vrátane prehlbenia spolupráce na úrovni sektorových politík, na úrovni EÚ poľské predsedníctvo presadzovalo predovšetkým posilnenie konzultačného mechanizmu a užšej koordinácie jednotlivých krajín v súvislosti s rozhodovacími procesmi v rámci EÚ. V rámci spolupráce s inými regiónmi a krajinami EÚ i mimo nej si zasa vytýčilo za priority intenzívnejšie využívanie mechanizmu V4 plus, ako aj väčšie zaangažovanie V4 na formovaní novej dimenzie Európskej politiky susedstva a pri negociácii o novej zmluve EÚ – Ukrajina.⁷ Uvedené priority boli reflektované tiež v stanovisku premiérov V4, ako aj v stanovisku ministrov zahraničných vecí, na ktorom participovali aj ich kolegovia z Bulharska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Rumunska a Švédska.⁸ Ďalšími frekventovanými témami sa stali možnosti

Rozpaky medzi vyšehradskými partnermi vyvolal spôsob formovania a prezentácie spoločnej poľsko-švédskej iniciatívy, keďže Poľsko so žiadnym z nich počiatočný návrh konceptu Východného partnerstva systematicky nekonzultovalo.

⁶ Pozri napr. *Joint Statement of the Visegrad Group Prime Ministers*. Varšava 5. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=19376&ctag=articlelist&iid=1>.

⁷ *Program Przewodnictwa RP w Grupie Wyszehradzkiej, lipiec 2008 – czerwiec 2009*. Varšava 2008. <http://www.msz.gov.pl/Polska,na,czele,Grupy,Wyszehradzkiej,19033.html>.

⁸ *Joint Statement of the Visegrad Group Prime Ministers*. Varšava 5. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=19376&ctag=articlelist&iid=1>; *Joint Statement of the Foreign Ministers of the Visegrad Group Countries and of Bulgaria, Estonia, Lithuania, Latvia, Romania and Sweden*. Varšava 24. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=19715&ctag=articlelist&iid=1>.

vysporiadania sa s dôsledkami finančnej krízy, otázka energetickej bezpečnosti a diverzifikácie zdrojov nerastných surovín, ako aj problematika takzvaného klimaticko-energetického balíčka. Tematicky však poľské predsedníctvo profilovalo (a naďalej profiluje) predovšetkým koncept Východného partnerstva, predstavujúci podklad pre rozvoj kvalitatívne novej dimenzie vzťahov s krajinami východného susedstva EÚ, vrátane krajín južného Kaukazu.

Hoci je predčasné hodnotiť výsledky celého poľského predsedníctva V4 (Maďarsku ho odovzdá až koncom júna), v jeho prvej polovici sa Poľsko neprejavilo ako líder prichádzajúcimi vo vyšehradskom priestore s novými témami a riešeniami, prvú časť predsedníctva možno preto označiť skôr za priemernú.

AKTÍVNY PRÍSPEVOK SLOVENSKA

Slovensko sa v roku 2008 profilovalo v rámci V4 ako solidárny partner, prichádzajúci s vlastnými iniciatívami. Medzi ne možno zahrnúť napríklad návrh predsedu vlády Roberta Fica, ktorý navrhol vytvorenie Vyšehradskej rozvojovej banky, ktorej úlohou

Slovenský vstup do eurozóny sa ukázal byť inšpiratívny predovšetkým pre Poľsko, keďže poľská vláda vyjadrila svoj záujem zaviesť spoločnú európsku menu v konkrétnom výhľadovom časovom horizonte.

by bolo financovanie, respektíve spolufinancovanie strategických projektov, napríklad v oblasti energetiky.⁹ Iniciatívne bolo Slovensko aj v otázke vytvorenia kompromisu v prípade tzv. klimaticko-energetického balíčka. Popri vyšehradských krajinách akceptovali slovenský návrh aj pobaltské krajiny a Bulharsko s Rumunskom. Na základe tohto návrhu by krajiny, ktoré sú nespokojné s návrhom Európskej komisie týkajúceho sa redukcie

emisných limitov, dostali niekoľko percent navyše, tým pádom by dosah takzvaného klimaticko-energetického balíčka pre ne nebol taký závažný.¹⁰

Postavenie Slovenskej republiky v rámci V4 bolo špecifické aj z pohľadu prípravy Slovenska na prijatie spoločnej európskej meny. Slovensko tak do budúcnosti získalo možnosť ponúknuť ostatným vyšehradským krajinám, ktoré sa o zavádzanie eura pokúsia neskôr, cenné informácie, respektíve skúsenosti. Slovenský vstup do eurozóny sa ukázal byť inšpiratívny predovšetkým pre Poľsko, keďže poľská vláda vyjadrila svoj záujem zaviesť spoločnú európsku menu v konkrétnom výhľadovom časovom horizonte. Za špecifickú možno označiť aj pozíciu Slovenskej republiky v oblasti energetiky,

⁹ *Joint Statement of the Visegrad Group Prime Ministers.* Varšava 5. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=19376&ctag=articlelist&iid=1>.

¹⁰ *Prepis brífingu predsedu vlády SR R. Fica po stretnutí premiérov V4, Pobaltia, Bulharska a Rumunska s francúzskym prezidentom N. Sarkozym v Gdanskú.* <http://www.vlada.gov.sk/13015/prepis-brifingu-predsedu-vlady-sr-rfica-po-stretnuti-premierov-v4-pobaltia-bulharska-a-rumunska-s-francuzskym-prezidentom-n-sarkozym-v-gdanskú.php>.

respektíve energetickej bezpečnosti – Slovensko je spomedzi vyšehradských krajín najviac závislé od dovozu strategických surovín z Ruska. Jeho zraniteľnosť v tejto oblasti potvrdila aj januárová plynová kríza vyplývajúca z konfliktu medzi Ruskom a Ukrajinou.

NENAPLNENÉ OČAKÁVANIA

Obe predsedníctva – tak české, ako aj poľské – spájajú popri úspechoch aj niektoré nenaplnené očakávania, týkajúce sa rôznych oblastí. Nenaplnené očakávania súvisia na jednej strane s rozdielnymi postojmi jednotlivých krajín ku kľúčovým politickým témam, respektíve k politikám. V tomto kontexte sa krajiny V4 naďalej líšia v otázke ratifikácie *Lisabonskej zmluvy*, v energetických politikách a spôsobe zabezpečenia energetickej bezpečnosti, či v názoroch na problematiku jednostranne vyhlásenej nezávislosti Kosova. Na druhej strane ďalší typ nenaplnených očakávaní súvisí s nedostatočným presadzovaním určitých tém, na ktoré majú síce krajiny V4 nekonfliktný názor, spoločný záujem však verbalizujú s nedostatočnou intenzitou. Ide predovšetkým o problematiku ďalšieho rozširovania EÚ, spolupráce s inými regionálnymi iniciatívami, špeciálne s dôrazom na región západného Balkánu, či podcenenie významu Koalície za vízovú rovnosť.

LISABONSKÁ ZMLUVA

Napriek formálnej zhode predsedov vlád vyšehradských krajín týkajúcej sa prínosu schválenia *Lisabonskej zmluvy* patria dve vyšehradské krajiny spolu s Írskom z rôznych dôvodov do kategórie krajín, v ktorých je proces ratifikácie *Lisabonskej zmluvy* doteraz nezavŕšený. V prípade Česka a Poľska je *Lisabonská zmluva* využívaná ako nástroj vnútropolitického boja, respektíve ako symbol kategorického nesúhlasu niektorých vnútropolitických aktérov s prehlbujúcim sa procesom európskej integrácie. Otázku schválenia *Lisabonskej zmluvy* sa nepodarilo do konca roka 2008 vyriešiť ani v jednej zo spomínaných krajín. A tak aj napriek tomu, že *Lisabonská zmluva* má formálnu podporu vlád všetkých vyšehradských krajín, Česká republika a Poľsko sú z tohto dôvodu považované – do značnej miery neoprávnene – za nositeľov euroskeptických ideí.

ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ

Napriek ambícii českého predsedníctva vytvorí platformu na výmenu názorov a koordináciu postojov v oblasti energetickej bezpečnosti, k vytvoreniu stálej Pracovnej skupiny V4 pre energetiku napokon neprišlo. Poľské predsedníctvo považuje otázku

energetickej bezpečnosti a diverzifikácie zdrojov takisto za prioritnú, expertné konzultácie vo formáte V4 sa však naďalej uskutočňujú skôr na *ad hoc* báze. Užšej spolupráci krajín V4 v tejto oblasti do istej miery bráni aj rozdielnosť takzvaných energetických mixov. Ako pozitívny príklad možno na druhej strane vyzdvihnúť spoločnú česko-slovensko-euópsku iniciatívu tzv. Európskeho jadrového fóra, ktoré má aj podporu ostatných vyšehradských partnerov.

GRUZÍNSKO A KOSOVO

Pohľady predstaviteľov jednotlivých krajín V4 sa líšili a naďalej líšia aj v prípade stanoviska k vyhláseniu nezávislosti Kosova, respektíve v otázke, kto vyvolal rusko-gruzínsky konflikt. V prípade Kosova zostáva

Nesúlad v postojoch v otázke nezávislosti Kosova nezabránil vyšehradským partnerom nájsť kompromis v otázke poskytovania vyšehradských štipendií aj pre kosovských študentov.

Slovensko jedinou vyšehradskou krajinou, ktorá nezávislosť tejto bývalej juhosrbskej provincie neakceptovala. Nesúlad v postojoch však nezabránil vyšehradským partnerom nájsť kompromis v otázke poskytovania vyšehradských štipendií aj pre kosovských študentov.

Pri hľadaní pôvodcu gruzínsko-ruského konfliktu sa Slovenská republika priklonila skôr na stranu Ruska, zatiaľ čo Poľsko prezentovalo jednoznačne progruzínsky postoj. Česká reprezentácia bola v tejto otázke podelená – zatiaľ čo premiér Mirek Topolánek akceptoval väčšími argumenty Gruzínska, prezident Václav Klaus podporil skôr ruskú stranu. Vládnuca Maďarská socialistická strana bola v hodnotení situácie pomerne opatrná – hoci sa neskôr sa priklonila skôr na stranu Gruzínska, za jednoznačného podporovateľa Gruzínska a kritika Ruska možno označiť predovšetkým maďarskú opozíciu na čele s najsilnejšou stranou Fidesz. Vyšehradskí partneri sa však aj napriek spomínanému nesúladu dokázali zhodnúť na jednoznačnej podpore suverenity a teritoriálnej integrity Gruzínska.¹¹

ROZŠIROVANIE EÚ

Možno konštatovať, že napriek zahrnutiu problematiky ďalšieho rozširovania EÚ tak do programu českého, ako aj poľského predsedníctva bola táto téma odsunutá skôr do úzadia. Krajiny V4 síce naďalej jednohlasne podporujú proces ďalšieho rozširovania EÚ, vyhlásenia zo samitov predstaviteľov vyšehradských krajín sa však rozširovanie

¹¹ Pozri napr. *Joint Statement of the Visegrad Group Prime Ministers*. Varšava 5. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID>.

venovali iba okrajovo.¹² Špeciálne v období „únavy z rozširovania“, respektíve rastúceho odporu takzvaných starých členských krajín voči ďalšiemu rozširovaniu Únie, by jednoznačné vyhlásenie predstaviteľov krajín V4 deklarujúce podporu integračným ambíciám krajín, ktoré majú záujem o členstvo v EÚ, bolo prínosom. Formát, v rámci ktorého V4 komunikuje prioritne s krajinami západného Balkánu, ktoré patria spolu s Tureckom medzi najhorúcejších adeptov na členstvo v EÚ (Regionálne partnerstvo), síce kopíruje formát V4 plus, primárne ho však možno považovať za rakúsky projekt, ktorý navyše do značnej miery stagnuje. Väčšia iniciatíva pochádzajúca priamo od V4 by bola prínosom aj pre samotný Vyšehrad, respektíve jeho reputáciu v juhovýchodnej Európe.

SPOLUPRÁCA S INÝMI REGIONÁLNYMI INICIATÍVAMI

Popri formáte V4 plus sa počas českého a poľského predsedníctva rozvíjala spolupráca i s ďalšími regionálnymi iniciatívami, predovšetkým so Severskou radou a Baltickou trojkou. Naopak, nevyužitá zostala možnosť intenzifikovať kontakty, respektíve spoluprácu s regionálnymi iniciatívami spoza hraníc EÚ. Vhodným partnerom pre medziregionálnu spoluprácu by bola napríklad Rada pre regionálnu spoluprácu so sídlom v Sarajeve, keďže vyšehradský model regionálnej spolupráce sa pre krajiny západného Balkánu javí byť ako veľmi inšpiratívny.

VISA WAIVER PROGRAM

Napriek tomu, že prioritou českého predsedníctva bolo výraznou mierou prispieť k odstráneniu vízovej povinnosti zo strany USA voči krajinám Vyšehradu, k čomu v druhom polroku 2008 sčasti aj prišlo, výsledok bol uspokojivý len čiastočne. Poľsko ako najväčšia krajina V4 nebola do tzv. visa waiver programu zahrnutá z dôvodu nesplnenia technických kritérií. České predsedníctvo ponúkalo možnosť konzultácií na báze platformy Koalícia za vízovú rovnosť, zároveň však odporučilo jednotlivým krajinám pokračovať v rokovaníach s USA na individuálnej báze. Najväčšia a v tomto kontexte najviac znevýhodnená vyšehradská krajina tak zostala osamotená. Hoci zrušenie ví-

¹² Zmienka o podpore integračných ambícií krajín západného Balkánu sa nachádza napríklad v tlačovom vyhlásení premiérov z Prahy z júna 2008 (*Press Release: Official Summit of the Prime Ministers of the Visegrad Group Countries*, Praha 15. – 16. 6. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=16600&ctag=articlelist&iid=1>); či v zázname zo summitu vyšehradských prezidentov v Piešťanoch zo septembra 2008 (*The Presidents of the V4 countries discussed in Piešťany*, 13. 9. 2008. http://www.prezident.sk/?year=2008&news_id=7193), v oboch prípadoch bolo však vyjadrenie podpory krajinám západného Balkánu začlenené do širšieho textového celku, jej umiestenie v rámci vyhlásení tiež napovedá, že táto téma nepatrila k absolútnym prioritám.

zovej povinnosti zo strany USA je výsostnou záležitosťou americkej vlády, ostatné tri vyšehradské krajiny mohli Poľsku vyjadriť väčšiu symbolickú podporu.

ZÁVERY

Aj napriek nesúrodým stanoviskám, ktoré jednotlivé krajiny Vyšehradu zaujímali k rôznym politickým otázkam, Vyšehradská štvorka dokázala, že je vitálnou platformou nielen na výmenu názorov, ale aj v čoraz väčšej miere na formovanie spoločných pozícií k otázkam strategického významu. Navyše čoraz zreteľnejšie indicie svedčia o tendencii V4 podieľať sa aktívnou mierou aj na formovaní, respektíve ovplyvňovaní politik EÚ.

Medzi pozitíva patrí, a rok 2008 to jednoznačne potvrdil, že vyšehradská spolupráca prestala byť v zásadnej miere ovplyvňovaná bilaterálnymi problémami medzi jednotlivými krajinami Vyšehradu. Hoci pre slovensko-maďarské vzťahy bol uplynulý rok jeden z najkomplikovanejších, na úrovni V4 sa problémy v komunikácii zásadnejšie neprejavili. V porovnaní s deväťdesiatymi rokmi tak prišlo k zásadnému pokroku, čo predstavuje

Aj napriek nesúrodým stanoviskám, ktoré jednotlivé krajiny Vyšehradu zaujímali k rôznym politickým otázkam, Vyšehradská štvorka dokázala, že je vitálnou platformou nielen na výmenu názorov, ale aj v čoraz väčšej miere na formovanie spoločných pozícií k otázkam strategického významu.

aj pozitívny príklad pre krajiny východnej Európy, predovšetkým však pre vojenskými konfliktami stále poznačený región západného Balkánu.

Uplynulý rok potvrdil aj stúpajúcu previazanosť medzi efektívnou spoluprácou v rámci skupiny a predsedníctvom konkrétnej krajiny. Hoci agendu jednotlivých predsedníctiev odobrujú všetci vyšehradskí partneri, pre predsedajúcu krajinu ponúka inštitúcia predsedníctva možnosť prinášať a realizovať aj vlastné iniciatívy. Intenzifikácia vyšehradskej spolupráce bude preto v budúcnosti vyžadovať nielen dobre technicky zvládnuté, ale

aj iniciatívne predsedníctva, čo je výzvou nielen pre nasledujúce maďarské, ale aj blížiac sa slovenské predsedníctvo.

Čoraz väčšiu váhu v rámci V4, ako aj pri rozvíjaní kontaktov s krajinami spoza hraníc skupiny, zohráva Medzinárodný vyšehradský fond (MVF). Rozpočet, dosahujúci aktuálne sumu 5 miliónov eur, vytvára predpoklady na podporu projektov zameraných na cezhraničnú spoluprácu, ale aj medziregionálnu spoluprácu. Stále významnejšiu úlohu v rámci MVF zastávajú štipendijné programy, medzi ktorými treba obzvlášť vyzdvihnúť štipendia pre študentov, respektíve expertov z krajín východnej Európy a západného Balkánu.

Rok 2009 predstavuje pre krajiny V4 novú skúsenosť, keďže jedna z nich – Česká republika – je prvou, ktorá predsedá v Rade EÚ. Program českého predsedníctva sa rodil aj za intenzívnej konzultácie Česka s vyšehradskými partnermi – dôraz bol kladený napríklad na už spomínané posilnenie východnej dimenzie Európskej politiky susedstva,

otázku odstraňovania bariér a protekcionizmu v rámci Únie v ekonomickej i sociálnej sfére, či na problematiku takzvaného klimaticko-energetického balíčka. Postup Česka treba nielen oceniť, ale považovať aj za príklad pre pripravovanie pozícií pre blížiacu sa maďarské a poľské predsedníctvo. Nielen symbolicky pôsobenie Českej republiky v úlohe predsedajúcej krajiny reprezentuje aj celú Vyšehradskú štvorku. Možno preto konštatovať, že úspech českého predsedníctva bude aj úspechom samotnej Vyšehradskej štvorky. Naproti tomu to isté platí aj o prípadnom neúspechu. Šance prezentovať V4 na vrcholnej európskej úrovni však neprichádzajú tak často, aby ich bolo možné bezdôsledne premárniť.

REFERENCIE

- EU Policy and Assistance to Belarus – General Overview.* <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tema/tema:-summit-predsedu-vlad-zemi-visegradske-skupiny-v-praze-16--cervna-2008-36394/>.
- Joint Statement of the Foreign Ministers of the Visegrad Group Countries and of Bulgaria, Estonia, Lithuania, Latvia, Romania and Sweden.* Varšava 24. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=19715&ctag=articlelist&iid=1>.
- Joint Statement of the Ministers of Foreign Affairs of the Visegrad Group Countries, Sweden and Ukraine.* 23. 4. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=15586&ctag=articlelist&iid=1>.
- Joint Statement of the Visegrad Group Prime Ministers.* Varšava 5. 11. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=19376&ctag=articlelist&iid=1>.
- Prepis brífingu predsedu vlády SR R. Fica po stretnutí premiérov V4, Pobaltia, Bulharska a Rumunska s francúzskym prezidentom N. Sarkozym v Gdansku.* <http://www.vlada.gov.sk/13015/prepis-brifingu-predsedu-vlady-sr-rfica-po-stretnuti-premierov-v4-pobaltia-bulharska-a-rumunska-s-francuzskym-prezidentom-n-sarkozym-v-gdansku.php>.
- Press Release: Official Summit of the Prime Ministers of the Visegrad Group Countries.* Praha 15. – 16. 6. 2008. <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=16600&ctag=articlelist&iid=1>.
- Program českého předsednictví Visegrádské skupiny (červen 2007 – červen 2008).* <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=830&articleID=9497&ctag=articlelist&iid=1>.
- Program Przewodnictwa RP w Grupie Wyszehradzkiej, lipiec 2008 – czerwiec 2009.* Varšava 2008. <http://www.msz.gov.pl/Polska,na,czele,Grupy,Wyszehradzkiej,19033.html>.
- TÉMA: Summit předsedu vlád zemí Visegrádské skupiny v Praze 16. června 2008.* <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tema/tema:-summit-predsedu-vlad-zemi-visegradske-skupiny-v-praze-16--cervna-2008-36394/>.
- The Presidents of the V4 countries discussed in Piešťany.* 13. 9. 2008. http://www.prezident.sk/?year=2008&news_id=7193.

VZŤAHY SLOVENSKA S VÝCHODNÝMI SUSEDAMI V ROKU 2008

ALEXANDER DULEBA

V roku 2008 v slovenskej východnej politike dominovalo Rusko, intenzita vzťahov s Ukrajinou sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím znížila a svitla mierna nádej na dynamickejší rozvoj vzťahov s Bieloruskom v kontexte zmien v prístupe EÚ k tejto krajine.

RUSKÁ FEDERÁCIA

Predseda slovenskej vlády Robert Fico využil prvú oficiálnu príležitosť v súvislosti s bilaterálnymi vzťahmi v roku 2008 – návštevu ruského premiéra Viktora Zubkova v apríli, aby znova zdôraznil hlavné východisko politiky ním vedenej vlády voči Rusku: „Medzi Slovenskou republikou a Ruskou federáciou neexistujú žiadne otvorené politické otázky, preto môžeme všetku energiu venovať vzájomne výhodnej hospodárskej spolupráci a dobrým vzťahom...“¹ Oficiálna návšteva ruského predsedu vlády v apríli a pracovná návšteva ruského podpredsedu vlády Igora Sečina v septembri predstavujú dve hlavné diplomatické udalosti v slovensko-ruských vzťahoch v roku 2008.

¹ *Prepis videozáznamu vyhlásenia predsedu vlády SR R. Fica a predsedu vlády Ruskej federácie Viktora Alexejeviča Zubkova počas jeho oficiálnej návštevy SR. Úrad vlády SR, Bratislava 2008. <http://www.government.gov.sk/8720/prepis-videozaznamu-vyhlasenia-predsedu-vlady-sr-rfica-a-predsedu-vlady-ruskej-federacie-viktora-alexejevica-zubkova-pocas-jeho-oficialnej-navstevy-sr.php>.*

OFICIÁLNE KONTAKTY A POLITICKÁ AGENDA

V hodnotení kľúčových udalostí medzinárodného života, ktoré sa priamo alebo nepriamo týkali Ruska, slovenský predseda vlády vždy zaujal stanovisko takmer identické so stanoviskom ruského vedenia. Týkalo sa to odmietavého postoja voči uznaniu nezávislosti Kosova a umiestneniu prvkov národného systému protiraketovej obrany USA v Českej republike a Poľsku (PRO), hodnotenia príčin rusko-gruzínskej vojny v auguste 2008 i príčin rusko-ukrajinskej plynovej vojny na prelome rokov 2008/2009. Pre úplnosť je potrebné dodať, že v prípade Kosova a PRO slovenský premiér nebol jediným lídrom členskej krajiny EÚ a NATO, ktorá zaujala postoj totožný s postojom Ruska. Iba v jedinej zásadnej otázke medzinárodných vzťahov sa Robert Fico a vláda nestotožnili s postojom ruského vedenia – SR neuznala nezávislosť Južného Osetska a Abcházska. Slovensko-ruským vzťahom preto dominovali témy hospodárskej spolupráce: osud 49 % akcií Transpetrolu, a. s., projekt výstavby širokorozchodnej železnice cez územie Slovenska do Viedne, spolupráca v jadrovej energetike (účasť ruských spoločností na dostavbe jadrovej elektrárne Mochovce a dodávky jadrového paliva) a nakoniec obnovenie dodávok zemného plynu z Ruska cez územie Ukrajiny.

Predseda ruskej vlády Zubkov zdôraznil, že Rusko je pripravené spolupracovať so SR v energetickej oblasti, vrátane dodávok zemného plynu, ropy a jadrového paliva, a ocenil úlohu Slovenska ako tranzitnej krajiny pre ruské energonosiče.

Návšteva Viktora Zubkova na začiatku apríla 2008 bola prvou oficiálnou návštevou ruského premiéra v SR po viac než 10 rokoch, od návštevy Viktora Černomyrdina v roku 1997. Cesta do Bratislavy bola poslednou zahraničnou cestou premiéra Zubkova, ktorého po prezidentských voľbách v Rusku na poste vystriedal exprezident Vladimir Putin. Premiéri obidvoch krajín vyslovili

politickú podporu rokovaniam o novej dohode medzi SPP, a. s., a Gazpromom o dlhodobých dodávkach zemného plynu, keďže platnosť starej dohody končila v roku 2008. Slovenská strana potvrdila záujem o spoluprácu s ruskými spoločnosťami pri dostavbe 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce, rovnako ako o vývoz vyhoreného jadrového paliva do Ruska. Predmetom rokovaní bola i spolupráca pri realizácii projektu výstavby širokorozchodnej železničnej trate cez územie Slovenska. Predseda slovenskej vlády Fico vyslovil nádej, že projekt v hodnote viac ako 4,3 miliardy eur sa začne realizovať v roku 2010. Informoval svojho ruského partnera o pokračujúcom úsilí vlády SR získať späť kontrolu nad 49 % akcií skrachovanej ruskej spoločnosti Jukos v slovenskom Transpetrole. Predseda ruskej vlády Zubkov vyslovil spokojnosť s vývojom bilaterálnych vzťahov a ocenil, že rast vzájomného obchodu v roku 2007 dosiahol rekordnú hodnotu 6,5 miliardy dolárov. Zdôraznil, že Rusko je pripravené spolupracovať so SR v energetickej oblasti, vrátane dodávok zemného plynu, ropy a jadrového paliva, a ocenil úlohu Slovenska ako tranzitnej krajiny pre ruské energonosiče. Podľa Zubkova v Rusku už vyrobili cyklotrón na zriadenie centra v Bratislave a mali by ho dodať do konca roka 2008. Ako o veľmi perspektívnej oblasti sa zmienil o vojensko-technickej spolupráci medzi Slovensko a Ruskom. Predmetom rokovaní

bola i účasť slovenských spoločností na výstavbe infraštruktúry pre zimné olympijské hry v ruskom Soči v roku 2014.²

Obaja premiéri si pripomenuli 63. výročie oslobodenia Bratislavy v druhej svetovej vojne položením vencov na pamätníku padlých sovietskych vojakov na Slavíne. Vo svojom príhovore slovenský predseda vlády vyhlásil, že „na Slovensku už druhé desaťročie sledujeme snahy vedome ignorovať slovanskú vzájomnosť“. Odvolal sa na zástancu slovanskej jednoty v 19. storočí Jána Kollára a zdôraznil, že slovanská vzájomnosť je neoddeliteľnou súčasťou slovenských národných tradícií. Na rokovaní s predsedom NR SR Pavlom Paškom ruský premiér Zubkov vyjadril podporu iniciatíve podpredsedníčky NR SR Anny Belousovej, ktorej cieľom je koordinovať spoluprácu ruskej a slovenskej mládeže pri ochrane pamätníkov padlých vojakov.³ O rok neskôr prezident Ruskej federácie Dmitrij Medvedev udelil Anne Belousovej štátne vyznamenanie Rad priateľstva za upevnenie a rozvoj rusko-slovenských vzťahov.⁴

Druhým vrcholom slovensko-ruských kontaktov na vysokej úrovni bola pracovná návšteva podpredsedu vlády Ruskej federácie Igora Sečina v Bratislave 10. septembra 2008, počas ktorej absolvoval rokovania s predsedom slovenskej vlády. Ruská delegácia pozostávajúca zo zástupcov ruskej vlády, energetických spoločností a bánk navštívila SR po ukončení zasadnutia OPEC vo Viedni. Podľa vyjadrenia slovenského premiéra bola predmetom rokovaní inventarizácia spoločných projektov najmä v oblasti jadrovej energetiky a výstavby širokorozchodnej železnice cez územie SR. Za hlavný výsledok rokovaní označil Robert Fico dosiahnutie dohody o zintenzívnení práce bilaterálnej Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu. Igor Sečín sa z titulu svojej funkcie vo vláde RF stal spolupredsedom medzivládnej komisie za ruskú stranu. Podľa dosiahnutej dohody komisia nebude zasadať iba raz za pol roka, ale každé tri mesiace. V závere svojho príhovoru na spoločnom brífingu slovenský premiér zdôraznil, že „toto stretnutie sa nedotýkalo žiadnych politických tém, ani sa nedotýkalo medzinárodnej politickej situácie“.⁵

O medzinárodných politických témach diskutovali predstavitelia ministerstiev zahraničných vecí oboch krajín. Na bukureštskom samite NATO začiatkom apríla 2008 sa uskutočnilo rokovanie ministrov zahraničných vecí SR Jána Kubiša a RF Sergeja Lavrova. Hlavnou témou boli odvetné opatrenia Ruska v prípade umiestnenia prvkov americkej PRO v Českej republike (radar) a Poľsku (protiraketová základňa). Kubiš po rokovaní s Lavrovom uviedol, že ruská hrozba namieriť rakety na ČR a Poľsko

² Tamže; *Návšteva predsedu vlády Ruska na Slovensku*. In: *Hlas Ruska*, 3. 4. 2008. <http://www.ruvr.ru/main.php?lng=slo&q=604&cid=57&p=03.04.2008>; *Širšiu trať chcú stavať od roku 2010*. In: ČTK, 3. 4. 2008; *Fico informoval Zubkova o záujme získať 49 % akcií Transpetrolu*. In: TASR, 3. 4. 2008.

³ *Fico: Slavín by nemali devastovať skejtboardisti*. In: ČTK, 4. 4. 2008; *Ob oficiálnom vizite Predsedateľa Pravitelstva Rossijskoj Federacii V.A. Zubkova v Slovensku*. In: Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 15. 5. 2008.

⁴ *Medvedev udelil Anne Belousovej Rad priateľstva*. In: TASR, 19. 4. 2009.

⁵ *Prepis spoločného brífingu predsedu vlády SR a vicepremiéra RF v Žltom salóniku Úradu vlády SR*. Úrad vlády SR, Bratislava 2008. <http://www.government.gov.sk/12158/prepis-spolocneho-brifingu-predsedy-vlady-sr-a-vicepremiera-rf-v-zltom-saloniku-uradu-vlady-sr.php>.

je reálna, a aj preto sa slovenská diplomacia usiluje, aby umiestnenie prvkov americkej PRO v Európe bolo predmetom rokovaní medzi NATO a USA na jednej strane a Ruskom na strane druhej. Oveľa menej diplomatický bol predseda vlády Fico, ktorý zaujal jednoznačne odmietavé stanovisko voči umiestneniu amerického radaru v ČR a protiraketovej základne v Poľsku.⁶

Jednou z hlavných tém medzinárodných vzťahov v roku 2008 bolo použitie vojenskej sily Ruska voči Gruzínsku v auguste 2008, obsadenie územia Južného Osetska a Abcházska a uznanie ich štátnej nezávislosti zo strany Ruska. Vojenská operácia Ruska bola v rámci EÚ i NATO jednoznačne odmietnutá. Z oficiálnych lídrov členských krajín pochopenie pre ruskú stranu verejne vyjadril iba slovenský premiér Fico, ktorý obvinil Gruzínsko z vyprovokovania vojny s Ruskom: „Nevidel by som situáciu čierno-bielo, ako ju niekto vidí, pretože niekto provokoval a vieme, kto provokoval.“ Podľa neho zhoršenie vzťahov medzi NATO a Ruskom nezapríčinila Moskva, ale predovšetkým NATO. MZV SR bolo vo svojom stanovisku oveľa diplomatickejšie: neoznačilo vin-

Vojenská operácia Ruska bola v rámci EÚ i NATO jednoznačne odmietnutá. Z oficiálnych lídrov členských krajín pochopenie pre ruskú stranu verejne vyjadril iba slovenský premiér Fico, ktorý obvinil Gruzínsko z vyprovokovania vojny s Ruskom.

níka vojny, ale odsúdilo použitie sily pri riešení regionálnych konfliktov ako také a zdôraznilo neakceptovateľnosť porušenia princípu územnej integrity štátov. Po vojne v Gruzínsku označil minister zahraničných vecí SR Kubiš Rusko za „spoľahlivého, aj keď zložitého partnera“. V dvoch kľúčových medzinárodných otázkach roka 2008 – umiestnenie prvkov americkej PRO v ČR a Poľsku a hodnotenie vojenského zásahu Ruska proti Gruzínsku – boli zreteľné rozdiely medzi názormi predsedu vlády Fica na strane jednej

a ministra zahraničných vecí Kubiša i prezidenta Ivana Gašparoviča na strane druhej.⁷ Vyššie uvedené témy boli predmetom oficiálnych konzultácií zástupcu ministra zahraničia RF Vladimíra Titova s ministrom zahraničných vecí SR Jánom Kubišom a štátnou tajomníčkou Dianou Štrofovou, ktoré sa uskutočnili 16. septembra 2008 v Bratislave. Predstavitelia rezortov zahraničia diskutovali o vzťahoch Ruska s EÚ a NATO po vojenskej operácii Ruska v Gruzínsku.⁸

Začiatkom decembra 2008 sa uskutočnilo stretnutie ministrov zahraničných vecí SR J. Kubiša a RF S. Lavrova na pôde OBSE. Predmetom rozhovoru bola iniciatíva ruského prezidenta Medvedeva na uzavretie novej zmluvy o európskej bezpečnosti. Minister Kubiš uviedol, že Slovensko ruský návrh skúma. Obidvaja ministri konštatovali, že vo

⁶ Kubiš: Rusko stále hrozí namierením rakiet. In: SITA, 4. 4. 2008.

⁷ Fico: Vojnu vyprovokovalo Gruzínsko. In: Sme, 13. 8. 2008; Za zhoršenie vzťahov môže NATO, nie Rusko, povedal Fico. In: SITA, 22. 8. 2008; Kubiš: Rusko je spoľahlivý, aj keď zložitý partner. In: SITA, 4. 9. 2008; Kubiš: Nik nechce Rusko zahnané do kúta. In: SITA, 9. 10. 2008; Kotian, R.: Slovensko a rusko-gruzínsky konflikt. In: Český rozhlas 6, 5. 9. 2008. http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/491716.

⁸ O konzultáciach zamestiteľa Ministra inostranných del Rossiji V.G. Titova v MID Slovakiiji. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 16. 9. 2008.

väčšine aktuálnych medzinárodných otázok sú názory obidvoch strán veľmi blízke, alebo sa úplne zhodujú.⁹ Táto skutočnosť umožnila nasledujúce hodnotenie vzťahov medzi krajinami v roku 2008 zo strany hlavného experta Európskeho odboru ruského ministra zahraničných vecí Viktora Kolesnikova: „Slovensko sa presvedčivo dostáva do pozície jedného z najspoľahlivejších partnerov Ruska v regióne strednej a východnej Európy. Táto krajina ani po vstupe do NATO a EÚ nedovolila, žiaľ, ako niektoré iné štáty bývalého východného bloku, aby bola zatiahnutá do nepriateľskej kampane voči Rusku. Ako je známe, Bratislava nepodporuje myšlienku vybudovania tretieho pozíčního pásma PRO USA a vyzýva na zohľadňovanie záujmov Ruska pri riešení všetkých dôležitých problémov európskej a svetovej bezpečnosti.“¹⁰

ZAHRANIČNÝ OBCHOD A HOSPODÁRSKA SPOLUPRÁCA

Obchodný obrat medzi SR a RF potvrdil v roku 2008 narastajúci trend. Jeho hodnota dosiahla v prvých deviatich mesiacoch roka 2008 5,6 miliardy eur, pričom slovenský dovoz z Ruska predstavoval 4,2 miliardy eur a vývoz do Ruska 1,4 miliardy eur. Vďaka zvýšenému podielu osobných automobilov na slovenskom exporte v porovnaní s predošlými rokmi SR výrazne znížila pasívnu bilanciu v obchode s Ruskom. V porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2007 export zo SR vzrástol o 84,2 % a dovoz z Ruska o 33,4 %.¹¹ Hlavným nástrojom rozvoja bilaterálnej hospodárskej spolupráce je Medzivládna komisia pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu medzi SR a RF, ktorej činnosť bola obnovená na základe iniciatívy slovenskej strany v roku 2006. V dňoch 18. – 20. februára 2008 sa uskutočnilo jej 13. zasadanie v Bratislave a Banskej Bystrici. Komisia v roku 2008 pracovala na 20 projektoch spolupráce slovenských a ruských podnikateľských subjektov v oblasti priemyselnej výroby. V roku 2008 pôsobilo v Rusku 60 spoločných podnikov s účasťou slovenského kapitálu. Medzi najväčšie spoločné podniky v Rusku patria Matador-Omskšina v Omsku (výroba pneumatík) a Grafobal-Don (výroba baliaceho materiálu). Slovenské investície v Rusku dosiahli úroveň 150 miliónov a ruské na Slovensku 80 miliónov. dolárov. Hlavným výsledkom doterajšej spolupráce sprostredkovanej medzivládnu komisiou bolo dokončenie výstavby Medzinárodného laserového centra v Bratislave. Pred dokončením je Cyklotrónové centrum takisto v Bratislave a rozbehli sa práce na začatí výstavby Centra pre protónovú liečbu v Ružomberku. Na základe dohody premiérov SR Fica a RF Sečina zo septembra 2008 by počínajúc rokom 2009 komisia mala zasadať v trojmesačných intervaloch namiesto doterajších polročných stretnutí.¹²

⁹ O vstreče *Ministra inostranných del Rossiji S.V. Lavrova s Ministrom inostranných del Slovakiji Ja. Kubišem*. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 4. 12. 2008.

¹⁰ *Rusko – Slovensko: niektoré výsledky roka 2008*. In: *Hlas Ruska*, 23. 12. 2008.

¹¹ *Zahraničný obchod SR – január až september 2008 (a rovnaké obdobie roku 2007)*. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 2008. www.economy.gov.sk/ext_dok-terit-september_dual-1524/112947c.

¹² *Rossijsko-slovackije otnošenija. Spravočnaja informacija*. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 15. 5. 2008.

V hospodárskej agende slovensko-ruských vzťahov s presahom do politickej úrovne sa v roku 2008 vyskytli štyri témy: záujem ruskej strany získať 49 % akcií v Transpetrole, a. s., výstavba širokorozchodnej železnice cez územie Slovenska, spolupráca v jadrovej energetike a dodávky zemného plynu. Po oficiálnej návšteve predsedu vlády RF na Slovensku v apríli 2008 sa v ruských médiách (denník *Izvestija*, *Rossijskaja gazeta* a internetový portál *Vremja novostej*) objavila informácia o tom, že slovenský predseda vlády údajne sľúbil ruskej strane, že len čo SR od dcérskej spoločnosti Jukosu Jukos Finance získa naspäť kontrolu nad 49 % akcií spoločnosti Transpetrol, a. s., znova ich predá inej ruskej spoločnosti. Vláda SR sa snažila tieto informácie poprieť.¹³ V priebehu roka 2008 sa neobjavili žiadne informácie o priebehu alebo výsledku rokovaní medzi Ministerstvom hospodárstva SR a zástupcami Jukos Finance, ktoré by dali odpoveď na otázku, či a kedy vláda SR znova získa kontrolu nad 49 % akcií Transpetrolu. Stalo sa tak až v roku 2009.

V hospodárskej agende slovensko-ruských vzťahov s presahom do politickej úrovne sa v roku 2008 vyskytli štyri témy: záujem ruskej strany získať 49 % akcií v Transpetrole, a. s., výstavba širokorozchodnej železnice cez územie Slovenska, spolupráca v jadrovej energetike a dodávky zemného plynu.

Otázka výstavby širokorozchodnej železničnej trate z Ruska cez Ukrajinu a Slovensko do Viedne bola predmetom rokovaní predsedu ruskej vlády Zubkova v Bratislave v apríli. Slovenský premiér Fico vyjadril nádej, že výstavba na slovenskom území sa začne v roku 2010.¹⁴ Po návšteve podpredsedu ruskej vlády Sečina v SR v septembri sa rokovania o realizácii projektu zintenzívnili. 25. septembra 2008 navštívil SR prezident spoločnosti Ruské železnice Vladimír Jakunin, ktorého prijal premiér Robert Fico i minister dopravy Ľubomír Vážny. Železničná trať

by sa mala stavať z Čiernej nad Tisou do Bratislavy a ďalej do Viedne, pričom náklady na jej výstavbu sa odhadujú na úrovni 4,3 miliardy eur. Okrem Ruska a Slovenska by sa na financovaní projektu mali podieľať i Rakúsko a Ukrajina. 25. novembra 2008 Ukrajina pripojila svoj podpis pod memorandum o porozumení týkajúce sa realizácie projektu, Rakúsko by sa malo pridať neskôr. Cieľom projektu je spojiť širokorozchodnou železničnou tepnou pacifické pobrežie Ruska s Európou. Spolu s výstavbou na území Slovenska by mala prebehnúť i modernizácia Transsibírskej magistrály na území Ruska, ktorú budú zabezpečovať Ruské železnice v spolupráci s japonskými investormi.¹⁵

Spolupráca s ruskými partnermi v oblasti elektroenergetiky a jadrovej energetiky patrí medzi priority Ficovej vlády. V rámci Medzivládnej komisie sa v roku 2008 rokovalo

¹³ Krajánová, D.: *Fico dementuje ruské médiá.. No len u nás*. In: *Sme*, 11. 4. 2008.

¹⁴ *Fico: Širokorozchodná by sa mohla začať stavať v 2010*. In: *ČTK*, 3. 4. 2008.

¹⁵ Jančík, Ľ.: *Odborový boss spochybňuje Fica*. In: *Sme*, 26. 9. 2008; *Prokladka širokej koleji v Jevropu budet stojit \$4,3 mlrd*. In: *Korrespondent.net*, 25. 11. 2008; *Prezident spoločnosti Ruské železnice Vladimír Ivanovič Jakunin o rozvoji nákladnej dopravy pre HN*. In: *Hospodárske noviny (rozhovor)*, 1. 10. 2008; *Vážny: Zohnať desiatky miliárd na širokorozchodnú nebude problém*. In: *SITA*, 25. 9. 2008.

o konkrétnych projektoch spolupráce. Ruská spoločnosť Silovyje mašiny má záujem podieľať sa na modernizácii 3. a 4. bloku tepelnej elektrárne Vojany. Spoločnosť FGUP VO Technopromexport prejavila záujem o modernizáciu existujúcich a výstavbu nových elektrární na Slovensku. Spoločnosť Rosatom vypracovala program spolupráce v oblasti jadrovej energetiky a je vážnym uchádzačom o účasť v konzorciách, ktoré dostávajú jadrovú elektrárňu Mochovce a budú stavať nové jadrové reaktory na Slovensku. Na základe rozhodnutia vlády SR sa 3. novembra 2008 začali práce na dokončení jadrovej elektrárne Mochovce. Následne 17. novembra bol podpísaný kontrakt medzi ruskou spoločnosťou TVEL a Slovenskými elektrárňami, a. s., o dodávkach jadrového paliva pre jadrovú elektrárňu Mochovce a Bohunice do roku 2015.¹⁶

Keď minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš po rusko-gruzínskom vojenskom konflikte v auguste 2008 charakterizoval Rusko ako síce „zložitého, ale spoľahlivého partnera“, argumentoval ruskou spoľahlivosťou pri dodávkach ropy a zemného plynu do EÚ.¹⁷ V septembri 2008 nemohol tušiť, že už o niekoľko mesiacov sa takmer na dva týždne zastavia dodávky zemného plynu z Ruska a že Slovensko bude čeliť vážnej energetickej i hospodárskej kríze. Počas vyše 40-ročnej histórie tranzitného plynovodu, ktorým sa prepravuje plyn z Ruska cez Ukrajinu a SR do Európy, 7 januára 2009 tlakomer na preberacej kompresorovej stanici vo Veľkých Kapušanoch na hraniciach s Ukrajinou prvýkrát ukazoval stav 0. Zároveň sa 18. januára 2009 stala ďalšia historická vec. Prvýkrát v dejinách začal na územie Slovenska prúdiť plyn nie z východu, ale zo západu – z Nemecka – vďaka dohode SPP, a. s., s nemeckými spoločnosťami EON Ruhrgas, RWE Transgas a francúzskej Gaz de France/Suez. Kvôli rusko-ukrajinskej plynárenskej vojne sa úplne zastavili dodávky zemného plynu do SR, vláda SR musela vyhlásiť stav núdze a 8. regulačný stupeň, ktorý znamenal zásadné obmedzenie odberu plynu pre veľkoodberateľov. Zhruba 1 000 slovenských podnikov muselo alebo úplne zastaviť, alebo výrazne obmedziť výrobu. Strata slovenskej ekonomiky spôsobená odstavením výroby počas takmer dvojtýždňového zastavenia dodávok plynu boli odhadnuté Ministerstvom financií a Ministerstvom hospodárstva SR na viac než 1 miliardu eur. Navyše po odstavení jadrovej elektrárne Bohunice na konci roka 2008 hrozilo, že plynárenská kríza môže ohroziť i stabilitu výroby, dodávky a prenos elektrickej energie cez územie SR, keďže na spustenie niektorých záložných zdrojov na výrobu elektrickej energie bol potrebný plyn. Európski odberatelia zemného plynu

Strata slovenskej ekonomiky spôsobená odstavením výroby počas takmer dvojtýždňového zastavenia dodávok plynu bola odhadnutá MF a MH SR na viac než 1 miliardu EUR. Navyše po odstavení jadrovej elektrárne Bohunice na konci roka 2008 hrozilo, že plynárenská kríza môže ohroziť i stabilitu výroby, dodávky a prenos elektrickej energie cez územie SR.

¹⁶ TVEL Corporation concluded a contract with Slovenske Elektrarne a.s. Slovakia. In: TVEL, 17. 11. 2008. <http://www.tvel.ru/en/press/news/index.php?id4=528>; Protokol z 13. zasadnutia MVK medzi SR a RF. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 2008.

¹⁷ Kubiš: Rusko je spoľahlivý, aj keď zložitý partner. In: SITA, 4. 9. 2008.

z Ruska sa stali rukojemníkmi rusko-ukrajinskej plynovej vojny. Paradoxne najviac utrpeli krajiny, ktorých vlády sa považujú za najväčších priateľov Ruska – Slovensko, Bulharsko a Srbsko.¹⁸ Plynová vojna zo začiatku roka 2009 prvýkrát v dejinách Slovenska vážne spochybnila utkvélú predstavu slovenskej politickej elity o Rusku ako o spoľahlivom partnerovi pri dodávkach ropy a zemného plynu.

UKRAJINA

V slovensko-ukrajinských vzťahoch v roku 2008 prevládali tri témy: účinky vstupu SR do Schengenu na cestovanie ukrajinských občanov, dovoz elektrickej energie z Ukrajiny a plynová kríza na prelome rokov 2008 a 2009.

OFICIÁLNE KONTAKTY A POLITICKÁ AGENDA

Vrcholnou diplomatickou udalosťou slovensko-ukrajinských vzťahov v roku 2008 bolo pracovné stretnutie prezidentov Slovenska Ivana Gašparoviča a Ukrajiny Viktora Juščenka 14. januára v prihraničnom meste Užhorod. Hlavnou témou rozhovorov hláv štátov bol vstup SR do schengenskej zóny a jeho vplyv na slovensko-ukrajinské vzťahy,

Vrcholnou diplomatickou udalosťou slovensko-ukrajinských vzťahov v roku 2008 bolo pracovné stretnutie prezidentov Slovenska Ivana Gašparoviča a Ukrajiny Viktora Juščenka. Hlavnou témou rozhovorov hláv štátov bol vstup SR do schengenskej zóny a jeho vplyv na slovensko-ukrajinské vzťahy.

najmä v oblasti cestovania občanov a rozvoja cezhraničnej spolupráce. Ivan Gašparovič potvrdil podporu SR úsiliu Ukrajiny o integráciu do euroatlantických štruktúr, ktorú Slovensko presadzuje ako členská krajina EÚ i NATO. Vyzdvihol v tejto skutočnosti prácu veľvyslanectva SR v Kyjeve ako kontaktného veľvyslanectva NATO na Ukrajine. Obaja prezidenti podporili podpísanie Dohody o miestnom prihraničnom styku, ktorá je v súlade so schengenskou legislatívou a uľahčuje pokračovanie vonkajšej hranice EÚ občanom nečlen-

¹⁸ O príčinách krízy a vyplývajúcich poučení pre Slovensko pozri: Hirman, K.: *Rusi škrtia Európu*. In: *eTrend*, 7. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>; Hirman, K.: *Rusom nejde len o Ukrajinu. Diverzifikácia a zníženie podielu plynu je nevyhnutnosť*. In: *eTrend*, 7. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>; Hirman, K.: *Kto Slovensku pomohol s plynom?* In: *eTrend*, 18. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>; Hirman, K.: *Prečo sa Rusi a Ukrajinci (možno) dohodli*, In: *eTrend*, 18. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>; Hirman, K.: *Ak sa dohoda Putina a Tymošenkovej naozaj zrealizuje, najhorší scenár nás nepostihne. Zatiaľ*, In: *eTrend*, 18. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>; *O bezpečnosť dodávok plynu sa nemôžu starať zahraniční akcionári, ale vláda. Bývalý šéf SPP Demko: Toto je zlyhanie štátu*. In: *Sme* (Rozhovor – Ivan Štulajter, Ľuboš Jančík), 14. 1. 2009.

skej krajiny, ktorí majú trvalé bydlisko v prihraničných oblastiach v pásme do 50 km.¹⁹ Rokovania o dohode o miestnom prihraničnom styku boli ukončené v prvom kvartáli 2008. Dohodu podpísali ministri zahraničných vecí Slovenska Ján Kubiš a Ukrajiny Volodymyr Ohryzko 30. mája 2008. Po ratifikácii v oboch krajinách dohoda vstúpila do platnosti 27. septembra 2008. Podľa tejto dohody majú občania z prihraničných oblastí Ukrajiny právo získať schengenské víza pre mnohorázový vstup na územie SR s platnosťou na obdobie jedného roka a najviac na obdobie piatich rokov.²⁰

O uplatňovaní dohody v praxi a o rozvoji cezhraničnej spolupráce rokovala Slovensko-ukrajinská medzivládna komisia pre cezhraničnú spoluprácu na svojom 7. zasadaní v júni 2008 v Prešove. Vedúcim ukrajinskej strany komisie je predseda štátnej administrácie Zakarpatskej oblasti Ukrajiny Oleg Havaši a slovenská strana je vedená štátnym tajomníkom pre verejnú správu Ministerstva vnútra SR Vladimírom Čechotom.

Na rokovaní sa komisia venovala najmä otázkam ďalšieho rozvoja cezhraničného cestovného ruchu, spoločným projektom na ochranu životného prostredia v prihraničných oblastiach, posilňovaniu administratívnych kapacít Generálneho konzulátu SR v Užhorode vzhľadom na vybavovanie rastúceho počtu žiadostí ukrajinských občanov o schengenské víza, spolupráci regionálnych obchodných komôr pri posilňovaní konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov v slovensko-ukrajinskom pohraničí a spolupráci obidvoch strán pri otvorení nového hraničného prechodu Ulič – Zabrod'. Osobitná pozornosť bola venovaná otázke zamestnávania ukrajinských občanov v zariadeniach cestovného ruchu v SR a možným spoločným opatreniam na zvrátenie nepriaznivého trendu klesajúceho počtu turistov z Ukrajiny v SR.²¹

V dňoch 19. – 22. júna 2008 sa v obci Roztoky (okres Svidník) uskutočnilo 8. zasadanie Slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru pod vedením generálneho riaditeľa Sekcie vonkajšej komunikácie MZV SR Vasila Grivnu a predsedu Štátneho výboru Ukrajiny pre národnostné menšiny a cirkvi Olexandra Nazarovyča Sagana. Komisia prerokovala otázky týkajúce sa zabezpečenia národnostných práv príslušníkov slovenskej menšiny žijúcich na Ukrajine a ukrajinskej menšiny na Slovensku. Obidve strany sa dohodli, že budú pokračovať v úsilí o vytvorenie vhodných podmienok pre zachovanie jazykovej, kultúrnej a náboženskej identity osôb patriacich k obidvom národnostným menšinám v súlade s platnou legislatívou SR a Ukrajiny.

Ukrajina po viac než 14 rokoch úspešne dokončila rokovania o vstupe do WTO, ktoré je nevyhnutnou podmienkou na začatie rokovaní o dohode o liberalizácii obchodu medzi EÚ a Ukrajinou, ktorá sa má stať súčasťou Asociačnej dohody medzi EÚ a Ukrajinou.

¹⁹ *Polityčni vidnosyny miž Ukrajinuju ta Slovackuju Respublikuju*. Veľvyslanectvo Ukrajiny v Slovenskej republike, Bratislava 2008; Martyňuk, V.: *Čy sviťat' ukrajinciam Šenhenski vizi?* In: *Ukrajinska pravda*, 25. 1. 2008.

²⁰ *Ukrajincy už mogut polučit' bezvizovyj vjezd v Slovakiu*. In: UNIAN, 29. 9. 2008.

²¹ *Slovensko-ukrajinská medzivládna komisia rokovala o vydávaní víz*. In: TASR, 6. 6. 2008; *S Ukrajinou o cezhraničnej spolupráci v turizme*. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 9. 6. 2008.

V protokole z rokovania komisie sa nachádza odporúčanie vláde SR, aby podporila zriadenie Centra ukrajinskej kultúry v Prešove, a vláde Ukrajiny, aby podporila zriadenie Centra slovenskej kultúry v Užhorode.²²

ZAHRANIČNÝ OBCHOD A HOSPODÁRSKA SPOLUPRÁCA

Zahraničný obchodný obrat medzi SR a Ukrajinou v roku 2008 dosiahol v období január – september 2008 hodnotu 984 miliónov eur, pričom export zo Slovenska na Ukrajinu predstavoval 574 miliónov a dovoz z Ukrajiny na Slovensko 410 miliónov eur. Export zo SR narástol v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka o 32,3 % a dovoz z Ukrajiny o 9,3 %. Slovensko vo vzájomnom obchode s Ukrajinou vykazuje aktívnu bilanciu od roka 2006 po spustení výroby osobných automobilov spoločností KIA v Žiline a PSA v Trnave.²³ Veľmi pozitívnu správou pre budúcnosť obchodných vzťahov SR a Ukrajiny sa stala skutočnosť, že Ukrajina po viac než 14 rokoch úspešne dokončila rokovania o vstupe do Svetovej obchodnej organizácie (WTO). 5. februára 2008 ukrajinský prezident Viktor Juščenko podpísal v Ženeve protokol o vstupe Ukrajiny, 10. apríla 2008 ukrajinský parlament prístupový protokol ratifikoval a po uplynutí 30 dní od ratifikácie sa Ukrajina v máji 2008 stala členom WTO.²⁴ Členstvo vo WTO bolo nevyhnutnou podmienkou na začatie rokovaní o dohode o liberalizácii obchodu medzi EÚ a Ukrajinou, ktorá sa má stať súčasťou ich Asociačnej dohody. Rokovania o novej základnej zmluve medzi EÚ a vládou Ukrajiny sa začali ešte v marci 2007. Liberalizácia obchodu medzi nimi otvorí kvalitatívne nové možnosti na ďalší rozvoj bilaterálneho obchodu medzi Slovenskom a Ukrajinou.

V súvislosti s odstavením 2. bloku jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach na konci roka 2008 SR pokračovala v úsilí zabezpečiť zvýšenie dovozu elektrickej energie z Ukrajiny na základe medzivládnych rokovaní a predbežných dohôd dosiahnutých v roku 2007.²⁵ Počínajúc rokom 2009 Slovensko plánovalo doviesť z Ukrajiny zhruba 4 terawatthodiny elektrickej energie. Na vybudovanie jednosmernej spojky však bola potrebná investícia vo výške 7 miliárd Sk, ktoré sa slovenskej strane nepodarilo zabezpečiť. Vo februári 2008 výkonný riaditeľ sekcie právnej podpory a komunikácie Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy, a. s., Igor Gallo oznámil, že projekt jedno-

²² Slovensko-ukrajinská medzivládna komisia vo hviezdárni v Roztokoch. In: *Podduklianske noviny*, 23. 6. 2008.

²³ *Zahraničný obchod SR – január až september 2008 (a rovnaké obdobie roku 2007)*. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 2008. www.economy.gov.sk/ext_dok-terit_september_dual-1524/112947c.

²⁴ Rada odobrila vstupenije v WTO. In: *Korrespondent.net*, 10. 4. 2008.

²⁵ Duleba, A.: *Vzťahy s východnými susedmi v roku 2007*. In: Brezáni, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2007*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., Bratislava 2008, s. 63 – 78; O rokovaníach o dodávkach elektrickej energie medzi SR a Ukrajinou vid' tamže, s. 72 – 73.

smernej spojky sa realizovať nebude a že sa hľadajú iné možnosti ako doviezť elektrickú energiu z Ukrajiny.²⁶ Z pohľadu slovenskej vlády pozitívnejšiu správu z Ukrajiny predstavoval fakt, že 25. novembra 2008 Ukrajina pridala svoj podpis pod *Memorandum o porozumení pri realizácii výstavby širokorozchodnej železnice cez územie Slovenska do Bratislavy a Viedne*, ktorý už predtým podpísali Slovensko a Rusko. Ukrajina má záujem participovať na projekte, vrátane podieľaní sa na nákladoch na jeho financovanie.²⁷

Úplné zastavenie dodávok zemného plynu z Ruska do SR cez územie Ukrajiny 7. januára 2009 bolo dôvodom mimoriadnej pracovnej cesty premiéra Fica do Kyjeva a Moskvy, ktorá sa uskutočnila 14. januára. Slovenská strana požiadala Ukrajinu, aby súhlasila so swapovou operáciou medzi Ruskom, Slovenskom a Ukrajinou pri dodávke 20 miliónov kubíkov zemného plynu, ktorá by umožnila riešiť akútny problém nedostatku plynu v SR. Podľa tejto výmennej operácie by Rusko dodalo plyn do východnej Ukrajiny a Ukrajina by rovnaké množstvo plynu dodala na Slovensko. Ruská strana súhlasila s takouto operáciou, ukrajinská strana nie. Predsedníčka vlády Ukrajiny Júlia Tymošenková uviedla, že Ukrajina nie je schopná dopraviť na Slovensko plyn pochádzajúci z vlastnej ťažby alebo zo zásobníkov na západnej Ukrajine, pretože prepravná sústava zemného plynu na území Ukrajiny bola po zastavení dodávok z Ruska presmerovaná zo západu na východ a navyše Ukrajina sama trpí nedostatkom plynu. Predseda vlády SR priamo na rokovaníach s ukrajinskou premiérkou obvinil Ukrajinu zo zodpovednosti za prerušenie dodávok zemného plynu z Ruska do Európy. V diskusnej televíznej relácii „O päť minút dvanásť“ odvysielanej na STV 1 18. januára 2009 uviedol, že odmietnutie swapovej operácie zo strany Ukrajiny môže byť príčinou na vyvodenie politických dôsledkov vo vzájomných vzťahoch zo strany SR, pričom nevyhlásil, že sa to môže prejavíť v prehodnotení doterajšej slovenskej podpory integrácii Ukrajiny do euroatlantických štruktúr.²⁸

Slovenský predseda vlády zaujal jednostranný postoj k hodnoteniu príčin vzniku plynovej vojny medzi Ruskom a Ukrajinou, ktorý sa zásadne líšil od postoja EÚ. Zatiaľ čo EÚ prostredníctvom českého predsedníctva a členov Európskej komisie vyzývala obidve strany k dohode, ukončeniu sporu a obnoveniu dodávok plynu do EÚ bez toho, aby obviňovala jednu alebo druhú stranu, slovenský premiér si osvojil ruskú interpretáciu príčin plynovej vojny z prelomu rokov 2008 a 2009.

V diskusnej televíznej relácii STV 1 premiér Fico uviedol, že odmietnutie swapovej operácie zo strany Ukrajiny, môže byť príčinou na vyvodenie politických dôsledkov zo strany SR vo vzájomných vzťahoch.

²⁶ Slovensko chce viac elektriny z Ukrajiny. In: SITA, 27. 2. 2008.

²⁷ Prokladka širokej koleji v Jevropu budet stojiť \$4,3 mlrd. In: *Korrespondent.net*, 25. 11. 2008.

²⁸ Tymošenko: Ukrajina ne možet pomoč Slovakiji sobstvennym gazom. In: *Korrespondent.net*, 14. 1. 2009; Tóda, M., Procházková, P.: Slovenský premiér navrhol improvizované riešenie: výmenu ruského plynu s Ukrajinou. In: *Sme*, 14. 1. 2009; Vystúpenie predsedu vlády SR Roberta Fica v diskusnej relácii *O päť minút dvanásť*. In: STV 1, 18. 1. 2009.

BIELORUSKO

POLITICKÁ AGENDA

Hlavná politická téma slovensko-bieloruských vzťahov v roku 2008 bola predurčená agendou predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy (RE) (november 2007 – máj 2008). Najambicióznejšou prioritou slovenského predsedníctva bolo priblížiť Bielorusko k členstvu v Rade Európy: „Záujmom slovenského predsedníctva bude realizácia aktivít, ktoré by napomohli zmeniť postoje Bieloruska pri napĺňaní kritérií jeho členstva v Rade Európy.“²⁹ Počas predsedníctva v RE SR zorganizovala 10 medzinárodných podujatí, vrátane medzinárodného podujatia na tému „Využitie medzinárodných nástrojov na ochranu individuálnych práv, slobôd a legitímnych záujmov prostredníctvom národnej legislatívy a právo právnej ochrany v Bielorusku – problémy a perspektívy“, ktoré sa uskutočnilo v Minsku v dňoch 24. – 25. apríla 2008. Seminár zorganizovalo MZV SR v spolupráci s Benátskou komisiou a Ústavným súdom Bieloruska.³⁰ 26. mája 2008 sa v Minsku uskutočnila vernisáž výstavy „Magická osmička v dejinách Slovenska“, ktorú pripravilo Historické múzeum SNM v spolupráci s ministerstvami kultúry a zahraničných vecí. Chargé d'affaires SR v Minsku Ľubomír Rehák v úvodnom slove zvýraznil tie aspekty slovenských dejín, ktoré sa stali základom pre modernú štátnosť a demokratický vývoj na Slovensku s jasným odkazom pre súčasné Bielorusko. Na vernisáži sa zúčastnilo viac než 200 predstaviteľov politického a kultúrneho života Bieloruska, vrátane zástupcov opozície.³¹

Vnútropolitická situácia v Bielorusku v prvej polovici roka 2008 však príliš nepriala zmene postoja európskych inštitúcií, vrátane EÚ a RE, voči Bielorusku. Bieloruské štátne orgány násilným spôsobom potlačili protestnú demonštráciu 25. marca a pozatýkali politických predstaviteľov opozície a novinárov. Minister zahraničných vecí Kubiš z pozície predsedu Výboru ministrov Rady Európy vyzval bieloruské orgány „na rešpektovanie medzinárodných záväzkov v oblasti slobody slova a ukončenie neodôvodneného potláčania ľudských práv a občianskych slobôd bieloruských občanov“.³² K určitému posunu v politike EÚ i Rady Európy voči Bielorusku došlo až v druhej polovici roka 2008 po prepustení Alexandra Kozulina, jedného z lídrov bieloruskej opozície, Andreja

²⁹ Priority predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy. In: *Uznesenie vlády SR č. 256, 14. 3. 2007*. <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B19B674BF4FA38C2C125729100314B16?OpenDocument>. Pozri tiež Duleba, A.: *Vzťahy s východnými susedmi v roku 2007*. In: Brezání, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2007*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., Bratislava 2008, s. 75.

³⁰ *Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Zahraničná politika v roku 2008*. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2009, s. 16. <http://www.mzv.sk>

³¹ *Výstava „Magická osmička v dejinách Slovenska“ v Minsku*. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, 28. 5. 2008. <http://www.mzv.sk>.

³² *Vyhlásenie MZV SR k situácii v Bielorusku*. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 28. 3. 2008. www.mzv.sk.

Kima a Sergeja Parsukieviča a po septembrových parlamentných voľbách, ktoré sa podľa medzinárodných pozorovateľov „priblížili štandardom OBSE a Rady Európy“.³³ Odpoveď zo strany EÚ prišla v podobe zhody medzi členskými krajinami o zahrnutí Bieloruska do nového strategického rámca politiky voči východným susedom pod názvom Východné partnerstvo, ktoré nadväzuje na Európsku politiku susedstva (ENP – European Neighbourhood Policy). Bielorusko nebolo súčasťou Európskej politiky susedstva z dôvodu zmrazených vzťahov s EÚ od roku 1997. Východné partnerstvo sa začne realizovať počas českého predsedníctva EÚ v prvom polroku 2009.³⁴ Zaradenie Bieloruska do Východného partnerstva znamená prelom v jeho vzťahoch s EÚ a zároveň otvára nové možnosti i pre rozvoj vzťahov so SR.

Hlavnou bilaterálnou diplomatickou udalosťou v slovensko-bieloruských vzťahoch bola návšteva ministra životného prostredia SR Jána Chrbeta v Bielorusku, ktorá sa uskutočnila v dňoch 14. – 17. decembra 2008. Slovenský minister počas návštevy rokovával s rezortným kolegom Leontijom Choružikom, námestníkom ministra zahraničných vecí Valerijom Voroneckým a veliteľom pohraničných vojsk Igorom Račkovským.³⁵ Išlo vôbec o prvú návštevu člena vlády SR v Bielorusku po viac ako desiatich rokoch.

ZAHRANIČNÝ OBCHOD

Zahraničný obchod SR s Bieloruskom za posledné tri roky (2006 – 2008) vykazuje mimoriadne dynamický nárast objemu. V roku 2006 vzájomná obchodná výmena prvýkrát prekročila 100 miliónov a dosiahla výšku 140 miliónov, v roku 2007 182,2 milióna a za prvých 9 mesiacov roka 2008 223,2 milióna dolárov. Hlavnú zásluhu na tom má najmä nárast exportu zo Slovenska, ktorý sa zvýšil v roku 2006 o 62,4 % v porovnaní s rokom 2005. Z negatívnej obchodnej bilancie 8 miliónov dolárov v prospech Bieloruska v roku 2005 sa SR v roku 2007 dostala do pozitívnej bilancie 25 miliónov dolárov v roku 2008. Hlavnú zásluhu na dynamickom raste bilaterálneho obchodu a zväčšujúceho sa pozitívneho salda v prospech SR mal najmä export automobilov zo SR (predovšetkým značky Tuareg, Peugeot 207 a KIA). V Bielorusku pôsobí 21 spoločných podnikov so slovenským kapitálom.³⁶ Prekážkou ďalšieho rozvoja obchodných vzťahov je skutočnosť, že Bielorusko nie je členom WTO. Ďalšou a oveľa vážnejšou

³³ MZV víta prepustenie posledných politických väzňov v Bielorusku. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 21. 8. 2008; MZV SR k bieloruským voľbám. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 29. 9. 2008. <http://www.mzv.sk>.

³⁴ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: Eastern Partnership. 3. 12. 2008, COM(2008) 823 final. http://ec.europa.eu/external_relations/eastern/docs/com08_823_en.pdf.

³⁵ Návšteva ministra životného prostredia SR Jána Chrbeta v Bieloruskej republike. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Minsku, Minsk 17. 12. 2008. <http://www.mzv.sk>.

³⁶ Mravík, J.: Exportný plán teritória. Obchodno-ekonomické oddelenie Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Bieloruskej republike, Minsk 2008.

prekážkou je finančná a hospodárska kríza, ktorá v priebehu roka 2009 naplno zasiahla i slovenský automobilový priemysel.

ZHRNUTIE

Vláda SR na čele s predsedom R. Ficom sa v roku 2008 usilovala o naplnenie jednej z priorit svojho programového vyhlásenia, t. j. zintenzívniť hospodársku spoluprácu s Ruskom (pozri Marušiak a kol., 2008). Priamym vyjadrením tohto úsilia bola dohoda o zmene intervalu rokovania Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu na trojmesačné obdobia, t. j. štyrikrát ročne namiesto doterajších dvoch zasadaní ročne. Ku konkrétnym výsledkom hospodárskej spolupráce je potrebné zaradiť dokončenie výstavby Medzinárodného laserového centra v Bratislave

Rok 2009 ukáže schopnosť vlády Roberta Fica poučiť sa z plynovej krízy a podniknúť konkrétne opatrenia na zvýšenie energetickej bezpečnosti Slovenska. V podmienkach SR to nemôže znamenať nič viac a nič menej ako zníženie energetickej závislosti od Ruska ako od jediného dodávateľa strategických energetických zdrojov do SR.

a kontrakt ruskej spoločnosti TVEL so Slovenskými elektrárňami, a. s., o dodávkach jadrového paliva do roku 2015. Premiér Fico sa vo svojich verejných vystúpeniach snažil všemožne dištancovať od politických tém, ktoré boli predmetom sporu Ruska s NATO a EÚ. Slovenské pozície v kľúčových otázkach medzinárodného diania boli takmer identické s pozíciami ruskej diplomacie (Kosovo, PRO v strednej Európe, hodnotenie príčin rusko-gruzínskej vojny). Vo všetkých týchto prípadoch sa názory predsedu vlády nie vždy stotožňovali s názormi, ktoré verejne i na medzinárodných fórach prezentoval minister zahraničia

SR a v prípade PRO i prezident Ivan Gašparovič. Výsledkom bola určitá dvojkolažnosť a menšia čitateľnosť zahraničnej politiky SR v očiach spojencov v NATO a EÚ. Koncom roka 2008 a začiatkom roka 2009 Slovensko čelilo vážnej energetickej kríze v súvislosti s takmer dvojtyždňovým úplným prerušením dodávok zemného plynu z Ruska cez Ukrajinu. Prvýkrát bola vážne spochybnená utkvelá predstava politických elít na Slovensku o spoľahlivosti Ruska ako dodávateľa strategických energetických surovín. Rok 2009 ukáže schopnosť vlády Roberta Fica poučiť sa z plynovej krízy a podniknúť konkrétne opatrenia na zvýšenie energetickej bezpečnosti Slovenska. V podmienkach SR to nemôže znamenať nič viac a nič menej ako zníženie energetickej závislosti od Ruska ako od jediného dodávateľa strategických energetických zdrojov do SR – ropy, zemného plynu i jadrového paliva.

V slovensko-ukrajinskej relácii bol rok 2008 chudobnejší v porovnaní s rokom 2007 z hľadiska intenzity kontaktov na vládnej úrovni napriek pracovnému stretnutiu prezidentov v Užhorode v januári a rokovaní dvoch medzivládnych komisií v júni 2008. Hlavným pozitívnym výsledkom roka sa stalo podpísanie *Dohody o miestnom prihraničnom styku*, ktorá uľahčila následky zavedenia schengenského režimu na

slovensko-ukrajinskej hranici na obyvateľov prihraničných oblastí Ukrajiny a na ďalší rozvoj cezhraničnej spolupráce. Tento pozitívny výsledok bol však na prelome rokov 2008 a 2009 úplne zatienený negatívnym tónom vo vzájomných vzťahoch, ktorého príčina bola plynová kríza a takmer dvojtyždňové zastavenie dodávok zemného plynu z Ruska do SR cez Ukrajinu. Plynová kríza a obvinenia predsedu vlády SR na adresu Ukrajiny navodili stav hlbokého politického nedorozumenia v bilaterálnych vzťahoch, ktoré môže mať negatívny účinok na ich ďalší rozvoj. Podobný tón sa v slovensko-ukrajinských vzťahoch z úst najvyšších ústavných činiteľov objavil prvýkrát od roku 2001. Vtedy sa obidvom stranám podarilo uzavrieť obdobie nedorozumení z rokov 1999 – 2000 (súperenie na pôde OSN o miesto nestáleho člena Bezpečnostnej rady, zavedenie prísneho vízového režimu zo strany SR voči Ukrajine bez toho, aby to v tom čase bolo nevyhnutné z hľadiska vstupu SR do EÚ, podpora výstavby plynovodu Jamal II obchádzajúceho územie Ukrajiny a pod.). Nová etapa v bilaterálnych vzťahoch začala v roku 2004. Vláda Mikuláša Dzurindu vyhlásila, že po vstupe SR do NATO a EÚ sa vzťahy s Ukrajinou stávajú prioritou zahraničnej politiky SR a že SR podporí integráciu Ukrajiny do euroatlantických štruktúr. Vláda R. Fica zvolená v parlamentných voľbách v roku 2006 sa vo svojom programe prihlásila k prioritám zahraničnej politiky predchádzajúcej vlády M. Dzurindu. Prehodnotenie podpory integračného procesu Ukrajiny do EÚ a NATO, ktoré pripustil slovenský premiér počas plynovej krízy, by bolo v rozpore s programom vlády, na čele ktorej stojí.

Rok 2008 priniesol perspektívu pre oživenie vzťahov SR s Bieloruskom v kontexte významného posunu politiky EÚ voči Minsku v druhej polovici roka 2008. K zmene prístupu EÚ došlo po rozhodnutí bieloruských úradov prepustiť z väzenia politických väzňov a po pozitívnom hodnotení medzinárodných pozorovateľov priebehu parlamentných volieb v septembri 2008, ktoré sa „priblížili štandardom OBSE a Rady Európy“. Bielorusko bolo zaradené do politiky EÚ Východné partnerstvo, ktorej hlavným cieľom je pomôcť krajinám východnej Európy uskutočniť reformy v súlade s normami EÚ. Táto skutočnosť otvára nové možnosti pre rozvoj slovensko-bieloruských vzťahov.

REFERENCIE

- Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: Eastern Partnership.* 3. 12. 2008, COM(2008) 823 final. http://ec.europa.eu/external_relations/eastern/docs/com08_823_en.pdf.
- Duleba, A.: *Vzťahy s východnými susedmi v roku 2007.* In: Brezáni, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2007.* Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2008.
- Fico informoval Zubkova o záujme získať 49 % akcií Transpetrolu.* In: TASR, 3. 4. 2008.
- Fico: Slavín by nemali devastovať skejtbordisti.* In: ČTK, 4. 4. 2008.
- Fico: Širokorozchodná by sa mohla začať stavať v 2010.* In: ČTK, 3. 4. 2008.
- Fico: Vojnu vyprovokovalo Gruzínsko.* In: Sme, 13. 8. 2008.
- Hirman, K.: *Ak sa dohoda Putina a Týmošenkovej naozaj zrealizuje, najhorší scenár nás nepostihne. Zatiaľ.* In: eTrend, 18. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>.

- Hirman, K.: *Kto Slovensku pomohol s plynom?* In: *eTrend*, 18. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>.
- Hirman, K.: *Prečo sa Rusi a Ukrajinci (možno) dohodli.* In: *eTrend*, 18. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>.
- Hirman, K.: *Rusi škrtia Európu.* In: *eTrend*, 7. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>.
- Hirman, K.: *Rusom nejde len o Ukrajinu. Diverzifikácia a zníženie podielu plynu je nevyhnutnosť.* In: *eTrend*, 7. 1. 2009. <http://blogy.etrend.sk/karel-hirman/86400.html>.
- Jančík, Ľ.: *Odborový boss spochybňuje Fica.* In: *Sme*, 26. 9. 2008.
- Kotian, R.: *Slovensko a rusko-gruzínsky konflikt.* In: *Český rozhlas* 6, 5. 9. 2008. http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/491716.
- Krajanová, D.: *Fico dementuje ruské médiá. No len u nás.* In: *Sme*, 11. 4. 2008.
- Kubiš: *Nik nechce Rusko zahnané do kúta.* In: *SITA*, 9. 10. 2008.
- Kubiš: *Rusko je spoľahlivý, aj keď zložitý partner.* In: *SITA*, 4. 9. 2008.
- Kubiš: *Rusko stále hrozí namierením rakiet.* In: *SITA*, 4. 4. 2008.
- Martyňuk, V.: *Čy sviťať ukrajinciam Šenhenski vízy?* In: *Ukrajinska pravda*, 25. 1. 2008.
- Medvedev udelil Anne Belousovej Rad priateľstva. In: *TASR*, 19. 4. 2009.
- Mravík, J.: *Exportný plán teritória. Obchodno-ekonomické oddelenie Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Bieloruskej republike.* Minsk 2008.
- MZV SR k bieloruským voľbám. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 29. 9. 2008. <http://www.mzv.sk>.
- MZV víta prepustenie posledných politických väzňov v Bielorusku. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 21. 8. 2008.
- Návšteva ministra životného prostredia SR Jána Chrbeta v Bieloruskej republike. Veľvyslanectvo SR v Minsku, Minsk 14. 12. 2008. <http://www.mzv.sk>.
- Návšteva predsedu vlády Ruska na Slovensku. In: *Hlas Ruska*, 3. 4. 2008. <http://www.ruvr.ru/main.php?lng=slo&q=604&cid=57&p=03.04.2008>.
- O bezpečnosť dodávok plynu sa nemôžu starať zahraniční akcionári, ale vláda. Bývalý šéf SPP Demko: *Toto je zlyhanie štátu.* In: *Sme* (Rozhovor – Ivan Štulajter, Ľuboš Jančík), 14. 1. 2009.
- O konzultáciach zamestiteľa Ministra inostranných del Rossiji V.G. Titova v MID Slovákiji. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 16. 9. 2008.
- O vstreče Ministra inostranných del Rossiji S.V. Lavrova s Ministrom inostranných del Slovákiji Ja. Kubišem. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 4. 12. 2008.
- Ob oficiálnom vizite Predsedateľa Pravitelstva Rossijskoj Federacii V.A. Zubkova v Slovacckuju Respubliku. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 15. 5. 2008.
- Polityčni vidnosny miž Ukrajinuju ta Slovacckuju Respublikuju. Veľvyslanectvo Ukrajiny v Slovenskej republike, Bratislava 2008.
- Prepis spoločného brífingu predsedu vlády SR a vicepremiéra RF v Žltom salóniku Úradu vlády SR. Úrad vlády SR, Bratislava 2008. <http://www.government.gov.sk/12158/prepis-spolocneho-brifingu-predsedu-vlady-sr-a-vicepremierera-rf-v-zltom-saloniku-uradu-vlady-sr.php>.
- Prepis videozáznamu vyhlásenia predsedu vlády SR R. Fica a predsedu vlády Ruskej federácie Viktora Alexejeviča Zubkova počas jeho oficiálnej návštevy SR. Úrad vlády SR, Bratislava 2008. <http://www.government.gov.sk/8720/prepis-videozaznamu-vyhlasenia-predsedu-vlady-sr-rfica-a-predsedu-vlady-ruskej-federacie-viktora-alexejevica-zubkova-pocas-jeho-oficialnej-navstevy-sr.php>.
- Priority predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy. In: *Uznesenie vlády SR č. 256*, Úrad vlády SR, Bratislava 14. 3. 2007. <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B19B674B-F4FA38C2C125729100314B16?OpenDocument>.
- Prokladka širokej koleji v Jevropu budet stojit' \$4,3 mlrd. In: *Korrespondent.net*, 25. 11. 2008.

- Protokol z 13. zasadnutia MVK medzi SR a RF. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 2008.
- Rada odobrila vstupenie v VTO. In: *Korrespondent.net*, 10. 4. 2008.
- Rossijsko-slovackije otnošenija. Spravočnaja informacija. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie, Moskva 15. 5. 2008.
- Rozhovor. Prezident spoločnosti Ruské železnice Vladimír Ivanovič Jakunin o rozvoji nákladnej dopravy pre HN. In: *Hospodárske noviny*, 1. 10. 2008.
- Rusko – Slovensko: niektoré výsledky roka 2008. In: *Hlas Ruska*, 23. 12. 2008.
- S Ukrajinou o cezhraničnej spolupráci v turizme. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 9. 6. 2008.
- Slovensko chce viac elektriny z Ukrajiny. In: SITA, 27. 2. 2008.
- Slovensko-ukrajinská medzivládna komisia rokovala o vydávaní víz. In: TASR, 6. 6. 2008.
- Slovensko-ukrajinská medzivládna komisia vo hvezdárni v Roztokoch. In: *Podduklianske noviny*, 23. 6. 2008.
- Širšiu trať chcú stavať od roku 2010. In: ČTK, 3. 4. 2008.
- Tóda, M., Procházková, P.: Slovenský premiér navrhol improvizované riešenie: výmenu ruského plynu s Ukrajinou. In: *Sme*, 14. 1. 2009.
- TVEL Corporation concluded a contract with Slovenske Elektrarne a. s. Slovakia. In: TVEL, 17. 11. 2008. <http://www.tvel.ru/en/press/news/index.php?id4=528>.
- Tymošenko: Ukrajina ne môže pomôcť Slováku sobstvennym gazom. In: *Korespondent.net*, 14. 1. 2009.
- Ukrajinci už môžu polučiť bezvizový vjazd v Slováku. In: UNIAN, 29. 9. 2008.
- Vážny: Zohnať desiatky miliárd na širokorozchodnú nebude problém. In: SITA, 25. 9. 2008.
- Vyhlásenie MZV SR k situácii v Bielorusku. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 28. 3. 2008. www.mzv.sk.
- Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Zahraničná politika v roku 2008. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2009. www.mzv.sk.
- Za zhoršenie vzťahov môže NATO, nie Rusko, povedal Fico. In: SITA, 22. 8. 2008.
- Zahraničný obchod SR – január až september 2008 (a rovnaké obdobie roka 2007). Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava 2008. www.economy.gov.sk/ext_dok-terit-september_dual-1524/112947c.

III. INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC A NÁSTROJE
SLOVENSKEJ ZAHRANIČNEJ POLITIKY

MODERNIZÁCIA SLOVENSKEJ ZAHRANIČNEJ SLUŽBY – OD ANALÝZ K REALIZÁCII

MARCEL PEŠKO

Rozhodnutie vedenia rezortu zahraničia ešte z roku 2006 zrealizovať projekt *Procesný, hospodársky, organizačný, funkčný, personálny a informačný audit a zavedenie systému trvalého zvyšovania výkonnosti MZV SR*, ktorý sa neskôr ujal pod názvom TREFA (TRvalá Efektivita riadeniA), sa jednoznačne ukázalo ako správne a strategicky prezieravé. Vývoj zahraničných a domácich faktorov ovplyvňujúcich výkon, vplyv a efektívnosť zahraničnej služby potvrdil, že bol najvyšší čas začať realizovať systémové opatrenia zamerané na zásadnú modernizáciu riadiacich, plánovacích a podporných procesov a tým zefektívniť a skvalitniť systém riadenia a organizácie práce rezortu zahraničia. Ak rok 2007 bol rokom hĺbkovej procesnej analýzy zameranej na identifikovanie a opísanie východiskového stavu, vrátane najväčších problémov a príležitostí na zmenu, rok 2008 bol rokom implementačným. V roku 2008 sa podarilo zrealizovať celý rad čiastkových projektov, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili systém riadenia na ministerstve. Postupne, ako si zamestnanci budú osvojovať nové metódy práce, tieto sa pozitívne odrazia na kvalite, efektívnosti a výsledkoch práce celého rezortu. Prirodzene, za takú krátku dobu nebolo možné z časových, kapacitných, ale aj finančných dôvodov zrealizovať všetky zamýšľané zmeny. Dôležité však je, že sa nielen podarilo opísať optimálny stav z pohľadu moderných manažérskych prístupov, ale aj zdefinovať nástroje a zdroje na jeho dosiahnutie formou konkrétnych projektov, ktoré už boli zrealizované alebo sa budú realizovať v blízkej budúcnosti. To, že modernizačný proces prebieha plánovaným a koordinovaným spôsobom, je najdôležitejším predpokladom na jeho úspešný výsledok a pokračovanie v budúcnosti.

KVALITNÝ SYSTÉM RIADENIA – ZÁKLADNÝ KAMEŇ PRUŽNEJ, EFEKTÍVNEJ A PROFESIONÁLNEJ ZAHRANIČNEJ SLUŽBY

Hlavným cieľom reformných opatrení, ktorý bol stanovený ešte pred štartom realizácie projektu TREFA, bolo skvalitniť systém riadenia a dosiahnuť schopnosť pružnejšie reagovať na vývoj, ako aj vysporiadať sa s novými úlohami pri efektívnejšom využívaní obmedzených zdrojov. Zámerom bolo zlepšiť systém riadenia na všetkých úrovniach, znížiť administratívu a uvoľniť kapacity a zdroje na aktívnu diplomaciu. Išlo tiež o systémové prepojenie finančných a ľudských kapacít na aktuálne strategické priority, o zefektívnenie hospodárenia a finančných tokov, o ďalšie zvyšovanie kvality a motivácie zamestnancov a v neposlednom rade o mobilizáciu celého rezortu k dlhodobému zlepšovaniu tak, aby sa kultúra zmeny stala prirodzenou súčasťou práce zahraničnej služby.

Základným projektom v tomto smere bolo zavedenie procesného riadenia naprieč celým rezortom. Je všeobecne známe, že procesný prístup k riadeniu umožňuje lepšie určiť rozhrania a vzájomné väzby medzi útvarmi. Ak je dôsledne uplatňovaný,

V roku 2008 bol vôbec po prvýkrát opísaný kompletný procesný model rezortu a bola vytvorená nová organizačná jednotka, ktorá je zodpovedná za opis a analýzu efektívnosti procesov, ako aj ich optimálne nastavenie – oddelenie procesného riadenia a riadenia kvality.

organizácia dokáže objektívne optimalizovať počet zamestnancov v organizačných jednotkách zabezpečujúcich jednotlivé procesy, dosiahnuť zlepšenie výkonnosti zamestnancov a útvarov a navyše priamo prepojiť činnosti organizačných jednotiek na vnútorné predpisy ministerstva. V roku 2008 bol vôbec po prvýkrát opísaný kompletný procesný model rezortu a bola vytvorená nová organizačná jednotka, ktorá je zodpovedná za opis a analýzu efektívnosti procesov, ako aj ich optimálne nastavenie – oddelenie procesného

riadenia a riadenia kvality. Boli opísané všetky hlavné a vedľajšie procesy na ministerstve zahraničných vecí (MZV), určení vlastníci jednotlivých procesov, zakúpený softvérový nástroj, ktorý umožňuje prístup k procesnej mape všetkým zamestnancom v ústredí a na zastupiteľských úradoch. Niekoľko desiatok zamestnancov bolo vyškolených v problematike procesného riadenia. V závere roka sa začala náročná práca aktualizácie a dopĺňania procesného modelu, nastavovania ukazovateľov výkonnosti v prvom rade pre podporné procesy. Jednotlivé procesy sú postupne prepájané s internými predpismi, ako aj so strategickými cieľmi a ukazovateľmi. Ide o dlhodobú úlohu, pri ktorej nie je až taký dôležitý aktuálny výsledok, ale osvojenie si potreby neustáleho vylepšovania pracovných a riadiacich procesov, zavedenie tézy o trvalom zlepšovaní do praxe a vybudovanie internej odbornej kapacity na procesné riadenie v praxi. A to sa v roku 2008 na MZV podarilo.

Z praktického hľadiska bol procesný model ministerstva základným východiskom na optimálne nastavenie novej organizačnej štruktúry, ktorá je v platnosti od septembra 2008. MZV nepristúpilo k organizačnej zmene, ako býva občas zvykom, vzápätí po nástupe nového vedenia ministerstva po voľbách, ale až po dôkladnej procesnej

analýze, po schválení strategických priorít a po širokej internej diskusii, počas ktorej si väčšina zamestnancov osvojila dôvody organizačnej zmeny a mala možnosť sa k nej vyjadriť. Vedenie MZV sa rozhodlo nahradiť klasickú organizačnú štruktúru s početnými úrovňami riadenia a krížovými kompetenciami tzv. ploškou pyramídou, z ktorej je jednoznačné rozdelenie hlavných a podporných procesov. V praxi to znamená zníženie úrovni riadenia zo 4 na 3, zvýšenie počtu odborov s užšou profiláciou v rámci politických sekcií a zároveň zrušenie niekoľkých desiatok oddelení v rámci politických odborov. Cieľom tiež bolo užšie prepojenie riadiacich a výkonných zložiek, ako aj významné zredukovanie počtu riadiacich zamestnancov. Riaditelia dnes už môžu pružnejšie využívať limitované ľudské a odborné zdroje na plnenie hlavne aktuálnych a prioritných úloh. Nová organizačná štruktúra ministerstva odráža strategické priority rezortu. Každá z politických sekcií je gestorom aspoň jednej zo strategických priorít. V štruktúre tiež našli svoj odraz aktuálne zahraničnopolitické výzvy rezortu, t. j. ekonomická dimenzia diplomacie a verejná diplomacia. Boli vytvorené nové útvary pre podporu projektového a procesného riadenia. Prirodzene, organizačná štruktúra je živý nástroj riadenia a v budúcnosti bude musieť reagovať na nové výzvy a zmeny externého prostredia. Systém jej tvorby na MZV však bol nastavený tak, že jej ďalšie úpravy by mali reagovať na aktualizáciu strategických priorít, resp. na nové úlohy a výzvy zásadného významu. Už dnes je napríklad zrejmé, že organizačná štruktúra MZV bude musieť byť upravená po plánovanom zavedení integrovaného systému krízového riadenia, ktoré bude zasahovať do kompetencií viacerých sekcií. Nebude však už potrebné meniť filozofiu a logiku jej tvorby.

Neoddeliteľnou súčasťou kvalitného systému riadenia v akejkoľvek organizácii je jednoduchý, prehľadný a hlavne aktuálny systém vnútorných predpisov. Na MZV, rovnako ako v mnohých inštitúciách verejnej správy nielen na Slovensku, takýto systém nebol zavedený. Jednotlivé smernice, pravidlá a nariadenia nepokrývali všetky vytvárané výstupy a ich vzájomné súvislosti neboli definované, čo viedlo na jednej strane k duplicitám a na strane druhej k nedostatočnému pokrytiu existujúcich procesov predpismi. Množstvo predpisov bolo zastaraných a v praxi nevykonateľných. Boli zistené rozdiely medzi tlačenu a elektronickou zbierkou vnútorných predpisov, na útvaroch a zastupiteľských úradoch neboli k dispozícii kompletne zbierky predpisov, zamestnanci sa nedokázali orientovať v neprehľadnom množstve dodatkov a v rôznych druhoch a formách predpisov. V roku 2008 bol úspešne zrealizovaný projekt zameraný na optimalizáciu vnútorných predpisov MZV, v rámci ktorého bol zavedený prehľadný, konzistentný a štandardizovaný systém tvorby a registrácie vnútorných predpisov previazaný s procesmi na MZV. Bola vytvorená optimálna štruktúra a prehľadná zbierka predpisov v elektronickej a tlačenej podobe s tým, že v budúcnosti budú predpisy evidované výlučne v elektronickej formáte a ich aktuálne znenie bude prístupné všetkým zamestnancom cez intranet. Nová smernica o vnútorných predpisoch MZV SR definuje len 3 druhy predpisov oproti pôvodným 10, sú v nej jasne zadefinované kompetencie a povinnosti predkladateľov a gestorov jednotlivých predpisov. Bola zavedená povinnosť nadväzovať jednotlivé ustanovenia predpisov na konkrétne procesy a povinnosť evidovať v zbierke len úplné a rekonštruované znenia, ktoré nahradia dodatky. Smernica tiež predpokladá zavedenie jednej kompletnej

a aktuálnej elektronickej zbierky predpisov pre ústredie a všetky zastupiteľské úrady, ako aj špecializovaného softvérového nástroja, ktorý umožní fulltextové vyhľadávanie a on-line tvorbu rekonštruovaných znení smerníc. Nasadenie tohto nástroja sa v súčasnosti realizuje. Systém interných predpisov bude optimálny, keď sa podarí prepojiť všetky vnútorné predpisy s procesmi identifikovanými v rámci procesného modelu. Na tejto sisyfovskej práci sa podieľa oddelenie procesného riadenia a kvality, ktoré sa momentálne zameriava na podporné procesy (finančné riadenie, ľudské zdroje, administratívnu činnosť a pod.) a na oblasť konzulárnych aktivít s cieľom „dočistiť“ systém interných predpisov do konca roka 2009.

Ďalším prvkom kvalitného systému riadenia, ktorý by mal pružne reagovať na externé prostredie a nové výzvy, je nový systém projektového riadenia. Je bez pochyb, že s aktuálnymi výzvami a úlohami sa žiadny orgán štátnej správy nedokáže vysporiadať tak, že bude neustále meniť svoju organizačnú štruktúru. Klasické líniové riadenie sa dnes už nedokáže zaobísť bez projektového prvku pre riešenie prierezových a časovo ohraničených úloh. Aj v minulosti sa MZV viackrát postavilo k riešeniu významnejších úloh, ktoré mali horizontálny charakter a spravidla trvali ohraničený časový úsek, tak, že vytvorilo pracovnú skupinu alebo dočasný tím, zložený zo zástupcov viacerých útvarov. Prierezových úloh je však stále viac, kvalitní zamestnanci sú vyťažovaní vo viacerých tímoch a tí menej kvalitnejší sa len „vezú“.

Projektové riadenie by malo byť hlavným nástrojom na zvyšovanie pružnosti ministerstva v reakcii na nové zahraničnopolitické výzvy a úlohy.

Celkovo sa strácal prehľad o všetkých pracovných skupinách a tímoch, o ich úlohách a aktuálnom stave ich plnenia. Zároveň práca v tímoch nebola finančne ani kariérne motivovaná a tým nebola pre zamestnancov atraktívna. S cieľom systematicky riešiť túto otázku bola v uplynulom roku spracovaná a schválená smernica o projektovom

riadení, ktorá definuje základné pravidlá, rozsah, kontrolné mechanizmy a právomoci jednotlivých účastníkov projektového riadenia. Tým boli vytvorené systémové predpoklady na realizáciu úloh, ktoré si vzhľadom na svoj charakter vyžadujú koordináciu viacerých útvarov. Nové pravidlá vniesli prehľadnejší a pre zamestnancov motivujúcejší systém plnenia prierezových úloh, ktoré boli doteraz riešené *ad hoc* bez využívania štandardných projektových nástrojov. Prirodzene, v podmienkach MZV nebolo možné v plnej miere aplikovať projektové riadenie tak, ako sa uplatňuje v privatej sfére alebo v mimovládnych organizáciách. Na druhej strane boli zavedené jeho základné prvky, ktoré celý systém dávajú do vzájomne prepojeného rámca. Nová smernica o projektovom riadení definuje spôsob predkladania výzvy na spracovanie projektových zámerov, proces ich schvaľovania na základe vopred stanovených kritérií, ako aj delenie projektov podľa rozsahu a významu, vrátane mechanizmu na určenie, či daný projekt bude mať samostatný rozpočet alebo nie. Definujú sa v nej kompetencie vedúcich a členov projektových tímov, mechanizmus vyhodnocovania plnenia projektových cieľov, možnosť udeľovania projektových odmien, ako aj celý systém prípravy, priebehu a vyraďovania projektov. Na podporu projektových procesov bol zriadený odbor projektového a operatívneho riadenia, ktorý nielen spracúva potrebnú dokumentáciu, ale aj metodicky usmerňuje ostatné útvary, čo sa v úvodnej fáze ukázalo ako veľmi

prospešné. Je pozitívne, že medzi zamestnancami MZV vzbudil zámer vedenia zaviesť projektové riadenie veľký záujem a pristúpili k tejto koncepčne novej problematike veľmi aktívne. Koncom roka 2008 bolo predložených viac než 60 návrhov na realizáciu projektových aktivít v rokoch 2009 a 2010, ktoré budú posúdené a vyselektované vo väzbe na strategické priority MZV, ako aj s ohľadom na ich personálnu a finančnú náročnosť. MZV je dnes ďaleko od toho, aby sa mohlo nazývať projektovo riadenou organizáciou. Na druhej strane v roku 2008 boli vytvorené systémové predpoklady na to, aby sa ňou v dohľadnej dobe stalo. Práve projektové riadenie by malo byť hlavným nástrojom na zvyšovanie pružnosti ministerstva v reakcii na nové zahraničnopolitické výzvy a úlohy.

STRATEGICKÉ RIADENIE A PLÁNOVANIE – PREDPOKLAD AKTÍVNEJ A EFEKTÍVNEJ DIPLOMACIE

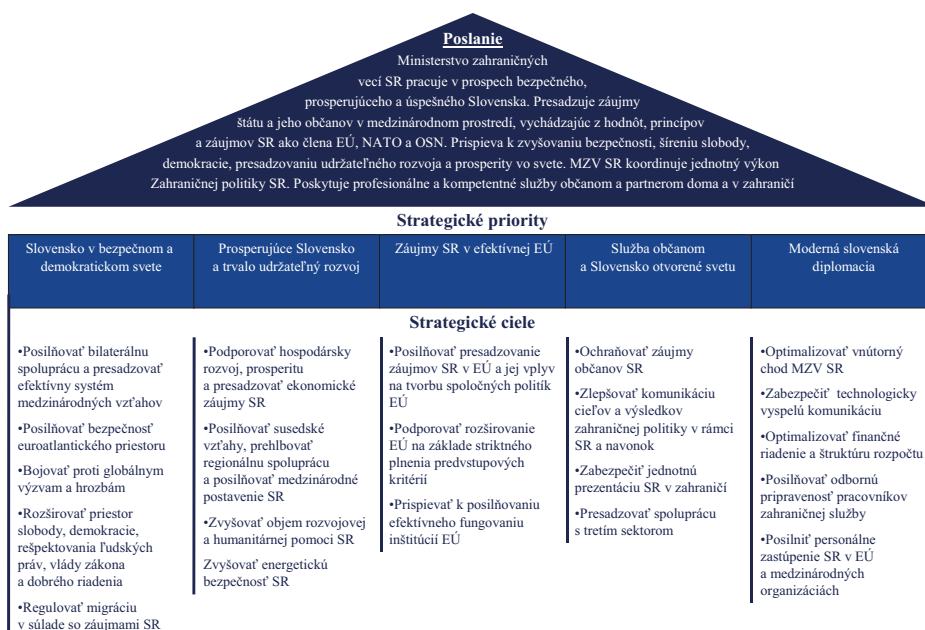
Procesná analýza v roku 2007 konštatovala, že MZV síce disponovalo strategickými dokumentmi (programové vyhlásenie vlády a zameranie zahraničnej politiky na konkrétny rok), ale nebolo strategicky riadené v zmysle moderných manažérskych postupov. MZV nemalo prehľadný systém, ktorý by štandardizoval proces tvorby stratégie, jej každoročnú aktualizáciu a prepojenie na disponibilné finančné zdroje a ľudské kapacity, ako aj jej priebežné vyhodnocovanie a úpravu. Vymedzenie základného strategického smerovania rezortu bolo príliš široké, v dôsledku čoho operatívne úlohy neraz dominovali nad strategickými. Chýbal rámec, ktorý by bol zrozumiteľný pre všetkých zamestnancov a ktorý by jednoznačne určil smerovanie slovenskej diplomacie a zároveň umožnil strednému a nižšiemu manažmentu podieľať sa na tvorbe stratégie rezortu. Strategické priority zväčša neboli vyjadrené konkrétnymi a merateľnými cieľmi, ktoré by sa dali prehľadne vyhodnocovať, a tak MZV nemalo nástroj na zhodnotenie a následné komunikovanie svojich výsledkov, úspechov aj neúspechov. Neexistoval kontrolný mechanizmus, ktorý by umožnil pravidelné a prehľadné vyhodnocovanie plnenia úloh v kontexte strategických priorít a ktorý by zabezpečil, aby sa hodnotenie odrazilo v pláne činnosti na ďalšie obdobie. Prejavovalo sa to najmä na zastupiteľských úradoch, ktoré nie vždy boli schopné efektívne využiť obmedzený ľudský a odborný potenciál. Finančné, ľudské a materiálne zdroje boli nie vždy prioritami pre plnenie strategických cieľov a úloh. Prepojenie rozpočtového plánovania na definovanie stratégie nebolo dostatočné. Zo štruktúry rozpočtu nebolo možné zistiť, aké finančné prostriedky boli použité alebo sú plánované na naplnenie konkrétnych strategických priorít. MZV nedisponovalo jednoduchým a prehľadným nástrojom na prezentáciu svojich strategických priorít a ich plnenie, t. j. na komunikáciu svojej pridanej hodnoty a hlavnej činnosti, ako voči politickému vedeniu štátu, tak aj voči verejnosti.

Systémové zavedenie strategického riadenia a plánovania bolo z uvedených dôvodov kľúčovým projektom, od ktorého závisel úspech celého projektu TREFA. Bola mu preto venovaná mimoriadna pozornosť a vyčlenené potrebné finančné a ľudské

zdroje. Vedenie rezortu sa rozhodlo zaviesť systém strategického riadenia formou Balance Score Card (BSC), ktorého pilotné spustenie prebehlo v druhej polovici roka 2008. Jeho zámerom bolo v prvom rade vytvoriť systémové predpoklady na tvorbu strednodobej stratégie rezortu. Táto praxou overená metóda umožňuje zapojenie viacerých úrovní riadenia do tvorby strednodobej stratégie a do konkrétnych opatrní na jej dosiahnutie. Umožňuje tiež priradiť a efektívne sledovať plnenie jednotlivých čiastkových aktivít pri napĺňaní strategických priorít a cieľov podľa vopred určených merateľných kritérií.

V druhej polovici roka vedenie MZV po dlhej a komplexnej diskusii schválilo finálnu podobu zahraničnopolitickej stratégie vypracovanej v nadväznosti na programové vyhlásenie vlády a zameranie zahraničnej politiky. Dokument, ktorý má 5 strategických priorít a 21 strategických cieľov, dostal názov *Uspešné Slovensko v bezpečnom svete*. Jeho stručné grafické vyobrazenie je nižšie.

Následne bol skúšobne spustený nový systém strategického plánovania metódou BSC, na ktorom participovalo celé ústredie a vybraných 23 zastupiteľských úradov. Boli nominovaní vlastníci jednotlivých strategických cieľov, ktorí si zostavili minitímny a rozpracovali strategické ciele do akčných krokov (úloh) a ich atribútov (merateľných hodnôt, ich cieľových hodnôt, časového rámca a útvaru zodpovedného za plnenie úlohy). Užšie vedenie ministerstva schválilo tzv. strategickú mapu, v ktorej bolo stanovené, na plnení ktorých cieľov sa budú podieľať zastupiteľské úrady, s tým, že ich počet závisel od veľkosti zastupiteľského úradu. Prvé hodnotenie plnenia strategických

cieľov prebehlo začiatkom roka 2009. Na jeho základe výjazdové zasadanie vedenia ministerstva rozhodlo o miernej modifikácii stratégie MZV tak, aby lepšie odrážala aktuálne zahraničnopolitické výzvy a priority. Schválilo tiež akčné kroky spolu s potrebnými zdrojmi na ich realizáciu v rokoch 2009 a 2010. Strategické priority zostali nezmenené. Predpokladá sa, že k ich modifikácii by malo dochádzať len pri nástupe novej vlády po parlamentných voľbách, resp. pri zásadnej zmene akcentov slovenskej zahraničnej politiky. Vzhľadom na zámer ministerstva aktívne sa podieľať na zmiernení účinkov hospodárskej a finančnej krízy bol v strategických cieľoch väčší dôraz daný na ekonomickú dimenziu diplomacie. V uplynulom roku bol zakúpený a uvedený do prevádzky nový softvérový nástroj QPR Scorecard, ktorý slúži ako komunikačný portál pre všetkých zamestnancov v ústredí a na zastupiteľských úradoch v reálnom čase. V rámci novej organizačnej štruktúry bol vytvorený odbor operatívneho plánovania a projektovej podpory, ktorého úlohou je administratívne a metodicky zabezpečiť fungovanie celého systému.

Priebežne sleduje a vyhodnocuje plnenie cieľov, zavádza nové ciele a úlohy do systému, poskytuje metodickú podporu pre spracovanie akčných krokov a merateľných ukazovateľov a pripravuje tiež správy pre rozhodovanie vedenia. Postupne si tak ministerstvo zvyká na prácu v rámci plnohodnotného strategického cyklu plánovania, implementácie a hodnotenia. Kým sa však proces stane súčasťou každodennej práce, bude ešte potrebné absolvovať minimálne 2 – 3 plánovacie cykly.

Na zabezpečenie efektívneho fungovania systému strategického plánovania a riadenia bolo potrebné vytvoriť úzku väzbu s finančným plánovaním a riadením. Bolo to veľmi ťažké zadanie, keďže v slovenskej štátnej správe zatiaľ nie je príliš mnoho skúseností s programovým rozpočtovaním na úrovni podprogramov. Veľká časť kapacít projektového tímu TREFA bola venovaná práve riešeniu tejto otázky. Podarilo sa vytvoriť novú programovú štruktúru rozpočtu MZV na rok 2009, v ktorej podprogramy kopírujú strategické priority a prvky/projekty jednotlivých podprogramov korešpondujú so strategickými cieľmi. Rozpočet je od roku 2009 plánovaný nielen podľa štandardnej účtovnej škály, ale aj podľa strategických priorít, čo umožňuje vedeniu v plánovacej fáze rozhodnúť, aké finančné zdroje budú alokované na jednotlivé priority a v priebehu roka reagovať na zmenu akcentu strategických priorít pružným presúvaním zdrojov.

Cieľovým stavom plnohodnotného strategického riadenia je funkčné prepojenie strategického a finančného plánovania. Na dosiahnutie tohto cieľa boli vytvorené všetky systémové a technické predpoklady a vyškolení zodpovední zamestnanci. Prirodzene, bude potrebné systém overiť v praxi a motivovať všetkých zamestnancov, aby ho začali používať ako každodenný nástroj svojej práce. Už dnes však môžeme konštatovať, že MZV disponuje jasne formulovanou stratégiou, ktorá je rozpracovaná do jednotlivých strategických cieľov a akčných krokov a je premietnutá do všetkých úrovní riadenia rezortu. Vedenie ministerstva disponuje komplexným nástrojom na

MZV už dnes disponuje jasne formulovanou stratégiou, ktorá je rozpracovaná do jednotlivých strategických cieľov a akčných krokov a je premietnutá do všetkých úrovní riadenia rezortu.

strategické riadenie s jednoznačne určenými kompetenciami a zodpovednosťami. Miera naplnenia stratégie sa začína pravidelne vyhodnocovať na základe ukazovateľov výkonnosti a jej napĺňovanie je previazané s motivačným systémom pre zamestnancov. Ministerstvo má efektívnu, účinnú a zrozumiteľnú platformu na komunikáciu svojej stratégie, z nej vyplývajúcich úloh a aktuálny stav ich plnenia voči svojim zamestnancom (každý zamestnanec v ústredí aj na zastupiteľských úradoch má prístup na QPR portál a môže sa informovať o aktuálnom stave úloh a ich plnenia, tak svojho, ako aj ostatných útvarov a zastupiteľských úradov), voči verejnosti, ostatným orgánom štátnej správy, poslancom a politickému vedeniu štátu.

SKVALITNENIE SLUŽIEB PRE OBČANOV

V lete 2008 začalo svoju činnosť Stredisko MZV pre pomoc a služby občanom. Jeho základnou úlohou je poskytovať slovenským občanom a inštitúciám telefonické informácie prvého kontaktu a základné informácie o podmienkach cestovania do zahraničia. Cieľom tohto projektu bolo umožniť občanom kontaktovať sa s MZV 24 hodín denne 7 dní v týždni, zabezpečiť vysokú a rovnakú kvalitu komunikácie a predovšetkým riešiť ich problémy rýchlo a profesionálne. Tieto očakávania sa podarilo naplniť a skutočnosť, že stredisko sa stretlo s pozitívnou odozvou občanov, potvrdzuje aj takmer 4 000 telefonických informácií poskytnutých od začiatku fungovania strediska do konca roka 2008. V spolupráci s ďalšími útvarmi MZV a zastupiteľskými úradmi odborne vyškolení zamestnanci strediska poskytujú pomoc občanom, ktorí sa ocitli v núdzi, vo vojnových konfliktoch, v prípadoch dopravných nehôd, pri strate cestovných dokladov, ale aj pri hľadaní nezvestných príbuzných či úrazoch a úmrtiach slovenských občanov v zahraničí. Na lepšie spropagovanie služieb strediska ministerstvo vydalo v niekoľkotisícovom náklade informačnú brožúru, ktorá je distribuovaná prostredníctvom cestovných kancelárií priamo občanom a je umiestnená spolu s kontaktným telefónnym číslom na webovej stránke ministerstva.

TRANSPARENTNÝ A FUNKČNÝ SYSTÉM EKONOMICKO-FINANČNÉHO RIADENIA – ZÁKLADNÝ PREDPOKLAD NA EFEKTÍVNEJŠIE A RACIONÁLNE RIADENIE A VYUŽÍVANIE ZDROJOV

V rámci projektu TREFA bola vykonaná aj hĺbková analýza ekonomicko-finančného riadenia rezortu, na základe ktorej bola spracovaná stratégia ekonomicko-finančného riadenia. Jej základné prvky boli uvedené do praxe v priebehu uplynulého roka. Vykonalo sa množstvo práce, ktorá na prvý pohľad nie je viditeľná, keďže sa z pohľadu diplomata týka nezáujímavej a často zaťažujúcej oblasti. Podarilo sa však zaviesť úplne

nový rozpočtový systém, vďaka čomu sa MZV postupne zaradilo medzi najmodernejšie a najefektívnejšie riadené inštitúcie štátnej správy v Slovenskej republike.

Prvotným problémom finančného riadenia bola nedostatočná štruktúra nákladových stredísk a hlavnej knihy. Organizačné útvary z organizačnej štruktúry nekopírovali štruktúru nákladových stredísk a viaceré výdavky ústredia boli skryté pod jediným nákladovým strediskom. Novovytvorený systém nákladových stredísk je založený na princípe sledovania nákladov na úrovni organizačného útvaru, čím je zabezpečené sledovanie efektívnosti vynakladaných prostriedkov. Dnes už je možné porovnávať určité druhy výdavkov medzi nákladovými strediskami, ako aj sledovať druhy výdavkov vo väčšom detaile. Detailnejším nastavením analytických účtov ekonomickej klasifikácie sa dosiahol lepší prehľad o druhoch nákladov (napr. strážne služby, upratovacie služby, odvoz odpadu, revízie budov, tlmočnícke a prekladateľské služby a pod.), čím boli vytvorené predpoklady na zavedenie systému *kontroľingu* v podmienkach MZV, a teda aj optimalizáciu nákladov podľa vývoja ich čerpania. Bol zavedený mechanizmus, ktorý umožní zistiť odchýlky v oblasti výdavkov medzi jednotlivými nákladovými strediskami, vypočítať možné úspory a prekročenia, identifikovať slabé miesta v oblasti financovania. Tento mechanizmus tiež umožní nastaviť štandardnú úroveň výdavkov a zaviesť jej pravidelnú aktualizáciu. Pokiaľ v minulosti MZV nedisponovalo systémom *kontroľingu* na účely hospodárneho riadenia finančných zdrojov z hľadiska ľudských zdrojov a informačná funkcia účtovníctva o štruktúre nákladov nákladových stredísk na účely manažérskeho riadenia bola nedostatočná, dnes je zabezpečené plánovanie a kontrola plánovaných prostriedkov určených na plnenie danej strategickej priority.

Zavedenie efektívneho systému interného účtovníctva na báze *kontroľingu* by nebolo možné bez nového robustného manažérskeho informačného systému (MIS), ktorý sa tiež v uplynulom roku podarilo nainštalovať a nasadiť do praxe. Implementácia MIS a jeho postupné rozširovanie umožňuje všetkým zamestnancom on-line prístup k desiatkam prehľadov, tabuľkám a grafom, ktoré sa týkajú rozpočtu, majetku a zamestnancov. Tieto sú automaticky spracované v reálnom čase na základe štruktúrovaných a historických dát z MZV a zastupiteľských úradov. Zobrazujú ekonomické a personálne dáta, ako aj aktuálne čerpanie rozpočtu do úrovne zastupiteľských úradov a útvarov v ústredí. Oproti minulosti je možné získať ekonomické a personálne dáta bez toho, aby bolo potrebné spracovať a zasielať do ústredia desiatky výkazov, ktoré administratívne zaťažovali zastupiteľské úrady a zamestnancov v ústredí. Okrem odbúrania byrokracie MIS umožňuje voľný a transparentný prístup k dátam, vďaka čomu sa tiež zvýši tlak na efektívnejšie využívanie zverených prostriedkov a striadnejšie plánovanie zdrojov. Pre prácu so správami z MIS-u bude MZV v roku 2009 intenzívne školiť riadiacich zamestnancov, ako aj pracovníkov novozriadeného oddelenia *kontroľingu*.

Pri hodnotení zmien v oblasti ekonomicko-finančného riadenia je potrebné spomenúť aj úspešný prechod všetkých finančných a účtovných systémov na euro, čo si vyžiadalo nielen ich praktickú úpravu, ale aj novelu desiatok smerníc. Podarilo sa

Novovytvorený systém nákladových stredísk je založený na princípe sledovania nákladov na úrovni organizačného útvaru, čím je zabezpečené sledovanie efektívnosti vynakladaných prostriedkov.

tiež zaviesť medzinárodné účtovné štandardy a vyškolíť príslušných zamestnancov na ich aplikáciu. MZV podpísalo zmluvu so Citibank, ktorá od minulého roka poskytuje ministerstvu svoje služby v oblasti bankového styku na celom svete, čo značne sprehľadnilo, zjednodušilo a zlacnilo procesy v tejto oblasti.

NOVÝ PRÍSTUP K RIADENIU ĽUDSKÝCH ZDROJOV

Dotazník, ktorý zamestnanci vyplnili ešte v roku 2007, potvrdil, že personálny manažment v podmienkach MZV nie v plnej miere splňal predstavy o modernom riadení ľudských zdrojov. Jeho hlavným nedostatkom bolo, že MZV nemalo spracovanú stratégiu rozvoja ľudských zdrojov, nebol dopracovaný systém riadenia pracovného výkonu previazaného so stanovenými úlohami vyplývajúcich zo stratégie rezortu a nebol zavedený moderný systém profesionálneho vzdelávania, ktorý by zohľadnil potreby zamestnancov, ale aj požiadavky ministerstva, a ktorý by zároveň bol previazaný na pracovné hodnotenie. Rovnako sa ministerstvo dlhodobo nedokázalo systémovo vysporiadať s problematikou kariérneho rozvoja zamestnancov a personálneho plánovania, ktoré je v podmienkach rezortu, kde zamestnanci pravidelne rotujú medzi ústredím a zastupiteľskými úradmi, mimoriadne dôležité. Keďže vedenie rezortu si veľmi dobre uvedomuje, že zamestnanci sú jeho hlavným kapitálom a jeho úspešné pôsobenie závisí od profesionality, odbornosti, lojality, inštitucionálneho vedomia a charakterových vlastností jeho zamestnancov, ktorí by svoje pôsobenie v diplomacii nemali vnímať len ako prácu, ale aj ako poslanie, venovalo nastavovaniu nových princípov personálnej práce množstvo energie a úsilia. Za prelomové možno považovať spracovanie a schválenie *Kariérneho poriadku MZV* na jeseň 2008, ktorý prvýkrát od vzniku ministerstva komplexne a detailne zachytáva všetky procesy výkonu štátnej a verejnej služby v podmienkach rezortu zahraničia. Kariérny poriadok MZV je ucelený systém personálnych pravidiel a postupov, ktorý nahrádza a dopĺňa viaceré smernice, zjednocuje a zosúladzuje priebeh celej pracovnej kariéry na ministerstve, dopĺňa a upravuje v duchu aktuálnych výziev a trendov jednotlivé inštitúty a výkon zahraničnej služby. V kariérnom poriadku sa o. i. zavádza jednotný systém miest v ústredí a diplomatických hodností, ktorý zamestnancom garantuje previazanosť platovej triedy na dosiahnutú diplomatickú hodnosť. Sú v ňom detailne zadefinované podmienky a povinnosť profesijného vzdelávania pri prechode medzi nižšou, strednou a vyššou diplomatickou hodnosťou (atestačné vzdelávanie). Zavádza sa systém predvýjazdovej prípravy a vstupného adaptačného vzdelávania pre novoprijatých zamestnancov. Sú stanovené podmienky jazykového, tematického a dištančného vzdelávania. Zavádza sa tiež systém adaptácie nových zamestnancov a zamestnancov, ktorí sa po vyslaní vracajú do ústredia. Každý zamestnanec má povinnosť absolvovať aspoň jedno vzdelávanie ročne. Zároveň sú zadefinované základné úlohy a kompetencie Diplomatickej akadémie ako novej vnútroministerskej inštitúcie zodpovednej za prípravu a koordináciu vzdelávacích procesov. V kariérnom poriadku sa tiež zavádza systém náboru zamestnancov v pravidelných

ročných intervaloch, sú definované parametre hodnotenia, odmeňovania a oceňovania zamestnancov, ako aj podmienky porušenia služobnej a pracovnej disciplíny. Vytvára sa väzba medzi hodnotením a finančnou motiváciou zamestnancov. V oblasti služobnej a pracovnej disciplíny sú definované konania, ktoré porušujú disciplínu závažným a menej závažným spôsobom. Zavádza sa pojem primárna a sekundárna odbornosť, čo má pomôcť lepšiemu personálnemu plánovaniu a bezproblémovej rotácii zamestnancov. Doba vyslania do zahraničia sa predlžuje až na 5 rokov bez ohľadu na to, či ide o diplomata alebo administratívno-technického zamestnanca, s možnosťou vyslania na dva zastupiteľské úrady (ZÚ) dvakrát za sebou (najprv na náročný a následne na menej náročný ZÚ) v celkovom trvaní až 7 rokov. Sú stanovené prehľadné pravidlá a kritériá výberu zamestnancov na dočasné vyslanie a zároveň sa skracuje obdobie na získanie diplomatickej hodnosti. Ruší sa zákaz vysielania manželov či blízkych osôb na ten istý zastupiteľský úrad. Je umožnené identifikovať tzv. nevyjazdové pracovné pozície v ústredí na útvaroch, kde je potrebné zamestnávať odborníkov dlhšiu dobu ako 3 roky. Sú tiež definované pravidlá pre pôsobenia atestačnej komisie ako hlavného a jediného poradného orgánu ministra a vedúceho služobného úradu pre výkon personálnej politiky a celý rad iných zmien, vďaka ktorým sa podarilo stabilizovať práva a povinnosti zamestnancov. Kariérny poriadok je podobne ako organizačná štruktúra živý dokument, ktorý bude musieť reagovať na nové výzvy a problémy. Už dnes je napríklad zrejmé, že ho bude potrebné novelizovať v súvislosti s dopracovaním komplexného systému krízového manažmentu a vzhľadom na potrebu zavedenia motivačných prvkov na zvýšenie záujmu zamestnancov o vyslanie na zastupiteľské úrady so zvýšenými nárokmi na výkon práce. V každom prípade však pôjde len o čiastkové úpravy dokumentu, ktorý systémovo a komplexne rieši najdôležitejšie aspekty kariérneho pôsobenia zamestnancov na MZV.

Za prelomové možno považovať spracovanie a schválenie Kariérneho poriadku MZV na jeseň 2008, ktorý prvýkrát od vzniku ministerstva komplexne a detailne zachytáva všetky procesy výkonu štátnej a verejnej služby v podmienkach rezortu zahraničia.

Ďalšou systémovou zmenou v oblasti riadenia ľudských zdrojov bolo vytvorenie a uvedenie do praxe vzájomne previazaného mechanizmu riadenia pracovného výkonu pozostávajúceho z hodnotenia, odmeňovania a vzdelávania zamestnancov. Vo verejnom sektore sa podarilo vytvoriť jedinečné pravidlá výkonového a kompetenčného hodnotenia zamestnancov a nastaviť systém vzdelávania tak, aby nadväzoval na pracovné zaradenie zamestnanca a jeho hodnotenie. Cieľom tohto projektu bolo objektívnejšie a transparentnejšie hodnotiť dosiahnuté pracovné výsledky a individuálny záujem o zlepšovanie vlastnej profesionality a odbornosti. V nadväznosti na hodnotenia sa zamestnanec pri horšom hodnotení musí zúčastniť príslušného vzdelávacieho kurzu, alebo sa ho môže zúčastniť, ak má záujem o dlhodobú odbornú profiláciu. V uplynulom roku bol tiež vytvorený model pracovných kompetencií všetkých pozícií v ústredí pozostávajúci zo všeobecných, manažérskych a odborných kompetencií s tým, že ku každej pracovnej pozícii je pridelených 6 všeobecných, 3 špecifické a 2 manažérske kompetencie. Vždy na začiatku roka prebieha kompetenčné hodnotenie,

ktoré má vplyv na výšku osobného príplatku. Každý štvrťrok sa realizuje výkonové hodnotenie, ktoré je podkladom na odmeny za kvalitné plnenie pracovných povinností. Obe hodnotenia sú realizované v podobe elektronických formulárov a majú vplyv na zostavovanie individuálneho vzdelávacieho plánu podľa katalógu povinných a nepovinných vzdelávacích kurzov. Výkonové hodnotenie sa realizuje na základe stanovených výkonových ukazovateľov. Pri kompetenčnom hodnotení predstavený hodnotí, do akej miery kompetencie hodnoteného zamestnanca spĺňajú dohodnuté očakávania a požiadavky. Na uľahčenie hodnotenia a dosiahnutie čo najvyššej miery objektivity naprieč celým rezortom bol spracovaný manuál, ktorý definuje rozdiel medzi plnením a neplnením nároku danej kompetencie.

Koncom roka 2008 prebehlo skúšobné hodnotenie a v tomto roku sa už naživo uskutočnilo výkonové aj kompetenčné hodnotenie. Systém sa stretol s pozitívnou odozvou riadiacich aj ostatných zamestnancov. Vysoká miera jeho transparentnosti o. i. pozitívne vplyva na vyššiu objektivitu pri hodnotení, keďže predstavení začínajú vnímať osobné príplatky a odmeny nielen ako kompenzáciu nízkej mzdy, ale ako skutočný nástroj na motiváciu podriadených k lepším výkonom a k zvyšovaniu svojej odbornosti. V blízkej budúcnosti sa plánuje systém zaviesť aj na zastupiteľských úradoch. Ešte predtým však bude potrebné dopracovať softvérový nástroj,

Najväčšou výzvou v oblasti riadenia ľudských zdrojov však bude po presadení spomínaných zmien ich udržanie v praxi.

ktorý umožní vykonanie hodnotenia on-line prostredníctvom intranetu a jeho archiváciu priamo v elektronicky vedených osobných spisoch zamestnancov. Bude tiež potrebné systémovo doriešiť problematiku personálneho plánovania a rotácie zamestnancov. Bude si to vyžadovať spracovanie kompetenčnej mapy aj

pre pracovné pozície v zahraničí a nastaviť systém profesionálneho rastu tak, aby zamestnanci vzápätí po vyslaní, resp. po návrate do ústredia vedeli, na aké pracovné miesto budú zaradení o 2 – 3 roky a odborne sa na to začali pripravovať. Bude tiež potrebné spracovať rozvojový a motivačný program pre nerotujúcich zamestnancov tak, aby sa ministerstvu vrátili investície do ich profesionálnej prípravy a vzdelania a aby nebolo vystavené hrozbe ich fluktuácie. V pláne je tiež celková optimalizácia a elektronizácia procesov, ktoré sa týkajú ľudských zdrojov (vrátane dobudovania elektronickej personálnej databázy, zapojenia zamestnancov do spracovávania personálnej agendy a oslobodenia odborníkov personálnej sekcie od zbytočnej administratívy). Na týchto úlohách sa už pracuje a časť z nich bude, v závislosti od finančných prostriedkov, doriešená v priebehu roka 2009. Osobitnou kapitolou bude postupné dobudovanie Diplomatickej akadémie do úrovne profesionálne vyspelej a rešpektovanej inštitúcie.

Najväčšou výzvou v oblasti riadenia ľudských zdrojov však bude po presadení spomínaných zmien ich udržanie v praxi. Je všeobecne známe, že personálna politika, osobitne v zamestnanecky atraktívnom rezorte zahraničia, najviac trpí permanentnými pokusmi o obchádzanie schválených pravidiel a o dosiahnutie osobných výhod v rozpore so schválenými princípmi. Najväčšou výzvou preto bude nepodľahnúť pokušeniu vrátiť sa do stavu, keď občas prevážili subjektívne prvky rozhodovania a tým pôsobili

demotivujúco na zamestnancov, ktorým niekedy môže ísť viac o kariéru a osobné výhody ako o pracovný výkon.

V roku 2008 ministerstvo dopracovalo paragrafové znenie návrhu zákona o zahraničnej službe. Návrh komplexne rieši inštitúcie zahraničnej služby, garancie jej profesionality, osobitné povinnosti a výhody zamestnancov zahraničnej služby voči ostatným zamestnancom štátnej správy, ako aj ďalšie osobitosti pôsobenia štátneho orgánu a jeho zamestnancov v zahraničí. Keďže ide o *lex specialis*, ktorý by mal nadväzovať na zákon o štátnej službe, jeho predloženie na rokovanie vlády a parlamentu závisí od predloženia zamýšľanej novely zákona o štátnej službe. Ďalší postup v tomto smere závisí od rozhodnutia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako naloží s pripravovanou novelou zákona o štátnej službe. Očakáva sa, že nový zákon o štátnej službe bude predložený na rokovanie vlády v prvom polroku 2009. Vzápätí MZV predloží vláde návrh zákona o zahraničnej službe. Napriek tomu, že návrh zákona o zahraničnej službe zatiaľ nebol schválený, podarilo sa v rámci balíka novelizovaných zákonov v súvislosti so zavedením eura uzákoniť novú metodiku na výpočet zahraničného platu, povinnosť MZV poskytovať vyslaným zamestnancom komerčné zdravotné pripoistenie, vyplácať školné pre školopovinné deti vyslaných zamestnancov na základe limitov OSN a taktiež sa podarilo uzákoniť kompetenciu MZV v stanovovaní výšky náhrady výdavkov na sťahovanie zvrškov.

MODERNÉ INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE – CHRBTOVÁ KOSŤ MODERNEJ ZAHRAČNEJ SLUŽBY

V uplynulom roku bola dopracovaná Stratégia rozvoja informačných a komunikačných technológií (IKT) v podmienkach MZV, ktorá sa postupne začala realizovať prostredníctvom čiastkových projektov. Vedenie aj zamestnanci MZV si začali uvedomovať, že IKT tvoria dôležitý nástroj profesionálneho plnenia úloh zahraničnej politiky. Nový pohľad na riešenie strategických priorít v oblasti IKT bol potvrdený vykonaným auditom v tejto oblasti v roku 2007, rýchlo sa meniacim prostredím, rastúcimi nárokmi užívateľov IKT, nevyhnutnosťou integrovať početné informačné systémy na MZV, ako aj zákonom o informačných systémoch verejnej správy a vládnu koncepciou informatizácie verejnej správy.

V roku 2008 bola vypracovaná rezortná koncepcia informačných systémov, ktorá stanovila hlavné smery rozvoja a strategické úlohy v oblasti IKT MZV do roku 2013 a ktorá je plne v súlade s Národnou koncepciou rozvoja IKT vo verejnej správe. Následne MZV koncepcie pristúpilo k implementácii 5 prioritných projektov – poradcu pre systémovú integráciu, bezpečnostnú politiku IS, koncepciu rozvoja ISVS, helpdesk a bezpapierovú kanceláriu (digitálne ministerstvo). Vzhľadom na množstvo fungujúcich, ale vzájomne nepreviazaných informačných systémov bolo rozhodnuté, že rezort ich nenahradí jednotným, ale drahým integrovaným systémom, ale postupne za pomoci externého poradcu prostredníctvom procesného modelu integruje existujúce systémy

do jedného celku. Jeho úlohou bude asistovať odborným útvarom MZV v procese postupnej integrácie všetkých IKT systémov v súlade so schválenou koncepciou rozvoja informačných systémov. V roku 2008 bolo vypracované zadanie pre výber poradcu, ktorý sa uskutoční priebehu roku 2009. Od spolupráce s ním sa očakáva minimalizácia nekonzistentnosti prostredia IKT a odstránenie negatívneho vplyvu rotácií zamestnancov na zachovanie si know-how a schopnosti dodržiavať schválenú stratégiu.

Strategickým cieľom v oblasti informačnej bezpečnosti je zabezpečiť ochranu dôveryhodnosti prostredia MZV z pohľadu dostupnosti, integrity a dôveryhodnosti spracovávaných, uchovávaných alebo prenášaných údajov v zmysle platného legislatívneho rámca a z neho vyplývajúcich úloh pre MZV. Bezpečnostná politika informačných systémov ako prvok riadenia informačnej bezpečnosti v rámci MZV neexistoval. Základné bezpečnostné požiadavky na ochranu informácií, dokumenty a procedúry informačnej bezpečnosti neboli definované a bezpečnostné incidenty sa riešili *ad hoc*. Na spracovanie bezpečnostnej politiky informačných systémov MZV bol vybraný externý dodávateľ, ktorý dokument spracoval a tento bude predložený vedeniu rezortu v priebehu roka 2009.

V roku 2008 bol na MZV skvalitnený helpdesk, ktorý umožňuje aktívne riešenie požiadaviek zamestnancov v oblasti IKT s následnou spätnou väzbou. Projekt prešiel testovacou fázou a v roku 2009 bude uvedený do plnej prevádzky. Pri zriaďovaní Strediska pomoci a služieb občanom boli použité moderné digitálne technológie, ktoré zabezpečujú 24 hodín denne 7 dní v týždni zaznamenávanie, prijímanie a vyhodnocovanie požiadaviek občanov na informácie či žiadosti o pomoc. Prostredníctvom pozemných dátových sietí by mali byť v roku 2009 na systém pripojené aj všetky zastupiteľské úrady, ktorých konzulárne kapacity by sa tak uvoľnili na riešenie konzulárnych prípadov v teréne a bola by zabezpečená dostupnosť a rovnaká úroveň komunikácie s občanmi 24 hodín denne bez ohľadu na pracovnú dobu a personálnu vybavenosť našich zastupiteľských úradov.

V roku 2008 bol nasadený interný videokonferenčný systém, s ktorého pomocou ústredie pravidelne realizuje telemosty na aktuálne témy so Stálym zastúpením pri EÚ a Stálou delegáciou pri NATO v Bruseli. Doplnením modernej internej komunikácie bolo takisto spustenie webmailu pre všetkých zamestnancov, čiže diaľkový prístup na emailovú schránku aj z externého prostredia. V roku 2008 bol tiež interne nasadený on-line systém pre hospodárov na zastupiteľských úradoch, čím došlo k zrýchleniu evidencie účtových operácií peňažného denníka, evidencie majetku a skladového hospodárstva a tým k redukcii byrokracie na našich zastupiteľských úradoch. V uplynulom roku bola tiež zavedená elektronická evidencia dochádzky, ako aj elektronický telefónny zoznam zamestnancov novej kvalitatívnej úrovne s opisom ich agendy a fotografiou. Podarilo sa tiež výrazne posunúť dopredu finančne, organizačne a technologicky vysoko náročný projekt zavedenia systému on-line prenosu utajovaných skutočností, ktorý bol pilotne odskúšaný na 3 zastupiteľských úradoch a postupne bude inštalovaný aj na ďalších ZÚ.

MZV malo v pláne v roku 2008 aj zahájenie projektu bezpapierovej kancelárie, ktorá bude jedným zo základných prvkov tvoriacich digitálne ministerstvo. MZV sa aj dnes borí s problémom manuálnej práce s množstvom tlačených dokumentov, s fyzickým

spracovávaním písomností a dokumentov a rozsiahlej papierovej agendy, v dôsledku čoho dochádza k nejednotnosti výstupov a pretrvávajúca vysoká časová náročnosť sledovania pohybu dokumentov. Cieľom projektu, ktorého základné parametre už boli spracované, je zvýšiť efektívnosť ministerstva pomocou odstránenia nepotrebných byrokracie a zavedenia elektronickej výmeny informácií v maximálnej možnej miere, t. j. všetky dokumenty a informácie, pokiaľ to umožní legislatíva, budú spracovávané, vytvárané, pripomienkované a upravované elektronicke. Bude tiež zavedená elektronická registratúra a vytvorené centrálné úložisko dát. Realizácia projektu bola odložená na rok 2009, ale vzhľadom na výrazné krátenie finančných prostriedkov bolo rozhodnuté o jeho ďalšom odložení na neskoršie obdobie. V roku 2009 bude kompletne prepracovaná webová stránka ministerstva, ktorá nielen zavedie prvky jednotného vizuálneho štýlu, ktorý bol spracovaný a schválený koncom minulého roka, ale bude prehľadnejšia, obsažnejšia a modernejšia ako tá súčasná a zároveň umožní dobrovoľnú evidenciu občanov cestujúcich do zahraničia, ako aj prístup pre hendikepovaných občanov. Prioritou v oblasti IKT bude tiež dobudovanie pasového systému N-VIS na centrálnu časť systému, jeho rozšírenie o zber biometrických prvkov (fotografia, podpis a odtlačky prstov) a elektronicke podávanie žiadostí, ako aj zabezpečenie on-line systému utajovaných skutočností na väčšine ZÚ a dobudovanie virtuálnej privátnej siete ako zálohového komunikačného kanálu k satelitnému spojeniu. Prirodzene, realizácia všetkých začatých a nových projektov bude závisieť od disponibility finančných zdrojov.

FUNKČNÝ SYSTÉM RIADENIA KVALITY – GARANCIA ZLEPŠOVANIA PRACOVNÝCH PROCESOV AJ V BUDÚCNOSTI

Kvalitu riadiacich a pracovných procesov, ako aj kvalitu služieb, ktoré MZV poskytuje svojim partnerom a občanom, je potrebné vnímať ako prvoradú a kľúčovú prioritu. Aj keď rezort dlhodobo cítil túto potrebu, nemal žiadny systém, ktorý by umožnil pravidelné hodnotenie a optimalizáciu, resp. vylepšovanie týchto procesov, vrátane strategického riadenia, ekonomického a finančného riadenia, procesného riadenia, riadenia ľudských zdrojov a informačno-komunikačného riadenia k internému a externému prostrediu. V tomto kontexte a s cieľom zabezpečiť udržateľnosť reformných procesov sa vedenie MZV rozhodlo zaviesť nezávislú kontrolu kvality prostredníctvom zapojenia sa do medzinárodne uznávaného systému kvality. V roku 2008 sa MZV stalo členom European Foundation for Quality Management (EFQM) so sídlom v Bruseli a následne sa začali realizovať systémové opatrenia na plnohodnotné zavedenie modelu výnimočnosti EFQM v podmienkach MZV, vrátane vytvorenia oddelenia pre procesné riadenie a riadenie kvality, vyškolenia niekoľko desiatok zamestnancov, vytvorenia hodnotiacich tímov a pod. V druhej polovici roka 2008 pokračoval zber podkladov a údajov na vypracovanie vlastnej samohodnotiacej správy metodikou EFQM. Vďaka tomu, že MZV zrealizovalo vyššie popísané projekty, už *de facto* splnilo podmienku

na získanie titulu „Committed for Excellence“ a právo používať na svojich tlačovinách logo EFQM. Komplexná samohodnotiaca správa bude spracovaná a zaslaná na vyhodnotenie do Bruselu v priebehu roka 2009. Dôležitejšie ako formálna stránka týchto procesov je však skutočnosť, že kvalita sa reálne stala cieľom každej z činností MZV. Boli nastavené mechanizmy a vybudované kapacity na to, aby rezort dokázal v pravidelných intervaloch objektívne vyhodnotiť svoje interné procesy voči štandardom renomovaného a medzinárodne uznávaného systému riadenia kvality a posúvať sa tak systémovo dopredu. MZV sa tak postupne zaradilo medzi najmodernejšie organizácie štátnej správy, ktoré konkrétnymi opatreniami realizujú vládnu stratégiu modernizácie verejnej správy.

NA ZÁVER

Každá reforma systému riadenia a organizovania je dlhodobý a veľmi náročný proces, obzvlášť v prostredí štátnej správy a diplomacie, ktorá je známa konzervatívnym prístupom a apriórnu obavou z reforiem. Projekt TREFA pomohol vedeniu MZV naštartovať

V podmienkach štátnej správy na Slovensku rozhodnutie zrealizovať zmeny v takom rozsahu a hĺbke bol doslova priekopnícky čin. Bolo to však strategicky správne a prezieravé rozhodnutie, ktoré už dnes prináša prvé ovocie.

zmeny, ktoré nie sú jednoduché a ktorých pozitívny efekt sa prejaví až po určitom čase. Je potrebné zdôrazniť, že v podmienkach štátnej správy na Slovensku rozhodnutie zrealizovať zmeny v takom rozsahu a hĺbke bol doslova priekopnícky čin. Bolo to však strategicky správne a prezieravé rozhodnutie, ktoré už dnes prináša prvé ovocie. Pri hodnotení projektu TREFA je tiež potrebné pripomenúť, že jeho ambíciou nebolo vyriešiť všetky systémové nedostatky ministerstva v priebehu

takého krátkeho obdobia. Skôr išlo o začatie procesu systémového odhaľovania a riešenia slabých stránok chodu ministerstva. Išlo o naštartovanie modernizačných procesov v kľúčových oblastiach riadenia rezortu s vedomím, že úplne optimálny stav nebude asi možné dosiahnuť, ale je potrebné neustále sa usilovať k nemu približovať, a to aj za cenu zásadných a nepopulárnych opatrení, ktoré sa môžu týkať zamestnancov a riadiacich pracovníkov. Ak sa opätovne pozrieme na východiskové očakávania projektu TREFA, môžeme konštatovať, že sa ich podarilo z veľkej časti naplniť. MZV dnes disponuje jednoduchým, účinným a hlavne funkčným nástrojom strategického plánovania a riadenia, ktorý umožňuje, aby zverené prostriedky a kapacity boli využité v prvom rade na plnenie strategických cieľov. MZV urobilo celý rad opatrení, ktoré znížili objem administratívy na zastupiteľských úradoch a uvoľnili ich kapacitu na aktívnu diplomaciu. Bolo zavedené výkonové a kompetenčné hodnotenie a ďalšie mechanizmy, ktoré motivujú zamestnancov k tomu, aby sa orientovali predovšetkým na dosiahnutie splnenia stanovených úloh a výsledkov. V oblasti ľudských zdrojov boli implementované opatrenia a prijaté interné smernice, ktoré prispeli k profesionalizácii

a stabilizácii pracovníkov zahraničnej služby. MZV sa postupne mení na organizáciu, pre ktorú je smerodajná orientácia na poskytovanie kvalitných služieb svojim partnerom a občanom. Podarilo sa rozbehnúť moderný systém kvality riadenia a postupne dochádza k obratu v myslení zamestnancov, ktorí sú oveľa otvorenejší inováciám a reformám a uvedomujú si, že zmeny musia byť integrálnou súčasťou ich práce. Je nesporné, že vďaka realizovaným a plánovaným zmenám začínajú byť pracovné procesy na MZV prehľadnejšie, jednoduchšie, a teda efektívnejšie. Aj vďaka nim si MZV posilnilo svoj potenciál na ovplyvňovanie globálnych trendov a výziev v prospech Slovenska a na usmerňovanie vnútropolitického diania, a tak ešte výraznejšie prispelo k posilňovaniu medzinárodného renomé Slovenska. Navyše nový modernejší charakter MZV podčiarkuje aj rozhodnutie o zavedení jednotného vizuálneho štýlu, ktorý bol vypracovaný v spolupráci s renomovaným slovenským grafickým dizajnérom. Nový vizuál, ktorý je postupne uvádzaný do praxe, nielenže zjednocuje všetky dokumenty, prezentačné a propagačné materiály rezortu do jednotného celku, ale podporuje tiež imidž ministerstva ako modernej a progresívnej inštitúcie. Smerom dovnútra pomáha stotožneniu zamestnancov s novou kvalitou internej kultúry.

Kľúčovou otázkou v tomto momente je pripravenosť rezortu pokračovať v začatých zmenách a realizovať ďalšie reformné projekty aj po ukončení projektu TREFA. Ako je uvedené vyššie, bude potrebné pokračovať v projektoch zameraných na implementáciu stratégie rozvoja ľudských zdrojov a stratégie rozvoja IKT. V pláne je tiež projekt zameraný na ďalšie odbúravanie administratívneho zaťaženia na zastupiteľských úradoch prostredníctvom vytvorenia funkcie vedúceho administratívy pre viaceré ZÚ sídliace v jednom meste alebo regióne. Bude tiež potrebné optimalizovať stav nehnuteľného majetku Slovenska v zahraničí. Prirodzene, už by nemalo ísť o projekty takého veľkého rozsahu, akým bola TREFA. V súčasnosti je skôr nevyhnutné stabilizovať nové procesy, uviesť ich do praktického života a podľa potreby ich aj mierne doladiť. Je však tiež potrebné deklarovať pripravenosť na ďalšie zmeny, ak si to okolnosti budú vyžadovať. Len tak sa preukáže, že sa podarilo implementovať nové procesy v jednotlivých oblastiach do reálneho manažérskeho prostredia MZV.

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2008

VLADIMÍR BENČ, PETER BREZÁNI

Rok 2008 možno z pohľadu oficiálnej rozvojovej pomoci SR (ďalej len „ODA“, „SlovakAid“) hodnotiť ako transformačný a veľmi hektický, čo súvisí s realizáciou kľúčových zmien. Prvou zmenou bolo nadobudnutie účinnosti *Zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci SR* k 1. februáru 2008 legislatívne upravujúceho systémovú zmenu riadenia a financovania rozvojovej pomoci, ktorá sa začala ešte v roku 2007 zriadením Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS). Súčasne koniec roka 2008 patril príprave novej *Strednodobej stratégie oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013*, ktorá bola schválená vládou 4. marca 2009 a ktorej predchádzali rozsiahle diskusie na tému kam ďalej smerovať slovenskú ODA. Je možno na škodu, že „reforma“ nebola výraznejšia.

KĹÚČOVÉ ZMENY V SLOVAKAID V ROKU 2008

ZÁKON O OFICIÁLNEJ ROZVOJOVEJ POMOCI

Inštitucionalizácia slovenskej rozvojovej pomoci sa začala uznesením vlády č. 806/2006 z 28. septembra 2006 o inštitucionalizácii systému rozvojovej pomoci Slovenskej republiky, pričom jedným z kľúčových krokov bola príprava zákona o rozvojovej pomoci v súlade s cieľmi zahraničnej politiky Slovenskej republiky. Zákon bol vo svojej finálnej podobe schválený Národnou radou SR 5. decembra 2007 a zverejnený v *Zbierke zákonov* pod číslom 617/2007. Rámcovo upravuje rozvojovú pomoc SR, určuje jej princípy, ciele a formy, pričom zdôrazňuje dôležitosť rozvojovej pomoci pre partnerské

krajiny. Zákon upravuje postavenie a pôsobnosť SAMRS, postavenie a účasť ústredných orgánov štátnej správy a územnej samosprávy pôsobiacich v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci.

Zákon nadobudol účinnosť 1. februára 2008 a vytvoril právny rámec poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci SR a podmienky pre dôsledné plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci. Zákon *de facto* potvrdil doterajšiu prax v implementácii ODA, a to v oblasti programových dokumentov, inštitucionálneho zabezpečenia a pod. Zákon je rámcový a všeobecný. Dáva vláde a MZV SR veľmi široký rozsah právomocí a kompetencií v oblasti rozvojovej pomoci.¹ Na druhej strane je škoda, že zákon priamo nezaviazal vládu k plneniu rozvojových záväzkov medzinárodných inštitúcií, ktorých je SR členom. Týmto vlastne ponecháva aj snahu MZV SR o širšie financovanie rozvojovej pomoci na samotnom ministerstve, bez širšej politickej podpory, čo v budúcnosti môže viesť k ďalšej stagnácii finančných výdavkov SR v tejto oblasti.

STREDNODOBÁ STRATÉGIA SLOVENSKEJ ODA NA ROKY 2009 – 2013

Na základe uvedeného zákona vypracovalo ministerstvo zahraničných vecí *Strednodobú stratégiu oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013*.

Stratégia podrobne upravuje poskytovanie pomoci Slovenskou republikou, posilňuje programový prístup dvojstrannej rozvojovej pomoci (vypracovanie dohôd o poskytovaní rozvojovej pomoci a stratégií pomoci pre programové/projektové krajiny), upravuje zapojenie SR do rozvojovej politiky EÚ, multilaterálnu i humanitárnu pomoc SR.

V porovnaní s predchádzajúcim strednodobým dokumentom možno novú stratégiu vo všeobecnosti hodnotiť ako sofistikovanejšiu, komplexnejšiu a detailnejšiu.

Jednoznačné skvalitnenie tohto dokumentu oproti minulosti možno vidieť v zadaní opatrení na zvýšenie efektívnosti rozvojovej a humanitárnej pomoci SR vrátane stanovenia úloh, ktorých plnenie sa bude postupne vyhodnocovať. Týmto je stratégia aj omnoho adresnejšia ako tá predchádzajúca. V porovnaní s predchádzajúcim strednodobým dokumentom možno novú stratégiu vo všeobecnosti hodnotiť ako sofistikovanejšiu, komplexnejšiu a detailnejšiu. Z uvedeného vyplýva, že kľúčovým problémom ODA už teda nebude kvalita, resp. nekvalita programového dokumentu, ale implementácia a schopnosť naplňovať stanovené priority a ciele a súčasne dodržiavať princípy zadané v tejto stratégii.

Jednoznačné skvalitnenie tohto dokumentu oproti minulosti možno vidieť v zadaní opatrení na zvýšenie efektívnosti rozvojovej a humanitárnej pomoci SR vrátane stanovenia úloh, ktorých plnenie sa bude postupne vyhodnocovať. Týmto je stratégia aj omnoho adresnejšia ako tá predchádzajúca. V porovnaní s predchádzajúcim strednodobým dokumentom možno novú stratégiu vo všeobecnosti hodnotiť ako sofistikovanejšiu, komplexnejšiu a detailnejšiu. Z uvedeného vyplýva, že kľúčovým problémom ODA už teda nebude kvalita, resp. nekvalita programového dokumentu, ale implementácia a schopnosť naplňovať stanovené priority a ciele a súčasne dodržiavať princípy zadané v tejto stratégii.

¹ Zákon definuje dva kľúčové nástroje, ktorých tvorba a schvaľovanie je plne v kompetencii vlády SR a MZV SR (pozri § 5) a tiež kompetenciami MZV SR v rámci SlovakAid (pozri § 7): *Zákon č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci*. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/296/1/2>.

Hlavnou prioritou SR v oblasti rozvojovej spolupráce v rokoch 2009 – 2013 je podľa novej stratégie „posilňovať stabilitu a dobré spravovanie vecí verejných v oblastiach a štátoch prioritného záujmu SR, aj z hľadiska hospodárskych záujmov SR a tiež prispievať k rozvoju a tým k znižovaniu chudoby a hladu v rozvojových krajinách prostredníctvom efektívnejšie a cielene poskytovanej rozvojovej a humanitárnej pomoci“².

Paradoxne, nová stratégia na viacerých miestach i v samotných hlavných prioritách spomína efektívnosť a adresnosť rozvojovej pomoci SR.³ Na druhej strane oproti minulej stratégii je v mnohých definíciách všeobecnejšia, rozširuje ciele a úlohy SlovakAid vrátane rozšírenia teritoriálneho pôsobenia SlovakAid vo svete, čo môže naopak negatívne ovplyvniť jej efektívnosť. Túto „obavu“ podporuje aj zámer ďalšej inštitucionalizácie rozvojovej spolupráce s partnerskými krajinami⁴ (vypracovanie stratégií pomoci pre programové krajiny, vypracovanie dohôd o poskytovaní rozvojovej pomoci a pod.), čím sa môže vytrátiť určitá flexibilita pomoci. Hlavne smerom k budúcnosti SlovakAid je namiesto riešenie kľúčovej otázky, a to rovnováhy medzi inštitucionalizáciou, t. j. aj byrokratizáciou systému poskytovania pomoci (a tým aj kladením nárokov na jednotlivé subjekty zapojené do poskytovania SlovakAid) a celkovej flexibility systému. Príkladom môžu byť postupne sa zvyšujúce administratívne nároky pri riadení a implementácii SlovakAid, čo na jednej strane možno pozitívne zvyšuje kontrolu riadiacich a implementačných procesov, avšak na druhej strane obmedzuje flexibilitu.

Výraznejšie zdôrazňovaným faktorom oproti minulosti je rozvíjanie ekonomickej spolupráce z pohľadu slovenských „hospodárskych záujmov“, pričom táto téma sa v poslednom čase dostáva do mnohých zahraničnopolitických koncepcií MZV SR. Natíska sa preto otázka, či rozsah SlovakAid nezačne presahovať rámce tradične chápanej rozvojovej pomoci a spolupráce, a potom v stratégii alebo v zákone o rozvojovej pomoci súčasne absentuje prvok definovania hraníc podpory podnikateľských subjektov (napr. formou schém štátnej pomoci) v rámci SlovakAid, teda by mohlo dôjsť k diskriminačnej podpore vybraným podnikateľským subjektom.

Stratégia následne preberá ciele oficiálnej rozvojovej pomoci SR, ktoré definuje zákon č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci SR⁵:

- a) zmierňovanie chudoby a hladu v rozvojových krajinách,
- b) podpora trvalo udržateľného hospodárskeho, sociálneho a ekologického rozvoja rozvojových krajín,

² *Strednodobá stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013.* <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/380/1/2>.

³ Tamže. Stratégia napr. na s. 2 v druhom odseku tvrdí, že prioritou SR v oblasti rozvojovej spolupráce v rokoch 2009 – 2013 je „tiež prispievať k rozvoju a tým k znižovaniu chudoby a hladu v rozvojových krajinách prostredníctvom efektívnejšie a cielene poskytovanej rozvojovej a humanitárnej pomoci“. Na s. 3 stratégia „Zároveň definuje aj opatrenia na zvýšenie efektívnosti pomoci SR vrátane stanovenia úloh, ktoré sa budú vyhodnocovať. Takýmto spôsobom chce Slovenská republika prispieť k efektívnemu poskytovaniu rozvojovej pomoci, zníženiu administratívnych požiadaviek na partnerské krajiny a napĺňaniu cieľov rozvojovej pomoci“.

⁴ Tamže. Pozri napr. s. 15, časť Úlohy.

⁵ Pozri § č. 4 *Zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci.* <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/296/1/2>.

- c) zabezpečenie mieru a bezpečnosti vo svete, najmä posilňovaním demokracie, právneho štátu, ľudských práv a dobrého spravovania verejných vecí v rozvojových krajinách,
- d) podpora univerzálneho prístupu k vzdelaniu v rozvojových krajinách,
- e) zvyšovanie úrovne základnej zdravotnej starostlivosti v rozvojových krajinách,
- f) podpora hospodárskej spolupráce s rozvojovými krajinami.

V porovnaní so *Strednodobou koncepciou oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008* sú tieto ciele a nadväzujúce sektorové zameranie definované oveľa širšie, t. j. rozširujú tematický záber ODA. Paradoxne sa nová strednodobá stratégia následne snaží rozvíjať „prístup užšieho sektorového zamerania“⁶, ako to sama tvrdí, avšak v mnohých oblastiach rozširuje priority definované tou minulou stratégiou.

Nová stratégia stanovuje sektorové priority ODA nasledovne:

- a) Budovanie demokratických inštitúcií, právneho štátu, občianskej spoločnosti a mieru.
- b) Sociálny rozvoj – zdravotníctvo, pomoc zdravotne postihnutým, osвета, prevencia a liečba nákazlivých a epidemických chorôb (osobitne HIV/AIDS), vzdelávanie detí a dospelých, sociálne služby, boj proti drogám.
- c) Ekonomický rozvoj, budovanie trhového prostredia, posilnenie makroekonomického prostredia, riadenie verejných financií, podpora malých a stredných podnikov.
- d) Rozvoj infraštruktúry s pozitívnym vplyvom na trvalo udržateľný rozvoj a ochranu životného prostredia.

Namiesto je teda otázka, kde sa v stratégii aplikuje prístup užšieho sektorového zamerania? Pravdou je, že autori stratégie ponechali zúženie sektorových priorít na *Národné programy oficiálnej rozvojovej pomoci*, avšak hneď v tom úvodnom, na rok 2009, sa nijako výrazne tieto priority nezúžili, pričom došlo len k čiastočným sektorovým obmedzeniam pre niektoré partnerské krajiny.⁷

Veľmi dôležitou a novou časťou stratégie je časť definujúca priority a pravidlá SlovakAid. Jednoznačne je túto časť stratégie nutné vnímať veľmi pozitívne, a to nielen z hľadiska rozsahu týchto priorít a pravidiel, ale aj z hľadiska ich kvality. Všetky tri kľúčové pravidlá (efektívnosť, koherencia, flexibilita) by mali byť typické pre rozvojovú pomoc malej krajiny ako Slovensko. Stratégia to teda vynikajúco definuje. Na druhej strane však samotný dokument vo svojej návrhovej časti vyvoláva určitú kontroverziu k uvedeným princípom a pravidlám. Príkladom môžu byť spomínaný široký rozptyl sektorových priorít, rozširovanie teritoriálnych záväzkov, ako aj čiastočná byrokratizácia riadenia ďalšou inštitucionalizáciou slovenskej rozvojovej pomoci. Oveľa dôležitejšia ako zedefinovanie týchto princípov bude preto schopnosť tieto

⁶ *Strednodobá stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013*, s. 11. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/380/1/2>.

⁷ *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci SR na rok 2009*, s. 7 – 10. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/view/388/1/1>.

princípy a pravidlá dodržiavať pri samotnej implementácii. Až následne bude možné prínos tejto novej časti strednodobej stratégie pre samotnú poskytovanú rozvojovú pomoc zhodnotiť.

Nová stratégia definuje tieto princípy a pravidlá SlovakAid:

1. *Efektívnosť* je kľúčové základné pravidlo, ktoré zvyšuje vplyv rozvojovej pomoci. Efektívnosť je založená najmä na princípoch vlastníctva, zosúladenia, harmonizácie, riadenia na dosahovanie výsledkov a vzájomnej zodpovednosti a transparentnosti, ako aj na ďalších princípoch (nákladovosť, predvídateľnosť, relevantnosť, kvalita a pod.).
2. Druhým základným pravidlom poskytovania rozvojovej pomoci Slovenskou republikou je *koherencia v prospech rozvoja*, to znamená, že sa posilní koherencia rozvojovej politiky SR s prioritami zahraničnej, bezpečnostnej, ekonomickej či migračnej politiky SR. Zároveň je potrebné posilňovať prepojenie a koherenciu medzi dvojstrannou, trojstrannou, mnohostrannou a humanitárnou pomocou (osobitne v zmysle teritoriálnych, sektorových a iných priorít rozvojovej pomoci Slovenskej republiky uvedených v strednodobej stratégii i v národných programoch ODA na jednotlivé roky), keďže je potrebné využívať priestor možného synergického efektu rozvojovej pomoci SR.
3. Tretím základným pravidlom je *flexibilita* mechanizmu poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorá je dôležitá vzhľadom na potrebu primerane reagovať na požiadavky a zmeny v rozvojových krajinách najmä s ohľadom na poskytovanie humanitárnej pomoci, na aktuálne globálne výzvy i pre lepšie zacielenie, efektívnosť, vplyv a udržateľnosť aktivít rozvojovej pomoci SR.

Zaujímavú časť novej stratégie predstavuje záväzok posilňovať programový prístup dvojstrannej rozvojovej pomoci (vypracovanie dohôd o poskytovaní rozvojovej pomoci a stratégií pomoci pre programové/projektové krajiny) a tiež záväzok, že Slovenská republika pri poskytovaní rozvojovej pomoci postupne prejde od projektovej pomoci k programovej pomoci i k využívaniu flexibilnejšej a proaktívnejšej priamej pomoci, ako aj k využívaniu cieľenej spolupráce s medzinárodnými organizáciami.

Keďže v rámci samotnej stratégie došlo k sektorovému rozšíreniu priorít a súčasne došlo aj k teritoriálnemu rozšíreniu ODA (Tabuľka 1), natíska sa otázka, či sa bude dať reálne dosiahnuť tento záväzok pri tak rozsiahlom teritoriálnom (doslova globálnom) rozložení a pri zvyšovaní počtu partnerských krajín.

Nehovoriac o ďalších kompetenciách a možnostiach rozširovania spolupráce aj s ďalšími krajinami, prípadne preraďovania partnerských krajín medzi programovými a prioritnými, čo upravuje samotná stratégia konštatovaním „prípadné zmeny v kategórii jednotlivých krajín budú vykonávané prostredníctvom národných programov, ktoré schvaľuje vláda SR“.

Zároveň stratégia zľavuje z ambícií na kontinuitu poskytovania ODA. Dáva možnosti vláde SR kedykoľvek pozastaviť poskytovanie pomoci partnerskej krajine: „s prihliadnutím na zahraničnopolitické priority SR bude v krajinách, ktoré výrazne pokročia v prístupovom procese do EÚ (prístupové krajiny), objem rozvojovej pomoci SR postupne znižovaný. V rozvojových krajinách, ktoré podľa DAC/OECD

Tabuľka 1: Porovnanie teritoriálneho zamerania SlovakAid

2009 – 2013	2003 – 2008
Programové krajiny	Programové krajiny
Afganistan, Keňa, Srbsko	Srbsko, Čierna Hora
Prioritné krajiny	Prioritné krajiny
Albánsko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Etiópia, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Macedónsko (FYR), Moldavsko, Mongolsko, Sudán, Tadžikistan, Ukrajina, Uzbekistan a Vietnam	Afganistan, Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Keňa, Kirgizsko, Macedónsko, Mongolsko, Mozambik, Sudán, Tadžikistan, Uzbekistan

Prameň: *Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008*. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/36/1/2>. *Strednodobá stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013*. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/380/1/2>.

prestanú byť rozvojovými krajinami, SR prestane poskytovať oficiálnu rozvojovú pomoc“. Samozrejme, manévrovací priestor vlády je ohraničený logickými predpokladmi, že je oveľa ťažšie ukončiť poskytovanie pomoci (už len z morálneho a politického pohľadu či z pohľadu imidžu) ako veľkodušne niekomu pomoc sľúbiť, natíska sa však otázka, prečo by SR nemala oveľa koncentrovanejšie, dlhodobejšie a stabilnejšie plánovať svoju rozvojovú pomoc a akceptovať nielen požiadavky medzinárodného donorského spoločenstva, ale skutočne využívať SlovakAid ako nástroj zahraničnej politiky SR – a tak napríklad pomôcť Ukrajine, nášmu východnému susedovi, až po jej členstvo v NATO, EÚ a OECD.

V tejto súvislosti sa objavuje aj potreba výraznejšej harmonizácie slovenskej rozvojovej pomoci s inými donormi (najmä s členskými krajinami EÚ), aby bola dosahovaná kontinuita pomoci a napr. postupná transformácia projektov z rozvojovej pomoci do predstupových nástrojov EÚ (tak ako to bolo napr. v prípade SR, keď sa rôzne formy pomoci individuálnych členských štátov EÚ následne objavili v programoch PHARE, ISPA či SAPARD). Preto je škoda, že stratégia nevyužila povedzme možnosť väčšej previazanosti napr. s Európskou politikou susedstva (ENP) pri vybraných partnerských krajinách. Možno sa to dá dobehnúť v rámci Národných programov pripravovaných na ďalšie roky.

Podobne sa dá aj uvažovať, prípadne diskutovať o vytvorení akéhosi nástroja „postrozvojovej“ pomoci v rámci SlovakAid. Ak má byť rozvojová pomoc fungujúcim inštrumentom zahraničnej politiky SR, tak by sa takýto koncept jednoznačne mal začať rozvíjať. Mnohé realizované projekty totiž začali sľubnú a pozitívnu spoluprácu a vytvorili obrovský priestor pre ďalší rozvoj spolupráce s partnerskými krajinami (napr. Kazachstan, krajiny západného Balkánu), avšak bez ďalšej podpory, ktorá môže byť poskytnutá napr. formou zníženého objemu finančných prostriedkov, resp. skrátenia doby implementácie alebo podmienky spolufinancovania, sa táto spolupráca môže postupne vytrátiť. To je evidentné aj v štruktúre podávaných i schvaľovaných projektov SlovakAid, kde sa mnohé slovenské subjekty snažia udržať svoje aktivity v rámci ODA, ale jestvujúci systém im neumožňuje kontinuitu aktivít (napr. podpora rozširujúcich

a nadväzujúcich projektov), a preto mnohé subjekty z konkrétnej krajiny, kde realizovali projekt, odídu a replikujú ho v inej krajine. Týmto strácame získaný know-how a kontakty v partnerských krajinách.

Pozitívom stratégie je aj hľadanie nových nástrojov a foriem pomoci partnerským krajinám. Stratégia napríklad popri zaužívanom systéme vyhlasovania výziev SAMRS na predkladanie projektov pre prioritné krajiny a sektory navrhuje aj využívanie flexibilnejšieho spôsobu prostredníctvom verejných zákaziek. Verejné zákazky sa budú vyhlasovať pre prijímateľské krajiny, pre ktoré sú už vypracované strategické dokumenty (tzv. *Country Strategy Paper*). Bohužiaľ vyvstáva otázka, aká bude verejná kontrola týchto verejných zákaziek, keďže stratégia už detailnejšie nerieši tento novo navrhnutý systém, nehovoriac o tom, že mnohé partnerské krajiny majú značne netransparentný systém akéhokoľvek obstarávania tovarov, prác alebo služieb. Túto oblasť by bolo vhodné, či už v zákone, stratégii alebo národných programoch, jednoznačnejšie zdefinovať.

Stratégia pri teritoriálnom zameraní slovenskej rozvojovej pomoci prichádza s ďalším paradoxom. Ako sama konštatuje, pri hodnotení doterajších skúseností „menší rozptyl aktivít umožnil zvýšiť ich efektívnosť a vplyv projektov, zabezpečiť viditeľnosť pomoci a naplno využiť synergiu jednotlivých aktivít“ a „Slovensko disponuje limitovaným objemom finančných prostriedkov

a ľudských kapacít v rozvojovej pomoci. Preto je nevyhnutná špecializácia a koncentrácia rozvojovej pomoci pre limitovaný počet krajín a sektorov“.

Na druhej strane došlo k zvýšeniu počtu partnerských krajín SlovakAid a súčasne niekoľko pochybností vyvoláva samotný výber partnerských krajín, napríklad aj vzhľadom na to, že doteraz nebola realizovaná žiadna komplexnejšia analýza úspešnosti/efektívnosti realizovaných projektov v jednotlivých krajinách. Výber prioritných krajín sa uskutočnil na základe týchto kritérií:

1. Politické a ekonomické kritériá:
 - koherencia so zahraničnou politikou SR a EÚ,
 - možnosti využitia komparatívnych výhod a potenciálu slovenskej ODA,
 - ekonomické aktivity SR (úroveň hospodárskej spolupráce, resp. jej potenciál).
2. Rozvojové kritériá vrátane kritérií pre alokácie zdrojov na základe potrieb a výkonnosti*:
 - úroveň sociálneho, ekonomického a politického rozvoja (index ľudského rozvoja – HDI**, plnenie MDGs – podľa údajov OSN a OECD***),
 - urgentnosť potrieb pomoci (podľa potrieb identifikovaných v dokumentoch medzinárodných organizácií, v národných stratégiách krajiny a v CSP),
 - dosahovaný pokrok v rozvoji krajiny a uskutočňovanie reforiem v prospech sociálneho, ekonomického a politického rozvoja, dosiahnutý pokrok vo využívaní prostriedkov rozvojovej pomoci na rozvoj krajiny,
 - koordinácia s inými donormi, dostupnosť doplnkových finančných zdrojov pre slovenské projekty od iných donorov (možnosti trilaterálnej spolupráce).

Je škoda, že stratégia nevyužila možnosť väčšej previazanosti napr. s Európskou politikou susedstva (ENP) pri vybraných partnerských krajinách. Možno sa to dá dobehnúť v rámci Národných programov pripravovaných na ďalšie roky.

3. Logistické a praktické kritériá:

- prítomnosť ZÚ SR a ich technické a ľudské kapacity, ktoré možno využiť pri podpore slovenských rozvojových projektov v danej krajine (výber, monitorovanie, vyhodnocovanie),
- doterajšie aktivity a skúsenosti slovenských subjektov – súkromných firiem, štátnych a samosprávnych organizácií, MVO, expertov; historická previazanosť krajiny so SR a tradície doterajšej spolupráce,
- podmienky, resp. prekážky poskytovania ODA (úroveň demokracie, bezpečnostná situácia, ekonomická a politická stabilita, právny stav, správa vecí verejných, korupcia), skúsenosti SlovakAid a iných donorov s efektívnym využívaním pomoci.

4. Úspešnosť, efektívnosť doterajšej slovenskej rozvojovej pomoci:

Posúdenie vplyvu a udržateľnosti pomoci, počty podaných a schválených projektov a objem pomoci pre prioritné krajiny rozvojovej pomoci SR za obdobie 2003 až 2008, resp. zhodnotenie odhadovanej úspešnosti, potenciálu projektov rozvojovej pomoci SR pre prípadné nové prioritné krajiny.

Ak sa však pozrieme na vybrané krajiny (Tabuľka 1) a jednotlivé hodnotenia výberu krajín, vyvstane niekoľko otázok. Tou prvou je, či vôbec boli porovnávané aj iné možné krajiny, ktorým by SR mohla poskytovať rozvojovú pomoc. Mnohé hodnotenia sú skôr „zdôvodneniami“, prečo daná krajina bola vybraná medzi prioritnú krajinu ODA. Súčasne pri niektorých krajinách je otázkou, či poskytovanie pomoci nie je v nesúlade s mnohými zvolenými kritériami, nehovoriac už o samotných prioritách a cieľoch ODA definovaných zákonom a tiež samotnou strednodobou stratégiou. Príkladom môže byť napr. Afganistan, ktorý sa stal hneď programovou krajinou, napriek tomu, že v krajine nemáme zastupiteľský úrad, v krajine nie je stabilná bezpečnostná situácia, čo mnohé slovenské subjekty odrádza od realizácie projektov, pričom samotné MZV SR konštatuje, že „možnosť zásadnejšej podpory slovenských rozvojových projektov zo strany MZV SR (v Afganistane) je výrazne limitovaná.“⁸ Podobne zvláštne rozhodnutie padlo aj v prípade Tadžikistanu, kde SR nemá zastupiteľský úrad, úroveň vzájomných vzťahov v každej oblasti je na bode mrazu a samotné MZV SR konštatuje, že „záujem o realizáciu projektov rozvojovej spolupráce v Tadžikistane je zo strany slovenských subjektov minimálny.“⁸

Namieste je teda viacero otázok, ktoré samotná stratégia nedokáže zodpovedať a zodpovie ich asi len samotná implementačná prax:

1. Aký v skutočnosti očakávame výsledok a dopady SlovakAid v partnerských krajinách? Budú to riešiť bilaterálne dohody a stratégie? Súčasne by bolo vhodné definovať aj kvantitatívne očakávané výsledky SlovakAid v jednotlivých krajinách, aby sa zámer robiť evaluáciu programov a projektov mohol opierať aj o kvantitatívne ciele.

⁸ Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2008. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2009.

2. Budú sa meniť priority SlovakAid s príchodom novej vlády, s príchodom každého nového ministra zahraničných vecí? Asi je nereálne očakávať apolitickosť v zahraničnej politike a prelínanie sa vnútornej a zahraničnej politiky. Rozvojová pomoc SR by však mohla byť „výstavnou skriňou“ – príkladom apolitického nástroja, kde by „politikárčenie“ či zmena vlád nemusela hrať žiadnu úlohu.

DRUHÝ ROK SAMRS

Napriek personálnym problémom⁹ sa v roku 2008 podarilo inštitúciu, ktorá by mala byť kľúčovou pri ďalšej implementácii bilaterálnych rozvojových projektov, dobudovať. K 31. decembru 2008 mala agentúra 11 zamestnancov, avšak v priebehu roka došlo k značnej personálnej obmene. Určité nezrovnalosti v chode agentúry boli riešené prijatím nového organizačného poriadku SAMRS, ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2009 a ktorý okrem iného ustanovil novú organizačnú štruktúru agentúry a zaviedol projektové riadenie. Táto zmena by mala priniesť efektívnejšie riadenie i monitorovanie projektov a súčasne vyššiu adresnosť.

SAMRS v roku 2008 administratívne spravovala 110 projektov¹⁰ SlovakAid v hodnote takmer 9,9 mil. eur a realizovala 6 finančných operácií humanitárnej pomoc v sume 345 tis. eur.

Z pohľadu nových projektov v roku 2008 SAMRS vyhlásila 4 nové výzvy a navyše začiatkom roka 2008 dokončila jednu výzvu z roku 2007. Celkovo v rámci týchto výziev SAMRS obdržala a vyhodnotila 134 projektov (požadovaný objem financií vo výške 16,2 mil. eur), z ktorých Projektová komisia SlovakAid schválila 48 projektov (objem financií vo výške 4,6 mil. eur). Súčasne s cieľom multiplikácie finančných prostriedkov určených na rozvojovú pomoc SAMRS v priebehu roka 2008 podporila štyri projekty, ktoré sa úspešne uchádzali o granty z prostriedkov Európskej komisie a ktorých realizácia predpokladala spolufinancovanie z národných prostriedkov (informačné a vzdelávacie projekty). Suma spolufinancovania SAMRS bola vo výške 23 tis. eur.

SAMRS taktiež v roku 2008 administratívne zabezpečovala program mikrogramtov veľvyslanectiev SR v Belehrade a v Sarajeve. Cieľom tohto programu je poskytnúť operatívnu a flexibilnú pomoc a podporu neziskovým aktivitám, pričom na jeden projekt je možné poskytnúť finančnú podporu do 5 000 eur. V Srbsku bolo realizovaných 12 mikrogramtov v sume cca 50 tis. eur a v Bosne a Hercegovine 11 mikrogramtov v sume 44 tis. eur.

⁹ Viacnásobná výmena riaditeľa a projektových manažérov, pričom trend pokračoval aj v prvej polovici roka 2009. Pozri *Výročná správa rozpočtovej organizácie Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) za rok 2008* spracovaná na základe uznesenia vlády SR č. 1189 z 19. decembra 2001. [http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_F822BE3DE07DBD0AC12575-BA0032A603_SK/\\$File/final%20vyrocna%20sprava%20SAMRS%202008.pdf](http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_F822BE3DE07DBD0AC12575-BA0032A603_SK/$File/final%20vyrocna%20sprava%20SAMRS%202008.pdf).

¹⁰ Tamže. Vrátane viacročných projektov z roku 2007.

SAMRS tiež participovala na humanitárnej pomoci 6 krajinám. Pomoc bola poskytnutá civilnému obyvateľstvu postihnutému dôsledkami ozbrojeného konfliktu v Južnom Osetsku (Gruzínsko), civilnému obyvateľstvu postihnutému dôsledkami hurikánu Ike (Haiti), miestnemu obyvateľstvu v Keni (humanitárna kríza na prelome rokov 2007/2008), zemetrasením postihnutým obyvateľom Kirgizska v provincii Osh, obetiam cyklónu Nargis (Mjanmarsko) a pre potravinami nezabezpečenú skupinu obyvateľov v západnom pásme Gazy (Palestína, pomoc Svetovému potravinovému programu v rámci WFP projektu).

Okrem uvedených činností SAMRS pokračuje v získavaní skúseností od Rakúskej rozvojovej agentúry (ADA). Dňa 21. januára 2009 podpísala SAMRS s ADA vzájomné memorandum o porozumení na roky 2009 až 2011, ktoré umožní spoločnú implementáciu projektov slovenskej a rakúskej rozvojovej pomoci, ako aj budovanie a posilňovanie kapacít SAMRS prostredníctvom školení a študijných pobytov jej pracovníkov.

Ešte pred týmto memorandom bola v apríli 2008 podpísaná nová dohoda o spolupráci a bol pripravený nový projekt medzi MZV SR a Trustovým fondom UNDP na roky 2008 – 2010 *Sprostredkovanie skúseností Slovenska z transformačného procesu a odborníkov v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci*. Na základe tejto dohody sa dňom 1. júla 2008 začala druhá fáza Trustového fondu UNDP, ktorá bude zameraná na posilnenie spolupráce Slovenska s vybranými rozvojovými krajinami, upevňovanie postavenia Slovenska a slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci v medzinárodnom kontexte, vysielanie slovenských odborníkov v rámci medzinárodných projektov v spolupráci s regionálnymi centrami UNDP v prioritných krajinách a riešenie vysielania dobrovoľníkov v rámci bilaterálnej rozvojovej spolupráce.

FINANCOVANIE A SMEROVANIE SLOVAKAID

Vytváranie nového legislatívneho a inštitucionálneho systému však zároveň naráža na mnoho bariér, pričom v prípade SR je asi tou najväčšou už spomínané obmedzené množstvo zdrojov alokovaných na rozvojovú spoluprácu.¹¹ Záväzky, ktoré má SR voči medzinárodnému spoločenstvu (predovšetkým EÚ, NATO a OECD) v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci, však poukazujú na potrebu neustáleho zvyšovania zdrojov na ODA. Z tohto pre SlovakAid vyplývajú viaceré skutočnosti. Na jednej strane ide o nutnosť hľadať finančné zdroje na aktivity ODA a na druhej strane o potrebu vybudovať celý systém hodnotenia realizácie projektu, jeho efektivity, účelnosti, dopadov a udržateľnosti, na základe ktorého sa bude vyhodnocovať zmysluplnosť použitých prostriedkov.

¹¹ Vyplýva to aj zo skutočnosti, že samotná Slovenská republika je stále tranzitívnou krajinou a významným recipientom pomoci napr. z fondov EÚ, Nórskeho finančného mechanizmu, EHP a iných.

Slovenská republika sa, podobne ako zvyšok donorskej komunity, zaviazala pravidelne zvyšovať objem poskytovaných prostriedkov na oficiálnu rozvojovú pomoc. V slovenských podmienkach je však zvyšovanie výdavkov na úroveň 0,17 % podielu ODA na HND do roku 2010 a až na 0,33 % podielu ODA na HND vzhľadom na súčasný trend viac ako nereálne. Aj keď pri miernom navyšovaní prostriedkov na ODA v absolútnych číslach a nižšom HDP vplyvom hospodárskej krízy môže percentuálny podiel v krátkodobom horizonte stúpnuť, je dosť pravdepodobné, že po „naštartovaní“ ekonomiky sa slovenská ODA vráti do starých koľají. Veľký podiel má na tom stagnácia v poskytovaní dostatočných objemov na projektovú časť rozvojovej pomoci.

Tabuľka 2: *Financovanie ODA 2002 – 2008*

Rok	V tis. Sk	V tis. EUR	% ODA/HDP (HND)
2002	257 600	8 551	0,024
2003	553 521	18 374	0,046
2004	910 500	30 223	0,072
2005	1 739 551	57 743	0,120
2006	1 638 118	54 376	0,103
2007	1 652 386	54 849	0,093
2008	1 970 000	65 447	0,102

Prameň: MZV SR (2009), všetky roky prerátané konverzným kurzom 1 euro = 30,126 Sk.

Na základe správy Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o rozvojovej pomoci Slovensko v roku 2008 poskytlo oficiálnu rozvojovú pomoc v celkovom objeme 65,4 mil. eur. V percentuálnom vyjadrení predstavovala táto suma 0,102 % podiel na HND. V absolútnych číslach išlo zatiaľ o najväčší objem poskytnutých prostriedkov. V percentuálnom vyjadrení vo vzťahu k HDP sa však objem pomoci v roku 2008 radí až na tretie miesto (od roku 2002). Dôvodmi tejto „percentuálnej“ stagnácie sú relatívne vysoký rast ekonomiky v minulých rokoch a už spomínaný nízky objem poskytnutých príspevkov na bilaterálnu pomoc.

K výraznejšej zmene však došlo v štruktúre prerozdelenia pomoci, keď bilaterálny komponent tvoril viac ako 47 % celkovej pomoci. Treba však podotknúť, že 55 % z bilaterálnej pomoci, teda v absolútnom vyjadrení 17,1 mil. eur, predstavovalo odpustenie dlhu Libérii! Na bilaterálne projekty (pre SAMRS) bolo pôvodne schválených 5,5 mil. eur. Táto suma bola dodatočne znížená na približne 4,8 mil. eur. Reálne „projektové“ čerpanie (realizované prostredníctvom SAMRS, ale aj Trustového fondu UNDP a Fondu Bratislava – Belehrad, kde ešte niektoré projekty „dobiehajú“) bolo vo výške 5,3 mil. eur.

Podobne ako po minulé roky, všetky dostupné informácie o slovenskej ODA za predchádzajúci rok analyzujú primárne kvantitatívne ukazovatele ako kľúčový determinant poskytnutej pomoci, pričom v žiadnom oficiálnom dokumente (ani MZV, ani SAMRS) nie je možné nájsť zmienku o kvalitatívnych ukazovateľoch. Podobne ako to naznačili autorky textu o ODA v predchádzajúcej edícii Ročenky, je potreb-

né konštatovať, že slovenskej ODA stále chýba mechanizmus vecného a jasného zhodnotenia implementovaných projektov a efektívnosti a efektivity vynaložených prostriedkov. Pričom práve hodnotenie relevancie, efektívnosti, efektivity, udržateľnosti a najmä dopadov projektov je kritériom na ich výber a poskytnutie finančných

Vytváranie nového legislatívneho a inštitucionálneho systému naráža na mnoho bariér, pričom v prípade SR je asi tou najväčšou obmedzené množstvo zdrojov alokovaných na rozvojovú spoluprácu.

prostriedkov na ich realizáciu. Okrem toho na oficiálnej stránke slovenskej ODA nie je možné nájsť ani záverečné správy už realizovaných projektov, ktoré by priniesli minimálne základný obraz o využívaní a adresnosti použitých finančných prostriedkov. Výrazne by prospeli i publikované analýzy dopadov projektov či ich ďalšia implementácia.

Ako už bolo niekoľkokrát spomenuté, aj v roku 2008 poskytlo Slovensko rozvojovú pomoc multilaterálne a bilaterálne.

NA MULTILATERÁLNO M POLI

Slovenská republika už tradične väčšinu svojej pomoci realizuje na základe svojich zmluvných záväzkov súvisiacich s členstvom v medzinárodných organizáciách. V roku 2008 takýmto spôsobom SR poskytla viac ako 53 % všetkých zdrojov, t. j. 34 571 013 eur. Najväčším prispievateľom bolo Ministerstvo financií SR, ktoré prispelo do rozpočtu EÚ 32 190 000 eur, Svetovej banke (690 048 eur) a Fondu pre krajinu západného Balkánu (250 000 eur). Na projekty realizované v rámci Rozvojovej banky Rady Európy prispelo MF SR sumou 5 951 eur a v rámci Iniciatívy na multilaterálne odpustenie dlhov odpustilo dlh Líbyi vo výške 63 068 eur. Ministerstvo zahraničných vecí poskytlo vo forme príspevkov do medzinárodných organizácií 959 010 eur¹² do OSN a organizácii systému OSN, OECD, WFP, Medzinárodného výboru Červeného kríža a Úradu Vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva pre Bosnu a Hercegovinu. Ministerstvo pôdohospodárstva prispelo prostredníctvom príspevkov do FAO (109 048 eur) a WFP (dobrovoľný príspevok vlády vo výške 10 628 eur) sumou 119 676 eur. Ministerstvo životného prostredia zaplatilo členské príspevky v medzinárodných organizáciách a environmentálnych fondoch v celkovej výške 109 958 eur. Ministerstvo hospodárstva sa podieľalo na multilaterálnej pomoci príspevkami do WTO a UNIDO v celkovej sume 108 328 eur. Ministerstvo vnútra poskytlo prostriedky Úradu UNHCR na prenájom priestorov a s ním spojené služby, ako aj prostriedky na krytie nákladov spojených s prevádzkou IOM a členský príspevok v IOM v celkovej výške 41 644 eur. Najnižší príspevok v rámci multilaterálnej pomoci (34 017 eur) poskytol v rámci

¹² Do tejto sumy sa zarátava aj poskytnutie priestorov do bezplatného užívania medzinárodným organizáciám sídliacim v Bratislave UNDP, IOM, UNHCR vo výške 75 796 eur.

členského príspevku v Medzinárodnej agentúre pre atómovú energiu Úrad jadrového dozoru.

BILATERÁLNY KOMPONENT

Bilaterálna projektová rozvojová pomoc, ktorú administratívne spravuje a manažuje na základe zákona o rozvojovej pomoci Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu, je veľmi účinným zahraničnopolitickým nástrojom. V prípade Slovenska ide o najvýznamnejší a najadresnejší priamy nástroj zahraničnej politiky, prostredníctvom ktorého môžu jednotlivé zaangažované subjekty jednak využívať a ďalej posúvať slovenské skúsenosti a know-how, zapojiť sa do širšej medzinárodnej spolupráce, či vytvoriť si pôdu pre ďalšiu spoluprácu s prijímateľskou krajinou. Využívaním tohto kanála možno navyše vytvoriť vhodné prostredie na etablovanie sa slovenských podnikateľských subjektov v recipientských krajinách.

Aj napriek tejto skutočnosti sa však v porovnaní s minulými rokmi objem finančných prostriedkov, ktoré vláda vyčlenila v roku 2008 na bilaterálnu pomoc, výrazne nezmenil. Jej podiel na celkovej pomoci síce v roku 2008 stúpol na 47 % celkovej pomoci, pričom celkový objem bol 30 875 640 eur, avšak tento nárast spôsobilo spomínané započítanie odpustenia dlhu Libérii vo výške 17 101 386 eur. Zvyšný objem finančných prostriedkov bol použitý na realizáciu projektov (10 112 117 eur), ktoré boli administratívne spravované a manažované SAMRS či projektmi, ktoré realizovali priamo subjekty štátnej správy (ministerstvá pôdohospodárstva, životného prostredia, zdravotníctva, Migračný úrad, Úrad jadrového dozoru a Úrad pre normalizáciu a meteorológiu a skúšobníctvo). Sumu dopĺňali i štipendia poskytnuté Ministerstvom školstva študentom z rozvojových krajín.¹³ Suma 2 066 373 eur bola použitá na poskytnutie humanitárnej pomoci. Zvyšnú sumu (1 595 764 eur) tvoria administratívne náklady ODA.

Najviac projektov bolo implementovaných prostredníctvom SAMRS. Podiel finančných prostriedkov vyčlenených na konkrétne projekty predstavoval necelých 7 % na celkovej ODA, pričom podiel na bilaterálnej ODA sa pohyboval okolo 15 %.

Aj v tomto kontexte treba zdôrazniť, že úspešné napĺňanie špecifických cieľov ODA závisí od veľkého množstva faktorov. Aby však slovenská rozvojová pomoc mohla byť efektívnejším a adresnejším nástrojom, najmä v kontexte priority vlády aktívnejšieho zapojenia ekonomickej diplomacie, je potrebné na ňu vyčleniť viac finančných prostriedkov, užšie ju teritoriálne a najmä sektorovo vymedziť v súlade s ekonomickými cieľmi SR. Aj v tomto smere bola v roku 2008 slovenská ODA „distribúovaná“ pomerne

¹³ Konkrétne projekty pozri v dokumente MZV SR *Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2008*. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2009

široko. Hoci je dôležité upozorniť, že sektorové priority sa v mnohých prípadoch zúžili, teritoriálny rozptyl bol naďalej veľký.

V roku 2008 sa realizovalo a ukončilo 33 projektov v 12 krajinách¹⁴, bolo schválených (a začalo sa s realizáciou niektorých) 34 rozvojových projektov (jeden projekt bol zrušený) v 13 krajinách a 14 projektov zameraných na rozvojové vzdelávanie.

Podiel bilaterálnej pomoci na celkovej ODA síce v roku 2008 stúpol na 47 % celkovej pomoci, pričom celkový objem bol 30 875 640 eur, avšak tento nárast spôsobilo započítanie odpustenia dlhu Libérii vo výške 17 101 386 eur, čo predstavuje 55 % celkovej bilaterálnej pomoci.

Implementovali sa 2 projekty humanitárnej pomoci, 23 malých projektov podporených prostredníctvom schémy mikrograntov ambasád v Belehrade a v Sarajeve a prostredníctvom SAMRS sa realizovala humanitárna pomoc v 6 krajinách sveta. SAMRS tiež finančne podporila 4 projekty, ktoré sa úspešne uchádzali o granty z prostriedkov Európskej komisie. *Summa summarum* Slovenská republika v roku 2008 prostredníctvom SAMRS, ako aj kontraktačných a administratívnych jednotiek BBF a Trustové-

ho fondu UNDP, kde ešte niektoré projekty dobiehali, poskytla pomoc v objeme 5 329 635 eur.

Ako už bolo spomenuté, projektová rozvojová pomoc bola teritoriálne distribuovaná pomerne široko. Najviac projektov – 15 – sa v roku 2008 realizovalo v Srbsku, po tri projekty sa realizovali v Čiernej Hore, Bielorusku a na Ukrajine, dva v Macedónsku a po jednom v Afganistane, Bosne a Hercegovine, Kazachstane, Keni, Kirgizsku, Mozambiku a v Sudáne. Dva humanitárne projekty sa realizovali v Moldavsku. Treba ale pripomenúť, že všetky tieto projekty boli schválené v roku 2007, a preto odrážajú priority stanovené v NP ODA 2007, ktoré boli analyzované v minuloročnej edícii.

HUMANITÁRNA POMOC

Samostatnou kapitolou slovenskej ODA je humanitárna pomoc, ktorá v posledných dvoch rokoch tiež prešla určitou zmenou. V rámci rozpočtu MZV SR bol po prvýkrát v roku 2007 vytvorený samostatný fond na poskytovanie urgentnej humanitárnej pomoci vo výške 330 tis. eur. Rovnaká suma bola vyčlenená aj v roku 2008. SR poskytla v roku 2008 humanitárnu pomoc obyvateľstvu Kirgizska, Kene, Mjanmarska, Sudánu, Číny, Rumunska, Ukrajiny, Moldavska, Gruzínska, Haiti, Kuby a Palestíny v celkovom objeme 2 mil. eur. Z uvedeného objemu bola priama materiálna pomoc poskytnutá zo zásob Ministerstva vnútra SR vo výške 1 634 155 eur. Zvyšok (432 218 eur) bol realizovaný prostredníctvom MZV SR a SAMRS.

¹⁴ Aj keď tieto projekty boli schválené v roku 2007 a väčšina z nich sa v roku 2007 aj začala, ich hlavná implementačná časť prebiehala práve v roku 2008.

- Z vyššie uvedených skutočností v súvislosti s financovaním ODA vyplýva, že:
- dochádza k dlhodobejšej stagnácii objemu prostriedkov alokovaných na ODA pri súčasnom rozširovaní teritoriálneho a sektorového zamerania SlovakAid;
 - reálne dochádza k poklesu financií na bilaterálny komponent SlovakAid, a ten je „zachraňovaný“ v posledných rokoch odpúšťaním dlhov, t. j. „vytráca sa“ aktívny projektový prístup v rámci implementácie SlovakAid;
 - SlovakAid výrazne zaostáva za cieľmi a záväzkami v oblasti financovania poskytovanej rozvojovej pomoci, čo pravdepodobne v roku 2009 ešte zhorší globálna ekonomická kríza a problémy verejných financií.

TERITORIÁLNE A SEKTOROVÉ PRIORITY V ROKU 2008

Z hľadiska vývoja trendov v poskytovaní projektovej rozvojovej pomoci je pre túto analýzu relevantný *Národný program ODA na rok 2008*, ktorý zadefinoval cieľové krajiny a sektorové priority na rok 2008. Na základe tohto dokumentu prebehli i 4 výzvy týkajúce sa projektov v prioritných krajinách a výzva na projekty rozvojového vzdelávania¹⁵. Z geografického hľadiska sa smerovanie slovenskej pomoci vymedzilo v jemne pozmenenej štruktúre. Zatiaľ čo programové krajiny ostali nezmenené (Srbsko a Čierna Hora), vytvoril sa užší okruh 6 prioritných projektových krajín (Bosna a Hercegovina, Ukrajina, Bielorusko, Afganistan, Kazachstan a Keňa). Tretiu skupinu tvorili ostatné prioritné krajiny slovenskej ODA (Albánsko, Kirgizsko, Macedónsko, Mongolsko, Mozambik, Sudán, Tadžikistan a Uzbekistan). Sektorové priority ostali oproti minulým rokom nezmenené. Jediným výraznejším rozdielom bolo, že pre 6 prioritných projektových krajín boli priority zúžené.

V samotnom roku 2008 sa uskutočnili prostredníctvom SAMRS štyri výzvy na predkladanie projektových návrhov. Vráťane 24 návrhov na projekty rozvojového vzdelávania, ktoré boli predložené v rámci výzvy z roku 2007, predložili slovenské subjekty v roku 2008 134 návrhov v celkovom objeme takmer 16 mil. eur. Z toho 51 návrhov na projekty v Srbsku, 6 v Čiernej Hore, 10 v Bosne a Hercegovine a na Ukrajinu, 5 v Kazachstane, 4 v Keni, Afganistane a Mongolsku, 3 v Kirgizsku, Uzbekistane a Macedónsku, 2 v Albánsku a Mozambiku a 1 v Bielorusku, Sudáne a Tadžikistane. Najvyšší podiel podaných projektov pripadá na mimovládne organizácie, ktoré predložili 49 % projektov, za nimi nasledujú podnikateľské subjekty s 31 %, samosprávy s 9 % a štátne/verejné organizácie s 11 %.

Projektová komisia schválila 14 projektov pre Srbsko a 2 projekty pre Čiernu Horu, ktoré sú programovými krajinami slovenskej ODA a 18 projektov pre projektové krajiny slovenskej ODA. Z toho po tri pre Mongolsko a Keňu, po dva pre Uzbekistan, Kirgizsko a Bosnu a Hercegovinu a po jednom pre Afganistan, Mozambik, Macedónsko, Ukrajinu, Bielorusko a Kazachstan. Na základe charakteru subjektov, ktoré samotné

¹⁵ Výzva na predkladanie projektov na rozvojové vzdelávanie bola vypísaná ešte v roku 2007, ale vyhodnotená bola až v roku 2008.

projekty začali implementovať, či podpísali zmluvy, mali najvyšší podiel privátny sektor – 15 projektov¹⁶ – a neziskové organizácie – 13 projektov. Subjektom štátnej a verejnej správy boli schválené po 2 projekty a takisto 2 pre samosprávy. V číslach to znamená, že z celkovej sumy 4 222 559 eur, ktorú SAMRS vyčlenila na podporu projektov, mimovládne organizácie získali na realizáciu svojich aktivít prostriedky vo výške 1 427 110 eur, privátny sektor 2 222 627 eur, štátna a verejná správa 378 465 eur a samosprávy 194 357 eur.

Najviac finančných prostriedkov bolo alokovaných na realizáciu projektov obnovy a výstavby infraštruktúry. Tieto projekty tvorili takmer 60 %. Nasledovali ich projekty korešpondujúce s prioritnými sektormi pomoci pri integrácii do medzinárodných inštitúcií, budovanie demokratických inštitúcií, zdravotníctva, trhového prostredia. V ostatných sektoroch bol objem prostriedkov na úrovni 20 000 – 30 000 eur.

Ako je vidieť i z prerozdelenia, najviac finančných prostriedkov bolo pridelených súkromným subjektom v zmysle vládnej priority posilňovania ekonomickej dimenzie rozvojovej pomoci. Je nutné upozorniť, že zo 14 podporených „privátnych“ projektov bolo až 6 malých infraštruktúrnych projektov v oblastiach, ktoré rozvojové krajiny považujú za kľúčové pre svoj rozvoj (energetika, elektrotechnika, strojárstvo, poľnohospodárstvo), boli však v prevažnej miere lokálneho charakteru. Aj keď nepochybne skvalitnili život širšiemu okruhu obyvateľov, chýbala im väčšia vizibilita. Okrem toho len v málo projektoch boli partnerskými subjektmi podnikateľské subjekty, takže sa nebudoval akýsi dlhodobjší partnerský vzťah. Je možné, že k tomu prispela i „nízka“ finančná motivácia a nemožnosť realizovať tzv. „follow-up“ projekty. Navyše treba upozorniť i na skutočnosť, že projekty zamerané na podporu hospodárskeho rozvoja, rozvoja vzťahov s partnerskou krajinou či rozvoja podnikania v prijímateľských krajinách nerealizovali výhradne podnikateľské subjekty.¹⁷

ZÁVER

Problémov, ktorým čelí slovenská ODA aj po roku 2008, je množstvo, a preto bude nutné pokračovať v jej začatej transformácii. Počnúc nedostatočným financovaním ODA a zaostávaním za cieľom zvyšovať jej podiel na HND, pokračujúc nedobudovanými kapacitami (hlavne personálnymi), nízkou publicitou či už na Slovensku alebo v partnerských krajinách, rozporuplnými výsledkami a dopadmi niektorých projektov či rozširovaním teritoriálneho i sektorového zamerania slovenskej ODA, čo môže ohroziť jednak kontinuitu aktivít v niektorých krajinách (a tým aj stratu kredibility SR) a súčasne bude klásť nové nároky na implementačnú časť SlovakAid, ak nedôjde k ďalšiemu finančnému a ľudskému posilneniu jej kapacít, vrátane širšej

¹⁶ Jeden projekt, ktorý mal realizovať podnikateľský subjekt Ekonom Servis, bol kvôli zániku realizátora zrušený.

¹⁷ Pozri zoznam schválených projektov na www.slovakaid.sk.

podpory partnerských subjektov a neštátnych aktérov ODA. Tento stav súvisí jednak s častou zmenou zahraničnopolitických priorít SR v posledných rokoch (externý faktor) a jednak so systémovými problémami, resp. nedobudovanosťou systému Slovak Aid v oblasti programovania, implementácie, ale aj v oblasti evaluácie programov a projektov.

Rok 2008 priniesol množstvo pozitívnych prvkov do systému slovenskej rozvojovej pomoci. Súčasne však napriek rozsiahlym „transformačným“ zmenám chýba ODA množstvo hlavne kvalitatívnych zmien, ktoré by zo SlovakAid urobili skutočný „výstavny“ nástroj slovenskej zahraničnej politiky.¹⁸

Vo všeobecnosti sa možno stotožniť aj s hodnotením MZV SR, že „realizované projekty SlovakAid významne pomohli príjemcom pomoci, zviditeľnili Slovensko, prehĺbili naše väzby s partnerskými krajinami, otvorili dvere pre etablovanie slovenských subjektov v zahraničí a vytvorili nové inštitucionálne a expertné kapacity na Slovensku“. Čiastočne preto, lebo SR sa síce z bodu 0 (hlavne v oblasti projektovej pomoci) dostalo do bodu 5, avšak na to, aby sa dostalo do finálneho bodu 10, bude treba ešte veľa úsilia.

Z nášho pohľadu by slovenská ODA mala byť vzhľadom na kapacity, možnosti a toľko spomínanú efektívnosť oveľa viac koncentrovaná, dlhodobo teritoriálne a sektorovo zafixovaná,

aby Slováci nielen cestovali a pracovali po celom svete, ale aby ich rozvojová práca prinášala oveľa úspešnejšie efekty v rozvojových a partnerských krajinách.

Zároveň je dôležité nepoľaviť pri budovaní kapacít, predovšetkým inštitucionálnych a ľudských, a to na všetkých úrovniach a vo všetkých sektoroch spoločnosti. Slovenské subjekty určite potrebujú napr. opätovnú podporu, aby zabezpečili kontinuitu aktivít realizovaných projektov, prípadne ich ďalšieho rozširovania. Podobne v expertnej oblasti sa slovenskí experti musia viac teritoriálne a sektorovo špecializovať, pretože nie každý projekt je replikovateľný v každej krajine s rovnakým úspechom. To sú nielen výzvy pre samotné inštitúcie zapojené do ODA, ale sú to aj výzvy pre celý systém slovenskej rozvojovej pomoci. A v neposlednom rade bude dôležité, aby MZV SR neostalo samo v snahe zvyšovať politickú podporu slovenskej ODA ako významného nástroja zahraničnej politiky SR v rámci iných štátnych i rozpočtových priorít. Pre túto podporu potrebuje MZV SR silných partnerov zapojených do globálnych rozvojových schém.

SR sa síce z bodu 0, hlavne v oblasti projektovej pomoci, dostalo do bodu 5, avšak na to, aby sa dostalo do finálneho bodu 10, bude treba ešte veľa úsilia.

¹⁸ Je potrebné pripomenúť, že slovenská rozvojová pomoc sa za posledných 6 rokov už stala jedným z kľúčových nástrojov slovenskej zahraničnej politiky, ktorý globálne možno hodnotiť, pri zohľadnení externých podmienok, za akých sa tento nástroj vytvára, ako úspešný. SR sa pomocou tohto nástroja zaradila medzi vyspelé krajiny sveta, ktoré sú aktívne pri riešení problémov v menej rozvinutých krajinách. SlovakAid jednoznačne zlepšuje dvojstranné vzťahy s krajinami prijímajúcimi slovenskú pomoc, avšak ešte stále existuje veľký potenciál na využitie tohto nástroja na zlepšovanie imidžu SR vo svete.

REFERENCIE

- Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2008.* Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2009.
- Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci SR na rok 2009.* <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/view/388/1/1>.
- Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008.* Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2003. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/36/1/2>.
- Strednodobá stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013.* <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/380/1/2>.
- Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Zahraničná politika v roku 2008.* Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2009.
- Výročná správa rozpočtovej organizácie Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) za rok 2008 spracovaná na základe uznesenia vlády SR č. 1189 z 19. decembra 2001.* [http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_F822BE3DE07DBD0AC12575-BA0032A603_SK/\\$File/final%20vyrocna%20sprava%20SAMRS%202008.pdf](http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_F822BE3DE07DBD0AC12575-BA0032A603_SK/$File/final%20vyrocna%20sprava%20SAMRS%202008.pdf).
- Zákon č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci.* <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/296/1/2>.

PRÍLOHY

CHRONOLÓGIA DÔLEŽITÝCH UDALOSTÍ V SLOVENSKEJ ZAHRANIČNEJ POLITIKE V ROKU 2008

9. 1. V rámci jednej z ďalších pravidelných rotácií odleteli noví príslušníci Ozbromených síl Slovenskej republiky do mierových misií na západnom Balkáne: ALTHEA v Bosne a Hercegovine, ktorú zastrešuje Európska únia, a KFOR v Kosove pod vedením NATO.

10. 1. Prezident Českej republiky Václav Klaus uskutočnil oficiálnu návštevu Slovenska, počas ktorej rokoval so slovenským prezidentom Ivanom Gašparovičom a predsedom vlády Robertom Ficom. Hlavnými témami bilaterálnych rozhovorov boli otázky súvisiace s európskou integráciou, napríklad plánované prijatie eura na Slovensku, pred ktorým český prezident varoval, ako aj vzájomné česko-slovenské vzťahy, ktoré obe strany zhodnotili ako veľmi dobré.

12. 1. Predseda vlády SR Robert Fico uskutočnil návštevu Malty pri príležitosti osláv vstupu ostrovnej krajiny do eurozóny. R. Fico so svojím maltským kolegom Lawrenceom Gonzim diskutoval primárne o skúsenostiach Malty s prípravami a prechodom krajiny na euro. Obaja partneri však rokovali aj o investíciách, obchodnej výmene či rozšírení schengenského priestoru.

15. 1. Ministri obrany Slovenska a Albánska František Kašický a Fatmir Mediu podpísali v Bratislave *Dohodu o spolupráci vo vojenskej oblasti*. Dohoda rieši otázky obrannej politiky, plánovania, rozšírenia a členstva v NATO, hovorí o reforme ozbrojených síl, o slovenskej účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ako aj o otázke členstva Albánska v NATO, ktoré Slovensko plne podporuje. Dohoda zastrešuje tiež spoluprácu v oblasti vojenského školstva, kariérneho vzdelávania, výcviku profesionálnych vojakov, výučby anglického jazyka a spoluprácu v oblasti logistiky.

Na základe údajov z internetových stránok prezidenta Slovenskej republiky, Úradu vlády Slovenskej republiky, Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstva obrany Slovenskej republiky spracovala Rebecca Murray, RC SPPA (murrayova@sfp.sk).

17. 1. Minister zahraničných vecí Slovenskej republiky Ján Kubiš sa stretol v Bratislave so zástupcom generálneho tajomníka NATO Claudiom Bisognierom a výkonným riaditeľom Úradu OSN pre narkotiká a kriminalitu (UNODC) Antoniom Mariom Costom. Témou spoločných rokovaní bola súčasná bezpečnostná situácia v Afganistane a Kosove, problematika boja proti organizovanému zločinu a boja s narkotikami, ako aj rozvíjanie spolupráce v spomenutých oblastiach.

18. 1. Poľský premiér Donald Tusk počas oficiálnej návštevy Slovenska informoval predsedu vlády SR Roberta Fica a prezidenta Ivana Gašparoviča o systéme protiraketovej obrany, ktorú USA plánujú vybudovať v Poľsku a Česku. Poľský premiér sa vyjadril, že jeho krajine záleží na tom, aby vybudovanie protiraketového štítu bolo v súlade so stratégiou NATO. Obaja premiéri rokovali aj o medzištátnej infraštruktúre a energetike.

28. 1. Prezident SR Ivan Gašparovič, predseda vlády Robert Fico a minister zahraničných vecí Ján Kubiš sa stretli s generálnym tajomníkom OSN Panom Ki-munom, ktorý prvýkrát pricestoval na Slovensko. Spoločné rokovania sa sústredili najmä na úlohy OSN vo svete, na pôsobenie a aktivity SR v rámci Bezpečnostnej rady OSN v rokoch 2006 – 2007, na slovenské iniciatívy v rámci reformy bezpečnostného sektora a aktuálne otázky medzinárodného diania. Za hlavné priority OSN označili situáciu na Balkáne, problematiku Kosova a vytváranie funkčných mierových misií. Pan Ki-mun ocenil činnosť slovenských jednotiek UNICYP na Cypre a KFOR v Kosove.

30. 1. Novým ministrom obrany sa stal dovtedajší štátny tajomník rezortu obrany Jaroslav Baška. Vo funkcii nahradil Františka Kašického, ktorý sa funkcie vzdal.

5. 2. Minister zahraničných vecí Slovenskej republiky Ján Kubiš prijal veľvyslancov Organizácie pre demokraciu a hospodársky rozvoj (GUAM), ktorej členmi sú Gruzínsko, Ukrajina, Azerbajdžan a Moldavsko. Fuad Ismajlov, vedúci zastupiteľského úradu Azerbajdžanskej republiky, ktorá bola predsedníčkou krajinou, hovoril so slovenským ministrom o záujme krajín GUAM spolupracovať s EÚ a krajinami V4. Ján Kubiš vyjadril organizácii podporu a ocenil jej doterajšie aktivity v rámci OSN a OBSE.

12. – 15. 2. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš absolvoval pracovnú cestu do USA. Počas návštevy sa stretol s námestníkom americkej ministerky zahraničných vecí Johnom Negropontem, so zástupcom poradcu prezidenta USA pre otázky národnej bezpečnosti Jamesom Jeffreyom, ako aj s generálnym tajomníkom OSN Panom Ki-munom a ministerkou zahraničných vecí USA Condoleezou Rice. Témami ich rozhovorov boli predovšetkým pokrok Slovenska v plnení bezpečnostných kritérií, ktoré sú nevyhnutným predpokladom na zaradenie Slovenskej republiky do bezvízového programu USA, štatút Kosova, situácia v Afganistane, protiraketová obrana v Česku a Poľsku, a nadchádzajúci samit NATO.

27. 2. Vláda Slovenskej republiky počas svojho zasadania schválila *Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Republiky Kuba o hospodárskej spolupráci*. Návrh dohody podporil aj prezident SR Ivan Gašparovič.

28. 2. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš vystúpil ako predseda Výboru ministrov Rady Európy na Stálej rade OBSE. Cieľom jeho vystúpenia bolo predstavenie slovenského predsedníctva vo Výbore ministrov. Vo svojom prejave sa Ján Kubiš venoval najmä vzťahu týchto dvoch organizácií a vyzdvihol ich vzájomnú spoluprácu; za spoločnú výzvu označil zabránenie duplicity v ich činnostiach.

1. 3. Kanadská vláda sa rozhodla o zrušení vízovej povinnosti pre občanov Slovenska cestujúcich do Kanady s turistickým cieľom a na krátkodobé návštevy. Zrušenie vízovej povinnosti však pre Slovensko neznamená aj otvorenie pracovného trhu.

3. 3. Premiér SR Robert Fico uskutočnil jednodňovú návštevu Grécka. Stal sa tak prvým predsedom vlády Slovenska, ktorý do krajiny zavítal. Počas návštevy rokoval s gréckym prezidentom Karolosom Papouliasom a premiérom Kostasom Karamanlisom. Po rokovaní premiér Fico vyhlásil, že sa pokúsi nadviazať vojenskú spoluprácu Slovenska s Ruskou federáciou prostredníctvom Grécka a že obe krajiny onedlho podpíšu potrebné memorandum. Obe krajiny sa tiež zhodli v názore na samostatnosť Kosova.

5. 3. Slovenská republika bola jednomysleľne zvolená za predsedu Výkonnej rady Organizácie pre zákaz chemických zbraní. Svoju predsednícku úlohu Slovensko následne prevzalo 12. mája na obdobie jedného roka za asistencie Alžírsku, Iránu, Kostariky a Nemecka.

11. 3. Prezident SR Ivan Gašparovič rokoval so svojím macedónskym partnerom Brankom Crvenkovským, ktorý pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska. Po spoločných rokovaní prezident Gašparovič uviedol, že Macedónsko spĺňa všetky podmienky na členstvo v NATO a na nadchádzajúcom samite v Bukurešti by malo spolu s Chorvátskom dostať pozvánku do Aliancie. S premiérom Robertom Ficom následne hovorili aj o aktuálnej vnútro politickej situácii v Macedónsku po jednostrannom vyhlásení nezávislosti Kosova a zintenzívnení bilaterálnej spolupráce medzi krajinami najmä v hospodárskej oblasti. Slovenský premiér vyjadril podporu integračným ambíciám Macedónska do EÚ a ochotu SR krajine pomôcť.

11. 3. Minister obrany SR Jaroslav Baška sa v Bruseli stretol s vysokým predstaviteľom EÚ Javierom Solanom, výkonným riaditeľom Európskej obrannej agentúry Alexandrom Weisom a generálnym tajomníkom NATO Jaapom de Hoopom Schefferom. Bilaterálne rozhovory s Javierom Solanom sa týkali priorit Slovenska v rámci Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky, angažovania sa Slovenska v budovaní bojových skupín EÚ a budúceho pôsobenia EÚ v Bosne a Hercegovine. Rozhovory s Alexandrom Weisom boli zamerané na dosiahnutie výsledkov v oblasti európskeho obranného trhu a obrannej technologickej a priemyselnej základne.

12. 3. Predseda Národnej rady SR Pavol Paška uskutočnil historicky prvú návštevu predsedu slovenského parlamentu v Indii. Počas svojho pobytu sa stretol s predsedom dolnej komory parlamentu Lokom Sabhom a predsedom hornej komory indického parlamentu Rajyaom Sabhom, s ktorými rokoval o investičných možnostiach oboch krajín. Slovensko má v súčasnosti v Indii väzby v rámci Indicko-slovenskej obchodno-priemyselnej komory v Tamilnádu. Tá spolu s Federáciou indických obchodných priemyselných komôr zorganizovala okrúhly stôl, na ktorom sa diskutovalo o ďalšej možnej ekonomickej spolupráci.

17. 3. Minister vnútra Robert Kaliňák podpísal vo Washingtone memorandum ako politickú deklaráciu predchádzajúcu zrušeniu víz. Dôležitou súčasťou memoranda sú bezpečnostné podmienky pre občanov, ktorí budú chcieť navštíviť USA. Memorandum je podobné dokumentom, ktoré USA už podpísali s Českom, Estónskom či Lotyšskom.

2. – 4. 4. Samitu NATO v rumunskej Bukurešti sa zúčastnila aj slovenská delegácia, ktorú viedol prezident Ivan Gašparovič. Vo svojom prejave deklaroval podporu politike „otvorených dverí“, ktorá by mala prispieť k rozšíreniu pásma stability a bezpečnosti na európskom kontinente. Zá-

roveň vyjadril podporu Slovenska pre vstup Albánska, Chorvátska aj Macedónska do Aliancie a podporil akčné plány partnerstva pre Ukrajinu a Gruzínsko.

3. 4. Slovenský premiér Robert Fico prijal predsedu vlády Ruskej federácie Viktora Alexejeviča Zubkova. Hlavnou témou spoločných rokovaní boli slovensko-ruské vzťahy a možnosti ich ďalšieho zintenzívnenia, a to najmä v hospodárskej oblasti a v energetike. Obaja partneri sa zhodli na podpore pripravovanej zmluve o dlhodobých dodávkach zemného plynu pre Slovensko. Robert Fico po zasadaniach tiež uviedol, že pripravovaná širokorozchodná železnica, ktorá bude viesť z Ruska cez Slovensko do Viedne, by sa mala začať stavať o dva roky.

10. 4. V Bulharsku sa stretol minister obrany SR Jaroslav Baška so svojím rezortným kolegom Veselinom Bliznakovom. Témou ich rokovaní boli závery, ktoré vyplynuli zo samitu NATO, výmena názorov o pôsobení vojakov Slovenska a Bulharska v zahraničných operáciách. Obaja spoločne načrtli aj možnosti spolupráce národných ozbrojených síl.

10. 4. Národná rada Slovenskej republiky ratifikovala *Lisabonskú zmluvu*.

14. 4. Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič vystúpil v pléne Parlamentného zhromaždenia Rady Európy v Štrasburgu v rámci slovenského predsedníctva vo Výbore ministrov RE. V prejave sa zmienil aj o situácii Rómov na Slovensku a pozitívne zhodnotil spoluprácu s Európskym súdom pre ľudské práva.

23. 4. Minister obrany SR Jaroslav Baška prijal v Bratislave ministra obrany Holandského kráľovstva Eimerta van Middelkoopa. Primárnou témou ich rokovaní bolo pôsobenie slovenských jednotiek v rámci operácie ISAF v Afganistane. Obaja ministri podpísali *Memorandum o porozumení medzi ministerstvami*.

2. – 3. 5. V macedónskom Ochride sa konal 15. samit stredoeurópskych prezidentov, na ktorom sa zúčastnilo 17 hláv štátov zo strednej Európy a jej blízkeho okolia. V rámci tematického bloku, ktorý bol venovaný výzvam na rozširovanie Európskej únie, vyjadril Ivan Gašparovič presvedčenie o dôležitosti prehĺbovania európskej integrácie. Zároveň však apeloval, aby zostala zachovaná jej perspektíva pre krajiny, ktoré sa do nej doposiaľ z rôznych dôvodov plne nezapojili.

7. 5. Oficiálne sa ukončilo polročné predsedníctvo Slovenskej republiky vo Výbore ministrov Rady Európy. Minister Ján Kubiš oficiálne odovzdal predsedníctvo ministrom zahraničných vecí Švédska Carlovi Bildtovi. Slovensko počas svojho šesťmesačného mandátu nadviazalo na aktivity predchádzajúcich predsedníctiev s cieľom podpory čo najširšej implementácie priorít stanovených na 3. samite hláv štátov a vlád členských štátov Rady Európy.

13. – 14. 5. Predseda vlády SR Robert Fico uskutočnil pracovnú cestu do Izraela, ktorá sa konala pri príležitosti 60. výročia jeho vzniku. Počas rozhovorov s izraelským prezidentom Šimonom Peresom rokoval hlavne o možnostiach budúcej spolupráce najmä v hospodárskej oblasti. Okrem stretnutia s prezidentom absolvoval Robert Fico aj stretnutia s predstaviteľmi izraelskej spravodajskej služby Mossad, ktorým dominovala téma boja proti terorizmu.

21. 5. Slovenská republika bola počas 62. zasadania Valného zhromaždenia OSN v New Yorku v tajnom hlasovaní zvolená do Rady OSN pre ľudské práva. Pri hlasovaní ju podporilo 135 členských štátov OSN a Slovensko sa tak prvýkrát stalo členom tohto orgánu, ktorý monitoruje stav ochrany ľudských práv. Členstvo v Rade OSN pre ľudské práva sa považuje za prestížnu

záležitosť a je časovo obmedzené. Funkčné obdobie v Rade je trojročné a pre Slovensko začne plynúť v júni.

22. – 23. 5. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš sa v Kyjeve na Medzinárodnom energetickom fóre a samite o energetickej bezpečnosti stretol s vicepremiérom Hryhorijom Nemyrjom, lídrom opozičnej Strany regiónov a bývalým premiérom Viktorom Janukovyčom a ministrom zahraničných vecí Volodymyrom Ohryskom. Ján Kubiš vyjadril záujem Slovenska o úzku spoluprácu s Ukrajinou pri realizácii projektu transportu kaspickej ropy cez územie SR, ako aj o podpis dohody o dodávkach ukrajinskej elektrickej energie.

15. – 16. 6. Predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico sa zúčastnil na samite predsedov hláv štátov V4 v Prahe, na ktorom sa hodnotilo české predsedníctvo a bol predstavený program nadchádzajúceho poľského predsedníctva. Okrem iného sa rokovalo aj o otázkach regionálnej spolupráce, o podpore pre krajiny západného Balkánu či o východnej dimenzii Európskej susedskej politiky. Rokovania sa zúčastnil aj francúzsky prezident Nicolas Sarkozy, s ktorým diskutovali o francúzskom a českom predsedníctve v EÚ a ďalších témach Európskeho spoločenstva.

18. 6. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš prijal zvláštneho predstaviteľa EÚ pre Južný Kaukaz Petra Semnebyho. Politici rokovali o súčasnom vývoji v oblasti južného Kaukazu, vrátane integračných snáh a perspektív Arménska, Azerbajdžanu a Gruzínska. Obaja politici vyjadrili záujem o mierové vyriešenie konfliktov na južnom Kaukaze v súlade s medzinárodným právom.

19. 6. Slovenská delegácia vedená predsedom vlády SR Robertom Ficom sa zúčastnila na zasadnutí Európskej rady v Bruseli. Z pohľadu Slovenska bola najdôležitejšou témou otázka prijatia politického rozhodnutia o zavedení eura na Slovensku. Európski lídri schválili zavedenie spoločnej európskej meny v Slovenskej republike od 1. januára 2009.

23. – 25. 6. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš navštívil Turkménsko. Počas oficiálnej návštevy sa stretol s prezidentom Gurbangulym Berdymuchammedovom, predsedníčkou parlamentu Akdžou Nurberdevovou a rezortným partnerom Rašidom Meredovom. V Ašchabade sa zúčastnil na otváracíj recepcii Regionálneho centra OSN pre preventívnu diplomaciu v strednej Ázii (UNRCCA), ktorú vedie slovenský diplomat Miroslav Jenča.

25.6. V Berlíne si predseda vlády SR Robert Fico spolu s českým predsedom vlády Mirkom Topolánkom a nemeckou spolkovou kancelárkou Angelou Merkel pripomenuli 40. výročie Pražskej jari. Premiéri spolu s prezidentom Bundestagu Norbertom Lammertom otvorili výstavu s názvom Tváre Pražskej jari. Rok 1968 v československej fotografii.

7. 7. Podpredseda vlády Slovenskej republiky Dušan Čaplovič sa zúčastnil na oslavách Dňa Slovákov v Maďarskej republike v maďarskej obci Santov. Na stretnutí s ministrom riadiacim Úrad predsedu vlády Maďarskej republiky Péterom Kissom posúdili aktuálny stav plnenia 14-bodového programu spolupráce *Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť v zrkadle spoločných projektov*, ktorý bol predmetom rokovania slovenského premiéra Roberta Fica s Ferencom Gyurcsánom v júni 2007.

8.7. Rada ministrov financií krajín Európskej únie rozhodla, že konverzný kurz pre slovenskú korunu pri prechode Slovenska na spoločnú európsku menu od 1. januára 2009 bude 30,1260 SKK/EUR.

13. 7. Premiér SR Robert Fico sa so slovenskou delegáciou zúčastnil na stretnutí šéfov štátov a vlád Barcelonského procesu: Únie pre Stredozemie – EUROMED. Témou samitu boli najmä otázky ekonomického rozvoja, potravinovej bezpečnosti, vody, energetiky, problematika ochrany životného prostredia, civilnej ochrany a námornej bezpečnosti.

8. 8. Ministerstvo zahraničných vecí SR vyjadrilo postoj Slovenska ku konfliktu v Gruzínsku. Vyzvalo na okamžité zastavenie vojenských operácií a riešenie konfliktu mierovými prostriedkami cestou rokovaní pri rešpektovaní princípu suverenity a územnej celistvosti Gruzínska. Následne zasadol aj krízový štáb, ktorý rokoval o najvhodnejšom a najrýchlejšom spôsobe evakuácie občanov Slovenskej republiky z oblastí ohrozených konfliktom v Gruzínsku.

8. – 10. 8. Podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič sa počas návštevy v Srbsku stretol s podpredsedom vlády a ministrom ekonómie a regionálneho rozvoja Srbska Mladanom Dinkićom a podpredsedom vlády Srbskej republiky pre európsku integráciu, vedu a technologický rozvoj Božidarom Djelićom. Predmetom bilaterálnych rozhovorov boli otázky vzájomnej spolupráce v oblasti vedy a výskumu, podnikania, transferu technológií a tiež o podpore projektov so zameraním na integráciu Srbska do EÚ.

21. – 23. 8. Náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík spolu s náčelníkom Obranného štábu obranných síl Maďarskej republiky generálom Andrásom Havrilom navštívili a kontrolovali plnenie úloh slovensko-maďarského kontingentu pôsobiaceho na Cypre v rámci misie UNFICYP. Generál Bulík navštívil tábor ženijnej jednotky Camp Tatry, hlavný tábor Sektoru 4, Camp generála Štefánika v meste Famagusta a patrolovacie základne priamo v nárazníkovej zóne, ktorá oddeľuje grécku a tureckú časť ostrova.

26. 8. Slovenská republika oznámila, že nesúhlasí s uznaním nezávislosti Abcházska a Južného Osetska Ruskom. Ministerstvo zahraničných vecí v reakcii na krok ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva zdôraznilo, že Slovensko rešpektuje územnú celistvosť Gruzínska.

1. 9. Počas mimoriadneho zasadnutia Európskej rady v Bruseli diskutoval premiér SR Robert Fico o súčasných slovensko-maďarských bilaterálnych vzťahoch a možnostiach ich ďalšieho formovania. Stretnutie sa uskutočnilo na podnet maďarského premiéra Ferenc Gyurcsány na základe predchádzajúcej ponuky predsedu vlády SR.

4. 9. Počas oficiálnej návštevy Slovenska sa prezident Portugalskej republiky Aníbal Cavaco Silva stretol s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom. Rokovali o možnostiach spolupráce pri využívaní energie z obnoviteľných zdrojov. Ivan Gašparovič konštatoval, že je to aktuálna téma vzhľadom na skutočnosť, že Slovensko sa zaviazalo odstaviť bloky jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach a musí riešiť problém energetickej dostatočnosti.

8. 9. V Ženeve sa uskutočnilo 9. zasadnutie Rady OSN pre ľudské práva, na ktorom sa zúčastnili aj delegáti Slovenskej republiky. Diskutovalo sa o otázke dodržiavania ľudských práv v Sudáne, obnovenia mandátov osobitných spravodajcov pre Burundi, Haiti, Libériu a Kambodžu, ako aj o probléme globálnej potravinovej krízy.

12. – 13. 9. V Piešťanoch sa uskutočnilo ďalšie kolo stretnutia prezidentov krajín V4, na ktorom opätovne zhodnotili súčasný stav a možné perspektívy spolupráce v rámci V4. Prioritami V4 aj naďalej ostávajú rozširovanie EÚ a Európska susedská politika. Partneri prediskutovali aj problematiku Schengenu a voľný pohyb osôb a pracovných síl, otázky nelegálnej migrácie a cezhranič-

nej kriminality. Prezidenti sa venovali aj zahraničnopolitickým otázkam, ktoré sú spojené najmä s aktuálnym vývojom v gruzínsko-ruskom konflikte v kontexte postoja krajín V4.

7. – 13. 10. Oficiálna slovenská delegácia absolvovala pracovnú cestu do USA. Na stretnutí s prezidentom Georgeom W. Bushom rokoval prezident SR Ivan Gašparovič hlavne o otázke zrušenia vízovej povinnosti. Prezident Bush pozitívne zhodnotil aj pôsobenie Slovenska v rámci NATO, aktivity Slovenskej republiky v boji proti terorizmu, ako aj zámer posilniť slovenskú vojenskú účasť na operáciách v Afganistane o 100 %. Minister vnútra Robert Kaliňák zároveň podpísal bilaterálnu dohodu s americkým ministrom pre vnútornú bezpečnosť Michaelom Chertoffom o zintenzívnení spolupráce pri predchádzaní a boji proti trestnej činnosti, ktorá je jednou z kľúčových podmienok na zaradenie do bezvízového programu USA.

13. 10. Slovenský premiér Robert Fico a minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš uskutočnili návštevu Srbskej republiky. Oboch prijal prezident Boris Tadić a predseda vlády Mirek Cvetković. Rozhovory štátnych predstaviteľov sa týkali slovensko-srbských vzťahov, hospodárskej a obchodnej spolupráce medzi krajinami, otázky Kosova a integračných snáh Srbska do EÚ. Robert Fico zopakoval, že Slovensko nevidí žiaden dôvod, aby uznalo Kosovo, a verí, že Medzinárodný súdny dvor v Haagu potvrdí nelegálnosť osamostatnenia sa Kosova.

15. – 16. 10. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš a predseda vlády Robert Fico sa zúčastnili na zasadnutí Európskej rady v Bruseli, na ktorej sa diskutovalo na tému koordinovaného riešenia finančnej krízy, ďalšieho vývoja *Lisabonskej zmluvy*, boja proti klimatickým zmenám, posilnenia energetickej bezpečnosti EÚ, nestálosti cien potravín a ropy. Ján Kubiš využil túto príležitosť aj na neformálne stretnutie s maďarskou ministerkou zahraničných vecí Kingou Göncz.

17. 10. Minister Ján Kubiš sa zúčastnil na konferencii ministrov zahraničných vecí pod názvom Spoločný svet: pokrok prostredníctvom rozmanitosti v kazašskej Astane. Okrem iného rokoval i so svojim kazašským rezortným kolegom Maratom Tažinom o prehĺbení obojstrannej spolupráce, o ekonomickej spolupráci a potrebe skorého podpísania memoranda o spolupráci v oblasti vzdelávania.

23. – 24. 10. Na pozvanie prezidenta SR Ivana Gašparoviča uskutočnili britská kráľovná Alžbeta II. s manželom Philipom, vojvodom z Edinburghu, oficiálnu dvojdnú návštevu Slovenska. Išlo o historicky prvú návštevu britského kráľovského páru od vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

24. – 29. 10. Slovenská republika otvorila vo vietnamskom Hanoji nový zastupiteľský úrad, ktorý počas svojej návštevy otvoril premiér Robert Fico. Okrem toho si premiér na českom veľvyslanectve pripomenul 90. výročie vzniku Československa a stretol sa s predsedom vlády Vietnamskej socialistickej republiky Nguyenom Tanom Dzungom a ďalšími politikmi. Delegácia tiež podpísala bilaterálnu zmluvu o ochrane a podpore investícií, ktorej cieľom je zabrániť dvojitému zdaneniu.

28. 10. Slovenský prezident Ivan Gašparovič po podpísaní zmluvy o spolupráci so Spojenými štátmi v boji proti kriminalite, ktorá je potrebná pre zrušenie vízovej povinnosti s USA, prijal ministra pre vnútornú bezpečnosť USA Michaela Chertoffa, ktorý mu oficiálne oznámil zrušenie vízovej povinnosti pre občanov Slovenskej republiky pri cestách do USA od 17. novembra 2008.

28. – 30. 10. Prezident SR Ivan Gašparovič absolvoval oficiálnu návštevu Chorvátskej republiky. Slovenský prezident vyjadril plnú podporu Chorvátsku pre vstup do EÚ a NATO a potvrdil

podpísanie ratifikačnej listiny k protokolu o vstupe Chorvátska do NATO. Vyzdvihol spoluprácu oboch krajín aj v oblasti obchodných a hospodárskych vzťahov a poďakoval sa obyvateľom Chorvátska za ich nezištnú a ľudskú pomoc pri odstraňovaní následkov havárie slovenského autobusu pri meste Gospić.

3. 11. Minister Ján Kubiš na stretnutí ministrov zahraničných vecí krajín EÚ a Stredozemia v Marseille neformálne rokoval s maďarskou ministerskou zahraničných vecí Kingou Göncz. Ján Kubiš požiadal svoju maďarskú partnerku, aby maďarská vláda prešetrila protislovenské provokácie extrémistov, ku ktorým dochádzalo počas demonstrácií pred veľvyslanectvom SR v Budapešti. Kinga Göncz recipročne požiadala o dôkladné prešetrenie udalostí, ku ktorým došlo počas futbalového zápasu v Dunajskej Strede.

15. 11. Slovenský a maďarský predsedovia vlád prijali po rokovaní v Komárne spoločné vyhlásenie proti extrémizmu, v ktorom deklarovali spoločný boj proti radikálom a násiliu. Sľubujú spoluprácu pri vyšetrowaní takýchto činov a potvrdzujú záujem na dobrom spolunažívaní oboch národov. Robert Fico a Ferenc Gyurcsány sa zaviazali aj ku spolupráci v otázkach národnostných menšín. V Komárne rokovali aj ministri zahraničných vecí Ján Kubiš a Kinga Göncz.

17. 11. Spojené štáty americké oficiálne zrušili vízovú povinnosť pre občanov Slovenskej republiky pri cestách do USA. Na cestu stačí bezplatná elektronická registrácia, pričom žiadatelia cez internet vyplnia formulár ESTA. Na registráciu cez systém ESTA je však potrebný pas s biometrickými údajmi platný najmenej šesť mesiacov a spätičná letenka s odletom do 90 dní.

19. – 20. 11. Na úrovni náčelníkov generálnych štábov obrany členských krajín NATO sa uskutočnilo zasadnutie Vojenského výboru NATO. Slovensko zastupoval náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík. Predmetom rokovaní boli strategické otázky prebiehajúcich operácií pod vedením NATO (ISAF, KFOR) a aktuálne otázky vojenských implikácií boja proti námornému pirátstvu. Vojenský výbor NATO sa zaoberal aktuálnymi otázkami vzťahu NATO a Ruska v novom strategickom prostredí.

6. 12. Prezident SR Ivan Gašparovič a prezident MR László Sólyom sa stretli v Nových Zámkoch na pracovnom rokovaní, ktorého cieľom bolo prispieť k zlepšeniu vzájomných vzťahov medzi Slovenskom a Maďarskom. Maďarský prezident predložil tri návrhy, ktoré by slovenská strana mala realizovať. Išlo o urýchlenie prípravy spoločnej učebnice dejepisu a vytvorenie funkcie ombudsmana pre národnostné menšiny. László Sólyom slovenského prezidenta požiadal, aby v parlamente inicioval prijatie zákona o národnostných menšinách. Ivan Gašparovič sa vyjadril, že Slovensko už má ombudsmana, ktorý riešenie problémov národnostných menšín zvláda, a preto ďalší nie je potrebný. V súvislosti s iniciovaním zákona o národnostných menšinách uviedol, že táto požiadavka presahuje jeho právomoci.

17. 12. Zastupiteľský úrad SR v Kyjeve bude aj v nadchádzajúcom období rokov 2009 až 2010 zastávať funkciu kontaktného veľvyslanectva NATO pre Ukrajinu. Rozhodlo sa o tom na rokovaní Severoatlantickej rady na úrovni stálych predstaviteľov. Keďže Slovensko túto funkciu vykonáva v posledných dvoch rokoch, predĺženie mandátu je aj ocenením kvality doterajšej práce slovenskej diplomacie na Ukrajine.

17. 12. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš prijal ponuku na post výkonného tajomníka Ekonomickej komisie OSN pre Európu, ktorá sídli v Ženeve. Post, na ktorý Ján Kubiš nastúpil, tvorí

súčasť vrcholového vedenia OSN. Premiér Robert Fico mu poďakoval za prácu pre slovenskú administratívu.

28. 12. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky odsúdilo stupňovanie násilia medzi Izraelom a hnutím Hamas v oblasti Gazy po jednostrannom vypovedaní paktu o neútočení palestínskymi extrémistami a vyzvalo obe strany na okamžité zastavenie násilných akcií. Zároveň vyjadrilo hlboké znepokojenie nad vysokým počtom civilných obetí na palestínskych územiach v oblasti Gazy a vyjadruje hlbokú sústrasť rodinám obetí. MZV SR vyzvalo Izrael, aby sa zdržal neprimeraného použitia sily a zväžil riziko rozšírenia konfliktu v oblasti.

ZOZNAM ZMLÚV UZAVRETÝCH SLOVENSKOU REPUBLIKOU V ROKU 2008

PREZIDENTSKÉ ZMLUVY

1. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o malom pohraničnom styku (Bratislava 30. mája 2008)

MEDZIVLÁDNE DOHODY

1. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a spolkovou vládou Rakúskej republiky o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností (Bratislava 14. marca 2008)
2. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Organizáciou Spojených národov o výkone trestov uložených Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (Haag 7. apríla 2008)
3. Protokol medzivládnej trilaterálnej dohody o vysporiadaní štátneho zahraničného sýrskeho dlhu (Damašek 18. mája 2008)
4. Slovensko-francúzske partnerstvo – politická deklarácia (Paríž 17. septembra 2008)

5. Slovensko-francúzske strategická partnerstvo – Akčný plán (Paríž 17. septembra 2008)
6. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a spolkovou vládou Rakúskej republiky o zriadení spoločného kontaktného pracoviska Jarovce-Kittsee (Praha 15. mája 2008)
7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických o výmene informácií z preverovania známych teroristov alebo osôb podozrivých z terorizmu (Bratislava 2. októbra 2008)
8. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a spolkovou vládou Rakúskej republiky o zmene a doplnení Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a rakúskou spolkovou vládou o zriadení hraničných vybavovacích miest a vykonávaní hraničného vybavovania v železničnej doprave počas jazdy z 28. apríla 2004 (výmena nôt z 10. septembra 2008 a 15. septembra 2008)
9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Macedónskej republiky o medzinárodnej cestnej osobnej a nákladnej doprave (Bratislava 11. marca 2008)
10. Administratívna dohoda o spolupráci medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky s cieľom vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného na posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym občanom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Hévíz 3. októbra 2008)

REZORTNÉ DOHODY

1. Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva, výskumu a mládeže Rumunska v oblasti vzdelávania na roky 2007 – 2010 (Bukurešť 6. februára 2008)
2. Protokol o zriaďovaní bilingválnych sekcií na gymnáziách v Slovenskej republike uzatvorený medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Talianskej republiky (Bratislava 24. apríla 2008)
3. Protokol o spolupráci týkajúcej sa európskej integrácie medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Albánska (Bratislava 25. apríla 2008)
4. Plán spolupráce v oblasti zdravia a lekárskeho vied medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravia štátu Izrael na obdobie rokov 2008 – 2010 (Tel Aviv 27. mája 2008)

5. Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva a vedy Litovskej republiky v oblasti vzdelávania (Bratislava 10. júna 2008)
6. Program spolupráce v oblasti školstva, vedy, mládeže a športu medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva a kultúry Cyperskej republiky na roky 2008 – 2011 (Nikózia 9. júna 2008)
7. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Maďarskej republiky o spolupráci v boji proti onkologickým ochoreniam na obdobie rokov 2008 – 2010 (Budapešť 3. júla 2008)
8. Dohoda medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Albánskej republiky o spolupráci v oblasti zdravotníctva (Ženeva 19. mája 2008)
9. Measures of Slovak-Ukrainian cooperation on approaching EU standards in 2008 (Bratislava 30. mája 2008 iba v anglickom znení)
10. Financial Memorandum between the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic and the Ministry of Foreign Affairs of Montenegro (New York 26. septembra 2008 iba v anglickom znení)
11. Financial Memorandum between the Ministry of ForAffairs of the Slovak Republic and the Ministry of Finance of the Republic of Serbia (Belehrad 30. septembra 2008 iba v anglickom znení)
12. Program spolupráce v oblasti školstva a kultúry medzi Slovenskou republikou a Španielskym kráľovstvom na roky 2008 – 2011 (Bratislava 28. októbra 2008)
13. Dohoda medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra Bulharskej republiky o spolupráci v oblasti sociálnej starostlivosti (Bratislava 18. februára 2008)
14. Program spolupráce v oblasti školstva a kultúry medzi Slovenskou republikou a Helénskou republikou na roky 2008 – 2011 (Bratislava 3. decembra 2008)

MNOHOSTRANNÉ DOHOVORY A DOHODY

1. Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi platný pre SR od 1. februára 2008

2. Dohoda o leteckej doprave medzi členskými štátmi EÚ a ES na jednej strane a USA na strane druhej
platná pre SR od 30. marca 2008
3. Dohovor o uľahčení prístupu k justičným orgánom v cudzine
platné pre SR od 1. marca 2007, 1. novembra 2008
4. Zmeny Protokolu k Madridskej dohode o medzinárodnom zápise továrenských alebo obchodných známk
platný pre SR od 1. septembra 2008
5. Dohoda, ktorou sa mení a dopĺňa Dohoda o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov a ES na strane druhej
platná pre SR od 1. júla 2008
6. Interná dohoda medzi zástupcami vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady o financovaní pomoci Spoločenstva na základe viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2008 – 2013 v súlade s Dohodou o partnerstve štátov Afriky, Karibiku a Tichomoria (AKT) – ES a o poskytovaní finančnej pomoci zámorským krajinám a územiám, na ktoré sa vzťahuje časť 4 Zmluvy o ES
platná pre SR od 1. júla 2008
7. Interná dohoda, ktorou sa mení a dopĺňa dokument z 18. septembra 2000 o vykonávaní Dohody o partnerstve štátov Afriky, Karibiku, Tichomoria a ES
platná pre SR od 1. júla 2008
8. Vyhlásenie SR k článkom 40 a 41 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985
platné pre SR od 25. júna 2008
9. Budapešťiansky dohovor o Zmluve o preprave tovaru po vnútrozemskej vodnej ceste (CMI)
platný pre SR od 1. marca 2008
10. Protokol k dohovoru o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR)
platný pre SR od 20. mája 2008
11. Dohovor o počítačovej kriminalite
platný pre SR od 1. mája 2008

PREHĽAD VYBRANÝCH DOKUMENTOV SO ZAHRANIČNOPOLITICKÝM DOPADOM PREDLOŽENÝCH NA ROKOVANIE VLÁDY SR V ROKU 2008

I. STRATÉGIE A PROGRAMY

1.1. ZÁKLADNÉ RÁMCOVÉ DOKUMENTY ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR

Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6A3B8D2E8FC3BB33C12574030038402E?OpenDocument>

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2008 – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CE9FD883E2A8854AC12574170028E7DE?OpenDocument>

Koncepcia štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/06DE0DEE29655DA9C12574A40046810F?OpenDocument>

Návrh na uzavretie politickej deklarácie a akčného plánu Slovensko-francúzskeho strategického partnerstva

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D1A3F4BA3A3AAB51C12574BB002E3C7B?OpenDocument>

1.2. EURO

Aktualizácia Národného plánu zavedenia eura v Slovenskej republike na roky 2008 – 2009

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8B92D4E9F816F86BC1257427003661A0?OpenDocument>

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/63ADBA610DCE9077C12574CC003F82B9?OpenDocument>

Na základe údajov Úradu vlády Slovenskej republiky spracoval Tomáš Siviček, Slovenská atlantická komisia (tomas.sivicek@ata-sac.org).

II. STANOVISKÁ A POZÍCIE SR

2.1. EURÓPSKA ÚNIA

Návrh priorit Slovenskej republiky na obdobie 18-mesačného predsedníctva Francúzska, Českej republiky a Švédska v Rade EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/88C5B6C0DEC7371CC12574D7002E1789?OpenDocument>

Návrh predbežného stanoviska Slovenskej republiky k revízii rozpočtu EÚ 2008/2009

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E67CBDA15984BA50C125740B0049A797?OpenDocument>

Návrh postupu prípravy pozície SR na rokovania o integrovanom klimaticko-energetickom balíčku EK

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F1A4BE26F8447912C1257405004B5ED6?OpenDocument>

Monitoring vývoja stanovísk Slovenskej republiky k návrhom právnych aktov Európskej únie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8C2564B58897C7DAC12574630029E292?OpenDocument>

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1CBA3F545470E355C12574FA002F4C31?OpenDocument>

2.2. LISABONSKÁ ZMLUVA

Analýza vplyvov Lisabonskej zmluvy na právny poriadok Slovenskej republiky v pôsobnosti jednotlivých rezortov v prípade jej vstupu do platnosti

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/56148B440465B066C12574670046E850?OpenDocument>

III. VÝSLEDKY MEDZINÁRODNÝCH ROKOVANÍ A KONFERENCIÍ

3.1. ZAHRANIČNÉ OFICIÁLNE A PRACOVNÉ NÁVŠTEVY PREDSEDU VLÁDY SR

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej cesty predsedu vlády SR Roberta Fica na Parlamentnom zhromaždení Rady Európy v Štrasburgu v dňoch 20. – 21. januára 2008 a ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša v dňoch 20. – 22. januára 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4C8B60D83FCC113CC12573E700514607?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy delegácie vlády SR vedenej predsedom vlády SR Robertom Ficom v Luxemburskom veľkovevodstve dňa 28. februára 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A6A8EE5408A4A4FDC1257408004C28D9?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy delegácie vlády SR vedenej predsedom vlády SR Robertom Ficom v Helénskej republike dňa 3. marca 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/31401D1CB16E7707C12574120028E468?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády SR Roberta Fica vo Švajčiarskej konfederácii 14. apríla 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/70AC48BBB6C05B49C125743D0040E9F4?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Bosne a Hercegovine dňa 2. júna 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2065411307CD12CEC125746C00492464?OpenDocument>

Správa z účasti delegácie vlády SR vedenej predsedom vlády SR Robertom Ficom na summite predstaviteľov štátov a vlád Barcelonského procesu : Únie pre Stredomorie, Paríž, 13. 7. 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FDB5E2A143DB9477C12574A30021C39C?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády SR Roberta Fica v Českej republike dňa 21. augusta 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C5143EB37456C453C12574BA001D7E5A?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády SR Roberta Fica v Nórskom kráľovstve dňa 12. septembra 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/908C5B194BE2AF81C12574D6002E552F?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica vo Francúzskej republike 17. septembra 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/959AAEC59CE9D03C12574D30022C8A0?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Srbskej republike 13. októbra 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A67501941780C3C2C12574F20045A690?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica vo Vietnamskej socialistickej republike v dňoch 25. až 29. októbra 2008 a o účasti delegácie Slovenskej republiky vedenej ministrom zahraničných vecí Slovenskej republiky Jánom Kubišom na 7. vrcholovej schôdzke „Stretnutie Ázia - Európa“ (ASEM7) v Pekingu, Čínska ľudová republika, v dňoch 24. a 25. októbra 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8B8C418F51AA4587C12574FD00487EB9?OpenDocument>

3.2. ZAHRANIČNÉ OFICIÁLNE A PRACOVNÉ NÁVŠTEVY MINISTRA ZAHRANIČNÝCH VECÍ SR

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Jána Kubiša v USA 11. – 15. februára 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AF9CFA7CEBF0A638C12573FA0049E252?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Jána Kubiša vo Švédskom kráľovstve v dňoch 18. – 19. februára 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CF73827B50505DC5C125740400324B96?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej cesty ministra zahraničných vecí SR a predsedu Výboru ministrov Rady Európy Jána Kubiša v Štrasburgu v dňoch 14. – 15. apríla 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F3F1E41B846FC6DDC1257441003DF6DC?OpenDocument>

3.3. ZAHRANIČNÉ CESTY INÝCH ÚSTAVNÝCH ČINITEĽOV

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča v USA 7. až 11. októbra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/50664F13D3FD443BC12574EB004524A4?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušana Čaploviča v Etiópii v dňoch 3. – 7. marca 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/323594B6C188F4B9C125741E00220605?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušana Čaploviča vo Švédskom kráľovstve v dňoch 10. – 13. apríla 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/844A5DBB8DBFAEE4C125744E00304D52?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušana Čaploviča v Nemecku v dňoch 22. – 25. apríla 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A367F8FE4C0316B5C125744E002F80AD?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušana Čaploviča v Chorvátskej republike v dňoch 31. augusta – 3. septembra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F3E8077DA7A9E12FC12574CF003480BD?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušana Čaploviča vo Švajčiarsku dňa 26. – 28. septembra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/54F5B96D1B95E11BC12574E50044F922?OpenDocument>

3.4. PRIJATIA ZAHRANIČNÝCH NÁVŠTEV V SR

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu Rady ministrov Poľskej republiky Donalda Tuska v Slovenskej republike dňa 18. januára 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/55AB515E1BF80D51C12573E500371E80?OpenDocument>

Informácia o oficiálnej návšteve predsedu vlády Ruskej federácie Viktora Zubkova v Slovenskej republike 3.– 4.apríla 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/16624145F96799E5C125742C002A956C?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy predsedu vlády Holandského kráľovstva Jana Petra Balkenendeho v Slovenskej republike 12. novembra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4A427FDCBACDC0E2C1257514002C005A?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch stretnutia predsedu vlády SR R. Fica s ministerským predsedom vlády MR F. Gyurcsányom 15. novembra 2008 v Komárne

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/ED1C0A909F166CCEC1257514002CB8C2?OpenDocument>

3.5. EURÓPSKA ÚNIA

Správa o podpise Lisabonskej zmluvy 13. decembra 2007 v Lisabone a o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady 14. decembra 2007 v Bruseli

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FE2F4755D6BA9B3BC12573D40044DA91?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy delegácie portugalského predsedníctva EÚ vedenej predsedom vlády Portugalskej republiky José Sócratesom v Slovenskej republike v dňoch 21. – 22. decembra 2007 pri príležitosti slávnostného vstupu SR do schengenského priestoru

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/DB628B5C13617344C12573D700482AA8?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady v Bruseli 13. – 14. marca 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/820BFA2F9B5DE0C2C125743200412B1E?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady v Bruseli 19. – 20. júna 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/963AC6E235A9C3F7C125748E00291582?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch mimoriadneho rokovania Európskej rady v Bruseli 1. septembra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A5965DB4A0F5F5F3C12574DB00455286?OpenDocument>

Návrh Správy o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady v Bruseli 15. – 16. októbra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/891CA7FCEA4479C1C125750500398401?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch mimoriadneho rokovania Európskej rady v Bruseli 7. novembra 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9E7F44178D3FF310C1257516003F53F2?OpenDocument>

3.6. V4

Informácia o priebehu a výsledkoch summitu predsedov vlád krajín Vyšehradskej skupiny a Slovinska (Rožnov pod Radhoštěm, Ostrava, 9. – 10. december 2007)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FA13CA9E8763EB83C12573C40028BAF9?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch summitu predsedov vlád krajín Vyšehradskej skupiny s prezidentom Francúzskej republiky Nicolasom Sarkozym (Praha, 15. - 16. jún 2008)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F96B2DD2142D77CEC1257479002739FB?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch summitu predsedov vlád krajín Vyšehradskej skupiny a krajín Baltickej rady ministrov (Varšava, 5. november 2008)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E79149414608D22EC125750B003820A1?OpenDocument>

3.7. OSN

Informácia o výsledkoch rokovaní ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Jána Kubiša v New Yorku a Washingtonu v dňoch 16. – 19. decembra 2007 v súvislosti s ukončením nestáleho členstva Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/OC1632864C316C1EC12573D0004A0749?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch hlavnej časti 62. zasadnutia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D224C33AFF6E70D0C12573EF00305EA9?OpenDocument>

3.8. INÉ MULTILATERÁLNE ROKOVANIA A STRETNUTIA

Informácia o priebehu a výsledkoch 34. zasadnutia Generálnej konferencie UNESCO Paríž 16. 10. – 4. november 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E0E4618297E8CE5BC12573BE003F2389?OpenDocument>

Informácia o priebehu a záveroch 1. zasadnutia Európskeho jadrového fóra (ENEF) v Bratislave
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/785D7CC1C5174FCBC12573CA002E91AD?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 8. konferencie ministrov zdravotníctva členských krajín Rady Európy, „Ľudia v pohybe – výzva pre ľudské práva a pre zdravotné systémy“, Bratislava, Slovenská republika 22. – 23. november 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/222B1C2F34313AF1C12573CC0028223D?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 15. zasadnutia Ministerskej rady OBSE, Madrid 29. – 30. novembra 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F7027A0FD154788F412573E1004D64F8?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 34. zasadnutia konferencie Organizácie Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo – FAO
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8148B4A39D3FC7DDC12573FD003078AB?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 17. valného zhromaždenia Svetovej organizácie turizmu UNWTO v Cartagene de Indias, Kolumbia 22. – 29. november 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E93DF33AAB2A95EC1257401004245EA?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch XII. Konferencie OSN o obchode a rozvoji (UNCTAD)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2A6CE0076F54CC24C125746700372B3F?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch Diplomatickej konferencie ku kazetovej munícii v Dubline
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/DDC12B84DC7AB3ACC1257479003D7E90?OpenDocument>

IV. SPRÁVY, HODNOTENIA A NÁVRHY

4.1. SPRÁVY K ZÁKLADNÝM RÁMCOVÝM DOKUMENTOM

Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/686A76C0A4A59980C1257402002FE21A?OpenDocument>

Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4196CD18F45BCE13C125742F0044ED6D?OpenDocument>

4.2. EURÓPSKA ÚNIA

Súhrnná správa o štvrtom roku členstva Slovenskej republiky v Európskej únii 1. 5. 2007 – 30. 4. 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/94DDDDA7DBF8CE5FC125746A002ED90F?OpenDocument>

Národný konvent o Európskej únii (Správa o činnosti za rok 2007)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/EB7FD46F61046982C12573F3003361D9?OpenDocument>

Informácia o Strategickej správe o obnovennej Lisabonskej stratégii pre rast a zamestnanosť
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8F1F9ABD9DD1C45FC12573F6004B9C23?OpenDocument>

Správa o personálnom zastúpení Slovenskej republiky v inštitúciách Európskej únie v roku 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F97CFB12D4E9515DC125744E00322893?OpenDocument>

Priebežná správa k zabezpečeniu klimaticko-energetického balíčka v podmienkach Slovenskej republiky
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FED8AF57F5A0013AC125745E00402B92?OpenDocument>

Návrh na ratifikáciu Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Bosnou a Hercegovinou na strane druhej
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B16C6F54EF5339E5C12574DC0046A7A0?OpenDocument>

Návrh kandidatúry pre umiestnenie sídla Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky v Slovenskej republike
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/87E73B5B33A7D048C12574E300247269?OpenDocument>

Analýza stavu práv a povinností vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v EÚ s cieľom maximálneho využitia jeho potenciálu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/DF7CBEA25CDAB84DC12574F20047F5AC?OpenDocument>

Informácia o postupe Slovenskej republiky k Rozhodnutiu Komisie o slovenských právnych predpisoch týkajúcich sa služieb hybridnej pošty
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A294515B1FEB3BFEC125750C002BF5A1?OpenDocument>

Priebežná hodnotiacia správa o postupe rokovaní a aktuálnom stave pripravenosti SR na implementáciu klimaticko-energetického balíčka
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A772E6A9DD46EEA1C125750F0034E666?OpenDocument>

Informácia o výsledkoch súťaže v predbežnom výbere na základe správy výberovej komisie k podujatiu Európske hlavné mesto kultúry – Slovensko 2013
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D2DF3A12D1BBFA58C12574640041E62D?OpenDocument>

4.3. OSN

Vyhodnotenie pôsobenia Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/013163601566017CC12573F6002F1EA3?OpenDocument>

Dobrovoľné prísluby a záväzky ku kandidatúre Slovenskej republiky do Rady OSN pre ľudské práva
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C972581D88444561C12573F60030A5C5?OpenDocument>

Informácia o zabezpečení členstva Slovenskej republiky v Rade OSN pre ľudské práva
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FAFD7321ED0C045BC12574790027CB4E?OpenDocument>

Informácia o zriaďovaní Regionálneho úradu Populačného fondu OSN (UNFPA) pre východnú Európu a strednú Áziu a návrh na jeho umiestnenie v Bratislave
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7F2F2D922DE19135C12574A20043AE05?OpenDocument>

Informácia o vývoji individuálnych sťažností proti Slovenskej republike v systéme OSN v oblasti ľudských práv a základných slobôd
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/223C495A7439D33DC12574A900491F70?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Dohody medzi Slovenskou republikou a Organizáciou Spojených národov o výkone trestov uložených Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FE56DEB2D38BBA49C12573EF00280E77?OpenDocument>

4.4. EURO

Správa o plnení Národného plánu zavedenia eura v Slovenskej republike k 31. decembru 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3E431634760AFC8FC12573E20047CC9F?OpenDocument>

Správa o rokovaníach o zmene centrálnej parity a obchodovaní so slovenskou korunou pred oficiálnym oznámením o zmene centrálnej parity
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E78E6F9BB2D330F6C12574AA0041D5BF?OpenDocument>

Správa o postupe príprav na prijatie eura
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/56DEA04550513A1AC125745C0045ADA3?OpenDocument>

Správa o postupe príprav na prijatie eura v SR k 29. júnu 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2577B96A8DD25F64C12574860034478B?OpenDocument>

Správa o postupe príprav na prijatie eura v SR k 29. júlu 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E5E4BB2D755494239C12574A40034901E?OpenDocument>

Správa o postupe príprav na prijatie eura v SR k 29. augustu 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/70EA880DA372BD9BC12574CC004055F5?OpenDocument>

Správa o postupe príprav na prijatie eura v SR k 29. septembru 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BE8C6D5EF65C95C7C12574E900327FE6?OpenDocument>

Správa o postupe príprav na prijatie eura v SR k 29. októbru 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C17E2D9440AA0CBEC125750B00455BBC?OpenDocument>

4.5. LEGISLATÍVA EÚ – APROXIMÁCIA, TRANSPOZÍCIA

Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2007 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1248CEBC3D1350D0C12573CC00296F3C?OpenDocument>

Informácia o transpozičnom deficite a harmonograme jeho odstránenia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D8725E72F569311AC12573EF002D73D8?OpenDocument>

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A08055D12ACBDD86C12574AD00334BA1?OpenDocument>

Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2008 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2008

Návrh na určenie zodpovednosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam ES a rozhodnutiam ES/EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D8014F59FAF5C23AC1257516004A33CB?OpenDocument>

4.6. FINANČNÉ MECHANIZMY/EUROFONDY

Návrh komunikačného plánu k implementácii Národnej stratégie ochrany finančných záujmov Európskej únie v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E3FB94F8AA0415CEC12573C5003D469E?OpenDocument>

Návrh Spoločného operačného programu ENPI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/DAF1DE36C6F79C9EC12573B000491815?OpenDocument>

Správa o stave pripravenosti SR na čerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007 – 2013 (stav k 15. novembru 2007)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/69CB96CFE2759D82C12573CB004AF921?OpenDocument>

Správa o rizikách a navrhovaných opatreniach v rámci implementácie projektov Kohézneho fondu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/0E7E6D2E35F61BDD412573E1004A4D0C?OpenDocument>

Správa o implementácii a čerpaní predvstupových nástrojov, štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a iných finančných nástrojov k 31. decembru 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3DE3B705ACC565D0C12573F600428BCF?OpenDocument>

Analýza potreby posilnenia administratívneho zabezpečenia riadenia a implementácie Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu a Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce na zníženie hospodárskych a sociálnych rozdielov v rámci rozšírenej Európskej únie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E14153AD4EB7DD4FC1257412003820A8?OpenDocument>

Správa o realizácii programu Prechodného fondu v Slovenskej republike v roku 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E3120E3C8C66278AC125746400449C3B?OpenDocument>

Informácia o aktuálnom stave čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, ISPA/KF a Kohézneho fondu k 13. júnu 2008 a o opatreniach prijatých na elimináciu potenciálnych rizík

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F8B2025364BCF715C12574750032C08C?OpenDocument>

Návrh súhrnnej správy o ukončení procesu schvaľovania operačných programov Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013 financovaných z fondov Európskeho spoločenstva

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/50DB0440C32CCEB1C125747B0035C88D?OpenDocument>

Návrh zákona o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/89E08A35B5624FA0C12574A60045B6FD?OpenDocument>

Správa o implementácii a čerpaní predvstupových nástrojov, štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a iných finančných nástrojov k 30. júnu 2008
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BBD1671399110B13C12574AA004A50DE?OpenDocument>

Správa o pokroku v implementácii Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/34A02573AAD1C023C12574C70045C241?OpenDocument>

Správa o účasti Slovenskej republiky v komunitárnych programoch Európskej únie za rok 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F3B64CC2D8BC3856C12574CF0044F44B?OpenDocument>

Analýza stavu kontrahovania a čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov v programovom období 2004 – 2006 a opatreniach prijatých na elimináciu potenciálnych rizík – nové znenie
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/94324450A4C73D44C1257519003030B9?OpenDocument>

4.7. SCHENGEN

Vyhodnotenie Akčného plánu pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do schengenského priestoru
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/ED4005055935EAAAC12573D400332A2A?OpenDocument>

Schengenský akčný plán Slovenskej republiky na roky 2008 – 2009
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/62E97C813568D9A7C12574040042EBB0?OpenDocument>

4.8. BEZPEČNOSTNÝ ROZMER ZAHRANIČNEJ POLITIKY

Správa o priebehu a výsledkoch stretnutia ministrov zahraničných vecí členských krajín NATO dňa 6. marca 2008 v Bruseli <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1026F833C0A92C50C1257412004D4CB4?OpenDocument> (vyhradený)

Informácia o priebehu a výsledkoch summitu NATO v Bukurešti v dňoch 2. až 4. apríla 2008 (vyhradený)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/0AF8B4A7A0DF9DA5C12574520026DC9F?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch neformálneho rokovania ministrov obrany členských krajín NATO (Budapešť 9. a 10. októbra 2008) (vyhradený)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FA1108D88E0942EFC12574F6005026B1?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch mimoriadneho neformálneho rokovania ministrov obrany NATO (Londýn 18. a 19. septembra 2008) (vyhradený)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3826A628FAE62E06C12574E900359BA1?OpenDocument>

Informácia o pôsobení príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pôsobiacich pri orgánoch NATO/EÚ, národných podporných prvkov pri vojenských veliteľstvách NATO a vo vojenských štruktúrach NATO/EÚ v operáciách medzinárodného krízového manažmentu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F5469DF92E7116D4C12574F30034059E?OpenDocument>

Návrh na vymenovanie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre prípravu a realizáciu neformálneho zasadnutia ministrov obrany členských krajín NATO v Slovenskej republike a na stanovenie koordinačného mechanizmu pre túto aktivitu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A8CB8354A9F3842CC12574AC002AF568?OpenDocument>

Návrh vyhodnotenia pôsobenia ozbrojených síl Slovenskej republiky v operáciách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2007 s výhľadom na roky 2008 – 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/206D409B9D1449C7C125745200352A08?OpenDocument>

Informácia o pôsobení príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pôsobiacich pri orgánoch NATO/EÚ, národných podporných prvkov pri vojenských veliteľstvách NATO a vo vojenských štruktúrach NATO/EÚ v operáciách krízového manažmentu mimo územia Slovenskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8C1FC8B6AC3A4DABC125748000362603?OpenDocument>

Komplexné hodnotenie obrany Slovenskej republiky za rok 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3B8D01E49C3063A5C1257436003645CC?OpenDocument>

Návrh Správy o bezpečnosti Slovenskej republiky za rok 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/30ED7A81E3E87A8EC125747C003C7937?OpenDocument>

Návrh na zmenu mandátu, zmenu počtov príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky a na ukončenie pôsobenia zdravotníckeho tímu ozbrojených síl Slovenskej republiky v operácii ISAF v Afganistane

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6368CB15B49562BDC125745F00353A88?OpenDocument>

Návrh na predĺženie vysielania príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky s cieľom ochrany Vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva v Bosne a Hercegovine

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8549202CCEEC03E0C1257471003B4500?OpenDocument>

Informácia o návrhu mechanizmu pre identifikáciu ekonomických príležitostí pre slovenský obranný priemysel v zahraničí a pre aktívnu podporu vládnych predstaviteľov SR slovenskému obrannému priemyslu pri súťažení o zahraničné zákazky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C713871FBA49E124C125744200480123?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu s podpisom protokolov o pristúpení Albánskej republiky a Chorvátskej republiky k Severoatlantickej zmluve

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CB6F4864DDD96065C125746E0040E3B8?OpenDocument>

Návrh na ratifikáciu protokolov o pristúpení Albánskej republiky a Chorvátskej republiky k Severoatlantickej zmluve

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AFB66DD483A7892AC12574C7002D953B?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu s prítomnosťou príslušníkov zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky v rámci projektu Medzinárodného kurzu pre štábných dôstojníkov (International Staff Officers' Course)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B6DC6FB236E28013412573FD0043DA1A?OpenDocument>

Návrh na zabezpečenie účasti Slovenskej republiky na cvičení krízového manažmentu NATO CMX 08 16. – 22. apríla 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FC6EFA181668F669C125740400368806?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu s vyslaním ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky a s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel vojenských cvičení v 2. štvrtroku 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/14F4E990EDB7C045C125741200391B30?OpenDocument>

Návrh na aktualizáciu programu vojenských cvičení v 2. štvrtroku 2008 a s tým súvisiaceho vysielania príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky a prítomnosti príslušníkov zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel vojenského cvičenia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A50A3033B51B5829C125745000333C76?OpenDocument>

Návrh vyhodnotenia cvičenia krízového manažmentu NATO CMX 08

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B86DEF4E60892851C1257474002E5FD4?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu s vyslaním ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky a s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel vojenských cvičení v 2. polroku 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9B020289E8FF8735C125747A00494125?OpenDocument>

Návrh na aktualizáciu vyslania ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky a prítomnosti zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel vojenských cvičení v 2. polroku 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F0025B926A944FD7C12574FA0039B861?OpenDocument>

Návrh zámeru výstavby a ďalšieho rozvoja bezpečnostného systému Slovenskej republiky do roku 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9D826256489D5FABC125747C0023A18E?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Francúzskej republiky o darovaní vojenského materiálu za účelom výučby ženistov a špecialistov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F907D989D3553AC6C12575150042DEFC?OpenDocument>

Analýza Dohovoru o kazetovej munícii a návrh ďalšieho postupu (vyhradený)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/83CE2A2AD34C96C3C12574F20032AE84?OpenDocument>

4.9. ROZVOJOVÁ POMOC A INÉ FORMY PODPORY

Návrh na prístupenie Slovenskej republiky k 15. doplneniu zdrojov Medzinárodného združenia pre rozvoj – IDA a k financovaniu Iniciatívy na multilaterálne odpustenie dlhov v rámci IDA

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3C8A24BF76D975C8C12574800037D768?OpenDocument>

4.10. ZAHRANIČNÍ SLOVÁCI

Správa o štátnej politike starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2007 spolu s návrhom programu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí na rok 2009

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D082B05C59F980C0C12574C1003B3443?OpenDocument>

Návrh na vyčlenenie prostriedkov z rezervy vlády SR na výstavbu a vybavenie nového Slovenského domu v Mlynkoch a na projekty slovenskej samosprávy

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E74BA830EE39AD05C125746A0045C9F9?OpenDocument>

4.11. VÍZA

Návrh na ukončenie platnosti Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o zjednodušení vydávania víz slovenským a ruským občanom uzavretej formou výmeny diplomatických nót z 22. augusta 2001 a 1. októbra 2001

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3F6E7DB8E33118DEC12573B40041A32E?OpenDocument>

Návrh na vypovedanie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o liberalizácii vízového režimu uzavretej formou výmeny diplomatických nót z 30. januára 2001 a 21. februára 2001

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A8D17E5DAB704A6CC12573BE0041881D?OpenDocument>

Návrh na zrušenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 737 zo 14. júla 2004 k návrhu liberalizácie vízového režimu medzi Slovenskou republikou a Srbskom a Čiernou Horou

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/670FBFA80002274DC12573BE003FEFDB?OpenDocument>

Návrh na zrušenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 58 zo 16. januára 2002 k návrhu na jednostranné zrušenie vízovej povinnosti pre štátnych občanov Japonska

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/64DAD493E8513631C1257467002F5115?OpenDocument>

Návrh na zrušenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 551 z 20. augusta 1996 k návrhu na jednostranné zrušenie vízovej povinnosti pre štátnych občanov Kanady pri turistických a obchodných cestách nepresahujúcich 90 dní

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5ACCCB17BAF564C1C12574D30027681C?OpenDocument>

Návrh na zrušenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 1082 z 8. decembra 1999 k návrhu na jednostranné zrušenie vízovej povinnosti pre štátnych občanov Austrálskeho zväzu a štátnych občanov Nového Zélandu, ktorí vstupujú na územie Slovenskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AC5E7BBAEBB6F0C9C12574D300280E58?OpenDocument>

4.12. INÉ

Správa o stave siete zastupiteľských úradov SR v zahraničí v roku 2008 a východiská pre jej ďalší rozvoj

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/875BA1DE522719B7C1257479002BAA39?OpenDocument>

Návrh na zriadenie Zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v Hanoji, Vietnamská socialistická republika

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/46EF137FD13F3EEBC12574790025311B?OpenDocument>

Komplexné zhodnotenie efektivity členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách a s ním spojených finančných aspektov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AB4B5344DDE9A398C125741A004E3C26?OpenDocument>

Informácia o stave plnenia medzinárodných zmlúv za rok 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6A8B4A199CA20F33C125740F0039301C?OpenDocument>

Memorandum o porozumení pre spoločnú kandidatúru Slovenskej republiky a Rakúskej spolkovej republiky o sídlo Európskeho inovačného a technologického inštitútu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2E1F03A0532B38A8C125741F002F6ED6?OpenDocument>

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FF9126CA414C9EFBC125741900403508?OpenDocument>

Návrh na graduáciu Slovenskej republiky z operácií Svetovej banky
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/88DE7DC5D2FCAA0CC125741E00275E21?OpenDocument>

Správa o činnosti hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky za rok 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/249EC3B203B37CAC125744800357151?OpenDocument>

Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva zahraničných vecí SR za rok 2007
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5B01974E62FB3A65C1257439002D9689?OpenDocument>

Návrh druhej správy o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3B3370E1798BACC6C12574560049A083?OpenDocument>

Návrh na organizačné zabezpečenie 3. zasadnutia Európskeho jadrového fóra (ENEF) v Bratislave
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2F07833B08BFD609C12574DD00423AD3?OpenDocument>

Informácia o príprave učebných textov k slovenským a maďarským dejinám v zmysle vyhodnotenia úlohy z programu predsedov vlád SR a MR „Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť v zrkadle spoločných projektov“ (Common Past, Common Future – In the Mirror of Common Projects)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AD9D8AF3EC4CCE00C12574F60029C736?OpenDocument>

Návrh na ratifikáciu Európskej sociálnej charty (revidovanej) Rady Európy z roku 1996 Slovenskou republikou
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5E8A7F6E5D8924A4C12574FD004314A6?OpenDocument>

Návrh na zvýšenie členského príspevku Slovenskej republiky do Fondu pre krajiny západného Balkánu v rámci Európskej banky pre obnovu a rozvoj
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/493D07614AC2481FC125750F004FDC7A?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Bosny a Hercegoviny o hospodárskej spolupráci
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/073A59614011FE16C125744E0030C638?OpenDocument>

Návrh Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kubánskej republiky o hospodárskej spolupráci
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D77598584D1C43CBC12573F6002A9AEE?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Veľkou líbyjskou arabskou ľudovou socialistickou džamáhírijou o podpore a vzájomnej ochrane investícií
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/34D59AF8B16D068BC125746A002CDBDA?OpenDocument>

ŠTRUKTÚRA ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY PÔSOBIACICH V OBLASTI MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ V ROKU 2008

PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ivan Gašparovič
Kancelária prezidenta Slovenskej republiky
Hodžovo nám. 1, 810 00 Bratislava 1
tel.: 02/5933 3319
www.prezident.sk

Sekcia zahraničných vzťahov a protokolu

Odbor protokolu
riaditeľ: Peter Priputen, tel.: 02/5933 3339
Odbor zahraničnej politiky
riaditeľ: Ján Foltín, tel.: 02/5788 8165

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Námestie Alexandra Dubčeka 1, 812 80 Bratislava
tel.: 02/5972 1111
www.nrsr.sk

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky

Pavol Paška

Zahraničný výbor

predseda: Boris Zala, tel.: 02/5972 1233, zv@nrsr.sk

Výbor pre európske záležitosti

predseda: Milan Urbáni, tel.: 02/5972 2751, vez@nrsr.sk , oez@nrsr.sk

Spracoval Martin Firáč (firak@sfpa.sk), RC SFPA.

Výbor pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien
predseda: László A. Nagy, tel.: 02/5972 1699, lpn@nrsr.sk
Výbor pre obranu a bezpečnosť
predseda: Rudolf Pučík, tel.: 02/5972 1225, vob@nrsr.sk

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Nám. slobody 1, 813 70 Bratislava
tel.: 02/5729 5111
www.vlada.sk

Predseda vlády Slovenskej republiky

Robert Fico

Podpredseda vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny

Dušan Čaplovič, tel.: 02/5729 5318

Sekcia európskej politiky a vedomostnej spoločnosti

generálny riaditeľ: Pavel Holík, tel.: 02/5729 5501

Odbor pre európske záležitosti

riaditeľ: Daniel Ország, tel.: 02/5729 5503

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava 37

tel.: 02/5978 1111

www.foreign.gov.sk

Minister

Ján Kubiš

Kancelária ministra

riaditeľ: Michal Kottman, tel.: 02/5978 3003, kami@foreign.gov.sk, michal.kottman@mzv.sk

Štátna tajomníčka

Oľga Algayerová, tel.: 02/5978 3101, stat1@foreign.gov.sk

Štátna tajomníčka

Diana Štrofová, tel.: 02/5978 3201, stat2@foreign.gov.sk

Vedúci služobného úradu

Marcel Peško, tel.: 02/5978 3301, vedu@foreign.gov.sk

Odbor analýz a plánovania

riaditeľ: Ján Šoth, tel.: 02/5978 3021, anap@foreign.gov.sk

Politická sekcia

generálny riaditeľ: Igor Slobodník, tel.: 02/5978 3401, pols@foreign.gov.sk

Odbor spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Peter Mišík, tel.: 02/5978 3411, szbp@foreign.gov.sk

Odbor bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Juraj Podhorský, tel.: 02/5978 3481, obep@foreign.gov.sk

3. *Teritoriálny odbor – štáty východnej Európy, Južného Kaukazu a strednej Ázie*

riaditeľ: Štefan Rozkopál, tel.: 02/5978 3431, 3teo@foreign.gov.sk

4. *Teritoriálny odbor – štáty juhovýchodnej Európy*

riaditeľka: Eva Ponomarenková, tel.: 02/5978 3441, 4teo@foreign.gov.sk

5. *Teritoriálny odbor – štáty severnej Ameriky a Austrálie*

riaditeľ: Dušan Krištofík, tel.: 02/5978 3451, 5teo@foreign.gov.sk

Sekcia európskych záležitostí

generálny riaditeľ: Juraj Nociar, tel.: 02/5978 3501, seza@foreign.gov.sk

Odbor európskych politik 1

riaditeľ: Dušan Bella, tel.: 02/5978 3561, okse@foreign.gov.sk

Odbor Európskych politik 2

riaditeľ: Jaroslav Auxt, tel.: 02/5978 3531, peu1@foreign.gov.sk

Odbor všeobecných záležitostí a vzťahov s inštitúciami Európskej únie

riaditeľka: Eva Kimliková, tel.: 02/5978 3511, ovzi@foreign.gov.sk

1. Teritoriálny odbor – štáty západnej a južnej Európy

riaditeľ: Ján Gábor, tel.: 02/5978 3511, 1teo@foreign.gov.sk

2. Teritoriálny odbor – štáty strednej a severnej Európy a susedských vzťahov

riaditeľ: František Dlhopolček, tel.: 02/5978 3541, 2teo@foreign.gov.sk

Sekcia globálnych výziev, ľudských práv, OSN a medzinárodných organizácií

generálna riaditeľka: Mária Krasnohorská, tel.: 02/5978 3601, svlp@foreign.gov.sk

Odbor pre OSN a odborné organizácie systému OSN

riaditeľ: Ján Varšo, tel.: 02/5978 3611, osno@foreign.gov.sk

Odbor ľudských práv, RE, OBSE a národnostných menšín

riaditeľ: Veronika Lombardini, tel.: 02/5978 3641, olpr@foreign.gov.sk

Odbor medzinárodných ekonomických organizácií

riaditeľ: Jaroslav Chlebo, tel.: 02/5978 3861, ome@foreign.gov.sk

Sekcia hospodárskej spolupráce a rozvojovej pomoci

generálny riaditeľ: Radomír Boháč, tel.: 02 /5978 3801, shsr@foreign.gov.sk

Odbor rozvojovej a humanitárnej pomoci

riaditeľ: Marek Brenčíč, tel.: 02/5978 3811, orpo@foreign.gov.sk

Sekcia právna

generálny riaditeľ: Milan Kollár, tel.: 02/5978 3701, sepk@foreign.gov.sk

Medzinárodnoprávny odbor

riaditeľ: Barbara Illková, tel.: 02/5978 3711, mepo@foreign.gov.sk

Sekcia verejnej diplomacie a služby občanom

generálny riaditeľ: Vasil Grivna, tel.: 02 / 5979 3901, voks@foreign.gov.sk

Konzulárny odbor

riaditeľka: Anna Juriková, tel.: 02/5978 3921, konz@foreign.gov.sk

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mierová 19, 827 15 Bratislava

tel.: 02/4854 1111

www.economy.gov.sk

Minister

Ľubomír Jahnátek

Štátny tajomník

Peter Žiga, tel.: 02/4854 7104

Štátny tajomník

Ivan Rybárik, tel.: 02/4854 7105

Odbor záležitostí EÚ

riaditeľka: Jana Sermeková, tel.: 02/4854 2517, sermekova@economy.gov.sk

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

tel.: 0960/11 22 33

www.mod.gov.sk

Minister

František Kašický (do 25.januára 2008)

Jaroslav Baška (od 25.januára 2008)

Štátny tajomník

Daniel Duchoň, tel.: 02/4425 9946, ivana.kacenakova@mod.gov.sk

Sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy

generálny riaditeľ: Július Demetrian, tel.: 0960/312 156, margita.bittalova@mod.gov.sk

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Pribinova 2, 812 72 Bratislava

tel.: 02/5094 1111

www.minv.sk

Minister

Robert Kaliňák

Štátny tajomník

Jozef Buček, tel.: 02/5094 4401

Štátny tajomník

Vladimír Čečot, tel.: 02/4859 3801

MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava

tel.: 02/5958 1111

www.finance.gov.sk

Minister

Ján Počiatek

Štátny tajomník

František Palko, tel.: 02/5958 2301

Štátny tajomník

Peter Kažimír, tel.: 02/5958 2101

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava

tel.: 02/2048 2111

www.culture.gov.sk

Minister

Marek Maďarič

Štátny tajomník pre médiá a audioviziu

Ivan Sečík, tel.: 02/2048 2101

Štátny tajomník pre menšinové a regionálne kultúry

Augustín Jozef Lang, tel.: 02/2048 2215

MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Limbová 2, 837 52 Bratislava 37

tel.: 02/5937 3111

www.health.gov.sk

Minister

Ivan Valentovič (do 3. júna 2008)

Richard Raši (od 3. júna 2008)

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Špitálska 4-6, 816 43 Bratislava

tel.: 02/5975 1111

www.employment.gov.sk

Ministerka

Viera Tomanová

Štátna tajomníčka

Emília Kršíková, tel.: 02/5975 1310

Štátny tajomník

Peter Sika, tel. 02/5975 2713

Sekcia medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Miloslav Hetteš, tel.: 02/5975 1613

Odbor záležitostí EÚ a medzinárodnej spolupráce

riaditeľ: Juraj Džupa, tel.: 02/5975 1611

Odbor zahraničných vzťahov a protokolu

riaditeľ: Štefan Lednický, 02/5975 1621

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Stromová 1, 813 30 Bratislava

tel.: 02/5937 4111

www.education.gov.sk

Minister

Ján Mikolaj

Štátna tajomníčka

Bibiána Obrimčáková, tel.: 02/5477 5524

Štátny tajomník

Jozef Habánik, tel.: 02/5477 3977

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Župné námestie 13, 813 11 Bratislava

tel.: 02/5935 3111

www.justice.gov.sk

Minister

Štefan Harabin

Štátna tajomníčka

Anna Vitteková, tel.: 02/5935 3529

Štátny tajomník

Daniel Hudák, tel.: 02/5935 3458

Sekcia medzinárodného a európskeho práva

generálny riaditeľ: Peter Bãñas, tel.: 02/5935 3381, ms.smep.sek@justice.sk

Odbor medzinárodného práva súkromného a procesného

riaditeľ: Miloš Haťapka, tel.: 02/5935 3347, inter.coop@justice.sk

Odbor zahraničných stykov a ľudských práv

riaditeľka: Jana Vnuková, tel.: 02/5935 3473, jana.vnukova@justice.sk

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava

tel.: 02/5956 1111

www.enviro.gov.sk

Minister

Ján Chrbet

Štátny tajomník

Jaroslav Jaduš, tel.: 02/5956 2012

Štátny tajomník

Miloslav Šebek, tel.: 02/5956 2491

Sekcia environmentálnej politiky a zahraničných vecí*Odbor záležitostí Európskej únie*

riaditeľka: Katarína Butkovská, tel.: 02/5956 2205

MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava

tel.: 02/5926 6111

www.mpsr.sk

Minister

Zdenka Kramplová (do 18.augusta 2008)

Stanislav Becík (od 18.augusta 2008)

Štátny tajomník

Vladimír Palša, tel.: 02/5926 6245

Štátny tajomník

Viliam Turský, tel.: 02/5926 6243

MINISTERSTVO DOPRAVY, PÔŠT A TELEKOMUNIKÁCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Námestie slobody č.6, 810 05 Bratislava

tel.: 02/5949 4111

www.telecom.gov.sk

Minister

Ľubomír Vážny

Štátny tajomník

Milan Mojš, tel.: 02/5273 1462

Štátny tajomník

Dušan Švantner, tel.: 02/5244 2301

Sekcia stratégie záležitostí EÚ a medzinárodných vzťahovgenerálny riaditeľ: Dušan Rizek, tel.: 02/5273 1446, dusan.rizek@telecom.gov.sk**MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Prievozská 2/B, 825 25 Bratislava

tel.: 02/5831 7111

www.build.gov.sk

Minister

Marian Janušek

Štátny tajomník

Martin Glváč, tel.: 02/5831 7273

Štátny tajomník

Daniel Ács, tel.: 02/5831 7270

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava

tel.: 02/5542 3069

www.nku.gov.sk

Predseda

Ján Jasovský, tel.: 02/5011 4402

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Drieňová 24, 826 03 Bratislava

tel.: 02/4829 7111

www.antimon.gov.sk

Predsedníčka

Danica Paroulková, tel.: 02/4333 7305

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Miletičova 3, 824 67 Bratislava

tel.: 02/5023 6111

www.statistics.sk

Predsedníčka

Ľudmila Benkovičová, tel.: 02/5542 5802

ZOZNAM ZASTUPITELSKÝCH ÚRADOV KRAJÍN EÚ, NATO A NIEKTORÝCH ĎALŠÍCH KRAJÍN V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A ZASTUPITELSKÝCH ÚRADOV AKREDITOVANÝCH PRE SLOVENSKÚ REPUBLIKU

EXISTUJÚCE ZASTUPITELSKÉ ÚRADY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A ÚRADOV AKREDITOVANÝCH PRE SLOVENSKÚ REPUBLIKU A ICH VEDÚCI PODĽA STAVU VO FEBRUÁRI 2009

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Afgánska Islamská republika	--	Komornická 1852/25 160 00 Praha 6 Česká republika	Mohammad Kacem Fazelly deziňovaný veľvyslanec
Albánska republika	1. 1. 1993	Pod Kaštany 22 160 00 Praha 6 Česká republika	Qazim Tepshi mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 30. máj 2007
Alžírská demokratická ľudová republika	1. 1. 1993	Rudolfingasse 18 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Taous Feroukhi mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 21. február 2002
Andorrské kniežatstvo	3. 6. 1996	Kärtnering 2A/13 1010 Viedeň Rakúska republika	Joan Pujal Laborda mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 16. júl 2007
Angolská republika	30. 9. 1993	Jelenia ulica č. 4 811 05 Bratislava	Alberto Correia Neto mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 30. máj 2007
Argentínska republika	1. 1. 1993	Goldschmiedgasse 2/1 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Eugenio Maria Curia mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 21. marec 2007
Arménska republika	14. 11. 1993	Hadikgasse 28 A-1140 Viedeň Rakúska republika	Ashot Hovakimian mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. december 2006
Austrálsky zväz	1. 1. 1993	Mattiellistrasse 2 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Peter James Shannon mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 21. november 2006
Azerbajdžanská republika	27. 11. 1993	Hügelgasse 2 A-1130 Viedeň Rakúska republika	Fuad Ismayilov mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. september 2006
Bangladéšska ľudová republika	3. 3. 1993	Dovestr. 1 105 87 Berlín Spolková republika Nemecko	Tarik Ahsan minister, chargé d'affaires a. i.
Belgické kráľovstvo	1. 1. 1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava	Alain Cools mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 3. október 2006
Beninská republika	19. 1. 1993	Uspenskij Pereulok 7 Moskva Ruská federácia	Honoré Tossavi chargé d'affaires a.i., radca – minister

Na základe údajov Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky spracoval Martin Firák, RC SFPa (firak@sfp.sk).

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Bieloruská republika	1. 1. 1993	Jančova 5 811 02 Bratislava 1	Viktor Navrotsky radca, chargé d'affaires a. i.
Bolívijská republika	5. 3. 1993	Waaggasse 10/4 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Sergio Fernando Olmos chargé d'affaires a.i., radca – minister
Bosna a Hercegovina	1. 1. 1993	Opletalova 27 110 00 Praha Česká republika	Ivan Orlič mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 3. október 2006
Botswanská republika	29. 11. 2001	Vysoký komisariát Botswanskej republiky 6 Stratford Place W1C 1AY Londýn Veľká Británia	Roy Blackbeard mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 16. apríl 2002
Brazílska federatívna republika	1. 1. 1993	Radisson SAS Carlton Hotel Hviezdoslavovo nám. 3 811 02 Bratislava	Marília Sardenberg Zelter Gonçalves mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 29. september 2008
Bulharská republika	1. 1. 1993	Kuzmányho 1 811 06 Bratislava	Ognjan Garkov mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 13. jún 2006
Burkina Faso	1. 8. 1997	Strohgasse 14c A-1030 Viedeň Rakúska republika	Noëllie Marie Béatrice Damiba mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 2. jún 2004
Burundská republika	29. 6. 1999	Berliner Strasse 36 D-10715 Berlín Spolková republika Nemecko	Domitille Barancira
Cyperská republika	1. 1. 1993	Parkring 20 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Marios Lyssiotis mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 8. január 2009
Česká republika	1. 1. 1993	Hviezdoslavovo nám. 8 811 02 Bratislava	Vladimír Galuška mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 4. október 2004
Čilská republika	1. 1. 1993	Lugeck 1/3/10 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Milenko Skoknič mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 21. november 2006
Čínska ľudová republika	1. 1. 1993	Jančova 8 811 02 Bratislava	Jianfú Chen mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 4. jún 2008
Dánske kráľovstvo	1. 1. 1993	Panská 27 816 06 Bratislava	Jorgen Munk Rasmussen mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 15. november 2005
Informačná kancelária Európskeho parlamentu		Palisády 29 811 06 Bratislava	Robert Hajšel výkonný riaditeľ
Egyptská arabská republika	1. 1. 1993	Dunajská 4 P.O. Box 322 811 08 Bratislava	Hassan Hanaïy Mahmoud el-Laithy mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. november 2007
Ekvádorská republika	1. 1. 1993	Goldschmiedgasse 10/2/24 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Iván Fernando Garcés Burbano druhý tajomník, chargé d'affaires a. i.
Estónska republika	1. 1. 1993	Wohlebengasse 9/13 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Katrin Saarsalu mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 30. október 2003
Etiópska demokratická federatívna republika	10. 5. 1995	Wagramerstrasse 14/1/2 A-1220 Viedeň Rakúska republika	Kongit Sinegiorgis mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 16. júl 2007

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Filipínska republika	1. 1. 1993	Laurenzerberg 2 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Linglingay Fonacier Lacanlale mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 11. december 2006
Fínska republika	1. 1. 1993	Palisády 29 811 06 Bratislava	Jukka Jalmari Leino mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 29. september 2008
Francúzska republika	1. 1. 1993	Hlavné námestie 7 P.O. Box 152 812 83 Bratislava 1	Henry Cuny mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 16. január 2007
Gambijská republika	18. 8. 1995	Avenue F. D. Roosevelt 126 1050 Brusel Belgické kráľovstvo	Amie Nyan-Alaboson ministerka - radkyňa, chargé d'affaires a. i.
Ghanská republika	1. 10. 1993	V Tišine 4 160 00 Praha 6 Česká republika	Mohammed Nurudeen Ismaila radca - minister
Gruzínska republika	25. 11. 1993	Michalská 9 811 01 Bratislava	Nikoloz Nikolozishvili mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 3. október 2006
Guatemalská republika	15. 4. 1993	Landstrasser Hauptstrasse 21/9 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Sandra América Noriega Urizar radkyňa - ministerka, chargé d'affaires a. i.
Guinejská republika	16. 3. 1993	Jägerstrasse 67-69 D-10117 Berlín Spolková republika Nemecko	El Hadj Aboubacar Dione mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 7. marec 2006
Helénska republika	1. 1. 1993	Hlavné námestie 4 811 01 Bratislava 1	Nicolaos Kanellos mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 15. december 2008
Holandské kráľovstvo	1. 1. 1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Rob Swartbol mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. september 2006
Chorvátska republika	1. 1. 1993	Mišíkova 21 811 06 Bratislava 1	Tomislav Car mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 16. január 2007
Indická republika	1. 1. 1993	Dunajská 4 811 08 Bratislava	Homai Saha mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 11. september 2007
Indonézska republika	1. 1. 1993	Mudroňova 51 811 03 Bratislava 1	Harsha Edwana Joesoef dezinovaný veľvyslanec
Iracká republika	1. 1. 1993	Korabinského 3 811 02 Bratislava	Hassan Quassim Hassan Ahmedal - Sheikh radca, chargé d'affaires a. i.
Íránska Islamská republika	1. 1. 1993	Strohgasse 14c A-1030 Viedeň Rakúska republika	Mohammad Javad Sarbolandi radca (záležitosti Slovenskej republiky)
Írsko	1. 1. 1993	Carlton Savoy Building Mostová 2 811 02 Bratislava	Kathryn Coll mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 29. september 2008
Islandská republika	1. 1. 1993	Naglergasse 2/8 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Sveinn Björnson mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 28. október 2004
Štát Izrael	1. 1. 1993	Slávičie údolie 106 P.O. Box 6 811 02 Bratislava	Zeev Boker mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. november 2006

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Jamajka	1. 1. 1993	Schmargendorfer Strasse 32 D- 12159 Berlín Spolková republika Nemecko	Joy Elfreda Wheeler mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 12. január 2009
Japonsko	1. 1. 1993	Hlavné nám. 2 813 27 Bratislava	Yoshio Nomoto mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 12. januára 2009
Jemenská republika	1. 1. 1993	Reisnerstrasse 18-20 1030 Viedeň Rakúska republika	Ahmed Alwan Mulhi al-Alwani mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 18. október 2007
Jordánske hášimovské kráľovstvo	3. 3. 1993	Rennweg 17/4 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Makram Mustafa Queisi mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. február 2009
Juhoafrická republika	1. 1. 1993	Sandgasse 33 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Leslie Mbangambi Gumbi mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 9. máj 2006
Kambodžské kráľovstvo	-	Drezdenska 3 03-969 Varšava Poľská republika	Chan Ky Sim mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 26. apríl 2004
Kanada	1. 1. 1993	Muchova 6 160 00 Praha 6 Česká republika	Michael Calcott mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. december 2006
Kapverdská republika	-	Schwindgasse 20/2 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Alírio Vicente Silva dezinovovaný veľvyslanec
Katarský štát	1. 1. 1993	Gárdonyi Géza 19 1026 Budapešť Maďarská republika	Mubarak Rashid Al Boainin mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 21. marca 2007
Kazašská republika	1. 1. 1993	Romaina Rollanda 12 160 00 Praha 6 Česká republika	Kairat Sarzhanov radca, chargé d'affaires a. i. pre Slovenskú republiku
Kenská republika	1. 1. 1993	Neulinggasse 29/8 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Julius K. Kandie mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 18. október 2007
Kirgizská republika	1. 1. 1993	Invalidenstrasse 3/8 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Rina Prijvoit mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 13. jún 2006
Kolumbijská republika	1. 1. 1993	Stadiongasse 6-8/15 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Rosso José Serrano Cadena mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 9. január 2004
Konzská republika	30. 6. 1998	Grabbeallee 47 D-13156 Berlín Spolková republika Nemecko	Serge Michel Odzocki chargé d'affaires a.i., radca - minister
Konzská demokratická republika	18. 2. 1993	Soukenicka 34/1765 110 00 Praha 1 Česká republika	Henri Benjamin Ntikala Booto minister - radca, chargé d'affaires a. i.
Kórejská republika	1. 1. 1993	Dunajská 4 811 08 Bratislava	Yong-kyu Park mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 22. február 2007
Kórejská ľudovodemokra- tická republika	1. 1. 1993	Na Větru 395/18 162 00 Praha 6 Česká republika	Pyong Gap Ri mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 4. november 2004

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Kostarická republika	6. 10. 1993	Wagramer Strasse 23/1/1/2-3 A-1220 Viedeň Rakúska republika	Ana Teresa Dengo Benavides <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 4. jún 2008
Kubánska republika	1. 1. 1993	Somolického 1/A 811 05 Bratislava	David Paulovich Escalona <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. novembra 2006
Kuvajtský štát	1. 1. 1993	Strassergasse 32 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Fawzi Abdulaziz al-Jasem <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2004
Laoská ľudovodemokratická republika	1. 1. 1993	Uspiskova 8 02-386 Varšava Poľská republika	Sengphet Houngboungnuang <i>prvý tajomník, chargé d'affaires a. i.</i>
Lesothské kráľovstvo	8. 5. 1995	Via Serchio 8 001 98 Rím Talianska republika	Jonas Sponkie Malewa <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. júl 2007
Libanonská republika	1. 1. 1993	Oppolzergerasse 6/3 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Ishaya El-Khoury <i>dezinovovaný veľvyslanec</i>
Veľká líbyjská arabská ľudová socialistická džamahíríja	1. 1. 1993	Révova 45 811 02 Bratislava	Khalifa Ahmed <i>chargé d'affaires</i>
Litovská republika	1. 1. 1993	Löwengasse 47/4 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Giedrus Poudžiūnas <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 30. máj 2007
Lotyšská republika	1. 1. 1993	Stefan Esders Platz 4 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Aivars Groza <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. máj 2006
Luxemburské veľkovoľvodstvo	1. 1. 1993	Wallnerstrasse 2/1/2 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Marc Thill <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. máj 2006
Macedónska republika	1. 1. 1993	Maderstrasse 1/10 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Vesna Borozan <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 21. marec 2007
Madagaskarská republika	16. 2. 1996	Koursovoy Per. 5 119 034 Moskva Ruská federácia	Eloi A. Maxime Dovo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 26. november 2003
Maďarská republika	1. 1. 1993	Sedlárska 3 814 25 Bratislava 1	Antal Heizer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. január 2007
Malajzia	1. 1. 1993	Florido Tower Floridsdorfer Hauptstrasse 1-7 A-1210 Viedeň Rakúska republika	Mohd. Arshad Manzoor Hussain <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. január 2007
Malawijská republika	30. 12. 1993	Westfälische strasse 86 D- 10709 Berlín, Spolková republika Nemecko	Teddington Derring Mkandawire <i>chargé d'affaires a.i., radca</i>
Malijská republika	12. 2. 1993	Novokuznetskaya 11 115 184 Moskva Ruská federácia	Safiatou Konate Traoré <i>prvá radkyňa</i>
Maltská republika	1. 1. 1993	Operring 5/1 1010 Viedeň Rakúska republika	Christopher Grima <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. december 2008

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Marocké kráľovstvo	1. 1. 1993	Opernring 3 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Dina Bennani radkyňa
Mauritánska islamská republika	1. 1. 1993	Korovy Val 7 A-119 049 Moskva Ruská federácia	Mohamed Mahmoud Ould Dahi mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 22. marca 2005
Moldavská republika	1. 1. 1993	Loewengasse 47/10 1030 Viedeň Rakúska republika	Victor Postolachi mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 13. jún 2006
Mongolsko	1. 1. 1993	Na Marně 5 160 00 Praha 6 Česká republika	Ochir Enkhdorj mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. november 2006
Namíbijská republika	9. 12. 1997	Ungargasse 33 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Penda Naanda prvý tajomník
Spolková republika Nemecko	1. 1. 1993	Hviezdoslavovo nám. 10 811 02 Bratislava	Jochen Trebesch mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 23. august 2005
Nepál	4. 3. 1994	Guerickestrasse 27, D-10587 Berlín Spolková republika Nemecko	Madan Kumar Bhattachari mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 4. jún 2008
Nigérijská federatívna republika	1. 1. 1993	Rennweg 25 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Jerry Sonny Ugokwe mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. február 2009
Nikaragujská republika	5. 1. 1993	Ebendorferstrasse 10/3/12 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Isolda Frixione Miranda chargé d'affaires a.i., radkyňa – ministerka
Nórske kráľovstvo	1. 1. 1993	Palisády 29 811 06 Bratislava	Brit Lovseth mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 22. júla 2004
Nový Zéland	1. 1. 1993	Friedrichstrasse 60 D -10117 Berlín Spolková republika Nemecko	Alan Cook mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 21. marec 2007
Ománsky sultanát	3. 3. 1993	Wahringer Strasse 2-4/24-25 A-1090 Viedeň Rakúska republika	Badr bin Mohammed al-Hinai mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. február 2009
Pakistánska islamská republika	1. 1. 1993	Hofzeile 13-A A-1190 Viedeň Rakúska republika	Shahbaz mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. november 2006
Palestínsky štát	1. 1. 1993	Klemensova 6 810 08 Bratislava	Haféz Fathi Al-Nimer mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 26. apríl 2004
Panamská republika	15. 2. 1993	Joachim-Karnatz Allee 45 105 57 Berlín Spolková republika Nemecko	Darío Ernesto Chirú Ochoa mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 18. marec 2008
Paraguayská republika	8. 1. 1993	Prinz Eugen Strasse 18/1/7 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Horacio Norgués Zubizarreta deznovaný veľvyslanec
Peruánska republika	1. 1. 1993	Gottfried Keller-Gasse 2 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Romulo Fernando Acurio Traverso ministerský radca, chargé d'affaires a. i.

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresu ZÚ	Vedúci ZÚ
Republika pobrežia slonoviny	28. 10. 2002	Schinkelstrasse 10 D-10785 Berlín Spolková republika Nemecko	Aya Biaye Akale prvá tajomníčka
Poľská republika	1. 1. 1993	Hummelova 4 811 03 Bratislava	Andrzej Krawczyk mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 12. január 2009
Portugalská republika	1. 1. 1993	Moskovská 10 811 08 Bratislava	José Ernst Henzler Viera Branco mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. február 2005
Rakúska republika	1. 1. 1993	Ventúrska 10 811 01 Bratislava	Helmut Wessely mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. september 2006
Rumunsko	1. 1. 1993	Fraňa Kráľa 11 811 05 Bratislava	Florin Vodiț mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. február 2009
Ruská federácia	1. 1. 1993	Godrova 4 811 06 Bratislava	Alexander Udaltsov mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 23. august 2005
Salvádorská republika	1. 1. 1993	Joachim-Karnatz-Allee 47 D-10557 Berlín Spolková republika Nemecko	Edgardo Suárez Mallagray mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 10. január 2006
Sanmarínska republika	1. 1. 1993	Via Eleonora Duse 35 00197 Rím Taliánska republika	Severino Bollini mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 22. februára 2007
Saudskoarabské kráľovstvo	16. 6. 1995	Formanekgasse 38 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Mansour Bin Khalid Al Fabran Al-Saud deznovaný veľvyslanec
Sierraleonská republika	1. 1. 1993	26/1 Rublyovskoye Chaussee 121615 Moskva Ruská federácia	Ibrahim Vandi Kondoh chargé d'affaires a.i., prvý tajomník, konzul
Singapurská republika	12. 2. 1993	MZV Tanglin 248163 Singapur	Jennie Chua Kheng Yeng mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 16. júl 2007
Slovenská republika	1. 1. 1993	Moyzesova 4 813 15 Bratislava	Miha Rossler prvý radca, chargé d'affaires a.i.
Somálska demokratická republika	-	Simferopolsky Bulvar 7a - 145 117 556 Moskva Ruská federácia	Mohamed Mohamoud Handulle chargé d'affaires a.i., prvý tajomník
Spojené arabské emiráty	3. 1. 1993	Peter Jordan Strasse 66 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Khalid A. Shohail splnomocnený minister, chargé d'affaires a.i.
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	1. 1. 1993	Panská 16 811 01 Bratislava 1	Michael John Wyn Roberts mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. september 2007
Spojené štáty americké	1. 1. 1993	Hviezdoslavovo nám. 5 811 02 Bratislava 1	Keith Allan Eddins radca, chargé d'affaires a.i.
Spojené štáty mexické	1. 1. 1993	Operngasse 21/10 A - 1040 Viedeň Rakúska republika	Alejandro Díaz y Pérez Durate mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 12. december 2007
Srbská republika	1. 1. 1993	Búdkova 38, 811 04 Bratislava	Danko Prokić mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. september 2007

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Srílanská demokratická socialistická republika	15. 2. 1993	Rainergasse 1/2/5 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Musthaf Mohammed Jaffer mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 12. január 2009
Sudánska republika	27. 7. 1993	Reisnerstrasse 29/5 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Sayed Galal Eldin Elamin mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 7. marec 2006
Svätá stolica	1. 1. 1993	Nekrasovova 17 811 04 Bratislava	Mario Giordana apoštolský nuncius PL: 4. jún 2008
Svazijské kráľovstvo	1. 1. 1993	Avenue Winston Churchill 188 1180 Brusel Belgické kráľovstvo	David Mawokota Dlamini mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 30. september 1999
Sýrska arabská republika	1. 1. 1993	Daffingerstrasse 4 A-1030 Viedeň Rakúska republika	Muhammad Badi Khattab mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. február 2009
Španielske kráľovstvo	1. 1. 1993	Prepoštská 10 811 01 Bratislava	José Ángel López Jorrín mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 15. december 2008
Švajčiarska konfederácia	1. 1. 1993	Tolstého 9 811 06 Bratislava	Josef Aregger mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. február 2005
Švédske kráľovstvo	1. 1. 1993	Palisády 29 811 06 Bratislava	Mikael Westerlind mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 11. september 2006
Talianka republika	1. 1. 1993	Palisády 49 811 06 Bratislava	Brunella Borzi mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 15. december 2008
Tanzánska zjednotená republika	1. 1. 1993	Eschenallee 11 D-14050 Berlín Spolková republika Nemecko	Ahmad Rweyemamu Ngemera mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 17. marec 2008
Thajské kráľovstvo	1. 1. 1993	Cottagegasse 48 A - 1180 Viedeň Rakúska republika	Adisak Panupong mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 3. máj 2005
Tuniská republika	1. 1. 1993	Sieveringerstrasse 187 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Mohamed Ben Ayed radca, chargé d'affaires a. i.
Turecká republika	1. 1. 1993	Holubyho 11 811 03 Bratislava	Tunç Ügdül mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 22. augusta 2007
Turkménsko	1. 1. 1993	Argentiniierstrasse 22/II/EG A-1040 Viedeň Rakúska republika	Yazkuli Mammedov prvý tajomník
Ukrajina	1. 1. 1993	Radvanská 35 811 01 Bratislava	Inna Ohnivec mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 10. január 2006
Urugujská východná republika	1. 1. 1993	Palais Esterhazy Wallnerstrasse 4/Top NA 17 A-1010 Viedeň Rakúska republika	
Uzbecká republika	20. 1. 1993	Pöetzscheinsdorfer Strasse 49 A-1180 Viedeň Rakúska republika	Kadyrjan Yusupov chargé d'affaires

Štát	Nadviazanie dipl. stykov	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Venezuelská bolívarovská republika	1. 1. 1993	Prinz Eugen Strasse 72/1 A-1040 Viedeň Rakúska republika	Alí de Jesus Uzcátegui Dugue dezinovaná veľvyslankyňa
Vietnamská socialistická republika	1. 1. 1993	Felix Mottlstrasse 20 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Nguyen Ba Than mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Zambijská republika	5. 5. 1993	Axel-Springer Strasse 54 A D-10117 Berlín Spolková republika Nemecko	Godwin Kingsley Chinkuli mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 17. marec 2006
Zastúpenie Európskej komisie		Palisády 29 811 06 Bratislava	Andrea Elscheková-Matisová vedúca zastúpenia EK v SR
Zimbabwianska republika	3. 3. 1993	Strozzigasse 10/15 A-1080 Viedeň Rakúska republika	Grace Tsitsi Mutandiro mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 13. jún 2006
Zvrchovaný vojenský špitálsky rád sv. Jána Jeruzalemského z Ródu a Malty	1. 1. 1993	Kapitulská 9 811 01 Bratislava	Mariano Hugo princ Windisch-Graetz mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 23. október 2003

ZOZNAM KONZULÁTOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

VEDÚCI KONZULÁTOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE PODĽA STAVU VO FEBRUÁRI 2009

Štát	Adresa konzulátu	Konzul
Albánska republika	Púpavová 61 841 04 Bratislava	Juraj Kolesár honorárny konzul
Bangladéšska ľudová republika	Jura Hronca 44 841 01 Bratislava	Štefan Petkanič honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Hlavná 75 040 01 Košice	Dany R. E. Rottiers honorárny konzul
Čínska republika	Laurinská 2 815 08 Bratislava 1	Jaroslav Šoltys honorárny konzul
Dánske kráľovstvo	Letecká 10 831 03 Bratislava	Michal Lörincz honorárny generálny konzul
Etiópska federatívna demokratická republika	Obchodná 6 Pasáž Zlatý Jeleň 811 08 Bratislava	Štefan Rosina honorárny konzul
Filipínska republika	Cesta na Senec 15725/24 830 06 Bratislava	Pavol Konštiak honorárny generálny konzul
Fínska republika	Moyzesova 5 811 05 Bratislava 1	Karol Kállay honorárny generálny konzul
Grenada	Priemyselná 6 824 90 Bratislava 2	Juraj Široký honorárny konzul
Guinejská republika	Devínska cesta 108/A 841 04 Bratislava	Lubomír Schweighofer honorárny vicekonzul
Holandské kráľovstvo	Košická 44 P.O. BOX 21 080 01 Prešov	Matúš Murajda honorárny konzul
Islandská republika	Palisády 39 811 06 Bratislava	Otto Halás honorárny konzul
Juhoafrická republika	Fraňa Kráľa 1 851 01 Bratislava	Milan Lopašovský honorárny konzul
Jordánske hášimovské kráľovstvo	Čajakova 26 831 01 Bratislava	Štefan Žiak honorárny konzul
Kazašská republika	Obchodná 6 Pasáž Zlatý Jeleň 811 08 Bratislava	Štefan Rosina honorárny konzul
Kirgizská republika	Miletičova 1 821 08 Bratislava	Tibor Podoba honorárny konzul
Kolumbijská republika	Dostojevského rad 3 814 99 Bratislava	Miroslav Behúň honorárny konzul

Na základe údajov Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky spracoval Martin Firák, RC SFPA (firak@sfpa.sk).

Krajina	Konzulát	Konzul
Konžská republika	Na Hrebienku 30 811 02 Bratislava	Soňa Klimeková honorárna konzulka
Konžská demokratická republika	Štefanovičova 15 811 04 Bratislava	Pavol Jánošík honorárny konzul
Kórejska republika	Hviezdoslavovo nám. 20 811 02 Bratislava 1	Marián Mojžiš honorárny generálny konzul
Kostarická republika	Prepoštská 6 811 01 Bratislava	Tomáš Chrenek honorárny konzul
Luxemburské veľkovoľvodstvo	Apollo Business Centrum Mlynské Nivy 43 821 09 Bratislava	Peter Kriško honorárny konzul
Maďarská republika	Hlavná 67 040 01 Košice	János Szerencsés generálny konzul
Malajzia	Jašíkova 2 821 03 Bratislava	Igor Junas honorárny konzul
Marocké kráľovstvo	Krajná 86 821 04 Bratislava 2	Lubomír Šidala honorárny konzul
Nikaragujská republika	Stredný hon 430 900 43 Hamuliakovo	Vladimír Kašťák honorárny konzul
Paraguajská republika	Prepoštská 8 811 01 Bratislava	Martin Šamaj honorárny konzul
Peruánska republika	Tuhovská 5 831 07 Bratislava	Andrej Glatz honorárny generálny konzul
Poľská republika	Nám. osloboditeľov 1 031 01 Liptovský Mikuláš	Tadeusz Frackowiak honorárny konzul
Salvador	Záhradnícka 62 821 05 Bratislava	Igor Moravčík honorárny konzul
Senegalská republika	Na kopci 24 010 01 Žilina	Souleymane Seck honorárny konzul
Seychelská republika	Beblavého 4 811 01 Bratislava 1	Andrej Hryc honorárny konzul
Sieraleonska republika	Partizánska 16 A 811 03 Bratislava	Branislav Hronec honorárny generálny konzul
Spojené štáty mexické	Prepoštská 8 811 01 Bratislava	Václav Mika honorárny konzul
Srilanská demokratická socialistická republika	Podunajská 24 821 06 Bratislava	
Sýrska arabská republika	Tatranská 1 Bratislava – Záhorská Bystrica	Mustafa Al-Sabouni honorárny konzul
Španielske kráľovstvo	Hutnícka 1 040 01 Košice	Daniel Lučkanič honorárny konzul
Švédske kráľovstvo	Lermontovova 15 811 05 Bratislava	Ruben Kemény honorárny generálny konzul
Thajské kráľovstvo	Viedenská cesta 7 851 01 Bratislava	Alexander Rozin honorárny generálny konzul
Ukrajina	Plzeňská 11 080 01 Prešov	Yevgen Perebyinis generálny konzul
Ukrajina	Budovateľská 29 093 01 Vranov nad Topľou	Petro Tokáč honorárny konzul
Ukrajina	Donská 12 058 01 Poprad	Petro Tokáč honorárny konzul

ZOZNAM ZASTUPITEĽSKÝCH ÚRADOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY, STÁLÝCH MISIÍ, GENERÁLNYCH KONZULÁTOV A SLOVENSÝCH INŠTITÚTOV

EXISTUJÚCE ZASTUPITEĽSKÉ ÚRADY A ICH VEDÚCI PODĽA STAVU VO FEBRUÁRI 2009

ZÚ	Pôsobnosť	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Abuja	Nigéria, Benin, Ghana, Sierra Leone, Guinea, Guinea-Bissau, Rovníková Guinea, Senegal, Gambia, Kamerun, Gabon, Kapverde, Burkina Faso, Mali, Libéria, Togo	Plot 187, Deeper Life St., Asokoro Abuja Nigérijská federatívna republika	Igor Hajdušek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Ankara	Turecko	Atatürk Bulvari 245 06692 Ankara Turecká republika	Vladimír Jakabčín <i>vedúci zastupiteľského úradu</i>
Astana	Kazachstan, Kirgizsko	rajón Sary-Arka, mikrorajón Karaotkeľ 5 010000 Astana Kazašská republika	Dušan Podhorský <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Atény	Grécko, Cyprus	Georgiou Saferi 4, Paleo Psychiko 154 52 Atény Helénska republika	Ján Voderadský <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bagdad	Irak	Hayy Babil (Al Jadriyah) Section 923, Street 37, House 94 Bagdad – Jadriyah Iracká republika	Jozef Marhefka <i>chargé d'affaires</i>
Bangkok	Thajsko, Kambodža, Laos, Mjanmarsko	No. 21/144, South Sathorn Road, 9 th floor 101 20 Bangkok Thajské kráľovstvo	Vasil Pytel' <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Belehrad	Srbsko, Čierna Hora, Macedónsko	Bulevar umetnosti 18 110 70 Nový Belehrad Srbská republika	Igor Furdík <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Berlín	Nemecko	Friedrichstrasse 60 101 17 Berlín Spolková republika Nemecko	Ivan Korčok <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bern	Švajčiarsko, Lichtenštajnsko	Thunstrasse 63 3074 Muri b. Bern Švajčiarska konfederácia	Štefan Schill <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

Na základe údajov Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky spracoval Martin Firák, RC SFPA (firak@sfa.sk).

ZÚ	Působnost	Adresa ZÚ	Vedúci ZÚ
Bonn	Nemecko	August-Bier-Straße 31 53129 Bonn Spolková republika Nemecko	Dušan Matulay vedúci pobočky zastupiteľského úradu Berlín
Brasília	Brazília, Ekvádor, Kolumbia, Venezuela, Surinam, Guayana	SES, Avenida das Nações Lote 21 B, Qd. 805, CEP 70 200-902 Brasília, D.F. Brazílska republika	Marián Masarik mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Brusel	Belgicko, Luxembursko	Avenue Moliere 195 1050 Brusel-Ixelles Belgické kráľovstvo	Peter Sopko mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Budapešť	Maďarsko	Stefánia út 22-24. 1143 Budapešť XIV Maďarská republika	Juraj Migaš mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Buenos Aires	Argentína, Bolívia, Čile, Paraguaj, Peru, Uruguaj	Figueroa Alcorta 1425 Buenos Aires Argentínska republika	Vladimír Grác mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Bukurešť	Rumunsko, Moldavsko	Strada Otetari 702 06 Bukurešť Rumunsko	Dagmar Repčková mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa
Canberra	Austrália, Nový Zéland, Fidži	47 Culgoa Circuit, O' Malley 2606 Canberra Austrálsky zväz	Peter Procházka mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Damašek	Sýria, Libanon, Jordánsko	Al Shafei Str. 33115 Damašek Sýrska arabská republika	Oldřich Hlaváček vedúci zastupiteľského úradu
Dillí	India, Bangladéš, Nepál, Srí Lanka, Maldivy, Bhután	50-M, Niti Marg, Chanakyapuri 110021 New Dehli Indická republika	Alexander Ilaščík vedúci zastupiteľského úradu
Dublin	Írsko	Clyde Road, Ballsbridge Dublin 4 Írsko	Roman Bužek veľvyslanec
Haag	Holandsko	Parkweg 1 2585 Haag Holandské kráľovstvo	Oksana Tomová mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa
Havana	Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Dominika, Dominikánska republika, Grenada, Haiti, Jamajka, Kuba, Svätá Lucia, Svätý Krištof a Nevis, Svätý Vincent a Grenadíny, Trinidad a Tobago.	Calle 66, No. 52, entre 5 - tay 7- ma, Miramar Havana Kubánska republika	Zdeněk Rozhold vedúci zastupiteľského úradu
Helsinki	Fínsko, Estónsko, Lotyšsko	Annankatu 25 00100 Helsinki Fínsko	Viera Štupáková mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa
Jakarta	Indonézia, Singapur, Filipíny, Východný Timor	Jalan Profesor Mohammad Yamin 29 1368 Jakarta 103 10 Indonézska republika	Peter Holásek mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Káhira	Egypt, Sudán, Jemen, Saudská Arábia	3 Adel Hosein Rostom 450/11794 Káhira Egyptská arabská republika	Peter Zsoldos mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Kodaň	Dánske kráľovstvo (Dánsko, Faerské ostrovy, Grónsko)	Vesterled 26-28 2100 Kodaň Dánske kráľovstvo	Lubomír Golian mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec

Zastupiteľský úrad	Pôsobnosť	Adresa	Vedúci ZÚ
Kuala Lumpur	Malajzia, Brunej	11, Jalan U-Thant 55 000 Kuala Lumpur Malajzia	Milan Lajčiak mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Kuvajt	Kuvajt, Bahrajn, Katar	Block No.2, Street No.16, Villa No 22 26222 Kuvajt Kuvajtský štát	Ján Lišuch mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Kyjev	Ukrajina	Jaroslavov val 34 010 34 Kyjev Ukrajina	Urban Rusnák mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Lisabon	Portugalsko	Avenida Fontes Pereira de Melo 19, 7. Dto 1050-116 Lisabon Portugalská republika	Jaroslav Jarúnek mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Londýn	Spojené kráľovstvo	25, Kensington Palace Gardens W8 4QY Londýn Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Juraj Zervan vedúci zastupiteľského úradu
Lublana	Slovinsko	Tivolská cesta 4, P.P.395 1000 Lublana Slovinská republika	Marianna Oravcová mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa
Madrid	Španielsko, Andorra, Maroko	C/Pinar 20 28006 Madrid Španielske kráľovstvo	Ján Valko mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Mexico City	Mexiko, Guatemala, Honduras, Salvador, Kostarika, Nikaragua, Panama, Belize	México 11 560 Julio Verne 35 Spojené štáty mexické	Jozef Adamec mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Minsk	Bielorusko	Platonova 1-b 220 034 Minsk Bieloruská republika	Marián Servátka veľvyslanec
Moskva	Ruská federácia, Arménsko, Azerbajdžan, Gruzínsko	J. Fučíka 17/19 123 056 Moskva Ruská federácia	Augustín Čisár mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Nairobi	Keňa, Tanzánia, Eritrea, Etiópia, Seychely, Bu- rundi, Rwanda, Uganda, Džibuti, Somálsko	Milimani Road 30204 Nairobi Keňská republika	Igor Líška vedúci zastupiteľského úradu
Nikózia	Cyprus	4, Kalamatas St., Acropolis Strovolos 2002 1165 Nikózia Cyperská republika	Anna Tureníčová mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Oslo	Nórsko, Island	Thomas Heftyes gate 24 NO-0244 Oslo Nórske kráľovstvo	Dušan Rozbora mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Ottawa	Kanada	Rideau Terrace K1M 2A1 Ottawa Kanada	Stanislav Opiela vedúci zastupiteľského úradu
Paríž	Francúzsko, Monako	14 Avenue d'Eylau 75016 Paríž Francúzska republika	Ján Kuderjavý mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Peking	Čína, Mongolsko, Severná Kórea	Ritan Lu, Jian Guo Men Wai 100 600 Peking Čínska ľudová republika	Žigmund Bertók mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec

Zastupiteľský úrad	Pôsobnosť	Adresa	Vedúci ZÚ
Praha	Česká republika	Pelléova 12 160 00 Praha Česká republika	Peter Briňo vedúci zastupiteľského úradu
Pretória	Juhoafrická republika, Angola, Botswana, Lesotho, Madagaskar, Maurícius, Malawi, Mozambik, Namíbia, Svazjsko, Zambia, Zimbabwe	930 Arcadia Street 0083 Pretória Juhoafrická republika	Ladislav Straka mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Riga	Lotyšsko, Estónsko, Litva	Smiľšu iela 8 1050 Riga Lotyšská republika	Ivan Špilda vedúci zastupiteľského úradu
Rím	Taliano, Malta, San Marino	Via dei Colli della Farnesina 144VI/A 00194 Rím Taliano republika	Stanislav Vallo mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Sarajevo	Bosna a Hercegovina	Skopljanska br. 7 710 00 Sarajevo Bosna a Hercegovina	Miroslav Mojžita mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Sofia	Bulharsko, Macedónsko, Albánsko	Blv. Janko Sakazov 1504 Sofia Bulharská republika	Karol Mistrík vedúci zastupiteľského úradu
Soul	Kórea	389-1 Hannam-dong, Yongsam-gu 140-210 Soul Kórejská republika	Pavol Hrmo veľvyslanec
Štokholm	Švédsko	Arsenalsgaten 2/3 TR P.O. Box 7183 Štokholm Švédske kráľovstvo	Peter Kmec mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Taškent	Tadžikistan, Turkmenistan, Uzbekistan	ul. Kičik Bešjogoč 38 100 070 Taškent Uzbeká republika	Jozef Mačisák mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Teherán	Irán, Afganistan, Pakistan	No. 38, Sarlashgar Fallahi Street P.O. Box.11365-4451 19887 Teherán Iránska islamská republika	Anton Hajduk mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Tel Aviv	Izrael, Palestínska samospráva	Jabotinsky 37 P.O. Box 6459 Tel Aviv Izraelský štát	Ivo Hlaváček vedúci zastupiteľského úradu
Tokio	Japonsko, Mikronézia, Marshallove ostrovy, Palau	2-11-33, Motoazabu, Minato-ku 106-0046 Tokio Japonsko	Peter Vršanský vedúci zastupiteľského úradu
Tripolis	Lýbia, Tunisko, Mauretánia, Čad	Hay Al-Andalus, Gargaresh Street, 3 km P.O. BOX 5721 Tripolis Lýbia	Marian Záhora vedúci zastupiteľského úradu
Varšava	Poľsko	ul. Litewska 6 00-581, Warszawa Poľská republika	František Ružička mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Vatikán	Vatikán	Via dei Colli della Farnesina 144 00 194 Roma Taliano republika	Jozef Dravecký mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Viedeň	Rakúsko	Arnbrustergasse 24 A-1190 Wien Rakúsko republika	Peter Lizák mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec

Zastupiteľský úrad	Pôsobnosť	Adresa	Vedúci ZÚ
Washington	USA a závislé územia	3523 International Court, NW 20008 Washington D.C. Spojené štáty americké	Peter Burian mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec
Záhreb	Chorvátsko	Prilaz Gjüre Deželica br. 10 10000 Záhreb Chorvátska republika	Roman Supek vedúci zastupiteľského úradu

Stála misia	Adresa SM	Vedúci SM
SM pri medzinárodných organizáciách vo Viedni	Blaastraße 34 A-1190 Viedeň Rakúska republika	Juraj Macháč
SD pri NATO, Brusel	Boulevard Leopold III NATO HQ 1110 Brusel Belgické kráľovstvo	František Kašický
SM pri OECD, Paríž	28,avenue d'Eylau 750 16 Paríž Francúzska republika	Jana Kotová
SM pri OSN, New York	801 Second Avenue 10017 New York Spojené štáty americké	
SM pri OSN, Ženeva	9 chemin de l'Ancienne Route 1218 Grand Saconnex Švajčiarska konfederácia	Anton Pinter
SM pri Rade Európy, Štrasburg	Rue Ehrmann 67000 Štrasburg Francúzska republika	Emil Kuchár
SZ pri EÚ, Brusel	Avenue de Cortenbergh 79 1110 Brusel Belgické kráľovstvo	Maroš Šeďčovič

Generálny konzulát	Adresa GK	Generálny konzul
Čínska ľudová republika	Qi Hua Tower 4B 1375 Huai Hai Zhong Lu 200031 Šanghaj	Igor Pacolák
Maďarská republika	Derkovits sor 7 5600 Békešská Čaba	Štefan Daňo
Poľská republika	Św. Tomasza 34 31 027 Krakov	Ivan Horský
Ruská federácia	Orbeli č. 21/2 194 223 Sankt Peterburg	Peter Osvald
Spojené štáty americké	10 940 Wilshire Boulevard, Suite 2030 CA 90024 California, Los Angeles	František Hudák
Spojené štáty americké	801 Second Avenue, 12th Floor New York, N.Y. 10017	Igor Pokojný
Spolková republika Nemecko	Vollmannstrasse 25d 819 25 Mníchov	František Zemanovič
Turecká republika	Sümbül Sok. / Bambu Sok. 6 3. Levent, Istanbul, 343 30	Katarína Smékalová
Ukrajina	Lokoty 4 880 17 Užhorod	Marian Sládeček

Slovenský inštitút	Adresa SM	Riaditeľ
Slovenský inštitút Berlín	Zimmerstrasse 27 D-10117 Berlín Spolková republika Nemecko	Martin Sarvaš
Slovenský inštitút Budapešť	Rákóczi út. 15 H-1088 Budapešť Maďarská republika	Milan Kurucz
Slovenský inštitút Moskva	Ul. 2 Brestská 27 125 - 056 Moskva Ruská federácia	Peter Birčák
Slovenský inštitút Paríž	125 Rue de Ranelagh F-75016 Paríž Francúzska republika	Božena Krížiková
Slovenský inštitút Praha	Jilská 450/16 110 00 Praha 1 Česká republika	Vladimír Valovič
Slovenský inštitút Rím	Via dei Colli della Farnesina 144 00194 Rím Talianka republika	Daniela Rozgoňová
Slovenský inštitút Varšava	Krzywe Kolo 12/14a PL-00 270 Varšava Poľská republika	Helena Jacošová
Slovenský inštitút Viedeň	Wipplingerstrasse 24 --26 A-1010 Viedeň Rakúska republika	Viera Polakovičová

ZOZNAM KONZULÁRNYCH ÚRADOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY VEDENÝCH HONORÁRNymi KONZULMI

VEDÚCI KONZULÁRNYCH ÚRADOV SR PODĽA STAVU VO FEBRUÁRI 2009

Štát	Konzulárny úrad	Konzul
Albánska republika	Tirana	Faik Dizdari honorárny konzul
Argentínska republika	La Platta	Eduardo Kabát honorárny generálny konzul
Arménska republika	Jerevan	Gagik Vladimirovič Martirosian honorárny konzul
Austrálsky zväz	Brisbane	Michal Horvath honorárny konzul
Austrálsky zväz	Melbourne	Vojtech Michael Markuš honorárny konzul
Bangladéšska ľudová republika	Dháka	Reza Ali honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Antverpy	Gunar Riels honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Gent	Arnold Vanhaecke honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Liège	Raffaele Antonio Apruzzese honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Mons	Mario Annaert honorárny konzul
Bolívijská republika	La Paz	Hernán Guido Vera Ruiz honorárny konzul
Republika Bosny a Hercegoviny	Medžugorie	Rajko Zelenika honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Joinville	Ernesto Heinzelmann honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Rio de Janeiro	M. Façal Hammoud honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Sao Paulo	Peter Paulíček honorárny generálny konzul
Cyperská republika	Limassol	George Vassos Hadjitheodossiou honorárny generálny konzul
Číska republika	Santiago	Paul Nador honorárny konzul

Na základe údajov Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky spracoval Martin Firák, RC SFPa (firak@sfp.sk).

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Čínska ľudová republika	Hong Kong	Willy Sun Mo Lin honorárny konzul
Dánske kráľovstvo	Aarhus	Štefan Pető honorárny konzul
Egyptská arabská republika	Alexandria	Mohamed Moustafa el Naggar honorárny konzul
Etiópska federatívna demokratická republika	Addis Abeba	Feleke Bekele Safo honorárny konzul
Estónska republika	Tallinn	Evan Tudeberg honorárny konzul
Filipínska republika	Cebu City	Antonio N. Chiu honorárny konzul
Filipínska republika	Manila	Robert Chin Siy honorárny konzul
Fínska republika	Teerijärvi	Mikael Albäck honorárny konzul
Francúzska republika	Grenoble	Menyhért Kocsis honorárny konzul
Francúzska republika	Lille	Alain Bar honorárny konzul
Francúzska republika	Nancy	Jean-Marie Keller honorárny konzul
Francúzska republika	Saint Pol De León	Yan Mélenec honorárny konzul
Francúzska republika	Toulouse	Kathy Bayoud-Vidal honorárny konzul
Guatemalská republika	Guatemala	Mario Fernando Montúfara Rodrigues honorárny konzul
Guinejská republika	Conakry	Boubakar Lombonna Diallo honorárny konzul
Republika Haiti	Port-au-Prince	Claude Martin honorárny konzul
Helénska republika	Thessaloniki	Konstantinos Mavridis honorárny generálny konzul
Holandské kráľovstvo	Eindhoven	Gerardus Hendrik Meulesteen honorárny konzul
Holandské kráľovstvo	Meppel	Gerhard Tonnis Poppempa honorárny konzul
Holandské kráľovstvo	Rotterdam	Jacob Ten Hoop honorárny konzul
Chorvátska republika	Split	Ante Plančić honorárny konzul
Indická republika	Kalkata	Patra Sadham Bose honorárny konzul
Indická republika	Mumbai	Amit Choksey honorárny konzul
Indonézska republika	Denpasar	Jürgen Schreiber honorárny konzul
Indonézska republika	Surabaya	Sindunata Sambudhi honorárny konzul
Islandská republika	Reykjavík	Runolfur Oddsson honorárny konzul

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Izraelský štát	Beer Sheva	Samuel David Sax honorárny konzul
Izraelský štát	Ha Sharon	Karol Nathan Steiner honorárny konzul
Izraelský štát	Haifa	Dan Mandel honorárny konzul
Izraelský štát	Jeruzalem	Martin Rodan honorárny konzul
Jamaika	Kingston	Christopher Richard Issa honorárny konzul
Japonsko	Kirishime	Masahiro Yamamoto honorárny konzul
Jemenská republika	Saná	Adel Mohamed Al Huraibi honorárny konzul
Jordánske hášimovské kráľovstvo	Ammán	Khaldun A. Abuhassan honorárny generálny konzul
Juhoafrická republika	Kapské Mesto	Geoffrey Leighton Ashmead honorárny konzul
Kamerunská republika	Yaoundé	Mohamadou Salihou honorárny konzul
Kanada	Calgary	Ludovít Zanzotto honorárny konzul
Kanada	Montreal	Dezider Michaletz honorárny konzul
Kanada	Toronto	Mikuláš Martinček honorárny konzul
Kanada	Vancouver	Stanislav Lišiak honorárny konzul
Kanada	Winnipeg	Jozef Kiška honorárny konzul
Kenská republika	Mombasa	Christoph Modigell honorárny konzul
Kirgizská republika	Biškek	Igor Konstantinovič Gusarov honorárny konzul
Kolumbijská republika	Medellín	Jenaro Pérez Gutiérrez honorárny konzul
Kostarická republika	San José	Eugénio Gerardo Arraya Chacón honorárny konzul
Luxemburské veľkohoľstvo	Luxemburg	Blanche Mourtrier honorárny konzul
Macedónska republika	Skopje	Vlade Tome Stojanovski honorárny konzul
Malajzia	Kota Kinabalu	Wong Khen Thau honorárny konzul
Malawijská republika	Blantyre	Salim David Bapu honorárny konzul
Maltská republika	Valletta	Godwin Edvard Bencini honorárny konzul
Marocké kráľovstvo	Casablanca	Kamil Ouzzani Touhamy honorárny konzul
Moldavská republika	Kišiňov	Iurie Grigore Popovici honorárny konzul

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Monacké kniežatstvo	Monako	Cristine Noghés-Ménio honorárny konzul
Mongolsko	Ulanbátar	Munchijn Enchtajvan honorárny konzul
Mozambická republika	Maputo	Ismael Mussá Manguera honorárny konzul
Nigérijská federatívna republika	Port Harcourt	Eze Clifford Amadi honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Bergen	Morten L. Gjesdahl honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Drammen	Zuzana Opavská Wahl honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Trondheim	Erik Frederiksen honorárny konzul
Nový Zéland	Auckland	Peter Kiely honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Bad Homburg	Imrich Donath honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Hamburg	Peter Littmann honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Hannover	Dirk Bettels honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Lipsko	Wolfgang Fritz Eschment honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Stuttgart	Christoph Goeser honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Wuppertal	Ivan Koval honorárny konzul
Pakistanská islamská republika	Karáčí	Abdula Sikander Ghulamali honorárny konzul
Panamská republika	Panama	Julio César Benedetti honorárny konzul
Paraguajská republika	Cuidad del Este	Charif Hammoud honorárny konzul
Peruánska republika	Lima	Teresa Koetzle-Daly honorárny konzul
Poľská republika	Gliwice	Marian Czerny honorárny konzul
Poľská republika	Poznaň	Piotr Stanisław Styczinski honorárny konzul
Poľská republika	Rzeszow	Adam Góral honorárny konzul
Poľská republika	Sopot	Jerzy Leśniak honorárny konzul
Poľská republika	Zakopané	Wiesław Tadeusz Wojas honorárny konzul
Portugalská republika	Porto	Manuel de Sá Bastos honorárny konzul
Rakúska republika	Innsbruck	Jurgen Bodenseer honorárny konzul
Rakúska republika	Linz	Ernst Papesch honorárny konzul

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Rakúska republika	Salzburg	Gerald Hubner honorárny konzul
Rakúska republika	Viedeň	Walter Hildebrand honorárny konzul
Rumunská republika	Salonta	Miroslav Jabloncsik honorárny konzul
Ruská federácia	Chanty-Mansijsk	Eduard Vasiljevič Lebedev honorárny konzul
Ruská federácia	Rostov na Done	Peter Šulek honorárny konzul
Ruská federácia	Krasnojarsk	Valerij Alexandrovič Gračev honorárny konzul
Salvadorská republika	San Salvador	Nicolas Antonio Salume Babun honorárny konzul
Senegalská republika	Dakar	Mapathé Ndiouck honorárny konzul
Seychelská republika	Victoria	Joseph France Albert honorárny konzul
Singapurská republika	Singapur	Cheo Guan Ow honorárny konzul
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Belfast	Thomas Sullivan honorárny konzul
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Cardiff	Nigel Bruce Harold Payne honorárny konzul
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Edinburgh	Duncan Alexander Spiers honorárny konzul
Spojené štáty americké	Boston	Peter Mužila honorárny konzul
Spojené štáty americké	Cleveland	Edward George Keshock honorárny konzul
Spojené štáty americké	Denver	Gregor James Fasing honorárny konzul
Spojené štáty americké	Detroit	Edward Zelenak honorárny konzul
Spojené štáty americké	Chicago	Thomas Kenneth Klimek Ward honorárny konzul
Spojené štáty americké	Indianapolis	Steve Zlatos honorárny konzul
Spojené štáty americké	Kansas City	Ross F. Marine honorárny konzul
Spojené štáty americké	Las Vegas	Geoffrey A. VanderPal honorárny konzul
Spojené štáty americké	North Miami	Cecilia F. Rokusek honorárny konzul
Spojené štáty americké	Pittsburgh	Joseph T. Senko honorárny konzul
Spojené štáty americké	San Francisco	Barbara M. Pivnicka honorárny konzul
Demokratická socialistická republika Srí Lanka	Colombo	Mahen Roshan Andrew Kariyawan honorárny konzul
Sudánska republika	Chartúm	Nasreldin Ibrahim Shulgami honorárny konzul

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Sýrska arabská republika	Lattakia	Anas Dīb Joud honorárny konzul
Španielske kráľovstvo	Barcelona	Joan Ignacio Torredemer Galles honorárny konzul
Španielske kráľovstvo	Santa Cruz de Tenerife	Francisco José Perera Molinero honorárny konzul
Španielske kráľovstvo	Zaragoza	Jean-Pol Jules Marie Bastiaanas honorárny konzul
Švajciarska konfederácia	Zürich	Michal Čierny honorárny konzul
Švédske kráľovstvo	Göteborg	Carl Magnus Richard Kindal honorárny konzul
Švédske kráľovstvo	Malmö	Rolf Bjernell honorárny konzul
Talianska republika	Ascoli Piceno	Carlo Matarazzo honorárny konzul
Talianska republika	Florenca	Massimo Sani honorárny konzul
Talianska republika	Forlí	Alvaro Ravaglioli honorárny konzul
Talianska republika	Miláno	Luigi Cuzzolin honorárny konzul
Talianska republika	Neapol	Franca Serao honorárny konzul
Talianska republika	Terst	Miljan Todorovič honorárny konzul
Talianska republika	Turín	Giuseppe Pellegrino honorárny konzul
Tožská republika	Lomé	Vivoto James Victor Sossou honorárny konzul
Turecká republika	Edirne	Coskun Molla honorárny konzul
Turecká republika	Izmir	Selçuk Borovali honorárny konzul
Ukrajinská republika	Doneck	Tamara Timofejevna Lysenko honorárny konzul
Ukrajinská republika	Užhorod	Ivan Julievič Šufrič honorárny konzul
Vietnamská socialistická republika	Hočiminovo Mesto	Huy Ho honorárny konzul
Zambijská republika	Lusaka	Jaroslav Kulich honorárny konzul

POČTY PRÍSLUŠNÍKOV OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY V SÚČASNÝCH MISIÁCH NA PODPORU MIERU

STAV K FEBRUÁRU 2009

Misia	Miesto pôsobenia	Skutočný počet príslušníkov OS SR
OSN		
UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus)	Cyperská republika	196
UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization)	Sýrska arabská republika, Štát Izrael	3
NATO		
ISAF (International Security Assistance Force)	Afgánsky islamský štát	176
KFOR (Kosovo Force)	Kosovo	139
Veliteľstvo NATO Sarajevo	Bosna a Hercegovina	1
EÚ		
ALTHEA	Bosna a Hercegovina	35 + 4 (Veliteľstvo)

Na základe údajov Ministerstva obrany Slovenskej republiky (www.mosr.sk) spracoval Martin Firák, stážista RC SPPA (firak@sipa.sk).

O AUTOROCH

O AUTOROCH

Vladimír Benč ukončil v roku 2000 štúdium so špecializáciou na marketing a manažment v Košiciach na Podnikovo-hospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave. V rokoch 2000 – 2001 bol projektovým koordinátorom na Prešovskej regionálnej komore SOPK. Zároveň od roku 2000 nastúpil v prešovskej pobočke Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku ako mladší výskumný pracovník. Od roku 2003 bol vedúcim sekcie pre regionálny rozvoj v rámci Grémia tretieho sektora a tiež interným expertom IV. pracovnej skupiny Národného konventu o EÚ. V súčasnosti pôsobí vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., ako vedúci programu Hospodárska a rozvojová politika. Odborne sa venuje problematike hospodárskych politík, regionálneho rozvoja, cezhraničnej spolupráci a rozvojovej spolupráci. (benc@sfpa.sk)

Vladimír Bilčík vyštudoval politológiu a ekonómiu na Swarthmore College v USA, európsku politiku na University of Oxford vo Veľkej Británii a teóriu politiky na Univerzite Komenského v Bratislave. Od septembra 1999 pracuje ako analytik a vedúci výskumného programu európskych štúdií vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o. Od decembra 2005 pôsobí na Katedre politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského ako odborný asistent. V rokoch 2002 – 2003 bol poradcom Jána Figeľa ako člena Konventu o budúcnosti Európy. Vo svojom výskume sa venuje problematike európskej integrácie a medzinárodným vzťahom. (bilcik@sfpa.sk)

Radomír Boháč študoval v rokoch 1982 – 1983 na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V štúdiu pokračoval v období 1983 – 1987 na štátnom inštitúte medzinárodných vzťahov. V roku 1997 úspešne absolvoval postgraduálne štúdium na Medzinárodnom inštitúte verejnej správy v Paríži. V roku 2003 participoval na vzdelávacom programe Centra bezpečnostných štúdií Georgea C. Marshalla v nemeckom Garmisch-Partenkirchene. Do československých diplomatických služieb vstúpil v roku 1986, jeho prvým pôsobiskom bolo Veľvyslanectvo ČSSR v Londýne. V rokoch 1991 – 1996 bol vyslaný na zastupiteľský úrad v Dillí. Po ukončení vyslania zaujímal pozície poradcu štátneho tajomníka MZV SR, zástupcu riaditeľa Odboru štátov EÚ/NATO a zástupcu generálneho riaditeľa Politickej sekcie. V roku 1998 bol menovaný do funkcie veľvyslanca SR v Etiópii, Keni, na Seychelloch a v Ugande so sídlom v Nairobi a súčasne pôsobil ako stály predstaviteľ SR pri Úradovni OSN v Nairobi. Od roku 2002 pôsobil v ústredí na poste riaditeľa Odboru Ázie, Afriky, krajín Blízkeho a Stredného Východu a Latinskej Ameriky MZV SR. Neskôr sa stal veľvyslancom SR v Portugalsku. Od októbra 2008 zaujíma pozíciu generálneho riaditeľa novovytvorenej Sekcie hospodárskej spolupráce a rozvojovej pomoci MZV SR. Je autorom radu analýz, článkov a štúdií o rôznych otázkach medzinárodných vzťahov, prednáša na pôde slovenských univerzít a ďalších inštitúcií. (Radomir.Bohac@mzv.sk)

Peter Brezáni ukončil v roku 2002 štúdium na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave. V roku 2001 absolvoval študijný pobyt na Sejong University of Korea v Soule a začiatkom roku 2009 uskutočnil výskumný pobyt na Tokijskej univerzite v Japonsku. Od roku 2002 do roku 2003 pracoval ako analytik v Slovenskom inštitúte medzinárodných štúdií. Od septembra do februára 2004 pracoval v Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku ako šéfredaktor časopisu *Listy SFPA* a od februára 2004 pracuje vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., ako výskumný pracovník programu Hospodárska a rozvojová politika, spolueditor časopisu *International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs* a editor *Ročenky zahraničnej politiky SR*. Vo svojom výskume sa venuje problematike vzťahov krajín severovýchodnej Ázie a rozvojovej politike. (brezani@sfp.sk)

Alexander Duleba absolvoval v roku 1989 štúdium na Kyjevskej štátnej univerzite T. G. Ševčenka. V rokoch 1990 – 1993 pracoval na Katedre sociálno-politických vied Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Od mája 1993 do augusta 1995 bol analytikom Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií zriadenom pri MZV. Od septembra 1995 pracuje vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, od mája 2000 ako riaditeľ a zároveň vedúci výskumného programu Východná Európa. Je autorom a spoluautorom viacerých kníh, štúdií a množstva odborných článkov. Medzi jeho najvýznamnejšie publikácie patria *Koniec súčasnej strednej Európy? Ukrajina a Slovensko po prvej vlne rozšírenia NATO* (1998), *Rusko na konci Jelčinovej éry. Zahraničná a vnútorná politika, rozširovanie NATO a záujmy Slovenska* (1999), *Ukrajina a Slovensko* (2000), *Eastern Policy of the Enlarged European Union. A Visegrad Perspective* (spolueditor, 2003), *Zahraničná politika Slovenska po vstupe do NATO a EÚ. Východiská a stratégie* (spolueditor/spoluautor, 2004). (duleba@sfpa.sk)

Martina Hrvolová ukončila v roku 2004 štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V odbore právo pokračuje v doktorandskom štúdiu. Na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky pôsobí od roku 2004 na Odbore ľudských práv, národnostných menšín, Rady Európy a OBSE. Slovenskú republiku zastupuje na viacerých stálych multilaterálnych fórach vrátane Riadiaceho výboru Rady Európy pre ľudské práva. V roku 2009 pôsobí ako expertka Open Society Institute pre oblasť „open education“. Naďalej sa venuje prednáškovej a vedeckej činnosti. Podieľa sa na príprave vysokoškolských skrípt v oblasti medzinárodnej bezpečnosti, ktoré sú určené pre americký trh. (Martina.Hrvolova@mzv.sk)

Matúš Korba absolvoval v roku 1999 Katedru politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde ukončil aj doktorandské štúdium. Dizertačnú prácu obhájil v roku 2007. V rokoch 1997 – 1999 pôsobil ako asistent v rámci projektov organizovaných holandským *Centre for European Security Studies* v Groningene. V rokoch 2000 – 2001 pracoval ako regionálny projektový koordinátor britského výskumného centra Saferworld v Londýne a pôsobil na pôde Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA). V rokoch 2002 – 2004 pracoval ako *pre-doctoral research fellow* na Ústave medzinárodných vzťahov v Prahe a v rokoch 2005 – 2006 pôsobil ako *visiting researcher* na Katedre politológie Lotyšskej univerzity v Rige. Je zakladajúcim členom Centra bezpečnostných štúdií (CSS Bratislava), ktoré funguje od roku 2002, a v súčasnosti pracuje ako jeho projektový manažér. Od roku 2004 pôsobí ako koordinátor redakčnej rady periodika *Bezpečnostné analýzy/Strategické štúdie*. (korba_mat@yahoo.co.uk)

Miroslav Lajčák vyštudoval právo na Univerzite Komenského v Bratislave. Neskôr vyštudoval medzinárodné vzťahy na Moskovskom štátnom inštitúte medzinárodných vzťahov a participoval na vzdelávacom programe Centra bezpečnostných štúdií Georgea C. Marshalla v nemeckom Garmisch Partenkirchene. Profesionálnu kariéru začal na československom ministerstve zahraničných vecí v roku 1988. V rokoch 1994 – 1998 bol veľvyslancom SR v Japonsku a v rokoch 2001 – 2005 pôsobil ako veľvyslanec SR v Srbsku, Macedónsku a Albánsku. Pred svojím menovaním do funkcie ministra zahraničných vecí SR v januári 2009 zastával od júla 2007 do marca 2009 post Vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva v Bosne a Hercegovine/Špeciálneho predstaviteľa EÚ. Jeho bohaté skúsenosti a poznatky o regióne juhovýchodnej Európy, ako aj manažérske schopnosti sa osvedčili v roku 2006 pri úspešnom a hladkom priebehu referenda v Čiernej Hore, na ktorom sa zúčastnil ako mediátor a osobný zástupca Javiera Solanu, vysokého predstaviteľa EÚ pre Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku. Hovorí plynule po anglicky, po nemecky, po rusky, po bosniansky/chorvátsky/srbsky a po bulharsky. (kami@mzv.sk)

Július Lőrincz sa viac ako štyridsať rokov profesionálne venuje novinárstvu. Bývalá Juhoslávia bola predmetom jeho záujmu od sedemdesiatych rokov a jeho záujem sa vystupňoval v krízových deväťdesiatych rokoch minulého storočia. Je autorom alebo spoluautorom množstva rozhovorov publikovaných v denníku Pravda s významnými politickými osobnosťami regiónu, ako sú napr. Kiro Gligorov, Milan Kučan, Ibrahim Rugova, Ivica Račan, Mira Markovičová, Zoran Djindjič, Vojislav Koštunica, Milo Đukanović, Boris Tadić, Čedomir Jovanović, Veton Surroi a ďalší. V rokoch 2002 – 2005 pôsobil na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky a na zastupiteľskom úrade SR v Záhrebe. Dlhodobu spolupracuje, najmä v súvislosti s aktivitami týkajúcimi sa západného Balkánu, s rôznymi mimovládnyimi organizáciami. (lorincz@szm.com)

Marcel Peško v roku 1990 ukončil štúdium na Inštitúte medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva Kyjevskej štátnej univerzity so špecializáciou na medzinárodné ekonomické vzťahy. V roku 2001 absolvoval dvojročné postgraduálne štúdium na Dublin City University a získal titul MBA so zameraním na riadenie zmien a strategické riadenie. Od januára 1992 pracoval ako vedúci obchodu a marketingu pre Slovensko novovzniknutého zastúpenia spoločnosti Coca-Cola. V decembri 1992 vstúpil do slovenskej diplomatickej služby a v auguste 1993 bol vyslaný ako zástupca vedúceho Stálej misie SR pri OBSE vo Viedni. Po návrate pracoval v kancelárii ministra zahraničných vecí ako zástupca riaditeľa a neskôr aj ako riaditeľ kancelárie. V období 1999 – 2002 bol vedúcim zastupiteľského úradu SR v Írsku. Následne sa zamestnal ako riaditeľ pre rozvoj trhov a obchodu spoločnosti Transacty Slovakia. V novembri 2003 sa stal výkonným tajomníkom v kancelárii generálneho tajomníka OBSE Jána Kubiša so zodpovednosťou za koordináciu jednotlivých zložiek organizácie a zavádzanie nových riadiacich procesov. V septembri 2005 sa vrátil na MZV SR, kde bol poverený prípravou a neskôr koordináciou nestáleho členstva SR v BR OSN ako vedúci koordináčnej jednotky a riaditeľ odboru OSN. Od januára 2007 pôsobí vo funkcii vedúceho služobného úradu MZV SR a vykonáva povinnosti a právomoci najvyššieho štátneho zamestnanca v rezorte. Vo svojej doterajšej publikačnej činnosti sa zameriaval na problematiku európskej a transatlantickej bezpečnosti, ako aj na otázky zefektívnenia verejnej správy prostredníctvom zavádzania moderných riadiacich procesov v podmienkach MZV SR. (Marcel.Pesko@mzv.sk)

Ján Petrovič ukončil v roku 1988 štúdium na Baníckej fakulte Vysokej školy technickej v Košiciach. Od roku 1988 do roku 1995 pracoval na rôznych pozíciách v Bani Dolina vo Veľkom Krtíši. Od roku 1995 pracuje na Ministerstve hospodárstva Slovenskej republiky v oblasti energetiky a baníctva. Od roku 2004 pôsobil ako riaditeľ odboru energetickej politiky a od roku 2007 je generálnym riaditeľom sekcie energetiky. Jeho hlavnými aktivitami a pôsobnosťami sú energetická a surovinová politika, elektroenergetika vrátane jadrovej energetiky, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, energetická efektívnosť, plynárenstvo, ropný priemysel vrátane biopalív, teplárenstvo, ťažba a úprava rudných a nerudných nerastných surovín a palív, energetická a banská legislatíva, medzinárodné vzťahy v energetike. (Petrovic@economy.gov.sk)

Tomáš Strážay vyštudoval Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, odbor žurnalistika a politológia. Doktorandské štúdium absolvoval na Graduate School for Social Research vo Varšave. Pracuje vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, kde vedie program Stredná a juhovýchodná Európa a je spolueditorom štvrťročníka *International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs*. (strazay@sfpa.sk)

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2008

BRATISLAVA 2009

© VÝSKUMNÉ CENTRUM SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI
PRE ZAHRANIČNÚ POLITIKU, N.O.

EDITOR
PETER BREZÁNI

EDIČNÁ RADA
VLADIMÍR BILČÍK, PETER BREZÁNI, JURAJ BUZALKA, ALEXANDER DULEBA,
JURAJ MARUŠIAK, LUCIA NAJŠLOVÁ, ELIŠKA SLÁVIKOVÁ, TOMÁŠ STRÁŽAY,
JÁN ŠOTH

RECENZENTI
PETER BREZÁNI, JURAJ BUZALKA, ALEXANDER DULEBA, JURAJ MARUŠIAK,
LUCIA NAJŠLOVÁ, TOMÁŠ STRÁŽAY

JAZYKOVÁ REDAKTORKA
DOROTA BALŠÍNKOVÁ

VYDANIE PRVÉ, STRÁN 230

TLAČ
ACADEMIC ELECTRONIC PRESS, S.R.O.

ISBN 978-80-89356-06-5